www.amekimer.org

ឆ្នៃនន័យបណ្ឌិតគោ ភិក្ខុ ឡាច-ខាន់

ធម្មចក្កំ អនុយន្តំ ភិក្ខុ ឡាច-ខាន់

ភ្នំពេញ

ការផ្សាយរបស់ពុទ្ធិកសិក្សា

ព.ស. ២៥១៣ គ.ស. ១៩៧០

ពាក្យនាំ

សៀវភៅនេះ គេតែងឡើងអោយមានគំនិតថា :

"ភាសាជាតិខ្មែរ" ជាមេ នៃ ភាសាដទៃទាំងអស់ ក្នុងលោកិយនេះ

តាមការពិតមើលថា "ភាសាជាតិខ្មែរ" របស់យើង មានហើយ

តាំងពីសម័យព្រេងនាយ ។ មេរៀនដ៏សុខុមក្ខុម ប្រៃទេសខ្មែរ

ជាប្រទេសមានមកពីណា មានវប្បធម៌ដូចម្តេចខ្លះ ភាសា

សុទ្ធសាធ ។ គំរោងនៃសេចក្តីដំណើរ ប្តូរផ្តាស់ (ប្តូរ

រូបរាង) ជាបន្តបន្ទាប់អាស្រ័យនឹងភាសាខ្មែរ ។ ការយោង

ការសាយភាយនៃជាតិសាសន៍ ដែនក្បាលភូមិ ប្រៃទេស

ផ្សាយចេញជាបរទេសនានា ។

ដូច្នេះ ដើម្បីឱ្យយល់ដឹងភាសាព្រាហ្មណ៍ ឱ្យច្បាស់

ភាសា ត្រូវមើលប្រៃទេសឥណ្ឌា ជាប្រទេសនៅមានខ្លួនឯង ។

ទឹកដីឥណ្ឌាជួបម្តេច ក៏ខ្លាំងពូកែ ភាសាព្រាហ្មណ៍ជួលដឹង

ហ៊ានណ្តែត្រមាំឱ្យច្បាស់ភាសា ? ។ បើយើងនិយាយថា ប្រ-

ទេសកម្ពុជាជាកូនខ្មែរមែន យើងក៏អាចនិយាយថា ប្រទេស

ឥណ្ឌាជាកូនខ្មែរដែរ តើទឹកដីប្រទេសខ្មែរឥណ្ឌានេះហើយ

ក្រុងខ្មែរ
www.angkhmer.org

ដែលនាំឲ្យគេតែងទុកព្រាហ្មណ៍ និងព្រះសាសនាខ្លួន ។
ខ្ញុំដើរកសាយធម៌ទៀត តាមបំនងដ៏ខ្លះខ្លួន ។ ខ្ញុំបានឃើញ
ខ្លះ ហើយប្រមូលយកមកទុកដ៏ខ្លះសៀវភៅនេះ ប៉ុន្តែមិនត្រប់
គ្រាន់ទេនៅច្រើនណាស់ ដែលខ្ញុំបម្រុងនឹងប្រមូលយកមកចង
ក្រងជាមួយគ្នាក្នុងគ្រាលតៅទៀតបុន្មាន ខ្ញុំសម្រាប់តែសិក្សាវប្ប-
ធម៌ទៀតនិងកសាងដំណើរតៅទៀត ។

ខ្ញុំសុំអរគុណយ៉ាងនៃក្រៃលែងចំពោះដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ទាំងនេះផង
ញុច-សឿដែលណែនាំជួយតិចតួចតែប្រើមានប្រយោជន៍ ដោយ
យកចិត្តទុកដាក់ក្នុងការបោះពុម្ពសៀវភៅនេះ ។

មួយទៀត ការដើម, ការសរសេរខុសច្បាប់ តែងមានការខ្វះ
ចន្លោះមិនសព្វគ្រប់ មិនសមរម្យ មិនពេញលក្ខណ៍ស្រួយ មិនគាប់ចិត្ត
តែងទុកឲ្យនឹងនរ, ជាដំណើរធម្មតាមានជាប្រចាំ ដោយ
សូមជួយបំភ្លឺឲ្យខាង ។ ខ្ញុំសូមអរគុណជាមុនទុកក្នុងទីនេះផង ។

ភ្នំពេញ ថ្ងៃ ... ខែ ... ឆ្នាំ ...

ហ៊ែម ... ញ៉ែ-ខាត់

ឥណ្ឌាបុរាណ

ជំពូកទី ១

ប្រវត្តិសាស្ត្រ ប្រទេសនិងប្រជាជន

ថា ស្រុកកូឆ (កលិង្គ) ដែលជារដ្ឋមួយនៅទាន់រក្តុណាបច្ច
សព្វថ្ងៃហៅ ឧរីសា (Orissa) ឬ ជម្ពូទ្វីប ប្រែមកជាប្រ-
ប្រទេស គ្រាន់តែថា បច្ចុប្បន្នកាលនេះ តែក្នុងបច្ចុប្បន្នកាលនេះ
បានស្គាល់ថា "ប្រទេសឥណ្ឌា" ហើយ ។ សម្គាល់ថា
"ឥណ្ឌា" នេះជានាមដ្ឋវិការ ក្នុងប្រទេស ជាភាសាហិណ្ឌូថា
"ភារត" ។ តាលតាំព្រះនាយ គេបានឲ្យនាមបញ្ញត្តិប្រទេស
នេះថា "ភារត វរ្ស:" (ភារត: វរ្ស), ភារត - ឥណ្ឌា

ប្តូរមាតា-ទណ្ឌា នៃនាមនេះ ជានគ្រឹមនៃភូមិភាគមួយចំណែក
នៃប្រទេស ដែលមានមហានទីជាំសំខាន់តាតតុក្ក
ស៊ិន្ធុ និង
គង្គា (Sindhu-Gangà) នៃប៉ុណ្ណោះទេ ។ ឯនាមថាជម្ពូទ្វីប
"គោះមានដើមជម្ពូផ្លាតាលចាវ៉ែក" នេះ ក៏ជាមានមកពីត្រង
ហាយដែរ នៃគឺជាឈ្មោះប្រទេសឥណ្ឌា ដែលជាអង្គភាព (Entité)
នៃភូមិសាស្ត្រប្រទេសនេះ ។

ប្រទេសឥណ្ឌានេះ មានឈ្មោះជាច្រើន ក្នុងភាសាផ្សេងៗ ដូច
ជាភាសាអ៊ូរឌូថា "ហិន្ទុស្ថាន" (Hindosthen) ដើម
ភាសាហិណ្ឌូ "ហិណ្ឌូស្ថាន" (Hindûsthen) នាមពាក្យ
ពីរនេះ ភាសាសេម គេនិយាយសំដៅយកតែផែនដីខាងតាតតុក្ក
ប៉ុណ្ណឹងទេ តែឥឡូវនេះបានទៅជាឈ្មោះប្រទេសឥណ្ឌាទាំងមូល
ហើយ ។ រីឯពាក្យថា "ហិណ្ឌូ" ជាភាសាប៉ែរស៊ី (Perse) បាន
សេចក្តីថា "ទាំងអស់" ជាពាក្យដែលយើងខ្ញុំយកមកពីពាក្យដើមថា
"សិន្ធុ" ដែលជាឈ្មោះមហានទី "សិន្ធុ" (ប.ស.សិន្ធុ ខ្មែរ,

សម្តែងយោរក្សាយតាមសូរសំឡេងតាសាចាំស៊ីមួយអរតាខ្មែរ ជាតាសាឥណ្ឌូ ដាច់ថា "ឥណ្ឌាស៊ី" ហើយក្សាយបន្តមួយត្រឡប់ខ្មែរទៅជាក្រែកថា "ឥណ្ឌា" (Indie) ដែលតំណតំបន់ថា "ឥណ្ឌា" (Indie) ដែរ ហើយទៅជាបាត់ឆ្នៃសសថា "ឥណ្ឌ" (Inde) ។ ខោះជាម្តេចម្ល៉ា នាមតំណតំបន់នេះ គឺវេស៎ះ ខ្មែរលើតូមិតាតមហាឧទីសិន្ធុតែមួយខោះខ្មែរ ។ រីឯតូមិតាតមហាឧទីសិន្ធុនេះ គេបានស្គាល់ថ្មីទៅហើយ ព្រោះតូមិតាតនេះគេទុកជាថ្នាក់ចូលទៅតាឧប្រទេសឥណ្ឌា ឯជាប្រកបចេញទៅតាឧំលោកទាងក្រៅរបស់ខ្មែរ ។ ក្នុងបច្ចុប្បន្នកាល នាមបញ្ញតិថា "ឥណ្ឌា" (India) នេះ មិនមែនស៊ីសង្វាក់ត្រឹមតែតូមិតាតឧត្តរ ដូចកាលដើមខោះទេ ស៊ីរហូតទៅដល់ប្រទេសឥណ្ឌាទាងមូល ហើយជានាមផ្លូវការថែមទៀតផង ។

បើពាក្យថា ហិណ្ឌូស្ថាន ឬ ហិណ្ឌូស្ថាន "ស្ថានឬប្រទេសនៃជនហិណ្ឌូ" ជាពាក្យដែលយោរក្សាយមកពីពាក្យ

ដោយថា "សិន្ធុ" គឺយក ស > ហ (សប្តៈ: សិន្ធូវស) ទើបជា
ហប្តៈ: ហិណ្ឌូ តាមភាសាចាំស៊ី ជានាមប្រទេសនៃជនអាយ៉ន
(Aryan) ដែលមានគ្រាខុក ក្នុងគម្ពីរវេ និងគម្ពីរវេន្ទីឌាត
(Vendidad) និងជារាស្ត្រា នៃអាយ៉ែនម៍ពីព្រះនាយទៀត
ដែរ គួរតែរក្សាពាក្យដើមខុកសមដែរ គឺឲ្យនៅជាសិន្ធុស្ថាន
(Sindhusthan) ស្ថាន ឬ ប្រទេសនៃជនសិន្ធុ តែការនេះជា
ជាប្រាកដ ព្រោះយើងតែងតែថាខុសគ្នា នាមពាំងពីរនេះ
សឹកលះលះគ្នាខ្លួលស្ទាល់ខ្លួទៅហើយ ។

ចំណែកមេរៀនសិក្ខាទៅ ក៏បានស្ទាល់ប្រទេសនេះយ៉ូរយោរ
មកហើយ យល់ស្រួបគ្នាហើយដែរថាជាគ្រាមមហានទីសិន្ធុកាល
តាំដើមមោះ ប្រទេសបណ្តាលហើយ ដូចសេចក្តីនៅខាងនេះ
ព្រះបាទដារីយុស (Darius) ទ្រង់ថា "ហិ (ណ)
ឌុស (Hi(n)dus), ព្រមទាំងជនឯឡាមីត (Elamites) ហៅ
ថា "ហិ - ឥន - ឌូ - អ៊ីស (Hi - In - du - is) ព្រមទាំង

ហេរ៉ូដូត (Hérodote) ជាអ្នកប្រាជ្ញក្រិកបានយកនាមរបស់ខ្លួនមកក្រៀបធ្វើជា
ឈ្មោះមនុស្សថា "ឥណ្ឌា - ក" (Indo – i), ឯលោក
ហិនឌូស្ទង់ជាតិជនជាតិថា "ឥន - ឌូ" (In-tou), ឯអ្នកដំណើរ
ចិនតាមរយៈខេត្តសិនហួថា "ចិន - ឌូ" (Chen-Tou < Sindhu)
ឬក៏ "ទៀន-ជូ" (Tien-Tchou) ។ តែនាមដ៏ល្បីល្បាញនេះ
គ្រាន់តែជាសូរសព្ទ នៃឈ្មោះក្រុមទេស ហៅប្រទេសឥណ្ឌា
ដោយសារមួយផ្នែក គ្មានន័យនៅឡើយទេ ។

ឯប្រទេសឥណ្ឌាតាមជនជាតិហិណ្ឌូ ដោយតាមរយៈ ពួក
ព្រាហ្មណ៍ "ព្រាហ្មណ៍" និងពួកជន "អ្នកគាំទ្រសាសនា
ព្រះពុទ្ធ:" (សាវកនិងពុទ្ធមាជបុត្រ) ហៅនៃជនដ៏ឥណ្ឌា នៃដែនដី
ដូចនេះ ចាប់តាំងតែពីមហាបតិតហិមាល័យរហូតដល់
មហាសមុទ្រថា ភារត: វរ្ស: (ភារត: វរ្ស:) ដែលមានន័យ
ព្រះបាទភារត: នៃដែលជាព្រះរាជាមួយព្រះអង្គ មានឧទាហរណ៍-
ល្បាញក្នុងគម្ពីរបុរាណ:ជាច្រើនជាជាងនៃប្រទេសឥណ្ឌានេះ

បំតនៅក្នុងពាក្យថា តារតៈ វៃ៍ៈ ឬ ប្រពៃណសរនៃព្រះបាទ
តារតៈវែលជានាមមានតត់ត្រាគុកមកក្នុងតម្ពីរមហាភារៈ និង
តម្ពីរបុរាណៈ ឯជនតមក បានន្យាមថា តារត សន្តនៈពួជពង្ស
នៃព្រះបាទតារតៈ ដូចសេចក្តីក្នុងតម្ពីរវិស្ណុបុរាណថា(១)

ឧត្តរំ យត្សមុទ្រស្យ ហិមវទ្ទក្សិណំ ច យត្
វ៍ស៍ំ តត្ភារតំ នាម ភារតី យត្រ សន្តតិ ។

ប្រែថា ប្រពៃណដែលបំតនៅទិសឧត្តរនៃសមុទ្រ និង
ទិសទក្សិណ នៃមហាបព៌តហិមាល័យ បានន្យាមបញ្ញត្តិថា
តារតៈ វ៍ៈ ឯជនក្នុងប្រពៃណនេះ ក៏បានន្យាមថា តារត
សន្តតិ = ពួជពង្សតារតតមក ។

តម្ពីរពុទ្ធសាសនា ហៅប្រពៃណឥណ្ឌានេះថា ជម្ពូទ្វីប ។
ឯរឿងត្រង់ន្យាយ មានន័យនុគថា ជម្ពូទ្វីបនេះជាទ្វីបមួយ
ក្នុងទ្វីបចំនួន ដែលមានភ្នំសិនេរុជាមជ្ឈមណ្ឌលេ គឺ បុព្វ ឬ

១— 11 5-1

ឬរីរាងបារ្យ បីតរៀងសម្បុរ ផង្គុសម្បុរមួយ ស្លាបព្រះច័ន្ទ
រោញវែង, អបរេតាយាន (ក្បាលរៀងដាក់ស្លុះរៀងតាយាន) បីតរៀង
ទិសបស្ចិម មន្ទុស្សមានមុខដូចសំមែក, ទុតរកវ្ចិប បីតរៀងទិស
ទុត្តរ មន្ទុស្សមានមុខដូចវែមួយចំហៀង ឯជម្ពូទ្វីប បីតរៀង
ទិសទក្សិណ មមុស្សមានមុខដូចត្រាយរវេះ ។ រីរៀងនៅ
តារតៈវស៌ៈនេះ ក្នុកជាតុសាស្ត្រហិណ្ឌូយល់ថា ទ្វីបទាំងប្រាំ-
ពីរមួយតាតធំផងគ្នា មហាប្រឹថពីធំនេះ ចែកជា ៧ ទ្វីប
(៧ ប្រទេស?) ។ ឯជម្ពូទ្វីប ដែលជាតាតនៃវែនរើមួយ
យ៉ាងធំក្នុងចំណោមទ្វីបទាំង ៧ នេះ មានសហនាតរួមជាមួយ
គ្នាដែរ ។ តម្រាព្រះសាសនា មានន័យាយដែរថា ប្រទេស
ឥណ្ឌានេះ ជាទំព្រួងដ្រាយដូចរវេះនេះ ចែរប្រុងក្បាលរៀង
ទិសទក្សិណ ជាទំព្រួងដ្រាយរវេះធំនេះ ទិសបុត្តរ ។ តម្រាព្រាហ្មណ៍
ន័យាយថា ផែនដីប្រទេសឥណ្ឌានេះ ជាទំព្រួងដ្រាយរវេះធំនេះចញ
ទៅក្រៅប្រាកដដូចស្លាកឥណ្ឌីក (ជាត្រីកោណ ឬ ជាឥតរ្យ

ក្រែតរង្វង់ △ ។ រួចគូបិសាស្ត្រឥណ្ឌាបុរាណបានសរសេរ
ច្បាប់ខ្ទង់ច្រាយប្រមេទសឥណ្ឌាទុកថា " ប្រមេទសឥណ្ឌានេះ
មានខ្ទង់ច្រាយជាជ្រុង ៤ (បង្កុះសង្ឃានសស្តុតម) ។ តម្លៃ
បុរាណ: រាងំបញ្ជាយតិទ្ធិបាននេះជារឿនប្រតិស្នាប្រើនប្រភារណាស់
តែនឹងយកមកគណនាក៏មិនបាន ។ ម្ល៉ោះព្រោះសាស្ត្រាចារ្យ
ទៀតបា ជួនម្តងៗនេះជាឈ្មោះដែនដីទិបាស៊ីយចំណែក តែ
ជាប់ព្រំប្រទល់ ។ ហើយគេបានប្រើពាក្យនេះជាប្រវត្តិសាស្ត្រ
ស្តាប់តែម្តង ពាក្យបុរាណសព្ទមិនសូវពេញនិយម: ។ ជួនម្តងលោក
ស្តេចរោមវែងឲ្យប្រមាណជាបួនម៉ឺនយោជន៍ គឺ ៤.០០០
យោជន៍ ជាសម្តេច, ៣.០០០ យោជន៍ ជាមន្ត្រីអាមាត្យ
៣.០០: យោជន៍ជាខ័ត្តិយមន្ត្រីពាក្រយោធា ។

ត្រង់នេះជនជាតិយាយបា បានតែតាំងរួច (Vaitedlye) គឺក្នុង
ទីក្រុងនេះដែរ ដែលចែកប្រមេទសឥណ្ឌាជាតិវិនិច្ឆ័យ គឺ ភាគ
ឧត្តរ ហៅបា អាយ៉ាវត៌: ភាគទក្សិណហៅថា ទាក្សិ.

ណាតៀ: (Daksinatya) ខ្លះណាមជ ។ មហាមត៌តហិម-
ល័យ ជាមត៌តមួយ ក្នុងជួរមត៌តចំនួន ៧ ដែលជាព្រំការការ
ពារប្រទេសឥណ្ឌាខាងត្បូង ។

ប្រទេសឥណ្ឌានេះ បើគិតតាមក្បាលដីរបស់ខ្លួនតាំង ៤ ទោះ
នៅចាក ៤ ភាគធំ ។ តំបន់តាមបុកណាគាលមកដី

១- ភាគមត៌តឬប្រទេសហិមពាន្តនៅទិសឧត្តរ

ហៅថា បរិវាស្រាយិន (បរិតាស្រាយិន Parvatāyin)
ដែលមានន័យថាបុកណា: ជាប់តំបន់ដីស្រែស្មាប់នៃ
តំតសតារៃ ឬ តាកល្បឺ (Terai) ទៅដល់តំតូលមហាមត៌ត
ហិមាល័យ ព្រមទាំងតំបន់ដែលមនុស្សកាន់ស្រែបានទាំង
ជួចប្រទេសកាស្មីរ, កង្រ៉ា (Kangra) តេហ្រ៊ី (Tehri) ជ័ន
កុមាអ៊ួន (Kumaun) តេនប៉ាល, ស៊ីកឹម (Sikkim) ជ័ន
ភូហាន (Bhūthān); ជាដើម ។

២- ភាគទីវាលដ៏ធំទិសឧត្តរ ជាប់តំបន់ខំនាម

ក្នុងស្រែចំការបានះខាងជើងមហាទវីសិន្ធុ និងស្ទឹងប្រែនជា
ដែនៃទេមហាទវីនេះ ត្រមាំងវាលលេខ្លាច់ ជាវ (Thar) ខំល្ហុះល្ហៃ
នៃភូមិភាគសិន្ធុនិងកណ្តប្រស្នានអស់នេះ រហូតទៅដល់តំបន់
បាវដ៏ជាតិទេវតាមជឈមហាទវីតង្គីនទ្វេជម្ប ឬ យមុនា
(Jamna: Yamuna) ត្រមាំងមហាទវីព្រហ្មបុត្រផង ។

៣. ភាគខ្ពង់រាបនៃប្រទេសដីណ្តកភាគកណ្តាល

គិតចំពោះតែភាគទាងត្បូង និងកុំណាមជ ចាប់ពីភាគ
ទាងត្បូងនៃវាលមហាទវីតង្គា ជួរភ្នំចាំរចាំត្រ (Paripâtra)
ជាំជ តំបូភូមិភាគសំណល់ឧបទ្វីបភ្នំវិន្ធ្យភាគបស្ចិម ភ្នំវិន្ធ្យ
ខាងជើង តំបន់សហ្យាទ្រិ (Sahyâdri) ឬយាតភាគបស្ចិម
និងតំបន់ម ហាន្ទ្រ: ឬយាតបូព៌ ។

៤. ភាគមាត់សមុទ្រ តាមពីវាលបង្គិតាដ៏វែងរហ័យ

ចន្លៀតនៃទិសទក្សិណ ដែលលាតសន្ធឹងតាំងពីឃាតទៅដល់
មាត់សមុទ្រ ចាប់តាំងពីកំពង់ស្តុកស្តម្ភនៃនន្ទរគាងគាង

(Kônkàn) ព្រមទាំងឆ្នេរម៉ាឡាបារ (Màlebàr) និងដីសណ្ដាប់
មានដីជាតិនៃស្ទឹងគោទាវរី ក្រឹស្ណានិងកាវេរីផង ។
លក្ខណៈភូមិប្រទេសឥណ្ឌា ដែលទុកជាស្នាដៃធម្មជាតិ
បានតាក់តែងខ្សែដីនេះ បានមែនស្រេចតាមការបែងចែកនៃ
ក្រុមភូមិសាស្ត្រ ដែលបានធ្វើទុកជាប្រពៃណីតាំងតែពីបុរាណ
កាលមកនោះទេ ។ ក្នុងអក្សរសាស្ត្រឥណ្ឌាបុរាណ យើង
បានឃើញរំលេចនៃបែងចែកភូមិភាគប្រទេសឥណ្ឌានេះ ជា ៥
ចំណែកគឺ :

๑- មជ្ឈដ្ឋានទីវិលសិន្ធុ-គង្គា (Indo-Gangétique)

ហៅថា មជ្ឈទេស (មជ្ឈទេត) តាមបណ្ដែព្រាហ្មណ៍ថា
លាតសន្ធឹងតាំងពីស្ទឹងសរស្វតី (សស៊ុតី, សល្លវតី ?) ដែលហូរ
កាត់តាមភូមិភាគថាណេស្វរ (Thànecvar) និងវិបហួរក (Péhoa)
ដែលមានឈ្មោះតាំងពីបុរាណថាប្រឹថូទក: (Pṛthûdaka) ឬឆ្ពោះ
ទៅកាន់ក្រុង អស្ទហាបាទ (ប. បយាគ, សំ. ប្រយាគ)

ខេត្តក្រុងពាកណាសី ។ គម្ពីរពុទ្ធសាសនាថា ចាប់ពីស្ទឹង
សណ្តូវតីរៀងភ្នំកជមហ័ល (Rājmahal) ។

៣- ភាគប្រសើរនៃភូមិភាគខាងលើនេះ ហៅថា
ព្រហ្មវ៌ត ព្រហ្មសិរទេស (ព្រហ្មវ៌តទេត, Brahmarṣideça)
ឯភូមិភាគនៃតំរែតំរង់នេះវិញ មានទំហំប៉ុន្មានផែរ ហៅថា
អាយ៉ាវ៌ត្ត ឬ អាយ៉ាវ៌ត ផែលមានស្ថិតក្នុងវេយ្យាករណ៍
ម៉ៃបច្ចិន មហន្តស័ ប៉ុន្តែតម្រាតម៉ាសាស្ត្រថ្មាមនិយោយេថាក្នុង
តាលនេះ តាវគ្គណាត់ទីហាទវាំងនេះ មានសេចក្តីខ្លួលាយ
ណាស់ ដំ ណោកប្តូរប្តូរយកវ៉ែតដ៏ដ៏ធំទាំងអស់ ផែលទៅ
ចន្លោះបហាបតិតហិមាល័យនិងវិន្ធ្យ ត្រមាំងវិ
ណាចនោះវិសប្តូរនិងសម្បូរទៅសបស្ងួមនេះទៀត ។ តាមណោក
ប្រាសី (Prāsii) ជាអ្នកប្រវត្តិសាស្ត្រនៃព្រះចាទអាឡិកសង់ដ៏
មហាពង មានសេចក្តីថា :

ក- ភូមិភាគឧត្តរនៃមធ្យទេស (Madhyadeça)

๖ ภูมิภาคปโหส (Péhoa)

๗ ภูมิภาคอุทกวิชช (Udicya)

๘ ภูมิภาคตามพปณฺณิ (Tambapaṇṇi)

๙ ภูมิภาคปฺรตีจ្យ (Pratīcya)

๑๐ ภูมิภาคทกฺษิณ (Dakkhi-

nepath) ๑๑ เขตกันดาร ภูมิภาคเขตกันดาร (ปาจีนปถ) ๑๒ ปาวาส (ปาวาส) ๑๓ ปฺราจ្យ (Prācya) ฯ

คำว่า "อุตฺตรปถ" เรียกเฉพาะแคว้นทางทิศเหนือ ๑๗ แคว้น ส่วนคำว่า "ทกฺษิณาปถ" หรือ "ทกฺษิณาบถ" หมายถึง ดินแดนทางทิศใต้ ๑ ส่วนคำว่า "ทกฺษิณปถ" นั้นหมายถึงดินแดนทางทิศใต้ ๑๗ แคว้น

ดังนี้ ส่วนเขตกันดารทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ๑๗ แคว้น ภูมิภาคทกฺษิณาปถ ๑๗ แคว้น ภูมิภาคทกฺษิณปถ ๑๗ แคว้น ภูมิภาคปฺรตีจ្យ ๑๗ แคว้น ภูมิภาคอุทกวิชช ๑๗ แคว้น ภูมิภาคตามพปณฺณิ ๑๗ แคว้น ภูมิภาคปฺราจ្យ ๑๗ แคว้น ภูมิภาคปโหส ๑๗ แคว้น ภูมิภาคปาวาส ๑๗ แคว้น ภูมิภาคอปรานฺตะ ๑๗ แคว้น ภูมิภาคมธฺยเทศ ๑๗ แคว้น ภูมิภาคปาจีนปถ ๑๗ แคว้น ภูมิภาคอุทีจ្យ

ប៉ារ៉ែវេស (ប៊ូរ៉ែវេត) គាល់ទៅពីព្រឹងនាយ លោកអ្នក
បញ្ជូលគ្នាជាន់តើនថែន "មជ្ឈិមប្រទេស" ខ្លះផង តំបូក
ខាងតែត្រង់អ្នកវិទ្យា (Arterevedi) ប្លែ ពោ - គាប (Do-ab
gang-tique) នៃម៉ែណាះ ។ គារថែកជា ៥ ចំណែកដូច
បានតាលបកទាល់លើនះ តាមគម្លីបុកណាខ្លះ លោកបាន
បន្ថែមភូមិភាគដទៃ ៤ ទៀតគឺ ភូមិភាគ បរិតាស្រាយ៉ិ ប្ល
ប្រទេសបរមត្ថ ប្ល តំបន់បាចប្រទេស ទើងតំបន់មហា
បតាតវិទ្យាកន្លែង ។

តម្លៃត្រូវសាសនាហាងដំណាលខុតថា ប្រទេសឥណ្ឌា
នេះ ចែកទៅជាភូមិភាគធំ ៦ ភាគគឺ

១ - ចម្ការមជ្ឈិមប្រទេស (មជ្ឈមប្រទេស ជា
ភាសាអង់គ្លេសនិយមហៅថា មជ្ឈិមប្រទេស)

២- ហិមវន្តប្រទេស ប្ល បរិតាស្រាយ៉ិ

៣- ទក្ខិណាបថ ប្ល ទុរីយ៉ា

៤- ខន្ធកណាមបឋ ឬ ពាក្យណាកៀ:

៥- បុព្វន្តៈ ឬ ក្រោយៈ

១- អបរាន្តៈ ឬ ប្រកតិយៈ ។

ភិនន្តម័រមហាវត(១) មានសេចក្តីចែងថា មជ្ឈមជនបទ
មជ្ឈិមទេស ឬ មជ្ឈទេត ខាងប្រាប្តមេជ្ជបនាពានេះតី

១- ទសប្ចូត មានខនតមួយឈ្មោះគេជ្ជុលៈ ខាងនាយ
តិតមានេះ ហនខនិនមួយរវាត ហៅថាមហាសារេ ខាងនាយ
តរៅពីតិតមានេះ ហៅថា ម័ច្ចន្តជនបទ ខាងអាយចូលមក
ហៅថា មជ្ឈមជនបទ;

២- ទិសអរគ្នេយ៍ មានស្តុបមួយឈ្មោះសល្លវតី ខាង
នាយស្តុបនេះរៀបៅហៅថា បចនជនបទ ខាងអាយចូលមក
ហៅថា មជ្ឈមជនបទ;

៣- ទិសទក្សិណ មានទិតមួយឈ្មោះថា សេត-

---

១ បម្លក្តន្លក: ព្រះត្រៃប៉ិដក លៀវលេខ ៥ ទំព័រ ២០៤ ។

កណ្ណិក: ទាំងទាយទិគមនេះគេ ហៅថា បច្ចន្តជនបទ ទាំងឥយប្រុសមក ហៅថា មជ្ឈិមជនបទ;

๔ ទេសម.មម មានស្រុកព្រាហ្មណរាល់ថ្ងៃ ថ្ងូនត្រាម ទាំងនាយថ្ងូនត្រាមនេះគេ ហៅថាបច្ចន្តជនបទ ទាំងអាយចូលមក ហៅថា មជ្ឈិមជនបទ;

๕- ទេសទ្ធរ មានភ្នំប្លួយឈ្មោះទ្ធសីរធ: ទាំងនាយភ្នំនេះគេ ហៅថា បច្ចន្តជនបទ ទាំងអាយភ្នំនេះចូលមក ហៅថា មជ្ឈិមជនបទ;

ត្រង់ប្រទេសទេសបូតំ គឺត្រង់ប្រទេសថ្ងៃទេស ឥណ្ឌាទេសបូតំ ជាមហាគេថែលក់ឥដ្ឋ: ឬគេថែលក់តំបន់ បុណ្ឌ្រាវឍន: (Pundravardhana) ។ អាលឥសមយ ត្រង់នាយ លោកអ្នកមបញ្ចូលតំបន់វរេន្ទ្រ: (Varendra) ទៀតផង ព្រោះតំបន់នេះគេយល់ថា ជាវិហានៅភាគឧត្តរ រដ្ឋពេង្គ័ល (Bengal) ។ រដ្ឋវង្ស:ជាមជ្ឈមណ្ឌលសំខាន់នៃការ

លក់ដូរនិងពាណិជ្ជកម្ម ។ ព្រំប្រទល់ទីបំផុតខាងទិសបស្ចិមនៃ
រដ្ឋវង្គៈ (ពង្គ្លិល) គឺរដ្ឋវង្គៈនិងមគធៈ ។ តំបន់លាឡៈ
(Làla) បិតនៅត្រង់ចន្លោះវង្គៈម្ខាងរដ្ឋកលិង្គម្ខាង ។ នៃក្រុង
តាលគបក រដ្ឋវង្គៈបានដល់រដ្ឋពង្គ្លិលតាំងមួល ។ ឯក្រុង
សុវណ្ណកុដ្ឋ ឬ សុវណ្ណកុដ្ឋ ក៏ជាមជ្ឈមណ្ឌលនៃការលក់ដូរ
និងពាណិជ្ជកម្មសំខាន់មួយទៀតផង ។ អ្នកខ្វះយល់ថា ទី
ក្រុងនេះ នៅកន្លែងតាបរូបទេ ។ ប្រទេសសុហ្មៈ (Suhma)
កន្លងមកហើយ សាសនា ព័ទ្ធនេះសព្វថ្ងៃដំណាលគ្នាថា អង្គ្រែះ
ក្នុងស្រុកស្តុចត្រង់យ៉ាងទៅដល់ផែន ។ ក្រុងកំពង់មាត់សមុទ្រ
ផែលមានឈ្មោះប្រាកដថា តាមលិត្តិ (P.Tà-melitti, S.Tàm-
ralipti) សព្វថ្ងៃនេះ បិតនៅភ្នែរបស្ចិម នៃស្ទឹងរូបនារា-
យណៈ (Rùpanàràyana) ហៅតាម្លុក (Tàmluk) នៅ
កន្លងតំបន់មិទ្នបុរ (Midnapur) ។ ទីក្រុងវង្គៈ
ភាជា ក្រុងពុរដ្ឋន (Burdwan) សព្វថ្ងៃនេះ ។ ដូចេះ និតម

កជង្គល: ប្តូរគ្រៀ-ជួ-ហោះ-ខី-ឡូ នៃលោកហ៊ន-ត្សង(១) ជាព្រំប្រទល់ទិសបស្ចិមនៃបុរីវេទេស (Purvadeça) តែទីនេះ ប្រហែលជានៅកងតំបន់រាជមហាល (Ràjmahal) ។ ព្រំប្រទល់មជ្ឈិមប្រទេស ទិសទក្សិណា បានដល់ព្រំប្រទល់ប្រទេសឥណ្ឌាទិសទក្សិណា ពោលគឺមហិស្សវតី ដែលគេសំដៅយកក្រុងមន្ទាតា នៅតាមដងស្ទឹងនម៌ទា ឬ នម្មទា ទីនេះឬ ដែលជាសេតកណ្ណិកនិគម ? ឯតំបន់ស្ទឹងគោទាវរី និង នម៌ទាបឹតនៅកងទក្ខិណាបថទេ ។ ស្ទឹងកាវេរីហូរចុះទៅកាន់សមុទ្រពង្គ័ល ក្រុងប្រតិស្ឋាន (Pratisthàn) សព្វថ្ងៃហៅប៉ៃថាន (Paithân) នៅតាមដងស្ទឹងគោទាវរីទីនេះ គេទុកជាទីបំផុតខាងត្បូងនៃផ្លូវធំទិសទក្សិណា ដែលចេញមកពីក្រុងរាជគ្រឹះ ។ ក្រុងប្រតិស្ឋាន ឬ ប៉ៃថាននេះ នៅជិតក្រុងថ្មីមួយឈ្មោះខញ្ជាវតី កងតំបន់នាសិត (Nàsik) ។

---

1 Travals of Hiouen-Tsang, vol 44, p. 402 by Samuel Beal

នៅតាមជង្ហឹងគោទាវរី មានពាណិជក្រ ៦ តំរង្គអស្សក: (AssaKa) ភជគានីរឈ្មោះបោតន: (Potana) ប៉ះប៉ាំងឧទ្យ: (Paubanya) ឧដ្ឋរង្គភក្ត: (Aelaka) មូលភក្ត: (Mùlaka) ភជគានីរឈ្មោះបត្ថិឆាន (Putithàn) តមក ជិតនៅសិន្ធុក្ខ ក្រុងចាស់បច្ចុប្បន្នវេរិញ ។ តំរង្គកោលបដ្ដន: Kolapattana) ជាក្រុងតំពង់នៅទន្លេ: កាវេមង់ដែល (Coromendel Coromandala=: ចារមណ្ឌល) ។ ជាពង្គ: ប៉ុន្តែ: សល អេរសល ឧដ្ឋរង្គសិន្ធុតំរង្គនេះ ជិត: នាប្រទេសអន្ទ្រ: (Andhra) ។ ឯវង្គជនជីតន្ត្រាវីង (Dravida) ពប់យកវង្គនៅចាស្ស: ភជគានី ឈ្មោះកាន្ចីបុរ៍ សព្វថ្ងៃហៅ កង្ជីវរ៍ម (Conjeeveram) ឯវង្គបាណ្ឌ្យ (Pandya) ភជគានីរឈ្មោះ បង្គុរស្ថុតបដ្ដន: សព្វថ្ងៃហៅ មឌូក (Madoura) រីរង្គបេរ: សព្វថ្ងៃហៅ កេរលា (Kerala) ។ រង្គកលិង្គ: (Kalinga) ជាភជាណាចក្រមួយ ភជគានីរឈ្មោះ ទន្តបុរ (Dantapur) ជិតនៅជិតតំបន់

ឆ័ការកូល Chicacole នៅឧកសម្បុរ ពេង្គ័លេ ។ ក្រុងឧជ្រែ: (Odra) និងក្រុងឧក្កល: (Utkala) ទាំង ៤ នេះ ជាតានវែនដ័ នៃរដ្ឋឧរីសា (Orissa) ។ ឯប្រទេសមេកល: (Mekala) ជាវែនដ័ប្រកក្ដ័ម្ដួយ សព្វថ្ងៃគេកប់យកទាំងក្ដ័ អមរកណ្ដក: (Amarekenteke) និងទីហនវែលនៅជិតទាងនេះផង ។ ត្រប្រទេលមឡូមប្រទេសតាយព្យ គឺប្រទេសអណ្ដក ទសបស្ដុមនដ៏តាយព្យ បាននដលស្រុកព្រាហ្មណមួយឈ្មោះ ភូនត្រាម តំបន់ប្រឹថុទក: (Prithudaka) គឺបេហូគា (Pehoa) សព្វថ្ងៃនេះ ទាងទំសឧត្តរមិងទំសបស្ដុមទល់នឹងជួរបព៌តហិ-ម៉ាល័យ រទំសបស្ដុមលោតសន្ធឹងទៅដល់សម្បុទ្រអាក៉ាប់ ។ តំបន់ឧត្តរាបថ នៅទំសឧត្តរនៃតំបន់ អបរកន្ត: ឬ ប្រទេសអណ្ដាទំសបស្ដុម ។ ទំសបស្ដុមនៃមជ្ឈិមជនបទ ដែលមាន ត្រាទុកកន្ដ័តម្ដ័រព្ទទ្ធសាសនានោះ លោតក៏សំដៅយកទីហន ប្រជុំក្រុមនទីនៃមហានទីសិន្ធុ ដែលស្ទុះនៃហូរមកតាមហាមព៌ត

ហិមាល័យ ។ ប្រទេសសំខាន់ៗ ដែលនៅក្នុងភូមិភាគនេះគឺ

គន្ធារៈ គាម្ពោជៈ, តូច្រៃកៈ, យវនៈ, បារទៈ (Parada)

សិន្ធុ-សៅវីរៈ (Sindhu-Sauvira), បច្រទៈ, កេកយៈ (Kekaya)

ទរទៈ (Darada) វាល់ហ៊ីកៈ (Barbara=Barbare) វាល់ហ៊ីក: (Valhika)

និងកាស្មីរៈ ។ កាស្មីរៈ (Kàçmira) ដែនប្រវែនេះ គឺជួកស្មីរ

និងជម្មូ (Jammù) ដែលមានក្រុងស្រីនគរជារាជធានី មិន

នៅទិសបូព៌ានៃក្រុងបេសវារ (Peshawar) និងក្រុងរ៉ាវ-

ល្ប៉ាល្ពី (Rewalpindi) ។ និងយវនៈ (Yavana)

គាម្ពោជៈ (Kemboja) នៅក្នុងប្រទេសអាហ្វហ្គានីស្ថាន

(Alghànisthan) ។ ឯពាក្យថា សិន្ធុ ប្រែហៅជាសិន្ធុ

(Sind) នៅសមុទ្រគោព៌ាប់ ។ សៅវីរៈ (Sauvira) ជា

កជាណាបក្រុមួយ មានក្រុងរោរុកៈ (Roruka) ជារាជធានី ។

ពាល់រៈ (Barbara) គឺពាល់ប៊ុម (Barbaricum) ដែលមាន

ទិយាយនៅភូមិប៉ារីប្លឺស (Pariplus) ជាក្រុងផ្សារនៃមិន្នគរ (Minnagar) នៅឯភូមិតារតសម្បុទ្រអេរីត្រ (Erythrée) ។ ឧត្បាលាវតី (Utpalàvati) សំដៅយក ប្អូកវតី គឺក្រុងបរ៉ង់គ (Parang) ទិដ្ឋស្សទ (Charssada) អាប៉មួយ ១៧ ថែលតាំលើនៅបេសក់រតាមជន់ស្ទឹងស្វាត (Swat) ។ មហាឧវីសិន្ធុ ស្ទឹងវិតហ្សា (Vitamsà) វិតស្តា (Vitastà) ឬ ជេលុម (Jhelum) ទិដ្ឋស្ទឹងចន្ទ្រភាគា (Chandrabhàgà) ស្មូនែតជាស្ទឹងសំខាន់ៗ នៅក្នុងតំបន់នេះ ។

ត្រង់ប្រទេសទិសបស្ចិម តាមគម្ពីរពុទ្ធសាស-នា បានរៀបរាប់ប្រទេសឥណ្ឌាគន្ធិសបស្ចិម ទិដ្ឋវិសទ្ធន្ត នៃមជ្ឈិមនិកាយ ឯទិសទក្សិណានៃទក្ខិណាបថ បានផ្តល់ឈ្មោះសម្បុទ្រឥណ្ឌាទិសបស្ចិម មានឈ្មោះគារព:ទិដ្ឋរដ្ឋកស្ស: រដ្ឋវេ-សក សុកស្ស: ភគុកច្ឆ: (Bhrgukaccha) អានតំ: ទិដ្ឋអព្ទុទ: (Anerta et Arbuda) ទាំងអស់នេះ ស្មូនែតជាប្រទេសដែល

ដោយសារតែប្រទេសឥណ្ឌា ។ ភូមិភាគ គឺត្រូវ (Broach)
ស្មើនឹងតំបន់កាថាយ៉ាវ៉ែ (Kathiawad) ។
ស្មើនឹង រដ្ឋកុជរាត ។ ពាក្យថា ភាគ ជាតំបន់ដែលមានព្រំប្រទល់ជាប់គ្នា
ជាមួយនឹងតំបន់ផ្សេងទៀត ។ ឧទាហរណ៍ ភាគខាងជើង គឺតំបន់ខាងជើងនៃ
ស្មើនឹងតំបន់ដែលមានព្រំប្រទល់ជាប់គ្នា ។ ឧទាហរណ៍ ភាគខាងជើង គឺតំបន់ខាងជើងនៃ
ប្រទេសឥណ្ឌា ។ ភូមិភាគ គឺត្រូវ (Broach)
ស្មើនឹងតំបន់កាថាយ៉ាវ៉ែ (Kathiawad) ។
ស្មើនឹង រដ្ឋកុជរាត ។ ពាក្យថា ភាគ ជាតំបន់ដែលមានព្រំប្រទល់ជាប់គ្នា
ជាមួយនឹងតំបន់ផ្សេងទៀត

ជាន៏ (ក្រុងបូពណាហៅតំរាភ្នំ: ប្រែថា "គ្រោល" ជាន
សេចក្តីថា មានបត៌តជាប្រាការព័ទ្ធជុំវិញ) ឥឡូវ រដ្ឋពិហារ
នេះ មានក្រុងបន្ត: (ជាផលិបុត្រ) ជាពជាន៏ នៅក្នុងតំបន់
តយា រដ្ឋដ៏មានក្រុងវេសាលីជាពជាន៏ សព្វថ្ងៃហៅពាសារហ៏
(Basarh) នៅក្នុងតំបន់មុសាហ្វាប៊ុរ (Muzaffapur) រដ្ឋ
បល្ល: មានក្រុងកុសិនារ ឬកុសិនគរជាពជាន៏ សព្វថ្ងៃហៅ
គាសា (Kasia) និងបាវាប៊ុរ (Pàvàpuri). រដ្ឋចេតី ឬ
ចេតីយរាជាមជ្ឈិមស្តេចវង្សឧជ្ជា (យមុនា) ហើយលាតទៅដល់ជា-
ណាចក្រកុរុនៅឯត, រដ្ឋវម្ស: (vamsa) ឬវត្ស: (Vatsa) មាន
ក្រុងកោសម្ពី (សំ-គៅតម្ប៊ី) ជាពជាន៏ សព្វថ្ងៃហៅគោតម្ពនៅ
ជិតក្រុងអលហ្វាបាទ រដ្ឋកុរុ (កុរុក្សេត្រ ឬថានេស្វរ (Thaneçvar)
ដែលមានស្តេងសរស្វតី (Sarasvati) ដែលនៅទិសឧត្តរ និង
ស្តេងទ្រឧទ្ធវតី (Dṛsadvati) ដែលនៅទិសទក្សិណ រដ្ឋបញ្ចាល
បាន ២ គឺ ឧត្តរបញ្ចាល ជាន់ក្រុងអហិចត្រ (Ahichatra)

ជាកជជាន៑ សព្វថៃហៅថា កមនគរ (Ràmnagar) នៅ
ក្នុងតំបន់ប៉ារីលី (Bàreilly) ។ ឯខុតណាបញ្ចាល មានក្រុង
គាម្បីល្យ: (Kàmpilya) ជាកជជាន៑ សព្វថៃ ហៅគម្បីល
(Kàmpil) នៅក្នុងតំបន់ហ្វារុខាបាទ (Farru khabàd)
ផែលនៅក្នុងទឹកប្រទេស ម៉ាត្សយ: (Matsya) នៅក្នុង
តំបន់ជ័យបុរ (Jaipur) វជ្ជិសុរសេន: ជាន់ក្រុងមជ្ឈក
ជាកជជាន៑ វជ្ជអស្សក: អរអត្ថក: (Acmaka) ជាន់ក្រុង
ពោធន: ឬពោធលី ជាកជជាន៑ វជ្ជអវន្តិ សព្វថៃ:នៅក្នុងតំបន់
មល្វា (Malva) ទិន្និមរ (Nimar) ព្រមទាំងខ័ណ្ឌនៃផែល
នៅជិតមជ្ឈមប្រទេសផង, វជ្ជគន្ធារ: នៅក្នុងតំបន់បេសាវ៉ាន៑ង
ក្រនឹកវល្លំណ្ឌីក្នុងរីហាទបញ្ចាប; ឯវជ្ជគាម្ពោជ: ជាប្រទេស
មួយផែលនៅចុងចុងបំផុត ខាងទិសទិវតីនៃប្រទេសឥណ្ឌា ។

ឧណាបថចម្រុង

ប្រស្នាកន្លែងនិងដំបូងខែសីហា

ទ្រង់ទ្រាយតាំងជម្ងួលនៃប្រវែងសន្ទាវ តាំងពីតំបន់ខាងត្បូង
ស្មើ ឬជាត្រីភាគបៀតាវផ្សាយមុមជិតស្មើ មានឧក្កដនិវត្តន៍
(Tropique du cancer) ជាអក្សរកាត់គ្រាលសមប្បមាណ
(Axe de symétrie) និងជំនីរួមគ្នា (Côté commun) ។
ជំនីរទិសបស្ចិមឡើជាងជំនីរទិសបូព៌ ។ សមប្បមាណនៃនៃផ្ទៃ
តំបន់ជម្ងួល មិនសមរម្យគ្នាល្អទេ ព្រោះត្រីភាគណាទិសឧត្តរ
ផែលជាប់ខាងខ្ពង់រាបបាមីរ (Pamir) ទើបខាងទិស

បស្ចិមបុព្វាភ ។ ឯភាគខ្លះវិញ ព្រះវិហារធំ
ទេ ដែលមានប្រើរាយជាច្រើនជាន់ ហើយមានសម្បុរ
ជាដើម ដែលសង់តាមបែបព្រឹត្តិការណ៍ធំៗ នៃប្រវត្តិសាស្ត្រ ជាដើម
ដូចជាគំនរថ្មដែលសង់តាមរាជវាំង ដែលជាអាយតនៈរបស់ព្រះចំការ
ដែលជាប្លុកដើ តែវិហារនេះហើយដែលជាគំនិតសាសនា
ព្រោះណើ ពាសាសនាដែលមិនអាចប្រាប់ដំណើរសោះថា
នេះមកពីណា ពាអាយតនៈរបស់ព្រះចំការនេះ ដែលជាប្រាសាទ
ខេះ មានបែបគំនិតមកតាមសាសនា ។ សព្វថ្ងៃនេះ
ភូមិភាគនេះទាបជាងតំស្រែយើងទាបណាស់ ។
ក៏ខេដែលណាមានរាងបន្ទប់ (ខគុណាបថ) ជាភូមិភាគមាត់
សម្បុរ មានប្រដាប់ត្រាយធំៗប្លឹមណាស់ តែវាត្រូវមិនស្អាតមាន
ឈ្មួញតូចសម្រាប់ជាទីសាស្ត្រយើងនៅនាវេ ត្រង់នេះ អាន
តែថ្ម ត្រង់គោះ មានទឹកពក់ពេក ត្រង់នោះទៀត គ្មៀនគោះ
មានតក់ច្រើន ឯនោះតាមទៀតជាទីមិនមានអនាម័យសោះ ។

ជួរបុះ ពាក្យជម្រើសស្មុគស្មាញខាងក្រោមនេះ ដែលមានន័យ
ផ្ទុយគ្នាទៅវិញទៅមក ដូចជាពាក្យជម្រើសតាមបែបក្រិក ។ បើ
លើកឡើង តុំនិយាយអំពីការតស៊ូរវាងពីរនេះបញ្ច ប្រើយោងដែល
តាមវាក្យការមើលខ្លួនឯងតូចបន្តិច (Antithèse) គឺប្រើស្ទាប់ផ្ទុយគ្នា
នៃប្រទេសក្រិកនិងអ្នកនេះវិញ ឲ្យដឹងថាមានការផ្ទុយគ្នា
ដូចម្តេចខ្លះខ្លះ ឃើញថាយើងមិនងាយនឹងដឹងថាពាក្យគ្នាពាក់
ព័ន្ធកាន់តែច្រើនប្រើបែបក្រិក ដែលមានន័យដ៏ល្អ ខ្ពង់ខ្ពស់
(Hellade) ក្លាយ ដែលទេសម្បុគ្គលយើងៗ មានតំណាង មាន
ក្បៀនក្បាន គឺខាងខ្លាំងនេះហើយដែលកើតមានឡើងជាប្រយោល
កើតការយល់ដឹងមួយរបៀបប្លែកគ្នា ដែលការយល់ដឹងមួយ
ផ្ទុយរបៀបនិងការយល់ដឹងមួយរបៀបក្បាន គឺប្រទេសភាគច្រើន
ក្នុងនេះដែរ ។

ការមើលខ្លីកដែលណា មិនមែនធ្វើឲ្យយើងយល់ខ្លួនឯងក្នុង

ที่ว่า "ผู้ใดรู้ว่าตนเองเป็นคนโง่ ผู้นั้นก็ชื่อว่าเป็นคนฉลาด ส่วนผู้ใดรู้ว่าตนเองเป็นคนฉลาด ผู้นั้นก็ชื่อว่าเป็นคนโง่" ดังนี้ เป็นต้น ก็เพราะเหตุว่าคนที่รู้ว่าตนเองเป็นคนโง่นั้น ย่อมจะพยายามศึกษาเล่าเรียนเพื่อให้ตนเองเป็นคนฉลาดขึ้นมาได้ ส่วนคนที่รู้ว่าตนเองเป็นคนฉลาดนั้น ย่อมจะไม่พยายามศึกษาเล่าเรียนเพื่อให้ตนเองเป็นคนฉลาดขึ้นมาได้ เพราะเหตุว่าตนเองเป็นคนฉลาดอยู่แล้ว ดังนี้ เป็นต้น

(Lahore)

រហូតរហូតដល់ក្រុងភគ័លបួរ (Bhagalpur) មានចម្ងាយប្រមាណ
ជា ១.៩០០ គ.ម. ។ នៅក្នុងភូមិភាគនាំងនេះ ប្រជាជន
រស់នៅដោយសារស្រែចម្ការជាចំបង ដែលមានដីសម្បូរ
ហើយមានភ្លៀងធ្លាក់ច្រើនជាមធ្យម ។ ក្រុងធំៗ
មានតែមួយគត់ គឺក្រុងភគ័លបួរនេះឯង ដែលមានប្រជា
ជនរស់នៅច្រើនជាងគេ ។ ក្រុងនេះមានទីតាំងនៅលើ
ច្រាំងខាងត្បូងនៃទន្លេគង្គា ដែលមានទទឹងធំទូលាយ
ប្រហែលជា ២ គ.ម. ។ ពីក្រុងនេះទៅខាងជើងមានផ្លូវ
ថ្នល់ធំមួយខ្សែ ដែលភ្ជាប់ទៅនឹងក្រុងប៉ាតណា ។ ប៉ុន្តែ
ផ្លូវនេះមិនសូវល្អប៉ុន្មានទេ ព្រោះតែមានរន្ធច្រើន ។
ចាំងនេះគឺជាផ្លូវដែលភ្ជាប់ទៅនឹងក្រុងប៉ាតណា ។ ប៉ុន្តែ
ជាតិដែលនៅក្នុងប្រទេសនេះភាគច្រើន
ទៅលើសនៅក្នុងប្រទេសនេះ ។

សភាពទឹកដី- ប្រទេសនេះ គួរនឹងហៅជាប្រទេស
កន្សែងទ្វីប ។ តាមទស្សនៈវិស្វកម្ម ដែកថែ (ខ.ខ្មែរ
ត.តក្កណ, ប.ទក្ខិណ,ស.ទក្សិណ "ខ្យល់, ទិសខ្យល់") ជា
ទីហាមខ្ពង់កប តាលតីប្លុកណាះម៉ែ ជាប្រភេទខ្លួនឯង (Gondwana)
ជាប់គ្នានឹងប្លុកវាលដែលគោះ អូស្ត្រាលី (Australie) គោះ
ម៉ាដាហ្គាស្កា (Madagascar) និងប្រភេទអាហ្វ្រិក (Afrique) ។
ដែលតាមតិប្លុកណាះះ ជាលទ្ធផលនៃ ដែនមហិមា
សម្បើមណាស់ ហេតុសម្បូរដែរដែលមានដែនទន្លេ,
ល្បុះចំណេរម៉ែតាលបក ក្នុងតាលប្លុយមោះ តាតនៃផនដីនេះកំ
ពស់ណាតិចស៊ីដែរ ដែលធ្វើឲ្យមានតំបន់ទាបជាច្រើន ដែលហាមតិមាល័យ
ដ៏សម្បូរ ក្នុងតាលតមក ។ ល្បាប់នៃដែលមានតាយកទៅចាក់
យកទៅនាំឲ្យក្លាយជាដីល្អ តើតូចទៅជាដីធំនាមកាលឥណ្ឌូ-
តង្ហាមនកម្រាស់ ៥.០០០ ម៉ែត្រ ដោយគ្រងភាពណាស៊ី ល្បាប់ដ៏

ខេត្តាតល្ង័ក្ខរណាវ (Lékhnau) មានចំងាយប្រមាណ ៤០០ គីឡូ
ម៉ែត្រ ជាដំបូងឡើងតំណាស់ ។ ដល់ប្រមាណជាង ៥០ គីឡូម៉ែត្រ
បន្តិច ទើបឡើងតំណាស់ ។ ដែលហៅថាតំណាស់ ព្រោះថាផ្លូវនេះ
ឡើងជាប់ៗ ជាប់ពីដើមដល់ចប់ ដែលមានប្រវែងប្រមាណ ៣ គីឡូ
ម៉ែត្រ ។ ដែលហៅថាតំណាស់ ព្រោះតែនៅតាមផ្លូវនេះ ដើរ
ឡើងតែតំណាស់ ។ ដែលហៅថាតំណាស់ ព្រោះតែនៅតាមផ្លូវនេះ
ដើរ

បានរយើញជ្រលងនៅតាមភាលខ្ពាច់ ត្រង់ភូមិភាគថាវ (Ther)
ដែលជាស្នាមប្រឡាយធ្លាក់មេទឹកបួយធំ ហូរចេញពីតំបន់
សិមឡា (Simla) តម្រង់ទៅភាគត្រើមនៃមហានទីរ:ន្ទី ។
ដែនដីនៅភ្លាំងដែលហៅថា "ប្លូប គោះ" នេះ ជួប
ជាមាំទួយល់ថា គាលដើមជាដីគោះ តែដែលមានទឹកភ្ជួ
ជុំវិញ ថាជាប្លូបៈគោះនេះសមដែរ ។ បើមើលដោយតិងត្បិ
តិចយើនឹងដឹងយើញថា ភាគដែលជាប់ភូមិភាគទក្សិណ
ជាខ្ពង់កប ឯភាគដែលទៅតាមជ្រលងតន្លា-គង្គា គឺតាមជ្រ-
លងមហានទីសិន្ធុខាងលិចលុំ ព័ទ្ធរហូតទៅដល់ទិសឧត្តរ និង
ជ្រលងមហានទីគង្គា ដែលទៅខាងលិចសព្វថ្ងៃ ជាដីរងទាបខាំង
អស ភាលនៅបូរាណព្រៃឆ្ងាយ ចំនួនជាឃ្លួងសម្បូរដែលភ្ជួ
ជុំវិញខ្ពង់កប គឺភូមិភាគទក្សិណនេះឯង ។ ភាលពីអតីតភាល
គឺភាលដែលភូមិភាគទក្សិណនៅជាគោះនៅះឡើយ ផនាទុផន
នៅគោះ ភ្នាលគោះ មើលពីគោះខ្លួនភាត់លំហាសម្បូរដែល

ព្រឹទ្ធាចារ្យនៅខាងខ្លួនក្តី យើញគំនួនខ្លួនមិនស្មើនឹងបាទ

ហើយខ្លាច ក្រែងបើយោបល់ខុសគ្រាស់ក្តីផ្តាច

បាត់ក្តែងហើយសូត្រចេញមក ជាហេតុត្រូវគ្រែងក្បាច

គំនុំតបាវហើយយើយ "ហាន" ឯរូបិតាឧទ្ទាច

ជាដើមការខ្លួន ក្តៅតែឧកញ៉ាខ្លួនថា "ហាមមិនស្តាប់ណា" ។

ហេតុនេះឧត្តម ចាប់ដាំលោកហើយវិនដើ ត្រង់នេះ ក្រែង

មានសុភាតាំងចិត្តលើចា "ផ្តេរ៉ូម" ? ។

រឿងត្រែងខ្មែរ មានដំណាលរៀបរាប់ថា ផែនដីសណ្តាក

នេះជាដម្ងូម ភ្នំស្មុកបេរុ ជាហេតុនៃការ (ហ៊ិមាល័យ ?)

ជិតនៅចំពាក់កណ្តាលចក្រវាល មានភ្នំសុមេរ៉ូតាំងស្ថិត-

ស្ថិរខ្ពស់ ៧ នេះតំរូវដុំវិញ ខ្លះតិជាដម្ងូមនិងខ្លាំងខ្លះ ព្រោះ

តិតសម្តុំបូរាណនេះ ជាមកពីសារសៃ អ្នកបួសក្តីជាតិខ្លះទៅ

ស្នូនៃលិចបាត់ទៅអស់ សូម្បីតែពេលស្តាប់ឮក្តីបួយក៏

លិចបាត់នោះដែរ មានតែរកមាមប្តីរៀវ ទើបហៅហាម

អាចធ្វើរៀបចាន ដើម្បីរៀបចៀន តែងតែជះសម្លក់ប្រៃ
ដូចគ្រឿងជាដើម ហើយហាមនាំធ្វើយកទៅ ។ ព្រឿងព្រេង
ខ្មែរនេះ យើងមិនអួតអាងថាជាសេចក្តីពិតទេ តែយើងពុក
ជាតន្តីមួយដែរ គ្រាន់តែនឹងព្រាលមើលសេចក្តីពិតថាដូចម្តេច ។

អាកាសធាតុ- ដែនដីនៃប្រទេសយើងនេះ ក៏ប្លែក
គ្នាដែរ អាកាសធាតុមានប្រើនបែប លក្ខណៈការរស់នៅ
ប្លែកគ្នាប្រៃ ។ ខ្យល់ផ្សេងៗគ្នា តាមរដូវផ្សេងៗគ្នាដល់ ៨ប្រភេទ
អាស្រ័យ ហេតុនេះបានជាតំបន់ទាំងអស់នេះ អាចធ្វើជាទីកន្លែង
ហ៊ីល្អី, ឥន្ទ្រលើ, មកប៉ែ, តុដកថ៊ី, ប៉ញ្ចាប៉ែ; តាស៊ីរ, សំឡី, ចរិយា,
ភៈមើល, មលយ៉ាខ្ញុំ, តេលុតុ, ភ្នំខ្មែរ; តោល្អា, តោលរ ។
បើដើរតាមប្រទេសតំបន់ជាំងប្លូលជិតណាភូមិ (Fournaise) នៃ
និវត្តន៍ (Tropique) ទៅតែក្នុងប្រទេសតែមួយនេះ យើងនឹងជាន
ប្រទេះអាកាសធាតុគ្រប់បែប តឹតំងតែពីអាកាសធាតុក្នុងបែបដូច
ខឹកតាំងនៃម្ល (Bain de vapeur) នៃតូមឲ្យរេខា (Equateur)

រហូតដល់អាកាសជាតុត្រជាក់ថែមខ្លឹកកក "ហឹម រ័ត្តត្រជាក់"
(F.frimas) ដែលជាឱហនខ្លឹកកកខ្លួបនៃខ្លួបអាស៊ីកណ្តាល ។
ប៉ុន្តែប្រទេសនេះ មិនសូវមានខ្យល់ប្រភេទខាម(១) (Mousson)
ដែលទុកជាខ្យល់ជំរិត គឺជាប្រភពនាំឲ្យមានភាវៈសំខាន់ ។
រយៈកណ្តាល (Latitude(នៃប្រទេសនេះជាឱហនសាន្តក្រោះ
(Aride) ឱហនខ្លះឯទៀតខ្លួប ជាឱហនធំសម្បើម ហើយមិន
នៅជិតមហាបតាហាមាន្ត ឱហននេះនៅចំស្រយាលតិ
ស៊ីតុណ្ហភាពណាស់ មិនសមបើអាស្រ័យនៅជាន់ខ្ពស់ ប៉ុន្តែមាន
ខ្យល់ខ្លឹងក្លៀងប្រើនប្រភេទជាន់ជួយឲ្យអាកាសរក្តាក់នេះត្រឡប់
ភេជាអាកាសត្រជាក់ស្រួលបន្តិចវិញ ។ ប្រទេសឥណ្ឌាដែល
យើងថា មិនសូវមានខ្យល់ប្រភេទខាមនេះ ជាន់ឆ្លើយឲ្យយើងដឹង
ពលវែងថ្ងៃ គឺតាំងពីចុងខែវិច្ឆិកាទៅរហូតដល់ខែធ្នូសកា ។ ភូមិភាគនេះ
ប្រទេសសាន្តក្រោះ ដោយតាំងសែស តាន់ខ្លះនិងសន្តុក

---

១ គួរប្រែថា "ខ្យល់រដូវ" ព្រោះពាក្យ Mousson មានន័យ
អាទិ៍ ម្រែថា "ភ្លៀង" ។

ក្នុងសិស្សរដូវ (វិច្ឆិកា-មីនា) សុទ្ធតែជារដូវត្រជាក់ ហើយជាច់
ទឹ
ស្រយោលពីសីតុណ្ហភាពពេកណាស់ ។ បន្ទាប់ពីការក្លៀងនៃ
ខែតុលាគេ៧ ខែព្រឹកព្រលឹងជាតិស្ងួតស្រៈពាន្ទឹកទាប តិណ-
ជាតិក្រៀមក្រញ៉ាំអស់ ខ្យល់ស្ងួតខែស ស្មៅតែចុងសក់ចុង
ក្រចកកំដុយរបរលិតស្លែ ពេលយប់ ភក្រ័ត្តិស្ងាត់ត្រជាក់
ស្រៃ អាកាសស្រួលណាស់ ដោយគំរស្មីព្រះអាទិត្យខ្លាំង
ហួស ពេលថ្ងៃ ព្រះអាទិត្យៈចាលរស្មីបកខ្លាំងៈតក បិទមាន
អ្វីបាំងសោះតែមិនដែលដាច់ ឬមានស្រមោលដូចក្រមួន
ផែរ ហើយមានខ្យល់បក់មករហើយរំតើយព្រះស្ងាត ជាខ្យល់
ស្ងួតផែលបក់មកតាំពីឆ្ងាយកបខែកាស្ពីភាគពាយព្យ ស៊ីតុណ្ហភាគ
មធ្យមក្នុងរដូវមកក ចំនួនទាវរាត្រីៈមាត្រដ្ឋ ប្លង់ (Mulan) ដូច
គឺព្រមៅអាលែកភ្លា (២២-ភ៤), ២០អង្គ្រៈនៅៈតាំងប្លូ (Banga-
lur) (១៤-១៧) ។ ពេលសម្ងួយយាកត្រី ស៊ីតុណ្ហភាពតាំងប្លូ
បកត្រឹម ស្ថិតនៅត្រង់ទីជាមផែលមៅក្រោមនិវត្តន៍ (Tropique)

ស្លូម្ប៉ាំតែនេះខាងឯកាងទេក្បែរណាផុត ក៏មានសភាពប្រហែលគ្នា
ដែរ គេត្រូវដុតបង្ក្រាមភ្លើងអាំងរើបនេះជាច ។ នៅទីហានឡា-
ហ៊ីរ (Lahore) ក្បែរក៏តកហើយ, នៅបញ្ចាបទំងឹកជម្រុះស្ពាន
ស៊ីន្ធុណាតា ជុះមកដល់ ថ.អង្គ្រ ។ រដូវនេះ ហៅថារដូវ
ហេមន្ត (សំ.ហិម. Lat.Hiems. F.frimas, A.frost) ចាប់ពី
ពាក់កណ្តាលខែវិច្ឆិកា ទៅដល់ពាក់កណ្តាលខែមករា ។ រដូវ
"ស៊ីសិរ" (សំ.ឝិឝិរ "ត្រជាក់", F. froidure, A.cold)
ចាប់ពីពាក់កណ្តាលខែមករា ទៅដល់ពាក់កណ្តាលខែមីនា ។
ក្នុងស៊ីតទ័ត រីកាយសម្បាយចិត្តណាស់ អាលណាមើ
ជិតរដូវក្រជាស់ល្មមមកដល់ ម្ល៉ោះហើយទេវតាទ្វីធ្វើតាំមើល
រស្មីនេះបីបាទេះភ្លឺគ្នាក់មួយមេឡើងទាំងអស់ទៅកុម្ភៈធម្មជាតិ
ហាក់ដូចជារីករស្រស់ត្រាទាំបើ ព្រោះដំស្មូតបែកក្រហមឆ្អែតនោះ
ជានិរន្តរ៍ស៊ីបបន្តិច ។ រស្មីខ្លះដូចមិនជានិរន្តរ៍ទ្វីសន្ធឹកក្តៅជាតិខ្លាំ
នៅតែខ្សោយស្រាន់ខ្លះ មើលទៅមេឃយើញដូចខ្សែស្បៃ

ត្នោតជាដំបូង ឯសន្ទឹកឈើផលាស្ពាតក្រៀមក្រញាំង ដោយ
កំដៅព្រះពន្លឺថ្ងៃនេះ រុះជ្រុះចុះអស់ ខោរតែដើមជង្រុំង សក្ដិ
តាហន:ស្គមយើញតែឆ្អឹងរំខីរតឹង ទុនក្បាលប៉ុស្រស់ភ្លឺនជ
ផែលមែកត្រមែនក្រៀមគ្រោះល្អាស្អាតខ្លួយក្ដក ដោយ
ខឹកប្លុងស្រទូតស្រងាត់ម្លុងតួរឲ្យខឹកអាណិតក្រលែង ហាខតែ
ប្លែជាតំតែមួយប្លុងប៉ុណ្ណោះទេ ផែលហ៊ានចញប្លុងមកតំកស្ទុះ
ស្ទាយតែដំណឹងមួយ ក្រែមក្រៀមតំត្រឹង ហើយបរិញ្ញា
ពណ៌នះបញ្ជាមក ស្រស់ញញឹម ខោលភ្លូងក្រអូបក្លិន
ល្អប់ក្រឡប់តន្ធត់ដោរ ប៉ុនតួរឲ្យគេចតាមបែលមើល ដូចជា
ចង់ប្រាប់អ្នកទេសចរថាត្រាន់បើ ប៉ើហើយទេសភាពបែបនេះតែ
មួយមាត់ឲ្យគ្រប តួរនឹងនិយាយថា "សម្រស់ទេសភាពតតែវិត"

(ឈ្មោះវិទ្យា) Butea frondosa, Hli, dhàk ឬ palàç «Flame of forest) ។

តបក, ស័ក្តិណ្ហភាពខេះតែមប្លឹងកលាំថ្ង ខ្យល់ក្តៅដូច

នេះ មកប៉ះលើខ្នងស្មៅខ្ចាច នាពត្រីការ ប៉ះស្មៅតែត្រាំ
ប៉ែនឯង ស្មៅតែនៅលើកខ្ពស់ ក៏មិនមានខ្លាំរះហើយ
រំកិលសោះផែរ ។ នៅខែមេសា ហានការនេះ ប្រាប់ដែរ
ថែបត្រូបស្នងតំណែងជាំដែបន្ទុសជាំធំសក្តិ ជាំក្រសួងការពារជាតិ
ឆ្នាំតិចវិលជាំជាន់ខ្ពស់ តែឲ្យតែរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងធ្លាប់ខេះកន្លងផុត
ស្រួលទៅតែប៉ុណ្ណោះ ។ នៅកណ្តាលឆាល ឯណ្តូហាត្រ
ទេរ៉ែជាល់ ៦៤ ទៅ ៤៣ អង្សា ក្តៅលើសពីកំរិតដែលធ្លាប់ឆ្លងទូន
បន្ទុសុត្តិ ៥ ទៅជាល់ ៨ អង្សា ។ ឧស្សាហកម្មគ្រឿងទ្បាំង
រហូតៈទាជាល់ ៥ អង្សាក្នុងមួយ មិនមែនទៅតែតាមជនបទ
ឧស្សាហកម្មទ្បាំងក្នុងទីក្រុងដូចជា ចាកូបាបាទ (Jacobabad)
(Multan) ឬ ម៉ុលតង់ គោមម៉ារី (Mongomery) ម៉ុលតង់ ក៏ដូចគ្នា
ទៅដែរ ជាតិបូ (Jolpur) ទៅតាមបន្ទុត្រស្មាទ ឬក្រុងរាត្រៈ
ដែលទៅតាមជនទេខ្ពស់ (យម៉ុនា) ក៏ដោយ ស្មុគតែក្តៅ
ជូចគ្នាដែរ មិនមែនអស់រហើយទេ ទៅមានខ្យល់ព្យុះខ្លាំងតាម

ទៀត ។ បានន័យអៀនខ្មាសធំតាសាពញ្ញាំនៃផ្ទៃការិយ
ចេញមកតំណែងដែរ ដោយ ដើម្បីមានគ្នាមួយ ដែលមាន
ជាមួយគ្នាស្រាប់ ដែលមានគ្នាមួយ ដែលមានគ្នាមួយ ។
ប្រាប់ទៅ ដែលមានគ្នាមួយ ដែលមានគ្នាមួយ ដែលមានគ្នាមួយ
ប្រាប់ទៅ ដែលមានគ្នាមួយ ដែលមានគ្នាមួយ ដែលមានគ្នាមួយ
ប្រាប់ទៅ ដែលមានគ្នាមួយ ដែលមានគ្នាមួយ ដែលមានគ្នាមួយ
ប្រាប់ទៅ ដែលមានគ្នាមួយ ដែលមានគ្នាមួយ ដែលមានគ្នាមួយ
ដែលមានគ្នាមួយ

ឯតាត "ះបយុត" ជិតនេវាំ្ចម់ត្រជួបសន្ធឹម ។ នៅលើដី
ដែលក្តាប្លុះនេះនេះ ចំណុចខ្ពស់កន្លែងជិតនេវាំ្ចសម្រាំ្រលែង
ដើម្បីប្រមូលភាញយតាតនេវាំ្ចអោះឲ្យធ្លាត់ជាកន្លែងធាម់ៗ
រដ្ឋបាលក្តីនោរដ្ឋបាលទ្បាលំ្ចូតនាម (វែសរ្រុប) ទ្បាលំ្ចូតនាម
តាលដែលមកនោះ មានរាកការជួបជារ្រាបខ្លឹនធ្ងាំចណាស់
តិតតាងនោះទៀតរាំ ដែលហោះហើរពេញតាបហាសមុទ្រឥណ្ឌា
បតន្លោះ មកប្លុកជាតន្លឹ(១)ដែលសុតប្លុលៈវាតនសមរភូមិ
ឯយ ហើយរាកចុះទៅលើផ្ទៃឥណ្ឌា ជួបនេតាតំ្រីតនៅ
រណ្តៅ ។ ស្រមៃមើលរាកាសជាតុក្រោមំ្ចូរហេតុការណ៍
នៃបាតុភូតនេះជាទិ្ច ហើយតាមរើលស្រមៃទ្បាលំ្ចូតដែលបតំ
រៅនិយមតុកនៅទ្បាងវង ។ ទ្បាលំ្ចូតនាអាវនេះចាប់ផ្តើមពីថ្ងៃ
ទី ៣ ខែតុលា ទៅនេះរដ្ឋបាលទ្បាលំ្ចូតនាម (Malàbar) ថ្ងៃទី ៥
ទៅកំប៉ៃយ៉, ថ្ងៃទី ១៥ ទៅរាជបុត្រស្ថានទន្ទឹងទៅតង្ហិ៍រ

---

១ - ប្លុងវេរ មានពិតណាំ្ចាថា ភ្ញៀងរ្លាត់ចុះមក ធ្លាប់ហើយក្រាំ្រនៃកន្លែត

ថ្ងៃទី ៤៧ ខែវិសាខ:, ថ្ងៃទី ៣០ ខែវិឈ្ឈិក ។ ពេលៈខាះ
ហើយដែលដុំពពកត្រូវបែកជាផ្នែកបន្ទាះ និងខ្លះ ឬស្ទុះក្លិន
ក្តាំនឹងមហិមាជួចហែកមេឃ គ្រែងគ្រា ។ ហើយត្រូវមាន
ឥលឮស្នូរខ្លាំងឆ្ងាយម្តងម្តួតនៅស្ងួតតៃក្រៃលែង ។ នេះគឺជា
បាតុភូតដ៏សម្បើមគួរឲ្យ ជាការត្រូវខ្លាំងឥតឈប់ឈរ
ពេលខ្លះគួរមានមេឃមែនទែន ដែលខំព័ររកស្រុកស្ថិត
ឥណ្ឌាបានពណ៌នាខ្លួនថា "ទេជាវិការនៃដីដុត" សេចក្តីពណ៌នានេះ ត្រឹមត្រូវតាមពាក្យខ្លួនវាបាតុ-
ភូត សមតាម:សេចក្តីពិតបំផុតមួយគួរឲ្យគោតស្ងើចក្រៃលែង ។
ទឹកភ្លៀងធ្លាក់ចុះម៉ែតជួចនេចាក់ទឹកជួចនេះ ស៊ីតុណ្ហភាព
កំពុងក្តៅ យ៉ាងមធ្យម បកនៅត្រឹម ៧ ឬ ៨ អង្សា ។ ភ្លៀង
ធ្លាក់មកនេះ ខ្លាំងមហិមា ជួនកាល ៤៤ ហ៊ាង ឬក៏ ៤៨
ហាំង ធ្លាក់មកប្រែនបំផុតរហូតបានជាឯតទគ្គ: ក្នុងពាក្យលោក
ស្តាន់លីយពីនិក្សាភ្លៀងនៅចេរាពុញ្ជី (Cheràpunji = Ceràpunji)

នៅភូមិវដ្ឋតាសាម (Asam) ជាន់ឃើញថា មានទំនៀមភ្លៀង
ខ្លាំង ១៧ខែ ក្នុង ៤ ខែ ប្លែ ៤ ខែ ៨ ក្នុង ខែ ជាក
មធ្យម ក្នុងមួយឆ្នាំ ១០ខែ ។ ភ្លៀងនេះ ហើយធ្លាក់
មកអស់តាលយូរដូចេះ ជាន់ឃើញហៅថា "វស្សា"
"រដូវភ្លៀង" ឯអ្នកដើរសម្រុកជាតិកាត៏ហៅថា រហស៊ីម
(mousim) ប្រែថា "រដូវភ្លៀង" ដែលជាតិនយកតាស្ទះខ
មកធ្វើជា (mousson) សំ.វស៌, ប. វស្ស, ប្រែថា "ភ្លៀង" ។
ទាន់ដើមរដូវភ្លៀងនេះមកខ្លះនៃកក្តជា ជារដូវប្រឹប (grismo)
(ប. គិម្ហ) ប្រែថា រដូវក្តៅ ។ រដូវភ្លៀងនេះហើយ
ដែលធ្វើឆម្ងាតឲ្យក្រាក់ ឲ្យមានជីវិតរស់ខ្លាំងវិញ សត្វ
ខ្លួចាខចតុចាខ ផ្លុះលោសស្ងាប ហិចហ៊ីរក្លែលន្លាត់
អ្វីតាំងអស់ ខ្លែងខ្យែស្រស់បំព្រង ដូចជាហេតុភស្តុត្ស
មួយកើតខ្លែង ឯព្រត្រីក្ស្លលតាជាតិ ផ្លុះលួតលាស
សន្ធឹកថ្មីខ្យែខ្លីវក់ ដើមខ្លែងយ៉ាងអង់អាច ប៉ុចតន្ធកបេញ

វែន្តាអោនអោនហាង ។

សេចក្តីប្រែ ៖ ចាន់ជួយបន្ទូលប្រាប់ទេស ឲ្យប្រុចផុតពី
ភ្នែកបងប្អូន ៖ គ្រង់ភូមិភាគណាដែលវឹកដំនន់មិនរៀងហួស
ប្រមាណនេក នៃខេត្តកំពង់ស ឹកដំនន់ខ្លាំងរៀងលិចភូមិ-
ភាគប្រើនកន្លែង តមានតមន់ជាច់ ៖ ហ ើយកេតគ្រូនញាក់និង
កេនកេនស្លាតភ្លាំញ ើរទេវ ។ ខេត្តអោមគឺងទេវ នៃមហាឋតិ
ហោមពន្ធ វឹកភ្លៀងដែលធ្លាក់មកខ្លាំង បានគ្រាះដ ើរកេត
ខេត្តជគ្រាះធ្រលង់ដងរ្លេវ រ ើសំណ ើមវឹកខ្លាំង អាំរ ើកេតជា
ស្ទឹបនិងសំរុយ ។ វឹកភ្លៀងនេះ ធ្លាក់មកមិនស្មើគ្នាសព្វទី
កន្លែងទេ ខ្យល់ប្រកអោម, កន្លែងស្រាន់ភ្លៀ, បក់មកត្រូវខាង
ទិសណាបថភាគបូស៊ីម និងភូមិភាគខេត្តបាត់
បត់ហោមពន្ធ ភូមិភាគបញ្ចាបមិនសូវមានទេ ភូមិភាគខ្លះ
នៃខេត្តណាបថគឺមានដែរ ជួបខេត្តសម្បុទិសបូព៌
អាដ ើម ឯខេត្តនេះគោអោមឹងដែល (ខោតមណ្ឌល) មានខ្យល់

ប្រែតាមរស្មីយណាស់ តាលំនៃបមកដល់ខគុណ វិច្ឆិកា ម៉ោង
មានខ្យល់ប្រែតាម គឺខ្យល់បក់ប្រាស់ពីលិមបកវាញ ។ ហេតុ
ដូច្នេះ កន្លងភូមិភាគនេះ នៅតែធំណាំនែដំណាំស្រាលៗ ដាំតែ
៤ ឬ ៥ ខែបានបាល ដូចគោក ៤ ដែ ភ្លូជស្រូវខ្លះ ៥
ខែជាដើម ហើយគេរើដាំខ្លៀត តែដាំបានតែ ៣ ដងទេ
ហើយប្រើផលប្រទាន (Irrigation) ជួយផង ។ ឯរភ្លៀងធំ
ឃ្លាតពីគ្នាឆ្ងាយណាស់ ឃ្លូវៗមានម្តង ឯទំនប់បេយស្រែខ្លះ
ខ្លូវ ។ ក្នុងសង្កាត់ជូវ (ស៊ីអាន) ជាប់ព្រំតំបន់ក្រណាលខែ
សីហាទៅតាមតំបន់ក្រណាលខែវិច្ឆិកា ឆ្លៀវនេះ ជាគុកាលស្មៅ
តែត្រជាក់ល្មម សន្ធឹកណើរខ្យៀវស្រងាត់ ម៉ោលទៅខេសភាព
ស្រស់បំព្រង គួរពេចតិលរមិលៈម៉ាល ជាពួកអ្នកតវ៉ាណ្តា
សរសើរធម្មជាតិច្រើនប្រការណាស់ ក្នុងកាលនេះ នៅតែធ
ច្រាំបំប្រាលំធ្វើតិច្ចការសព្វចំពួក ឲ្យហើយស្រឡះមៅ
ហើយក្នុងរដូវនេះ ព្រះចន្ទ្របញ្ចេញពន្លឺត្រជាក់ស្រែអែតជ័ក្ខ

ត្រូចះត្រូចដំត្រូបំរំវាកត្រី ជួយផ្តល់អោយរម្យរីករាយសប្បាយ
ផលប្រជាជន មិនគួរខ្វីដៃអោនការជិនណាយខ្លាយ ។
អ្នកឥណ្ឌាបានយល់ឃ្លាស់ខ្លួនដំណើរដូរ ក្នុងមួយឆ្នាំ។
យ៉ាងខ្លួលខ្លួលាយណាស់ ។ នេយកពាក្យថា "វេជ=ក្រៀង"
មកដ្តីជាឈ្មោះ "ឆ្នាំ (១)" ព្រោះនេយល់ថា ការរស់នៅវេជ
គេត្រឹមតែ ៤ ខែ គឺវេជែលមានវីកក្រៀងធ្លាក់មករាងកាំ
ត្រជាក់ស្រួល ផ្តួយទឹងរដូវក្តៅ ៧ ខែ ដែលមានសុទ្ធតែ
ក្តៅបួនហួសហែង ហើយត្រូបគ្នាទំព្រាំរម្ងាប់ខ្លួនឲ្យចៀមគៅ
តាមសភាពរីកដើ ដែលមានតេជានុភាពមុខគួរឲ្យជិមណាយ
នេះកល់ទឹកាកត្រី ត្រូបតែរដូវ ថ្ងៃណាជួចថ្ងៃណា ប៉ើពុក
ជាត្រូបខ្លាតាលវេលា ហួសប្រមាណពេក ជាងត្រូបល្ងា
អាកាសកំដៅយ ខេកំស្ងួតគ្រាំគេជាង ។ ត្រូបប្រទេស
ដែលមានខ្យល់ត្រូតខ្លាំង ប្រទេសនេះភ្លាជាប្រទេសដែល

១- ជនហ៊ិណ្ឌូ អាចពោល ឆ្នាំ: ថា ជនម៍ អោដាខ្មែរថា "ឆ្នាំ" ។

ខាងរបៀបរដូវគួរឲ្យសិក្សាប្រើនជាងគេបំផុត ។

ភាពនៃភូមិភាគប្រទេសថៃ

ភូមិភាគប្រទេសថៃមានផ្ទៃដីធំ ដែលមានកាសាត្មុំដ៏ទូទៅភាពផ្សេងៗ គ្នា នេះ មានសហវយោគ (combinaison) ច្រើនមែបណាស់ គឺមានខាងភាពផ្សេងគ្នាខ្លះ មានភាពស្រដៀងគ្នាខ្លះ ហើយម៉ែន សូវមានឯកភាពជូបប្រទេសផងដែរ ក្នុងប្រទេសតែមួយនេះ មានសុម៉ិភាព (Assolement) នៃភូមិភាគម៉ែនជូបគ្នាសោះ មិនមែនដោយហេតុតែប្រទេសនេះ មានលក្ខណៈពិ ផ្ទៃតិមហាបតីតហិមាល័យទេ ម៉ែសមុទ្រ ទំនាបឥណ្ឌូចិន ទន្លេធំៗបែរទៅកុំណាមួយ ប៉ុន្តែដោយហេតុតែក្នុងភូមិភាគនីមួយៗនោះ មានលក្ខណៈផ្សេងគ្នាទៅទៀត ។

មហាបតីតហិមាល័យ — មហាបតីតហិមាល័យជាច្បាប់ផ្នត់ដ៏ធំធំមហិមានៃមហាប្រឹថពី សណ្ឋានបែរណ្តាយគ្នាទ្រវ៉ែក ទ្រាយជូចធ្យូរវែង ២.០០០គ.ម. តម្រៀសពី ២៥°ត.ម.ទៅ

៣០០ត.ម. ជាជួរបំពង់តង់សម្រាប់អេស្ប្រេសូក្នុងតំបន់ក្រោ
ដើមគេ, តំជួរភ្នំដែលលាយជួបជាមួយនឹងចេញមកប្រមាណ
ជា ១.០០០ម. ឈ្មោះថាស៊ីវ៉ាលីក (Sivàlakh) ឬ ឧបតំរ
ជានរួមបន្ទាស់លាស់លេចចេញមកតាមទីវាល ។ តាជួរភ្នំ
មកតាតក្រោម មានទីតំនាបជំរួលៗយឈ្មោះថា ដូន (Dùn,
សំ. ទ្រោណៈ ប្រែថា "ស្នូក") កន្លងណ្តាន ដាទីហាន
ប្រែកម្ពស់ ព្រោះមានមេទឹកហូរបាត់មក ដូចជាភូមិភាគដេរ.
ដូន (Deïha Dùn) ដែលមានកំពស់ ៦៩០ម. ជាដើម ។
តទៅភាគខាងលើ មានភ្នំមួយរោងតន្ត្រែង គឺភ្នំមសួរី (Masùri)
កំពស់ ២.២០០ម. ជាជួរភ្នំតូចមួយ ប្តូនឹងហៅថា អនុហិមាល័យ
ក៏បាន តែអ្នកស្រុកគេតែងប្រើថា "ភ្នំត្រៃ" ហើយមានទី
តំនាបទៀត ទីនោះជាវាលក៏បាន ដូចជាទំលាន់ក្នុង
ប្រទេសនេបាលជាដើម ទើបដល់មហាបំតហិមាល័យ ។
ជួរបំតហិមាល័យនេះ លេចអណ្តែតខ្ពស់ឡើងត្រដែត ជាប់

ប្រពាត់ភ្នាវដឹក កំពូលស្មៅប្រូនប្រាង គេបួសខោវមិនផ្ទាន
ទេ អ្នកស្រុកហៅថា "តំនង" ។ មហាបព៌ត ផែលមាន
ហិមៈជាប់និច្ចរមានកម្រាស់ទឹកកកជំបំផុតដូច្នេះ សមគួរនឹង
ចានាមថា "ហិមាល័យ" ឬ "ហិមវន្តបព៌ត" ពិត
ប្រាកដ ។ មហាបព៌តផែលមានកំពូលខ្ពស់ចាំងរស់ថិតនៅ
ត្រង់មជ្ឈមណ្ឌល ផែលមានភាពធំធេងជាងគេ ជួបមហាបព៌តគេរើ-
គេស៊ី (គោរីសង្ការ) ផែលជាប់តទៅបហាបព៌តកញ្ចនជង្ឃ
ឆោលតិរី, តទៅបស្ចិម ទៅជិតប្រគតមហានទីតន្ត្រានី មហា-
បព៌តមន្ទរេវរី, ទៅត្រង់កែងមហានទីសិន្ធុមានតំបន់មួយហៅនង្គ
បព៌ត, ទៅផ្នែកខាងជួរបព៌តភាំងនេះ ជាប្រភពកំណើត ប្រទេសទីបេត
ផែលជាប្រគតមហានទីសិន្ធុ និងសត្លុជ (Sattaj) និង
ឃបាននទីត្រហ្មបុត្រ, តទៅទៀត ជាផែលមហាបព៌តហិមាល័យ
តំពស់ពី ៧.០០០ម. ទៅ ៨.០០០ម. ជាមហាបព៌តផែល
លេចខ្ពង់កបទី.បព៌តផែលមានតំពស់ត្រឹមតែ ៤.០០០ម. គឺបព៌ត

ស៊ង្ការ (Zankar) ឡាដាក់ (Ladakh) ភាពតានតឹង និងជួរ
ចម្ងាយ ៤ ទៀតវែលមានឈ្មោះថា "ហៃលាស" ។ មហាចម្ងាត
ហៃលាសនេះ មានកំពស់ ៦.០៩៩ម៉ែត្រ ដែលនៅកណ្តាលភូមិភាគឡាដាក់
ត្រង់ចំណុច ៨១° និងបូព៌ា គឺជាតួមហាចម្ងាត "ហៃលាស"
វែលមានឈ្មោលស្រីស្រាញចំជុត នៅកណ្តាលអស្ចារ្យស្រួតណា
មានស្រះមួយទៀត មានឈ្មោលស្រីស្រាញជួបគ្នាដែរ គឺស្រះ
"មានសាពោរ៉ា" (អ្នកខ្លះ ប្រាប់ថាមានន័យ ?) ទំហំនៃស្រះនេះ
ហើយដែលពួកព្រាហ្មណ៍ហិណ្ឌូខ្លះជាអ្នកដាក់ (Berceau)
នៃបុព្វបុរសហិណ្ឌូ ។ តាមជំនឿរឿង ពួកព្រាហ្មណ៍ហិណ្ឌូតែងតែ
ទៅធ្វើដង្ហែយាត្រាទំនេះ ហើយលុះបង់ជីវិតទៅមានស្រះសក្តិ
សិទ្ធិដ៏ជាដរាបតរៀងជុំឯ មានខេសភាពមួយគួរឱ្យមានខ្លាចខ្លួន
ក្រែវលែងក្រមាំងបំពេញវត្ថុចំពោះបុព្វបុរសគឺ "បិតុ" កាលឆ្នាំ
ទីបាងហែមរឿងប្រទេស ជួរមហាចម្ងាតហិមាល័យជា
មហាប្រាការដ៏សម្បើមអស្ចារ្យ ប្រកបេញចូលតាន់មហាចម្ងាត

នេះមានតំបណ្តាស់ ហើយស្មុគ្នានៃតន្លង់ដល់នៅ ៣.៤០០ ប,
នៅ ៤.៧០០ម. ។ ឯជំនឹរទំសេតក្បែរណែនៃមហាបព៌ត មាន
តាពន៍នៃទាំងពីរ មើលទៅឃើញច្បាស់ ត្រង់តាតតំណាល
តំនឹងទំសបូព៌ ជួរភ្នំធំៗ នេះ មានន័យហៅនាស្រុកយៅតំប
ពេក ដូចប្រទេសភូហ៊ន (Bhûthân) និងស៊ីក្កិម (Sikkim) ។
ឯតាតទាំងថស្តេម មានន័យាស្រុកយៅជាន់បង្ហូរ ដូចប្រទេស
នេបាលនិងឥណ្ឌា ។ តាតទំសេតក្បែរណែនៃជួរភ្នំរាន្ទបព៌ត មាន
វែឡើតរច្រែន ត្រាំទ្បើក្បាជាតិដុះលូតលាស់ខ្ពស់ទៅ ។ នៅ
ជាយន័រាល បរណ្តាយតាមត្រាំប្រទេសប្រទេសនេបាល មាន
ន័ហានមួយមែបហៅថា តារាអ៊ី Tarài, (ឥណ្ឌា: Tar)
"ស្រែ" ជាន័ហានតក់កន្ទិចកន្ទាប់ ប៉ប៉ុបប៉ាប់ ឥតហាន
អនាម័យទេ ហើយជាតំបន់ព្រៃធំញាតសត្វាតបរិបូណ៌ដោយ
សត្វសាហាវដូចខ្លាជាដើម ទីនេះមានតែដំរីទេដែលជាពាហន:
អាចរុកត្បូលតាត់មហាសាតរតីមហាវ័នេះបាន ។ តទៅ

មានតែដើមក្រួសរៀនស្តួត នៃបព័ន្ធសរីរាង្គ ជាដើមសុទ្ធតែ
ដើមសាលព្រឹក្ស នៅខែចំនាបអនុបព័ន្ធនេះ មានដើម "ជួន" (Don)
មានសាច់ដូចជាដើមតាកប្រទាល ដុះសុទ្ធតែរុក្ខាលតាជាតិខៀវ
ស្រស់បំព្រងដូចប្រុសប្បីនាំ ឈើធំៗ និងលតាជាតិ ៗ ខ្ចីខ្ចាស់
គេថាខៀវ ដុះសុទ្ធតែរុក្ខជាតិរឹតបែបដូចដើមសែន (Chêne)
ន្តាយ៉ែ (Noyer) ប៊ូឡូ (Bouleaux) ដើមានដើមស្រោម
ដោយសែស្រឡាស់ ឯដើមអាព្រីកូ (Apricolier) និងដើម
ប៉ែសេ (Pêcher) ក៏សម្បូណ៌ណាស់ដែរ ឯផ្លែវាមានជា
ចំណីកេហារនៃខ្លាឃ្មុំ ។ ខ្ពស់ពី ២.០០០ម គេថាខៀវមាន
ដើមម៉ាញ៉ូលីយ៉ា (Magnolia) ភ្នំពណ៌ស ប្រក្រហម
ព្រាល, ដើមកូនឈើញៀវ (Conifère) ដើមសែនខៀវ
(Chêne vert) ខ្ពស់ប៉ែនខៀវ មានដើម រ៉ូដូដែនទ្រុង
(Rhododendion) ដើមធំៗ ប៉ុន្តែដើមន្តាយ៉ែរ តែរដូវក្តៅ
គន់ខែស្លឹមើលណាស់ ។

ភូមិភាគទិសឦសាន ជាន់តាពង្រីតីន្លាចន្លិច ព្រោះ
ទន្លិន្លាតមានទំនងអាស្រ័យនៅជាន់ស្រុល តាតាសជាតុល្អម
ជាន់ខាងលើនេះសម្រាប់សត្វតាហាន: ល្អបណាស ។ ប្រទេស
កស្មីរធំទូលាយហើយភ្លេកបន្តើស្ល សម្បូណ៌ស្មៅសម្រាប់សត្វ
តាហាន: តែជាប្រទេសស្ងួត មួយផ្សេងទៀត ការអា-
ស្រ័យនៅតួរឲ្យរំភើយសប្បាយណាស់ ពតាសល្អជួបរៀ
ន្ទីបរិភោគ ហាងស្ងួត មានបឹង ជាន់ដើមផ្សេងៗ (Déodar)
ដើមរោងបា ។ ក្នុងបច្ចុប្បន្នកាលនេះ ជាន់ណាំផល
ព្រឹក្សាំទើបថែមទៀត ។ តាតន្ទុត្តប្រទេសកស្មីរជិតៗ
ភ្នំតាកគោរ៉ម (Karakoram) ជាន់ភ្នំជាំរ៉ាហាន តាស្រ័យនៅ
ជាន់ផែន តីហាន ហ៊ុនសា (Hunzà) ដែលជាប្រទេសនៃពួក
ជនភ្ញុសស្ថិ (Burusehasti) មានចំនួនប៉ន់ខ្លីតរាប: ធ្លីស្រែចំការជាន
ហើយក្នុងសិសរផ្សេងជាតិរក្សាផ្លាតាព្រីកូ (Abricotier) ទៀត ។
ភូមិភាគនេះ ជាប្រកបេញ្ញៀវនៅតាន់តាស៊ីតានលើជាន តីប្រក

នេះហើយដែលប្រទេសតស៊ូរឆ្ងាំការពាក់ព័ន្ធជាមួយបរទេស ។

តាតបស្ថិមតទៅទៀត ជាទីហានត្រាំសីមាប្រទេសឥរ៉ង់

ហើយបត់តដែលជាផ្នត់មហាប្រឹថពីប្រុសតាតទៅផ្សងទៀតនឹ

បត់តតាកគោរម៉ ជាប់តទៅបត់តហិណ្ឌូកូស (Hindukuss)

ដែលមានកំពស់ដល់ទៅ ៧.៣៥០ម. ជាទីហានដ៏ពិសេសបញ

ទៅតាមហាបត់តហិមពាន្ត មានភ្នំមួយឈ្មោះទាប្រទេសឥណ្ឌា

តែភ្នំនេះ មិនស្ថិតជាប់ព្រំប្រទល់គ្នានោះទេ ជាខ្ពង់មានប្រក

តីរបីបួលទៅមកជាន ប្រកសំខាន់តីប្រកខៃបាន (Khaibar)

ដែលជាច្រកបច្ចប្បន្នរបស់ប្រទេសឥណ្ឌា ឬច្រាប់តីប្រកនេះទៅ

មានភ្នំវ៉ាស៊ីរីស្ថាន (Wazirithàn) និងភ្នំស៊ុលៃម៉ាន (Sulemàn =

Sulaimàn) មានកំពស់ ៣.០០០ម ។ នៅខាងខ្សឺណាប្រក

បោឡាន (Bolàn) មានទីហានមួយធំ សណ្ឋានជួចផ្ទឹតបើក

តីប្រទេសពលូចិស្ថាន (Balûcisthàn) ។

បត់តតាំងនេះ ជាកំពែងមួយដ៏រឹងមាំតស្ងួមកំព្រឹង ជា

ខេត្តឆ្នាំងជាំងខ្សែប្រគេនទាម តំបន់នេះស្ថិតក្នុងតំបន់ក្តៅ ក្នុងរដូ
ទុសភា-មិថុនា ភ័ព្រឹតភ្លៀងធ្លាក់ជាមធ្យម ៥៦ អង្សា ទោក្រុង
ជេគាបាជាត (Jacobabad) គឺបព័ត្តនេះហើយដែលខ្លាំងឲ្យ
ខាងតាវកំដៅក្តៅនៅប្រទេសឥរ៉ង់ (Iran) ហើយឲ្យប្រៃ
ក្សាយទៅដាសភាពនៃប្រទេសប៉ាឡេស្ទីន (Palestine) វិញ ។
ទីហាងនេះ ក្រទឹកណាស់ ជាលំនាំនៃកុលសម្ព័ន្ធមួយក្រុម
ដែលមានចិត្តរឹងមាំនិងរឹងប៉ូស ហើយបួលយើងតែឯង ។ ភាគ
ខណ្ឌាលខាងតាងក្តៅ នៃភូមិភាគនេះ គឺជាប្រទេសកាប៊ូល
(Kabul) ភាលគឺត្រូវនាយជាលំនៅនៃកុលសម្ព័ន្ធនេះ ប៉ុន
ភាលដែលតួកនេះចូលទៅដល់ប្រទេសឥណ្ឌា ។

ជាសុសីមមហាធនីសិត្ត ភូមិភាគមហាវិទ្យាល័យនេះ
មិនមែនជាភូមិភាគមានភាសាស៊ុម ឬត្រូជាកំលុម ដែលជា
ហេតុនាំឲ្យអ្នកកត្តាត មានចិត្តចង់ចូលទៅប្រទេសឥណ្ឌាទេ
ប្តីធ្លាប់ថាមានហេតុផលទៀតក៏មិនមែនដែរ ។ អ្នកពិចារណា

រឿងនេះ បានទំនាក់ទំនងនឹងដើមនៃជនជាតិចាមដែលបានចូលទៅ ជា
តើហេតុដូចម្តេចបានជាគេចង់ទៅកាន់ទីកន្លែងនេះ គេជា
អ្នកពូកែក្បាច់ដែលជាប់តែនៅក្នុងទីកន្លែងស្មៅគ្មានដើមឈើ តាល
មើលឃើញទីកន្លែង ក៏នឹកស្មានថាខ្លួនអាចនឹងញ៉ាំឱអ្វីគាត
ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបានស្រួលក្នុងទីនេះ ព្រោះមានស្មៅ មានវាល
ស្មៅសម្រាប់សត្វពាហនៈ មានអាហារគ្រប់បរិបូណ៌ ។ គេ
នៅតែខូចចង់ដឹងទៀតថា ដូចម្តេចបានជាអ្នកពូកែក្បាច់ ដែល
ចេះពាក់ការ៉ក្រអះ ហើយចេះដែរស៊ះក្បូកែនេះ មើលឃើញទី
ហានដែលហានស្មុគស្មាញដោយដើមនេះ ជាជាទីហានស្រួលសម្រាប់ខ្លួន
ទៅវិញ ? អ្នកឈើចាបគេយល់ថា ទីហាននេះគឺជាតិរេ មិន
គួរនឹងចង់ទៅឡើយ ។

មហាឥន្ទ្រីសិង្ហ - តាលវាស្លូតបង្ហាញតាមជួរបន្តិត
ហោមាន្តនោះ សិន្ធូហូរទ្វាំងណាស់ តែលុះចុះមកដល់ពាក់
កណ្តាល ត្រង់បត់ក្បូកំដូចកែងដែរ ក៏បែកចេញជាផលមន្ត
តូចៗ ច្រើន ឪពុកដើមរបស់ខ្ញុំតាន់យកនាមថា "សិន្ធូ" ឯដែរ

ប្លួនថាទៀត គាន់យកអាមថា បញ្ចមខ ឬបញ្ចម (បញ្ច+អាម?)
"ស្ធឹងគ្រាំ" តមក ប្លែកលេងតែមួយហ្នឹងបាត់ទៅលើកលង្វាន់
មានតោះស្ធឹងមិនទៀងភាត់ទេ តាទៅចេះតែប្លួកប្លែទៅទៀត ។
ក្នុងបុរាណសម័យ គឺសម័យដែលព្រះពុទ្ធសាសនា កំពុងចម្រើនខ្លាំង
ក្លាស់ មានអ្នកធ្វើដំណើរទាំងពាណិជ្ជកម្ម ឬទាំងសាសនា ជាច្រើនមក
មកពីស្ធឹងឈេលម៉ (Jhelam) ចនាប (Canàb) រ៉ាវី (Ràvi)
សត្លុជ (Sallaj) ប៊ីយ៉ាស (Byàs) ដើម្បីបញ្ចូលទឹកទៅកាន់
ទីវាលបញ្ចាយភាគទិសបូព៌ា ឆ្លើទីនេះឲ្យទៅជាជីមានធាតុ
ប្រសើរ ឆ្លើផលស្រូវឲ្យបានចម្រើបូណ៌ តែក្នុងកាលតមក ផ្លូវទឹក
នេះវិលាសបាត់បង់ទៅវិញ ។ ទីហាន់ដែលនៅឆ្ងាយពីផ្លូវទឹក
ដោយពាសេសតីតាតទាំងស្ធឹងសត្លុជ ជាវិវេកហាន់ហៅថា
"ថារ" (Thar) មានសុទ្ធតែវាលភ្លាប់ដំណេងក្តៅអាទេកអន្ធ
ខ័ណ្ឌដោយវាលស្មៅតនដើមឈើនៃទន្លាជបុត្រស្ថាន ។

មហាធទីគង្គា- មហាធខ័ងក្នុង "មាតា គង្គា" គាន់

យកប្រភពទឹកនៅទីហាន ដែលមានកំពស់ ៤.២០០ម. នាំដើម
បត៌នហោមភាគ្ន ជាទីហានធម៌យាត្រាដ៏ល្បីល្បាញ មានតាម
ច្រកដល់ថា "តោបុខ=មាត់តោ" ។ តាមផ្លូវទឹកហូរចុះមក
មានដំលៅនេះច្រើនណាស់ មកប្រមូគ្នា ទើបបានទៅជាមេទឹកធំ
ហើយលួនតាមរន្ធបត៌នហោមភាគ្ន រវៃដកទឹកដីបត៌តសិរីលក្ខ
(civalokh) ទីបំផុត មកដល់ទីហានថ្មសំកេស (ក្បាលថ្មស៊ី)
ទើបរេញ្ជាមកតាន់ទីវាលនៅក្រែង "ហរិទ្វារ" (ទ្វារព្រះអស្សរ) ។
រួមហាមទីនេះ តាលចូលមកដល់ទីវាលហើយ ក៏ឃើតនៅលើ
កំពស់ផ្ទៃសមុទ្រ ៣១១ម. ហើយរីកធំទៅទីនេះទៀត ហូរសន្សឹម
ស្រែលអស់រយៈចម្ងាយ ៦.៩០០ន.ម. ទើបទៅចូលតាន់មហា
សមុទ្រឥណ្ឌា ។ ពាក្យថា "មាគ តង្គា" ជាវិសេសតាម ជាមេ
ទឹកធំមួយក្នុងតំបន់ណោក ថាណ្តាយ ៣.០១០ត.ម. ទ្វីជាធម្មជា
តទីសិន្ធបត្តិច តែមានទឹករច្រើនជាង ស្បឿនហូរថិរវន្ត ក្នុង
រសូវដូវ ទឹកឡើងខ្លាំង ដោយមានទឹកភ្លៀងរលាយ

នៅលើតំបូលភ្នំហេមតាន្តហូរចូលមកជ្រៀជាមួយផង ។ វិស័យ
មហានទីនេះ មានទំហំធំណាស់ ចំនួនជាងមួយលាន ខ.ម.² ។
សព្វថ្ងៃនេះ រដ្ឋាភិបាលឥណ្ឌា បានសាងទំនប់ទឹកស្តុកទឹកប្រើ
ការរួមចាំធាស់ប្រវែង ១៦.០០០ ត.ម. មានព្រែកជីកវែងជាង
៤ប្រវែង ៩០០ ត.ម. ជាហេតុនាំឲ្យទែឡូទឹកហូរ ខ្សាយទៅវិញ ។
នៃដងភ្នំជីធំនៃមហានទីនេះ គឺទន្លេជម្មា (Jomnà = Yemunà)
ទន្លេជម្មានេះ ដែលនៃដងទៀតប្រើនហូរមកប្រសព្វជួបស្ទឹង
ចំបាល (Combal) និងស្ទឹងបេតវ៉ា (Betva) ជាដើម នាំឲ្យ
មានទឹកប្រើនទៀត ហើយហូរបន្តាយតាមគ្នាប្រមាណជា
១.៣០០.ត.ម. ទើបវិលទៅប្រសព្វមហានទីគង្គាវិញ ទៅ
ក្រុងប្រយាគ (Preyag) ឬអល្លាហាបាទ (ក្រុងព្រះអលហ
សព្វថ្ងៃនេះ ។ ទីជាន់ដែលទាបខ្លះមហានទីគង្គានិងទន្លេ
ជម្មានេះ មានឈ្មោះហៅថា «ទោ អាព» (ទោ+អាប ?)
«ទឹក=ព័ន» ដែលគេទុកជាទីជាន«មេសាបូតាមី» (Mesopo-

lamie) មួយរង្វង់ទៀត ទីហាទះ ដែលមានជាតិល្អវិសេស
ណាស់ មានប្រជាជនកុះករទ្រីនបំផុត គឺហាន ២០០នាក់
ក្នុងមួយគ.ម.² ។ ទីហាទះហើយដែលជាមជ្ឈមណ្ឌលនៃ
ជនជាតិអាយ៉ិនពីបូរាណ ដែលមានន័យបញ្ជាក់ថា "អាយ៉ិ
វ៉ែ:" ។ លុះហួរទៅដល់ទីក្រុងតាវាណាស៊ីរហើយ មាគ
គ្គានេះ មិនបំរែបំរួល ពីចំងាយ ៥០០ម. ទៅ ៤.០០០ម.
តាមរយៈ ហើយខ្លួនពីវាធ្លាស់ប្តូរទៅស៊ីឆេសាទ (Son) ពីវាធ
ង្វេធ្លូវ៉ែនហាត្រា (Ghaghra) ទឹងស៊ីនគណ្ឌក (Gandak)
ហើយមានទំហំកាន់តែរីកធំថែមទៀត ។ កម្ពាំងទឹក
ខ្លាំងណាស់ ចរន្តបច្ចុប្បន្ន កម្ពាំងកើតពី ១៤.០០០ម³
ទៅ ១៦.០០០ ឆ្នាំក្នុងរដូវវស្សា ចេញមកពីប្រទេសវ៉ែនហ្ស៊ូឡា
ពាក់ព័ន្ធយ៉ាងស្មើនតាមរដ្ឋ
ពិហារ ហើយមកហូរបន្តគ្នាទឹងមហានទីគង្គានេះ កម្ពាំងទឹក
នេះខ្លាំងទី ៤ ក្នុងពិភពលោក ។ ដីកសិកម្មនៃមហានទីពាំងពីរ

នេះមានទំហំធំណាស់ ប្រមាណជា ៨០.០៤០គ.ម.២ ធំ
ជាងដីសណ្ឋានទ្វីបទៃ ដល់ទៅ ៣ ដង ជាងដីសណ្ឋានធំ
ជាងគេបង្អស់គឺទំនាក់ទំនងសាស្ត្រ ។
ភាពប្លែកប្លោទេស ៖ ឥណ្ឌាប្រទេសជាទឹកដីសំបុរធំធេងក្រៃលែង
ការផ្លាស់ប្តូរកន្លែងរវ៉ៃ ឬដំណើរវ៉ៃ នៅទីនេះមិនងាយនឹងពីន
ដល់គ្នានៅឡើយទេ ដោយសារតែការសព្វដំណើរតែងប្រព្រឹត្តទៅ
តាមតែទីហ៊ានវ៉ៃនេះ ទៅតាមជម្ងាន់ទឹកដី ទៅតាមរាសាស
ត្រា ទៅតាមប្រយោជន៍ ។ ស៊ីវិល្ហៃការតំប្រព្រឹត្តទៅតាមទីហ៊ាន
វែក តាំលើទៅក្រោម ចេះតែផងស្រែចំទៅតាមឆ្នាំទឹកជម្ងាន់-
ខ្ពស់នេះ តែទៅភាគក្រោម ទឹកភ្លៀងច្រើនជាងទៅវិញ ។
ជួបប្រទះ គេអាចកត់សំគាល់ថាខ្លួនឯងភាគពីកដើទៅបន្ទោះទី
ហ៊ានៈគង្គាពនិងរ៉ូជ (Doab-Oudh) ដែលនៅបន្ទោះរដ្ឋឧត្តរ-
ប្រទេសនិងរដ្ឋពិហារួមជាំនឹមគង្គៈផង ។ រដ្ឋពេង្គ័លមានទម្រង់
ច្រករនាមប្រើន តែដីសណ្ឋានក្រោមនេះជាដីលិចទឹក ។ ៤

វក្ខជាតិ នេះយើញរដើមឈើមានប្រភេទផ្សងៗប្រើនដូចព្ងជសំ-
ប៊ូរ (Acacia Sénégal) ដំបងយក្ស (Cactus) អម្ពិល (ហិ.អិម្លី)
ស្លៅ (ample margousier, ហិ.ន៉ីម)ចេះតែខ្សែត់ទៅ ។ នៅភាគ
ក្រោមនេះ ហើយមានដើមស្វាយ, ដើមដូង, កុមុទជាតិ,
ដើមត្រែងទៀតវិញ ។ ស្បូកម្ន មានធញ្ញជាតិប្លែ (Blé) មីល្លែត
(Millet, ហិ. ក្ងា, តាជ្រា) ដែលមានទៅខាងឆ្នេរភាគលើ
ឯភាគក្រោមមិនសូវមានទេ មានច្រើនតែអំពៅ, ស្រូវ,
ក្រៃទៀតវិញ ។ សត្វស្រុក ទុដ្ឋមានតែគ្មានលើ ភាគក្រោម
មិនសូវមាន មានត្រឹមរដ្ឋពិហារ មនុស្សក៏មានចំនៀមទម្លាប់
ផ្សេងៗគ្នាជាលំដាប់ ដោយជាតិ ដោយភាសា តាំងតស់សុខ
តែដំរៀងៗខ្លីពីគ្នា ធម្មជាតិខឹកដីដែលផ្សេងៗគ្នានាំឲ្យមនុស្សជាតិ
ផ្សេងៗគ្នាដែរ តំប្រព្រឹត្តទៅតាមភូមិភាគទុដ្ឋរមហាទឹកផ្លាំ
ដែលមានជាតិជីតរណ្តាល, នៅភូមិភាគមហាទឹនេះ, ត្រង់ភូមិ
ភាគមាត់ផលមគ្គទាងទិសទក្សិណ ដែលមានតែជាតិដីថ្មហើយ

ប៉ែមួណាក់ដោយយថាពាស ។ ដែលជាប្តីនៃខត្តិណាបង ។ ប្តូនៃវេ
ចានេសេចក្តីថា តីនេះទ្បាស់ប្រកាន់ឆាប (វស្សរដូវ) ជាអ្នកឲ្យដែ.
ភរពកស់ធ្នាំ, មាភាគច្ឆាខឹកសក្តិសិទ្ធិ ជាអ្នកជួយសង្គ្រោះ
ជាអ្នកឲ្យផ្តល់ជីវភាព តែដោយមាភាគច្ឆានេះហើយដែលចាន
កើតអាយ៉ែធម៌ណាេះទ្បើង ដូចជាខន្ធន៍លដែរ មិនគួរមាន
ក្តីមោះមន្ទិលសង្ស័យទ្បើយ ។ ឯទឹហនកលណាេះទៀតសោត
ក៏ដូចទឹរាលប្រទេសអេស៊ុបដែរ បើនឹចាននេះស្រេចហើយ
តែតីខឹកក្តៀងនេះឯង រំលឹកែសម្ពន្ធភាព ដែលមិនចេះចុនថយ
ទៅវិញនេះ ក៏កើតមកតែតីបហាប្រចានចាំង ៤ ជ៉ំទាងលើ
នេះ តីមាតាតង្គា ១ វស្សរដូវ (ខ្យល់ប្រកនាម) ១ ។ នៃ
ប្រទេសណាេះនេះ មិនមែនមាននក្តៀងក្តាក់ត្រប់រដូវទេ តូងមួយ
ធ្នាំៗ មិនសូវមាននក្តៀងក្តាក់ស្ទើរតែអស់ ៧ ខែទៅហើយ ម្ល៉ោះ
ហើយទេសភាពមើលទៅមុខគួរឲ្យស្រេងស្រេងាច ឃើញតែ
ធូលីដីសព្រោង ព្រឹក្សាលតាជាតិមិនមានពណ៌ខៀវស្រងាត់

ស្រស់បំព្រងទេ មានអ្នកខ្លះក៏ស្រងាកចិត្ត ដោយឃ្លានយើញក្លិប
គានធិសពាយព្យនៃក្រុងកាលកត្តានេះ មិនមានអធិកភាពទៀ
ងមួយដាតិនិងត្រឹក្សាជាតិញឹកញាតសប្បាតរបស់ប្រទេសដែលនៅ
ក្រោមនិវត្តន៍នេះឯង ។

ចំណុំណាបបី- តាំងពីហ្គូលី (Hugli) មៅដល់ប្រាយកោ-
មារិន (Kumārin) ន្លេះសមុទ្រភូមិគាគនេះ មានវិល្លកវ មាន
ឡូរចំរើនស្មូតហូតមៀង ។ ទិដ្ឋភាព ៣ យ៉ាងនេះ ត្រឹម
ត្រូវមៅតាមរថនាសម្ពន្ធខ្លួមៅនៃភូមិគាគនេះ ចំណាបថនេះហើយ
ព្រោះជាខ្ពង់កបប្រតមដោយជាតិថ្មផលិតដែលផ្ទៀងពីងតែមៅ
ល្អិសាន, មានគំពូលភ្នំខ្ពស់ ជាកន្លែងមៅទៀតស្ងៀណប្រមាណជា
៤.៧០០ម. តរៅទាងបស្ចិម មានជួរបត៌តជាយាត (Ghat =
ផ្លាណ៍រ) ដែលលេចត្រដែតចេញពីសមុទ្រអាពីប ។ ជាយ
យាតម្ខាងទៀត ជំពាលត្រាលតាបល្ហម បែរមៅឈូងសមុទ្រ
តង្គ័ល មានជួរភ្នំរជាច់ ។ ដែលគេខុកជាយាតដែលបែរ

ទៅខាងទិសបូព៌ ។ ភ្នំធំទាំងនេះហើយមានខ្នងជារនាំងបាំង
ខ្យល់ត្រកនោមមិនឲ្យបក់គម្រប់ទៅទិសឦសាន ហើយនៃវជា
ឲ្យបក់ទៅទិសបស្ចិមវាញ ជាខន្លះភ្លៀងធំៗ មានប្រើនវែងខាង
ទិសបស្ចិម ឯទិសដទៃៗ មានបន្តិចបន្តួចស្រះស្តិ៍ណាស់ ។

ឆ្នេរកោះរោប៉ងជៃលៈ--ភាគទិសបូព៌ ជាឥសេក្តីអនេក
ត្រោះនៅក្រោមកំដៅព្រះអាទិត្យ តែមានហេតុការណ៍ខ្លះទាំងឲ្យ
ស្រស់ទៅវិញវែង ។ ឯខ្យល់ត្រកនោមមានឧស្ម័ណាស់
មានតែក្តៅវែតុលា វិច្ឆិកា តែជួនកាលក៏មានភ្លៀងធំម្តងៗ
វែង តែខោះប្តូចម្តា ឃើញជាស្ងួតគ្មានទេ ព្រោះតំបន់
នេះតែងតែមិនសូវមានភ្លៀង ជាខជាខេះតែមានខុរកិក្សព្រាលតែ
ឆ្នាំនៅវដ្តទុស្សា ។ ភូមិភាគនៃកំណាបឋនេះ សូម្បីមិនសូវមាន
ភ្លៀងក៏ដោយ តែមានបេរីកត្រែខហូរគាត់ដូចស្ទឹងមហានទី,
គោតាវរី, ក្រឹស្នា, តាវ៉ើជាដើម ស្ទឹងទាំងនេះ នាកាលមកមិន
ជានេះ ដោយហេតុពោះស្ទឹងរដិបរដុបដោយថ្ម មានជួរ មាន

ទឹកផ្អាក់ តែមាន់ទឹកច្រើនបរិបូណ៌ ជាសណ្ឋានជាតន្លៃស្រែ
ចំការបាន ប្រជាជនកំពានច្រើន ដូច្នេះ ន្នេរទិសបូព៌ វែលស
ប្បានេះឈ្មោះថា រោរោម៉ង់ឌែល (Coromandel = coraman-
dala = ចោរមណ្ឌល) និងសិរការ (Circars = Sarkàr) នេះ
ជាដីសណ្ឋានជាតន្លៃស្រែចំការបាន ។ ពួកគឺជាតិតាមីល
បូកណា ជាអ្នកចេះសង្កេតប្រសើរ ចេះភូមិសាស្ត្រច្រើនជ ប៉ាន
ពណ៌នាទេសភាពភូមិតាមនេះទុកល្អ គួរឲ្យចាប់ចិត្ត ខ្ញុំថ្លែង
ថា . ស្ទឹងតាវេរីជាយន្តម័យដ៏ល្អធំតធាយ ចិញ្ចឹមទឹកស្រែ
បូព៌ឲ្យមានជីវិតរស់ ដោយសារទឹកនៃទេសន្ទរដូវ វែលខ្លួនបាន
ខ្ចួលពីយោតបស្ថិមនាំយកមកចាក់នៅទីនេះ ធ្វើឲ្យដីមានជ
ជាតិល្អ ។ ដោយហេតុនេះ តំបន់តន្ធ្លោរ (Tanjore =
Tanjàvùr = តញ្ជាវូរ) និងតំបន់ការិកាល (Kàrikal = Ka-
reikal) ល្បីល្បាញថាជាទីហានមានជីជាតិបំផុតគ្រប់រដូវ ។ត
ខ្ពស់ជារថ្នមប្រមាត់នៃជនជាតិតាមីល ។ សព្វថ្ងៃនេះ មាន

ចំនួបចំណីកដ៏សម្បើមនៅមេដ្ឋ (Meltur) ។ គាត់មានសម្បុត្រ
មានកំពស់ធំធ្ងន់ ឯកំពស់ពីបុកណាត៏ កំពង់នៃពាំស
(Khabèris = Kaverippattinam = កាវេរីប្បដ្ដិនម) នៃលោកប្តូ-
ឡេម៉ (Ptomlémée) និងកំពង់ កៃល (Cail,) គា. កាយ៉ែល
(Kayàl); "ត្រពាំង ឬ ស្រែតំបិល" របស់លោកមាកូ ប៉ូឡូ
(Marco Polo) នោះ កប់ចំណីលិចបាត់ទៅហើយ ។

ផ្លែម៉ាលញ៉ែ-ផ្លែមាំលបា ជាបង្គៃតាដ៏ភូចចង្អៀត
មានតែចំនិបូ ជាំនដោយជួរភ្នំវែលនេទុកជាយោត (Chet =
ជ់ណ្តែ) វែង ។ អាកាសជាតុភូមិទ្យានោ ត្រជាក់ខ្លាំង
ហើយខ្ចីកសើម ដោយភ្លៀងលិមជានិច្ច កើតឡើងពីសម្ព-
រជួរវែលមកពីច្រកពីរ ។ មានត្រព្រឹក្សាសម្បើមអស្ចារ្យ
ដើមជួន, ស្វា, ដើមតាលជាតិ, កៅស៊ូ ចំរើនរុងរឿងណាស់
នៅតាមជំរេកំ ។ ជនៃពីដំណាំម្រេច តែ កាហ្វេ មាន
ត្រព្រឹក្សាទៀរស្រស់បំព្រង ដើមម៉ៃសាក់ ដើមពណ៌ស្វាយ

(Palissandre) ដើមបណ្ណាឆ្កាតិ . (Fougères arborescentes)
និងតំបូលស្បែងខ្លាខេត្ត ។ ដើមក្តួចស ហានសត្វសាហាវជួចខ្លា
ជារដើម ។ ឯទន្លេក្បស ស្តុកហ្គូតវែហាងណាស ជួបតំបន់តាំងពីឆ្នាយ
ជានម៉ៃសួរ(Maisùr)ជារដើម ។ ទីហានេះ មានដំរីច្រើនជាងគេ ។
រាជធានីក្បែណាបង្ង- គេហៅជាធរាតន្តរខេត្ត ដោ
តំបន់បង្គ្គលួរ (Mangalùr) បង្កើតាដីរំតែកូចខ្លាំ ស្ទើរតែមិន
បាន, ហានតែដំរដែរជួបក្នុងខ្ទឹត ហើយគេ ជាស់ភូមិ
ប្រទេសម៉ាកថ៍ (Marathi) និងតំបន់គោនកាន (Konkàn) ។
ដោះដែរក្បែភូមិប្រទេសម៉ាកថ៍ ទុទិន្នភាពប្រឹថពី មានច្រើន
បែបណាស់ ផ្តួយគ្នាស្រឡះពីភាពដែលមុខគួរឲ្យស្រេងស្រេ-
ដោចនៃភូមិភាគប្រទេសឥណ្ឌាខ្លួនឯ ដោយមានជ្រលងស្ទឹង
នាប្តី (Tàpti) និងស្ទឹងនម៌ទា (Narmedà) រហូតដល់ទន្លេ
ភមម៉ាល្យា (Malya) ទីនេះមានច្រកភ្នំធំ ។ មានវស្សរដូវ
ខ្លាំកបក់មកក្នុងតំម្លូរដូវ មានបឹងធំ ។ ដែលហៅថា តន្ត

(Port. tanque, lat. stagnum = "ទឹកជក់") ប្រើន សម្រាប់
តម្កល់ទឹកទុកវ ។ ទីហានតាំងពីបារំលួ (Malva) ទៅវាល់ ទុជ្ជន
(Ujjain) រីតាំងអស់នេះ ជាទីហានដែលតើតរកស្រាសោ ស្ត្រ
សំស្រឹតចំរើនបំផុតរហូតដល់ចាក់ប្រណីតបត្តាដំ ។ ទៅភាគ
បស្ចិម ជាទីហានអាងដែលកូបិប្រទេសគុជរាត (Gujrat),
ភាគឧត្តរមាមនៃបតិតរកវឹល្ប (Arâvalâ = Aravalli) ខិដ្ឋ
ភាលរំៈជនដែលកបង់កដបូតាមរ៉ា ឯភាគបូតិនៃបតិតវិល្ប មាន
ឈ្មួបតិត សុទ្ធតែជាទីរហាហានមិនជន មិនជាទីៈតើតកេតមិន
ប្រកបដោយរតនាម័យនៃរដ្ឋបធ្យបប្រទេស ។

ឯទីហានដែលក្នុងភាគបណ្តាលថ្ងៃត្រង់ដែលក្នុងភាគ
ដូចជាតំបន់ដែៈជកបាទនិងម៉ែសួរ សុទ្ធតែជាទីហានខ្ពស់ បាន
កំពស់ពី ៧០០ម. ទៅ ៩០០ម. ហើយជាទីរួតរំខ្លួយ ដ៏មាន
សុទ្ធតែក្រួសរៈរឿង ក្រួសគ្រប់ប្រភេទ តាំងតែពីក្រួសបូតារៅ
ដល់ក្រួសដ៏ធំ ។ គេយកក្រួសទាំងនេះទៅធ្វើជាគ្រឿងទ្រូ-

សម្ភារៈសាធារណៈប្រាសាទពេជ្ឈាន ឬសំណង់អ្វីផ្សេង ។ ។ ត្រង់ចំណែកដែលមានទឹក ខ្ពើនោះ គេអាចធ្វើដំណាំបន្ថែមបន្ថយបាន ដោយឃើញពីសេសចំពោះតែតាតនិងតែតំបន់ម៉ៃស៊ូរ ព្រោះមើលទៅឃើញខេសភាពស្រស់ញញឹមបំព្រង គួរជាទីគ្រះថ្លាគ្រាន់បើ ។ នៅភូមិភាគម៉ៃស៊ូរនេះ គេអាចសាងជាមហានគរដើតតាយបាន ព្រោះនៅដីទំនាប មានទំព្រត្រឹក្សា អាកាសធាតុត្រជាក់ស្រួល ឯក្រុងស្រុបំផុត បានជាគ្រឿនទ្រូសម្ភារៈដ៏សំខាន់ ដូចក្រុងពេង្គលួរ (Bengalùr) នេះ មានសួនច្បារល្អវិសេសណាស់ ទំហំនខ្លះជាចំណែកយោនយន្តក៏ស្អួចំណាប់ ។ កាលតំរាយក្រុងពេង្គលួរនេះ ជាក្រុងវិជ្ជមានប្រជាជន ៤០០.០០០ នាក់ ស៊ីតុល្លាភាពមានកំរិតពី ១៤ អង្សាទៅ ១៩ អង្សា, មានកំពស់ខ្ពស់ពីរៀងសមុទ្រប្រមាណជា ៩២០ម. ។ ក្រុងពេង្គលួរដែលស្រុតើតាយនេះ គេខ្លះជាក្រុងគជព្រាយនៃជួរភ្នំប្រទេស (le perle de l'Orjent) ។

ធម្មជាតិទឹកដី គឺមហាភូតរូបនៃប្រទេសឥណ្ឌា ដែលយើងបានសិក្សាមកនេះ ជនបរទេសគ្រប់គ្នា គ្រាន់តែជាន់ដី នេះប៉ុណ្ណឹងក្តី ឯកជាន់នេះពិតជារបឹងមែន របឹងមិនទៅតាមមនុស្សដោយឯងឯណា តែជនឥណ្ឌាគឺជាអ្នករបឹងមិនត្រមាញ់ធម្មជាតិ ទំរាំនឹងតស៊ូតស៊ាំបានដោយប្រើវិធីតាំពីមុនមុតតស៊ូកប់ម្ភៃឆ្នាំ កែទម្រង់ធម្មជាតិដ៏ធំទូលាយនេះ ឲ្យចាស់ចាញ់តែផ្តៃមនុស្សជាតិ ហើយធ្វើឲ្យតែតជាប្រយោជន៍ទីបំផុត បានសម្រេចផលសមតាមប្រាថ្នា ឆ្លងអស្ចារ្យទៅក្នុងចំពីរប្រវត្តិសាស្ត្រ តែកាប់ឆ្ការរើព្រៃផ្សៃ ផ្សាំតាតាសជាតុ ពន្ធដូចឲ្យក្លាយទៅជាវិស្រែចំការ សាងក្រុង សាងភូមិតារតែងហាង្គន ប្រាសាទវិមាន ធ្វើចំនប់ចំទឹកថញ្ចល់ស្រែចំការ បង្ខំតម-
ងាតមន៍ទ្វាត់ទ្វែងតេញប្រវេស ព្រមទាំងសាងមនុស្សឲ្យមានចំណេះវិជ្ជា ដែលជាប្រកួតនាំឲ្យតើតទ្រីស្ដីត្រង់ដំពូក ល្បីល្បាញក្នុងពិភពលោក ប្រាកដជួចក្នុងបច្ចុប្បន្នកាលនេះ ។

ជនជាតិស្បែកស ប៉ុន្តែមានត្រូវតែតាមវិធីតាមផែលកេចង្អៀតបាន
មិនចំពោះតែធម្មជាតិខឹកដ៏ប៉ុណ្ណឹងទេ តស៊ូចំពោះសត្វសាហាវ
យង់យងខ្លាំង តែគេមិនប្រើវិធីហិង្សាទេ គេហាត់ដូចជាចេះ
ច្បាំងស្មោះត្រង់ចាំងនេះ មានវិចារណញ្ញាណរៀវៃ តែ
ចេះខ្លាចដែរ ជាសត្វផែលមានប្រយោជន៍ឲ្យសាំង យកប្រើធ្វើជា
គ្រឿងស្រែក ធ្វើរោងហាន:បាន ចេះខ្លាចពន្លឺផែលមានពិស
ហោះហៀងឲ្យស្អុកបំបាំប៉ះចះកំបាន ចេះរក្សាប្រឹងប្រែងឲ្យរៀងជា
ប្តូយបន្តុស្បុះពាក់ដោយក្បូបក្បាច្រកបាន មិនស៊ូរេចះយកសត្វ
បរតច្បាំជារកហារបរិភោគទេ ត្រូវតែហានតេរយ៉ាញ្ជាប្លែក បរិភោគ
សេក សារិកា ក្អែក ។ ល ។ ទៀតមន្តុស្សត្រូវតែគាស ។
ក្លាឆ្លាសប៉ិយប្រែងឆ្លាយ តមនាតមន៍:ចញ្ជាមប្រទេសក្រៅ
មិនសប្បុរណ៍ទេ ព្រោះផែនដីប្រទេសនេះមានបត់តង ។ ជា
តំតែងទៅតំខ្ពង់ខ្ពស់ញ្ញ មានតែប្រកន្ទុះ នាចុងបត់តហិមាលយ ខាង
ទិសបូព៌ាមិនបង្គុំមប៉ុណ្ណោះ ។ តាមជ្រលងមហានទីព្រហ្មបុត្រ

មានច្រកតូចចង្អៀតមួយចេញចូល សម្រាប់ធ្វើពាណិជ្ជកម្ម
មួយនឹងប្រទេសចិន ។ នេះពុកជាតម្រង់ប្តូរតម្រាមាល័យ ពាណិជ្ជបូរី ។ តាមច្រកមិនសូវសំខាន់ទេ ។ ច្រកប្រើគ្រាន់
បើមានិច តែច្រកចេញចូលតាមប្រទេសឥរ៉ង់ ហៅថាច្រកបតាន
ម៉ាក្រាន (Makrân) ជាច្រកធំជាងគេ ព្រះចៅរាជវង្សប្រើ
មហាក្សត្រយើងផងហើយផងវិញចេញចូល ។ ច្រកមួយទៀត
ចេញពីតំបន់សេស្ថាន (Seisthân) តាត់កន្ធហារ (Kandahâr)
ទៅពោឡាន (Bolân) ។ គេអាចទៅមកបានដោយរថភ្លើង
ជ្រលងស្ទឹងកូរ៉ម (Kurram) ខ្ងែងគោមល (Gomal) ច្រក
ច្រកតាំងនេះ ច្រកណែនាំបំផុតជាងគេ តែម្តាក់ៗតំបន់
កាប៊ូល (Kabul) ទៅតាមស្ទឹងកាប៊ូលទៅកាត់ច្រកខៃប៉ាន
(Khaibân) ច្រកនេះហើយដែលព្រះចៅរាជវង្សប្រើមហា
ក្សត្រយើងយាងគ្រាចូលលុកវាយយកប្រទេសឥណ្ឌា ។

នេះខ្ញុំជាតមនាតមន៍ឬធបព័ត៌ហិមាល័យខាងទិសបស្ចិម ។
ឯតមនាតមន៍ក្នុងប្រទេស មិនមានឧបស័ត្តធំដុំទេ សូម្បី
ឃាតបស្ចិមក៏មិនមែនជារនាំងធំដែរ គេតាបន្ធូរគាត់ទៅវិញ
ទៅមកបាន ឯអាយ៉ងម៌ក៏ត្រូវទៅមកតាមផ្លូវនេះដែរ ប្រៀប
ប្រទេសឥណ្ឌា មានឯកភាពខាងភូមិសាស្ត្រប្រៀបស៊ីរណាស់
រីឯកភាពខាងអាយ៉ងម៌ក៏ប្រៀបស៊ីរណាស់ដែរ ប៉ុន្តែតមនាតមន៍
នេះ មិនត្រូវយល់ថាជាការធំឃ អើយទៅវិញទៀតបាន
ខាន់ប៊ិត្តនោះទេ ។ រីឯហានឥសឥណ្ឌា-តង្គ្លា ដែលមិតទៅ
បន្ទោះបព័ត៌ហិមាល័យខាងឆ្នាំងល្ហាសា (Thar) ក៏ជា
ប្រកបន្តែត តែជាផ្លូវពាណិជ្ជកម្មក៏បាន ជាផ្លូវសត្រូវខាងប្រៀ
បូលមកក៏បាន តាមប្រកនេះហើយដែលតើតមហាសង្គ្រាមត
បុរាណកាលក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រឥណ្ឌា ដូចជារឿងមហាភារ
យុទ្ធនៅកុរុក្សេត្រជាដើម ។ តមនាតមន៍នេះ មិនមែនមានធម្ម
ជាតិជាឧបស័ត្តត្រឹមតែប៉ុណ្ណឹងទេ មានសត្រូវដទៃទៀត

តទុរភិក្ស ភលៗប្រាប់ ព្រៃញាតស្បាត សត្វសាហាវ ទុរគមន៍
ក្រៀង តក់ អាកាសធាតុ សត្វល្អិត ភមេ្ពកមេទាំងនេះ គួរ
សេរីមណាស់ សូម្បីមេទ័ពហៅហានតំទូបភ្លាច ញាញើតរាល
ប្រាប់ញាប់ញ័រនឹងឮសូរព្យុះព្យោទា ព្រៃស្ងាត់ ទុរគមន៍ និវាសន
ទាន់តែចោរសាហាវយង់ឃ្នង់នេះផែរ។ នេះហើយផែលលោក
ហៅថា "មហាកន្តារ" ជាទុបស័ព្ទធំបំផុតផលំបាន្តនៃគាយ៍ធម៌
បានជាអ្នកផងតោលទុកជាមែរៀនថា "ព្រៃស្ងុកបត់តវិន្ធ្យាទៃ
មធ្យមប្រទេសនេះហើយ មិនមែនទុនិន្នភាពនឹកដើរ ផែល
ញែកប្រទេសឥណ្ឌានេះជា ៦ ផ្នែកឲ្យដាច់ចេញពីគ្នាតឹងឥណ្ឌា
គាយ៍ទនិងឥណ្ឌាគ្រាវិទ្យ" មហាកន្តារនេះ ប៉ុន្តែឲ្យយើង
សេរីមពិតប្រាកដមែន ។

តាលពីត្រង់នាយ ប្រទេសឥណ្ឌានេះ មានតែផ្លូវគមនាគ
យានដំនិះធម្មតា ការធ្វើដំណើរ មានការលំបាកប្រើនណាស់
យានដំនិះបូកណាតឹរខ្លះគោ ប្រើតាមដាក់លើខ្នងគោ លា ខ្ចែ

ដំរី ដំណើរតាមតយើតយូរណាស់ ដោយផ្លូវប្រទេសធំហួស
ពេក ហើយគេបានពង្រាយយោមកសាងដ៏តម្លាភាពក្នុងប្រទេសឲ្យ
ជាប់តភ្ជាស់គាលយូរហើយ ដូចវិស័យផ្សេងៗឯទៀតដែរ គឺ
ផ្លូវធំមួយចេញពីប្រទេសឥណ្ឌេទៅរដូវត្តិល (តាត់តាមបេសាវ
(Peshawar) និងបត្ន (Patna) ជាប់ការសាងតំាងពីរាជវង្ស
មៅយ៉ៈ (Maurya) និងរាជវង្សគុប្ត (Gupta) ហើយគេបាន
ឲ្យនាមបច្ចាប្តីថា "រាជមាគ៌ា" (Rajmargà) ។ ផ្លូវនេះ មាន
ដើមសាខាទៅកងរកាសម្ប៊ី (Kouçambi) ថែករៀបក្រុងឧរជ្ជន
និងមហាកន្ត្រ ។ រាជវង្សម៉ុងហ្គាល (ស៊ែរសាហ៍ = Sér Sàh
ត.ស.១៥៤០) បានជួសជុលផ្លូវនេះឡើងវិញ សព្វថ្ងៃនេះ
ម៉ុយការគនៃផ្លូវនេះ បិតរៀបលុះមកដល់ឥឡូវ ហើយក្នុងពេល
អង់គ្លេស គេបានរក្សាតមកទៀត ព្រមទាំងបានសាងផ្លូវរថ
ភ្លើងមួយវែងឆ្ងាយ តាមបំណងនេះហៅថាផ្លូវ "បញ្ជាតៈមែល"
(Punjab-mail) តាមក្រុងកាលកត្តារៀបរាងរៀងទៅ ។ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន

គាលខេះ បច្ចុកវេសវំនើបបានធ្វើតមនាគមន៍ឥណ្ឌា ឲ្យ
ចម្រើនវិសេស ម្លែកជាងសម័យត្រង់នាយន្ធាយណាស់ មាន
អយស្ម័យយាន ខ្លះលេខ យានយន្តត្រប់ជំពូក ដែលជាមធ្យោ-
បាយដំប្រុះស៊ីរនៃប្រទេសជាតិនីមួយកន្លះលោក ។ ឯអយស្ម័យ-
យានឥណ្ឌា បានវឌ្ឍដល់ប៉ាត់ដី ៣ កន្លះលោក បន្ទាប់ពី
ប្រទេសកោះម៉ាំងឆ៊ីស្ទ័រ ។

តមនាគមន៍តាមសមុទ្រ ជនឥណ្ឌាចេញៗទៅធ្វើយ តែ
មិនសូវចញេវាដែលស្ថិមប្រទេសទេ ច្រើនទៅខាងលិចប្រទេ-
សេស ទៅកោះលង្កា កោះជ្វា ដែលគេហៅថាសុវណ្ណទ្វីបនិង
ទៅសុវណ្ណភូមិ ជាងដល់ប្រទេសអាស៊ីតាគអាគ្នេយ៍តំបន់អស់ ។
ការធ្វើដំណើរកន្លងប្រទេសតាលោះយើនយូរណាស់ ទំព័រតែទៅ
មកដល់ពុទ្ធបូជាក្សេត្រណាឆ្ងាយ តិរ៍ភាមេស្វរម៍ (Rameçvaram)
ទៅឡាហ៊ូរ (Lahore) មួយផ្នាំគត់ ទើបដល់ទៅវិញទៅមក
តែបើតាមផ្លូវសមុទ្រចេញទៅប្រទេសត្រូវវិញ ផ្ទុយគ្នាស្រឡះ

មិនយើតយូរពេកទេ ទេវតាគោះជ្រាប់ត្រើមតែមួយវិញ ហើយប្រាប់ថា
ខ្ញុំស្រីមួយអង្គត្រើមតែងាប់ហើយ ។ ដោះ
ជាហេតុការណ៍ដើមចមត្រូវប្រវត្តិសាស្ត្រនៃភាយ័ធម៌ ។
ដូចម្តេចមួចទេវតាឲ្យជាន់សមហ៊ុ:? ទេវប្រាប់ថា
ដោះ មិនតឹប្រាប់ថាជាខ្ញុំទេ ដែលមនុស្សស្រីលាតសប្រាប់ចំពោះ
ត្រូវតែតស៊ូចំពោះធម្មជាតដ៏ធំធីងនេះយកឈ្នះឲ្យបាន ។ ស្ថាដែ
ដ៏ធំមហិមានេះ ហើយទេវតាក៏ដូចជាមនុស្សស្រីលាតបានធ្វើតតំ-
តាសញ្ញាជាមួយធម្មជាតិ តឹសន្ធិសញ្ញាមួយដែលមានលក្ខណៈ
តើតខ្លឹងពីតំរកើតរៀតម្ចង់ ។ រីឯធម្មជាតិមហាភូតរូបតឹ ដឹតដ៏ជំ
សម្បើមអស្ចារ្យប្រាតដូច្នេះ មិនមែនមិនធ្វើឲ្យមនុស្សស្រីលាត
ផ្ទុះសំនិតតើតប្រាជ្ញា ធ្វើមនសិការប៉ុដ៏មាំ ព្រមទាំងធ្វើឲ្យ
តើតបានសេចក្តីថា ដោយភ្លើមានដែលតើតពីមនុស្សជាតិ
ជាត្រូវយកជាញដ័យឲ្យគាល់តែបាន ចំពោះតេជាខុតាមមហា
ភូតរូបដ៏ធំធីងនោះតឹ ទឹក ដី ភ្លើង ខ្យល់ ដែលមិនមានទីបំផុត

តិតប្រមាណមិនជាំនេះទេ ថ្វីត្បិតតែរូបមនុស្សមាឌតូចស្អិត
តន្ត្រែតដូច្នេះ ។ មហាតូតរូបបែបនេះ ជាអ្នកឲ្យតំណើតមេ
លង្វិ មេហាសនា មេប្រឹស្ដី មេនិភន មេវិជ្ជា ល្បីល្បាញខ្លាំ
ងាយខ្លួនទៅក្នុងតំតាលោក លើកប្រទេសនេះឲ្យមានតំកុំនាម
ថា ជាប្រទេសជាន់ឯកនាដ៏ប្រសើយ៉ាងពិត ។

ប្រទេសឥណ្ឌា មានទំហំដីប្រមាណ ៤.០៨០.០០ តឺឡូ
មែត្រការេ មានភូមិ ៧០០.០០០ ភូមិ មានប្រជាជន ៩០០
លាននាក់ មានកុលសម្ពន្ធផ្សេងគ្នា មានតាសា ៨៤៩ ផ្សេង
គ្នា អក្សរផ្សេងគ្នា ប្រទេសធំមានប្រជាជនច្រើនដល់ម្ល៉ះ តួរ
ណាស់តែការគាក់ទងគ្នាតើតជាឧបស័គ្គ ធាំមិនឲ្យរួមគ្នាបាន
ដោយប្រពៃតែស្រេចក្តីពិត ផ្ទុយគ្នាទៅវិញ ប្រទេសឥណ្ឌាមាន
ឯកភាពជាក់ស្តែងបំផុតគួរឲ្យកត់សំគាល់ ថ្វីត្បិតតែក្រុងធំ ។
ឋិតនៅឆ្ងាយពីគ្នា តែភូមិ តាំង ៧០០.០០០នេះ ឋិតនៅជាប់គ្នា
តែលជាដើមចមនាំឲ្យមានឯកភាពខាង ជំនឿសាសនា ខាង

ចំនួនមួយចំហៀង ខាងវាស្សសព្វមួយគ្នា ដោយមិនបាច់ចំណាយនឹងការងារជួនឯងខាងការងារជួនឯងខាងការសាជាតិដែរដូចយួបគ្នាទេដែរ ដូចយ៉ាងគ្នាស្រេចតែហេតុការណ៍នៃប្រទេសចិន ដែលជាប្រទេសធំដូចគ្នាតែមានឯកភាពខាងរដ្ឋខាងអក្សរខាងការសប្រកួតប្រជែងគ្នាៗ ឯជនជាតិខ្មែរ ដែលធ្លាប់មានប្រទេសភូមិ មានប្រជាជនតិច មានសេរីភាពគ្រប់គ្រាន់ ទឹកដីស្ងួត មិនសាបរតក មិនរបើងរតក រកាសជាតុល្អម មិនក្តៅរតក មិនត្រជាក់រតក ប៉ះចូលមកដល់ប្រទេសឥណ្ឌា ហើយប៉ះលេខយើញទឹកដីធំល្វឹងល្វើយ មហានទីហូរឡាញ់ បត់តរហមាន្តធំមហិមា ខ្ពស់ស្តឹមមៃស្ក តំបូលសក្សសដោយទឹកកក បត់តវិទ្យាល្អស់ត្រជួចត្រជាំមព្រញាតសស្ងាតខុតម ភាលវ្យាប់ធំធេងនិងនិធ ប៉ះលេខាងជាប់កន្ទុយក្អែក យើញតែមួយ ក្រុងធំ ៗ ដូចក្រុងតាលកុក្ត ក្រុងប៉ុមៃយ មានប្រជាជនតាំងលាន ៗ កកស្រុងជាប់គ្នា ទៅតាំងហូនមកតាំងហូន តាតាសនាតុយោរយៅ ក្តៅតិចក្តៅអនេក

អនន្ត ត្រជាក់ កំត្រជាក់ស្រេប សត្វបើគ្រាទុំតែក្តៅត្រជាក់កំ
មនុស្សស្លាប់ដែរ, មើលទៅដូចជាវិនាសឆ្អឹងកណ្តាលអង្គាធំធំ
ដូចរកឃ្លាំផកដំរីមិនគ្រាន ដែកមិនលក់ថក់មិនរហើយ ស៊ីមិន
បាន ប្រុះប្រាណមិនស្រណុក ខឹកទៅផស់ស្រុកខ្លួន ដែល
គួចហើយស្អាត សម្បុរណ៍ មិនសូវមានតំយបារម្ភតិ
ចិតដីនប្រាមវ៉ែរ ។

អាយ៉ងធម៌ខ្មែរ

សេចក្តីផ្តើម

ក្នុងលោកនេះឬក្នុងលោកជាទៃទៀត តែងមានធម្មជាតិ ៤ ប្រការដែលជាប់តទាក់ទងគ្នា ជួបប្រទាក់ទិនឹងគ្នាចេញពីគ្នាពុំបាន ។ ធម្មជាតិ ៤ ប្រការនេះគឺ

- ការកើត
- ការបំរើនឡើង ឬ ខុទ្ធដ្ឋត
- ការទុនបំយទៅវិញ
- ការរលត់ស្លុងទៅវិញ ឬអត្តដ្ឋត

តាមផ្លូវប្រវត្តិសាស្ត្រ យើងឃើញថាការប្រព្រឹត្តទៅនៃមនុស្សជាតិ រមែងតែមិនរួចពីគ្រោះ ៤ ប្រការនេះបានឡើយ

ពោលគឺ កើតខ្យល់ ចំរើនខ្យល់ ទុនថយទៅ រលត់សូន្យទៅ ជាទីបំផុត ។ ការអស់នេះ តែងកើតមានជារាបរហូតមក ។ ប្រជាជាតិណាមួយ វិផលបានទទួលក្តីចំរើនវៃក្លៃលែង មានអំណាចធំពិសាល ដូចជាប្រទេសនៃយើងសម័យមហាទគរ តំរិលតំសាបសូន្យទៅវិញក្នុងវេលានេះ ។

សេចក្តីតិត ធម្មជាតិ ៤ នេះ បើពុំមានប់ភាក់ចង់ក្នុងធាលំជាប់ទៅ ទីដ៏ថាដោយហេតុផលនៃគាមិនកើតមានឡើយ ។ មនុស្សយើងកើតមកហើយ តំរូវឲចំរើនខ្យល់ កាលបើចំរើនខ្យល់ហើយ តំរូវតែចាស់ទ្រុឌទ្រោមទៅវិញ ទីបំផុតក៏ត្រូវស្លាប់ តែការកើត ការចំរើនខ្យល់ ការចាស់ជរា និងការស្លាប់ទៅវិញទាំងអស់នេះ សូន្យតែជាផលវិផលមានប់ភក្តា ទីដ៏ថាអ្វីជាហេតុនៃអ្វីក៏ពុំមានត្រឹមត្រូវ ដូចជាថាការកើត ជាហេតុនៃការចាស់ជរា ហើយការចាស់ជរា ជាហេតុនៃសេចក្តីស្លាប់ ដូច្នេះក៏មិនត្រូវពិតប្រាកដដែរ ព្រោះ

ការចំរើនខ្លឹងក្តី ការបាស់ផកក្តី ការស្លាប់ជាតិទៅវិញក្តី
ជាផលដែលកើតខ្លឹងពីរហេតុដូចមួយចំណែក ។ យ៉ាងណា
ជាតិរបស់មនុស្សក៏យ៉ាងនោះដែរ ការលើជាតិមួយចំរើនធំមួយ
ការលើមកជាខាងក្រោយក៏ត្រូវប់ជាវិនាសទៅវិញ រហូតដល់
រលត់រលាយជាតិ តែក្នុងនេះយើងនឹងធ្វើការជាក់ថា ការដែល
ជាតិកើតខ្លឹងជាហេតុឲ្យចំរើន ការដែលជាចំរើនជាហេតុ
ឲ្យជាតិទុក្ខថយ ហើយការដែលជាតិទុក្ខថយជាហេតុឲ្យជាតិ
រលត់រលាយទៅវិញដូច្នេះពុំត្រូវទេ ។ យើងត្រូវបួលចិត្តថា
ការចំរើន ការទុក្ខថយ និងការរលត់ជាតិនោះ សុទ្ធតែជា
ផលរបស់ហេតុ ដែលមានមកពីហេតុផ្សេង ។ តែមិនមែនជា
ហេតុផលរបស់ខ្លួន និងខ្លួន ក្នុងខ្លួនឡើយ ។

បើយើងយល់សេចក្តីនេះច្បាស់លាស់ ទើបយើងយើញ
ប្រយោជន៍ក្នុងការរៀនប្រវត្តិសាស្ត្រ ។ ក្នុងវេលានេះ ព្រះពុទ្ធ-
សាសនាពឹងប្រទេសខ្មែរយើង តំពុងខ្លឹងការនាំសេចក្តីចំរើន

ហើយប្រែនឹងលួតលាស់ចំរើនតទៅអនាគតទៀត យើងត្រូវ
ការពារឲ្យព្រះពុទ្ធសាសនាចំរុងចំរើនជៀនលៀនជាស់ជាប់តទៅ
យើងត្រូវភ្សាយាមក្សាសេចក្តីចំរើនទាំងនោះ ទុកឲ្យបានបិត-
ទៅបើការយូរបំផុត ដែលនឹងអាចបិតយូរទៅបាន ការ
បើដូច្នេះ តើយើងត្រូវធ្វើដូចម្តេច ?

តបថា ។ តាមគោលអរិយសច្ច នឹយើងត្រូវដឹងហេតុ
នៃសេចក្តីចំរើន និងហេតុនៃសេចក្តីវិនាស ។
បើដូច្នោះ តើយើងត្រូវដឹងបានដោយប្រការដូចម្តេច ?
ថាយើងត្រូវដឹងដោយការសិក្សាប្រៀបធ្ងៃសាស្ត្រ ។
ប្រៀបធ្ងៃសាស្ត្រជាឯកសារ ដែលពណ៌នាហេតុការណ៍នៃ
លោកតាំងតែ ៧០០០ ឆ្នាំមកហើយ មានជាតិ មានសាសនា
ដែលតើតទៀង ចំរើនទៀង ទុនថយទៅ រហើយសាបសូន្យ
រលត់ជាតិបន់ទៅវិញដោយប្រើន ការតើតទៀងក្តី ការចំរើន
ការទុនថយក្តី ការរលត់រហាយជាតិបន់ទៅវិញក្តី តែងមាន

ហេតុប្រែនប្រែការផ្សេង ។ គ្នា ហើយយើងនឹងប្រមូលយក
នែសចក្តីល្អ។ មកប្រើជាគ្រឿងផែ ទុកជាឧទាហរណ៍សម្រាប់
ការពារជាតិសាសនារបស់យើង កុំឲ្យកើតហេតុនៃការលះ
បោយលាញ់ខ្មៅវិញបានខ្លះ ។

សេចក្តីពិតមួយទៀត យើងគួរចងចាំទុកជា ហេតុ
ការណ៍ចាំងអស់ក្នុងលោកនេះ នែងតែវិលត្រឡប់ទៅរកម្ចាស់
ចាស់វិញជាមិនខាន រហូតដល់តែងជាពាក្យសុភាសិតខ្មែរថែង
ប្រចាំថា "ប្រវត្តិសាស្ត្រ តែងតែរឿងដដែលៗ" ។

x

x x

១_សភាពនយោបាយប្រទេសឥណ្ឌា-ប្រទេស

ឥណ្ឌា ខ្មែរជាប្រទេសមួយផង់ដែរ ដោយសារតែម្ចាស់ឯ

ឯកាយ៉ាងធំប៉ុណ្ណាផង ដែលតំប្រទេសខ្លួនទៅនៃសកលលោក

ព្រោះតែមានសាស្ត្រឥណ្ឌាជាមហាឧបត្ថម្ភ គឺជាគ្រប់ជាយមួយធំ មាន

ក្តីធំស្ទឹបនៃស្មៅនៃឥតឥតលោក ក្បែរកន្ទុយដាច់ចេញពីលោកដទៃ ។

តែនោះជួបប្រជុំគ្នា កន្លែងនេះ ប្តីជាឧណ្ហាក៏ដោយ តែឯ

មានតារល្អុកល្អុយតាមប្រទេស តំឯតែតាមតាលម្ចុងវិស្តារតម្រង់ស្ងាប

ឯងពីរកម តែមិនឲ្យមានរាយ៉ាងប៉ុនដូចឥណ្ឌាដែលផ្សាយ

ខ្លួនទៅដូច្នេះបានមានខ្សែយ ព្រោះភូមិសាស្ត្រប្រទេសនេះ មាន

ក្តីឯសម្រួតគ្នាជុំវិញ ។ ដើមវិញ ប្រទេសឥណ្ឌានេះ

មានពួកអាយ៉ង (Aryan) ចូលមកល្អុកល្អុយច្រើនរលីកនៅហើយ

ក្រៅតែអាយ៉ង មានពួក បាស៊ី ក្រិក សក (Saka) កុសាន

(Kusâna) ហ៊ុន (Huns) អាភ័ប់ គួរតី ម៉ុងហ្គោល ទិងអ៊ីរ៉ាក ។

ឃាតិយាលយ៉ាងណា ហើយមានសេចក្តីត្រេកអរ
ដោយសេចក្តីសុខដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងប់ ដោយ
ប្រការដូច្នេះ ព្រោះហេតុនោះ ព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំងនេះ
ជាធម៌ដែលមានសភាពស្មើគ្នា ដោយប្រការដូច្នេះ
ឯធម៌ទាំងនេះ ជាធម៌ដែលមានសភាពស្មើគ្នា
ដោយប្រការដូច្នេះ ដូចម្តេច ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចូលកាន់បឋមជ្ឈាន
(ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈ ដោយវិចារៈ ដោយបីតិ
និងសុខៈ ដែលកើតអំពីសមាធិ) ។ បេ ។ ចូលកាន់
ទុតិយជ្ឈាន (ដែលប្រកបដោយសម្បសាទៈ ដោយ
ចេតសោ ឯកគ្គតា ដោយអវិតក្កៈ ដោយអវិចារៈ
ដោយបីតិ និងសុខៈ ដែលកើតអំពីសមាធិ) ។ បេ ។
ចូលកាន់តតិយជ្ឈាន (ដែលប្រកបដោយឧបេក្ខា
ដោយសតិ ដោយសម្បជញ្ញៈ ដោយសុខៈ ដែល
ព្រះអរិយៈទាំងឡាយសរសើរ ដោយឧបេក្ខា ដោយ
សតិ ដោយសុខវិហារធម៌) ។ បេ ។ ចូលកាន់
ចតុត្ថជ្ឈាន (ដែលប្រកបដោយអទុក្ខមសុខា ដោយ
ឧបេក្ខា ដោយបរិសុទ្ធិ ដោយសតិ) ដែលកន្លង
បង់នូវសុខៈ និងទុក្ខៈ ព្រមទាំងសោមនស្ស និង
ទោមនស្សដែលកន្លងបង់ហើយក្នុងកាលមុន ចូល
កាន់ចតុត្ថជ្ឈាន ដែលមិនមានទុក្ខ មិនមានសុខ
ដែលមានតែឧបេក្ខា និងបរិសុទ្ធិនៃសតិ ដោយ
ប្រការដូច្នេះ ព្រោះហេតុនោះ ព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំងនេះ
ជាធម៌ដែលមានសភាពស្មើគ្នា ដោយប្រការដូច្នេះ
ឯធម៌ទាំងនេះ ជាធម៌ដែលមានសភាពស្មើគ្នា
ដោយប្រការដូច្នេះ ដូចម្តេច ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចូលកាន់បឋមជ្ឈាន
(ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈ ដោយវិចារៈ ដោយបីតិ
និងសុខៈ ដែលកើតអំពីសមាធិ) ។ បេ ។ ចូលកាន់
ទុតិយជ្ឈាន (ដែលប្រកបដោយសម្បសាទៈ ដោយ
ចេតសោ ឯកគ្គតា ដោយអវិតក្កៈ ដោយអវិចារៈ
ដោយបីតិ និងសុខៈ ដែលកើតអំពីសមាធិ) ។ បេ ។
ចូលកាន់តតិយជ្ឈាន (ដែលប្រកបដោយឧបេក្ខា
ដោយសតិ ដោយសម្បជញ្ញៈ ដោយសុខៈ ដែល
ព្រះអរិយៈទាំងឡាយសរសើរ ដោយឧបេក្ខា ដោយ
សតិ ដោយសុខវិហារធម៌) ។ បេ ។ ចូលកាន់
ចតុត្ថជ្ឈាន (ដែលប្រកបដោយអទុក្ខមសុខា ដោយ
ឧបេក្ខា ដោយបរិសុទ្ធិ ដោយសតិ) ដែលកន្លង
បង់នូវសុខៈ និងទុក្ខៈ ព្រមទាំងសោមនស្ស និង
ទោមនស្សដែលកន្លងបង់ហើយក្នុងកាលមុន ចូល
កាន់ចតុត្ថជ្ឈាន ដែលមិនមានទុក្ខ មិនមានសុខ
ដែលមានតែឧបេក្ខា និងបរិសុទ្ធិនៃសតិ ដោយ
ប្រការដូច្នេះ ព្រោះហេតុនោះ ព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំងនេះ
ជាធម៌ដែលមានសភាពស្មើគ្នា ដោយប្រការដូច្នេះ

ពង្សជាព្រះរាជាសេឡឺស៊ីដ(១)(Séleucides) ជាន់លុកលុយគ្នា
ដណ្តើមប្រទេសណាភាគខាងលិចហើយ តែនឹងទុកជាស្ថាន
ភូមិតែពេល-ណាឲ្យទៅបិតថេរពុំបានទេ ឬយកពួកឥរ៉ង់សស្សានិដ
(Sassanides) ពួកគាត់ តមកពួកឥស្លាម គឺបានចូលទៅដណ្តើ
ប្រទេសណាវែង តែការទៅដណ្តើនេះ ក្រឡប់ទៅជាតំណែង
ការពារ មិនឲ្យឥរ៉ិកលេក្រៅចូលទៅដណ្តើប្រទេសណាវិញ
ថែមទាំងមិនឲ្យដណ្តើបានផលប្រទេសណា ចូលទៅរកពេលខ្លួន
ឯង ។ ហេតុនេះហើយបានជាគេនិយាយថា ប្រទេសណា
ទៅពេលណាតែម្នាក់ឯង ត្រូវតែប្រវត្តិសាស្ត្រខ្លួនទៅ ។

អាយ៉ងធម៌ណា គឺជាសារតែវត្ថុនៃហេតុការណ៍មនុស្ស
លោក ជាអាយ៉ងធម៌មួយដែលផ្សាយខ្លួនចូលចាយណាស់ ។
លោកពោលទុកថា ប្រវត្តិសាស្ត្រណានេះ ជាអាយ៉ងធម៌មួយ

---

១ ពង្សនេះដែលតាំងទៅនៅប្រទេសស៊ីរី (Syrie) ដោយព្រះពង្ស
សេឡឺកូស (Séleucos) ទី១ ពីឆ្នាំ ៣១៦ មក ៦៤ មុនគ្រិស្តសករាជ ។

ចំណែកឯប្រវត្តិសាស្ត្រខ្លះទៀត នៃឧសកលលោក ជាអាយ៉ឺនមួយ ចំណែកផ្សងទៀត ។ ដោយបានឆ្លាយលំ ហាសនា ទៅឯស្រុកនេញ អាស៊ុកាន អង្គុយ ឥណ្ឌា ក្រុម ប្រវត្តិសាស្ត្រមួយ ដូចអាយ៉ឺនមីហិរស្ទន (អាយ៉ឺនក្រិក) ត្រស្ត ខិនឥស្លាមវែរ ។

២ អាយ៉ឺនបូលមកប្រទេសឥណ្ឌា - អាយ៉ឺន ក្នុងន័យ

អារ៉ៃស្ទ គេសរសេរថា អៃយ៉ឺ (Airya) សំ. អាយ៉ឺ: (Arya) ពួកអាយ៉ឺនទេះចុះពីកំពូលលោក មកដល់ប្រទេសនៃទន្លេសិន្ធុ មុនដំបូង គឺប្រទេសសប្តសិន្ធវៃ ដែលឥឡូវអៅស្តង់ អាសិ សរសេរថា "ហប្ត ហិណ្ឌុ" តមក គេហៅថា "បញ្ចនទ= ស្ទឹងប្រាំ" វិញ តែការហៅថាស៊ីសត្តវៃថ្ងៃនេះ ហៅស្ទាយទៅ ជាបញ្ចាប (Panjab) គឺបញ្ច + អាប=ស្ទឹងប្រាំ ។

តម្លឺរឡូវគ្នាទិយាយថា អាយ៉ឺន ធ្លាប់ចាំងឺងកុលសម្ព័ន្ធ ទស្យុ,ទាស ដែលជាជនអ្នកដើមស្រុក មុនសម័យព្រាហ្មណ:

រឿងដែលនិយាយថា សម្រួច «ទឹកប្រមូលទឹក» ដែលពីខ្ញុំ
ដែលបើទាំងលិចនិងទាំងកើត មិនឃើញមានសេចក្តីពិតទេ ។
ពាក្យដែលគេនិយាយថា «បញ្ចាប» នេះ ក៏មានន័យគ្រាយតម្លើរ
ដេចដែរ គឺស្មើង វិតស្តា សត្វទៃថ្លះហៅ ឈេលំម=ឈេលុម
(Jhelam). ក៏ អេស៊ីនី (Asikni) សត្វទៃថ្លះនេះហៅថា ចនាប
(Canab). បរុស្នី (Parusni) ក៏មកហៅថា ឥរាវតី (Irâvati)
សត្វទៃថ្លះនេះហៅថា ភាវ (Râvi) ទៅវិញ, វិបាះ (Vipas) សត្វ
ទៃថ្លះហៅព្យាស (Byâs), កុកុទ្រី (cutudri) សត្វទៃថ្លះហៅថា
សត្លជ (Sattlaj) ។ ស្មើងសំខាន់ជាងគេគឺស្មើង សរស្វតី
(Saresvati) មានន័ត្រាខុកក្នុងតម្លើរវែ សត្វទៃថ្លះនេះប្រហែល
ជាស្មើង សស៊ុតី (Sarsuti) ប៉ិតនៅចន្លោះស្មើងសត្លជ និងស្មើង
ជម្ពា ព្រោះមានសល់ដំណែលនេវខ្លួយ ។ ស្មើងសរស្វតី
និងទន្លេសិន្ធុនេះ ព្រមទាំងដែប្រាំផង ទៅជា សប្តសិន្ធុ.
វែស= ស្មើងប្តទន្លេប្រាំពីរ ។ ឯទន្លេជម្ពាគឺយមុនានេះ តម្លើរ

វេទមិនស្មើមានន័យយ៉ាងដូច្នេះទេ ថាន័យយ៉ាងនៃគម្ពីរណា ។

ដូចជាតិកាយ៉ែនដែលមានន័យយ៉ាងច្បាស់ក្នុងនោះ(១)

គម្ពីរកាយន = ការតាំងនេះឯង ព្រោះមានឈ្មោះគ្រាក់ក្នុងគម្ពីរ

ហូរគ្នា តមកដែនដីការតតំបាន់ក្នុងយុះ(?) "ការតាស៊ី"

ជាឈ្មោះដែលដូនហិណ្ឌូហៅសព្វថ្ងៃនេះ ។ រឿងដែលមាន

ដំណាលទុកថា ចម្បាំងព្រះបាទសុទាស(?)នៃពួកការត

នោះ មានស្មើមានន័យយ៉ាងគម្ពីរវេទបច្ចាការណ៍ ។ ចម្បាំង

ពួនការតនោះ ជាចម្បាំងមួយរវាងវៃឫក្សនេះ ឯរឿងដូចគ្នា

ប្រដែងគ្នានៃបុរោហិត គឺវិត្តូមិត្រ វសិស្ឋ តាមកនៃព្រះបាទ

សុទាស ដែលមានគ្រាក់ក្នុងគម្ពីរវេទដែរនោះ ក៏គ្រាន់តែជា

រឿងនិយាយរៀបរាប់ ។ ល្អិត ក្នុងការដែលព្រះបាទសុទាស

១—កុលសម្ពន្ធក្នុងគម្ពីរវេទ នៅខាងកើតទន្លេ គុនទ្រី (cutudri) គឺព្រះ
រាជាព្រះនាម សុទាស នៃត្រកូលតូតសុ(Tritsu)មានព្រាហ្មណ៍វសិស្ឋជាបុរោហិត
ជាន់ច្បាំងឈ្នះព្រះរាជា ៦ អង្គដែលមានព្រាហ្មណ៍ វិត្តូមិត្រ ជាបុរោហិត ។

ជាតំបន់ទៅហើយ តើត្រូវនៅតែហនត្រាខុសក្នុងតម្លើរឬទេដើម្បី
ដំណាលរឿងបុកណាតែប៉ុណ្ណោះទេ ។

បន្ទាប់ពីតម្លើរឬទេមក មានតម្រុយដល់ថ្មី និងអថ្មីវេ
តើតទៀត ។ ក្នុងសម័យនេះ វប្បធម៌វេ ជាន់ខ្ពស់
ប្រទេសឥណ្ឌាខាងតើតនិងខាងត្បូងហើយ ។ ជនក្រុ
ឬហៅថាគេវេ: (ដែលជាតំណពូជនាឥ្យតមកពីការតនិងប្រុ
=Puru ហើយជាសត្រូវនឹងគ្នាតំណែលសម័យឬទេ) រួមគ្នាដឹង
ជនបញ្ចាល ហៅថា ក្រុមបញ្ចាល ពួកនេះតាំងទីលំនៅតំបន់
ខាងក្នុងគង្គានិងយមុនាភាគខាងលើ ហៅថាតំបន់ ទោ.អាប
(Do-ab) សព្វថ្ងៃនេះ ។ រឿងរ៉ាវក្រុនិងព្រះបាទបរីក្សិត
(Pariksit) ដែលមានត្រូវខុសក្នុងសម័យអថ្មីវេ គឺជារឿង
ព្រេងនាយដែរ ព្រោះមានត្រូវខុសនៅតែក្នុងតម្លើរព្រហ្មារណ្យ-
គោបដបទ ក្នុងពេលឥឡូវនេះទៅវិញ ។ រឿងមហាភារ:ត
ដែលតែងឡើងក្រោយសម័យវេទ គឺមានន័យយោយពីពួជនឥ្យ

គេហៅ:ខ្លះថាណូវ:ខ្លះសង្គ្រាមដែរដែលហៅថាមហាការតយុទ្ធ
ហើយកាលជាខាងក្រោយនៃមហាសង្គ្រាមនេះ ទើបព្រះចាន
បាក្សត្រកេតរម្យធ ។ រឯសង្គ្រាមនេះ បើតាមគម្ពីរបុកណា:
និយាយថា គឺតវៀងឆ្នាំ ព.៤០០ មុនគ្រិស្តសកពជ បើ
ដូច្នេះត្រូវតែនិយាយថា ព្រះចាន់បាក្សត្រគ្រប់គ្រងមានព្រះជន្មវស់
ចៅក្នុងសម័យអថរិវេទវិញទើបត្រូវ ព្រោះមហាការតយុទ្ធ
តើតឡើងក្រោយអថរិវេទ ។ គម្ពីរបុកណា:នេះ និយាយរឿង
មហាការត:ត្រឹមត្រូវទៅតាមគម្ពីរបុរេត្តរ ដែលមានមកតាំងពី
បុកណាកាលម៉្លេះ តែគម្ពីរមហាការតយុទ្ធនិងគម្ពីរបុកណា:នេះ
គ្រាន់តែនិយាយបំពេញសេចក្តីតែមួយគម្ពីរទៅទៀតប៉ុណ្ណោះទេ ។
យើងបានដឹងថា ក្នុងសម័យអថរិវេទ តំបន់តាយត្យនៃប្រទេស
ឥណ្ឌា មានតំបន់នៅក្នុងការគ្រប់គ្រងកាយ៉ែនស៊ីប់ទេ ភាគខាង
តើតនៃវិន្ធាបមាតាគង្គា ក៏ពួកអាយ៉ែនមានតំបន់ទៅដល់ដែរ ប៉ុន្តែ
មន្តគម្ពីរអថរិវេទ បានបង្ហាបការចលាចលប្រជាជនបរទេស

ចាំងអស់ តើជ្រុយមន្ត្រនេះទៅឲ្យជនទៅប្រទេសតន្ធារៈ និង
ប្រទេសពលិក (Bahlika) នៅកាតខាងលិច ដល់ទៅបាក់.
ត្រីយាន (Bactriane) ត្រមទាំងជ្រុយទៅប្រទេសមគធៈ
(តំបន់ខាងត្បូង) និងប្រទេសអង្គៈ (Bengale) ទៀតផង ។
មួយទៀត គេស្មានថាវប្បធម៌អាយ៉ន ចូលទៅ
ដល់ប្រទេសគោសលនិងវិទេហៈ ដែលនៅត្រង់ចន្លោះប្រទេស
កុរុបញ្ចាល និងប្រទេសមគធៈអង្គៈហើយ ប៉ុន្តែសេចក្តីពិត
ក្នុងរវាង ១០៤០ ឬ ៨០០ ឆ្នាំមុនគ្រិស្តសករាជ គឺក្នុងសម័យ
នោះ
គតបថព្រាហ្មណៈទេ ទើបប្រទេសគោសលនិងវិទេហៈទៅជា
អាយ៉ន អស់ ដោយសារលោកមាថរៈជាអ្នកវិទេហៈ បាននាំព្រះអគ្គ
ទៅដល់ស្ទឹងសទានីរ (Sadanira) ជាព្រំប្រទល់ដែនដែលខ្លួន
គ្រប់គ្រងក្នុងកាលនោះ សាសនាព្រាហ្មណ៍ ក៏បានចូលដល់
ទីហានៈនោះដែរ ។ ឯព្រះបាទជនក ជាព្រះពជាមានព្រះនាម
ល្បីល្បាញនៃប្រទេសវិទេហៈ ហើយជាព្រះវរបិតានៃព្រះនាង

សិតាក្នុងរឿងភមាយណាៈនុះ បើយ៉ាងជាព្រះភរ៉ាវង្គជវែលនេះ
មែន រឿងភមាយណាៈបានដុះជាលបរិបូណ៌ទៀតហើយ ក្នុង
រវាង ១០០០ ឆ្នាំ មុនគ្រិស្តសកពជ ឬក៏ជិតមុនគាលខោះទៅ
ទៀត គឺក្នុងគាលខោះហើយ ដែលវង្សតាយ៉ងបានបួល
ទៅផលិតិសាងតើតប្រទេសឥណ្ឌា បើយកគំនួយពីព្រាមហ្ម
វង្សភាលភមាយណាៈ បានចូលទៅផលិតាងក្សត្រិយ៍ទេស
ឥណ្ឌាដូចគ្នាដែរ ទេបសមហេតុផល ។

ប្រទេសឥណ្ឌាទៅជាអាយ៉ូនក្នុងសម័យបែទ

តម្លើរមនុឬតម្លើរមានវេទមន្តស្ត្រ ជាតម្លើរមិនមានគាលប-
រិច្ឆេទពិតប្រាកដ ប៉ុន្តែគេយល់ថា តើតរឿងទៅខាងដើមគ្រិស្ត-
សកពជ ។ តម្លើរនេះ ជាចម្បាប់ប្រវែរ គេទុកជាអក្សរសាស្ត្រ
សាសនាព្រាហ្មណ៍ជាតិសាសម្ខាង ដែលមនុស្សគាចតែងឲ្យ
តើតរឿងបានមុនគ្រិស្តសកពជមិនយូរឆ្ងាំប៉ុន្មាន ប្រវែសេចក្តីថា

សម័យនេះហើយ វែលអាយ័នយកប្រទេសឥណ្ឌាបាន ហើយ
ឲ្យឈ្មោះប្រទេសនេះថា អាយ៉ាវ៉ែត បានដល់ប្រទេសឥណ្ឌា
គាគទាងដើងវែលនៅបន្ទោះសមុទ្រតំបន់ពីរ គឺទាងលិចមួយ
ទាងកើតមួយ ភ្នំហមវន្តនៅទាងជើង ភ្នំវិន្ធ្យានៅទាងត្បូង
ទីហានៅបន្ទោះព្រំប្រទល់ទាងជើងនិងទាងត្បូង ព្រមទាំងទី
បន្ទោះទន្លេសារស្វតី គឺទន្លេសស៊ុតលិសត្លូវែលនៅទាងកើត
និងវែលទន្លេតស្ប៉ា និងយមុនានៅទាងលិច ។ ទីហានទាំងអស់នេះ
ហៅថា មជ្ឈមប្រទេស ។ មជ្ឈមប្រទេសនេះ គេបែកជា៤ភាគ
ទៀត គាគទាងលិចចំជុត ជាទីហានប្រសើរ ហៅថា ព្រហ្ម-
វ៉ែ: ។ ឯទីហានៅបន្ទោះទន្លេសារស្វតីនិងស្ទឹងឌួបទ្វតី វែល
ជាវែលនៃទន្លេសារស្វតីគាគទាងកើតហៅថា ព្រហ្មជ័ំទេស បាន
ដល់ប្រទេសកុរុក្សេត្រ ប្រទេសមត្ស្យ ប្រទេសបញ្ចាល និង
ប្រទេសសូរសេន: គឺតំបន់គា-តាប (Do-ab) សព្វថ្ងៃជាទាង
មួល ។ ដនៃតំនេះ ជាទីហាននៃជនវែលមានតារលាយឡំ

ដោយវណ្ណៈអស្រ័យនៅ ។ ឯត្រកូលវែលនេះតំណាត់យក
ទិសទាងជើងនិងខាងត្បូងនេះ គឺគេតំណាត់យកទៅតាមភូមិ-
សាស្ត្រ ឯទិសទាងកើតនិងខាងលិច គេតំណាត់យកទៅតាម
សភាពប្រវត្តិសាស្ត្រក្នុងគ្រិស្តសករាជ្យ ១១ ។ ភូមិភាគទាង
លិចនៅក្នុងអំឡុងពុទ្ធសតវត្សរ៍ទេស ព្រោះមានន័យបរទេសត្រួតត្រា
គឺពួកអាសេមេនីដ(១) (Achéménides) ភូមិភាគទាងកើត ជា
ដែនកើតព្រះសាសនា និងសាសនាដន់ ដែលជាសាសនាគួ
ប្រធាននឹងសាសនាព្រហ្មណ៍ជាសាសនាអន្យតិរ្ថិយ ។

ប្រវត្តិក្រៅគម្ពីរវេទ— គម្ពីរមហាភារតៈនិងគម្ពីរពេម-
យណៈ ព្រមទាំងគម្ពីរបុរាណៈផង មានចុះបញ្ជីពួយកុលនាម
ព្រះរាជានិងនាមជនពីរត្រង់នាយ ដែលមានមកតាំងពីបុរាណ
កាលជួបគម្ពីរវេទដែរ តែគម្ពីរវេទ មិនសូវមានចុះមានព្រះរាជា

๑—ភាសាអ្សីរី មានព្រះបាទ អាសេម៉ើនីដ ជាធំមវង្ស ពីឆ្នាំ ៦៦៨
មកដល់ ៣៣០ មុន គ.ស. ។

ប្តូនាមផនប្រើនទេ ហេតុនេះមានប្រើនប្រភេទ គឺអត្ថបទតូ
មកមានការប្រែប្រួល ឬ ផ្លាស់ប្តូរទៅតាមកាលវេលា ជួនកាល
រឿងចាំនានោះគេតែងឮរឿងពីតម្លឹងវែនទៅទៀត ។ វប្បធម៌
ផណ្តាសម័យវែងពិត, បិនមែនសុទ្ធតែគេតេញពីតម្លឹងវែ
ចាំនអស់រៃ ។ ក្នុងការធ្វើប្រែទេសផណ្តាឲ្យទៅជាតាយ៍នេះ
មានវត្ថុនិទានជាប្រពៃណីផ្សេង ។ តែគេឮឯ បន្ថែមនូបជាន់
តរលើគ្នាជាស្រទាបំលាយឡំគ្នា ប្រើនលើកប្រើនគ្រាណាស់
ដោយប្រពៃណីរបស់អ្នកស្រុក ទិបំផុតកំរុហាយគ្នាទៅផាវប្ប-
ធម៌ផណ្តាសតូថ្មេនេះមួយទៀន ។ លទ្ធផលនៃការលាយគ្នា
នេះ គឺគឺរឿងមហាការតយុទ្ធនិងតម្លឹងប្លុកណា:នេះឯង ហេតុ
ដូចេះហើយបានជាយើងឃើញមានការលាយឡំគ្នា ដូចជា
រឿងព្រះក្រៃ្ញ ដែលមិនមានគ្រាខុកគរតម្លឹងវែងសោះ ទៅ
ឃើញមាននៅក្នុងតម្លឹងធាន្មាតូបនិយម ដែលជាតម្លឹងតើត
ដំនាន់ក្រោយទៅវិញ ។

ការកើតរបស់ព្រះបាទបឹថុ

ដំណាលខ្មុំកថា ការសន្តែរត្រដាយ បន្ទុះប្រើនេះកើតមក
ពីខេតា ហៅថា បន្ទុ ។ "មន្ទុ" នេះ ដំបូងឡើយ ប្រាស្រួយប្រុ
(Svayambhuva) ប្រែថា "កើតដោយខ្លួនឯង" (ព្រះព្រហ្ម)
ក៏ព្រះបាទ, វេន: (Vena) នៃព្រះពាជាអង្គនេះ ល្បីព្រះនាមថា
ជាអ្នកស្អប់ខ្ពើមវត្ថុដែលគេគោរព តាំពីតណែស់ ទើបគេធ្វើ
តង់បំផ្លាញចោលទៅ ហើយលើកយកព្រះបាទបឹថុ (Prithu)
ដែលកើតមកពីការពួតព្រះហស្តទាំងពីរនៃព្រះបាទវេន:
ជួបជាមួយគ្នាលើអរណិ ឲ្យកើតជាព្រះពាជាមួយអង្គទៀត ។
សេចក្តីនេះ បញ្ជាក់ឲ្យយើញច្បាស់ថា ដើម្បីមកសុទ្ធតែជាន
ភ្លាមៗដោយពិធីយ៉ាងនេះ ដើម្បីរក្សាសន្តតិវង្សពីបុរាណខ្មុំជា
ប្រពៃណី ។ ព្រះបាទបឹថុអង្គនេះ បានប្រសិទ្ធិដល់ផែនដី
សម្រាប់ចិញ្ចឹមមនុស្ស ហើយបង្កើតអាយ៉ងធម៌ឲ្យកើតទៀត ។
ដូចព្រះបាទបឹថុ កើតមកពីការពួតព្រះហស្តនៃព្រះបាទវេន:

ឯព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ក្នុងអង្គនេះ ព្រះនាមព្រះបាទ និសាទ (Nisàda) ក៏កើតពីការពួតស្លៅនៃសពនៃព្រះបាទនេះនេះដែរ តែព្រះពុទ្ធអង្គនេះ មើលឯងយូរយល់ទើបតែដឹងនូវគ្រប់ទាំងពន់ពេកក្នុង ហើយព្រះពុទ្ធជាអង្គនេះ បានទៅកើតជាបុព្វបុរសនៃត្រកូលមិនបរិសុទ្ធមួយផ្សេងក្នុង (រឿងនេះគួរគិតថា មេសាសនាគ្រិស្ត បើរឿងនេះពិត ហើយគឺយកទៅប្រៀនស្មើរឿង អាដាំ និងអែវ (Adam et Ev) ជាបឋមមនុស្សក្នុងសាសនាគ្រិស្តមែនទេ ?) ។ ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ ជាបឋមពង្សលើសកលលោកជាចក្រពត្តិរាជ (Cakravartin) ដែលកើតមានឡើងដោយតាមរៀបហៅថា "រាជសូយៈ" (Ràjasùya) គឺរាជមហាយជ្ញដែលនៅត្រូវធ្វើកងទុកាសម្បូណ្យប្រាថ្នាតំណែងនៃព្រះពុទ្ធជា ។

ប្រពៃណីរាជវង្ស.- ប្រពៃណីពុទ្ធវង្សតាមបុរាណនៃពុទ្ធសន្តតិវង្សមាន ២ ប្រការ មួយវង្សព្រះអាទិត្យ វង្សសូយ៌ៈ ឬសូយ៌វង្ស (Suryavaṃça) មួយទៀតវង្សព្រះចន្ទ្រ វង្ស-

ព្រះនេសាម ឬ សោមវរ្ម (Somavarma) ។

រាជវង្ស ឬ ស្ថិតក្នុងស្ថានភាពមិនច្បាស់លាស់ (Maneu-
vaivasvata) ជាព្រះកនិដ្ឋប្អូនព្រះនាងវិស្ណុ (Vivasvant) ឥន្ទ្រ
តេជៈឬសូរ្យ: ជាបុត្តបុរសដើមបំផុតនៃសូរ្យវង្ស ពួក
ជាស្តេចព្រះចន្ទវង្ស និយាយ រួម សរុប ទាំងអស់
ទាំងអស់នេះ ខ្ញុំសូមជាបាទសាន្តិភាពឲ្យប្រទាន
បាតាន់នៃផែនដីសូមបានយើងនេះ ។ ឯព្រះបាទសុទ្ធាស
នៃលុះខ្ញុំសូមជាមិត្តនឹងព្រះអង្គ ក៏គឺព្រះសុទាស នៃលោក
ត្រាលុះក្នុងគ្រប់ប្រទេសនេះឯង ។ ព្រះបាទរយុ អជៈ ទសរថ:
ជាព្រះពុទ្ធនៃក្រុងអយោធ្យាដែនកោសល និងព្រះពុទ្ធ
ជាព្រះពុទ្ធបុត្រ នៃលជាវីរបុរសក្នុងរឿងពុទ្ធយណា: ទាំងអស់
អង្គនេះ សុទ្ធតែជាព្រះពុទ្ធសន្តតិវង្សសំខាន់ ។ ។ ត្រឹមតែ
៣ សតវត្សប៉ុណ្ណោះ ព្រះពុទ្ធសន្តតិវង្សកើតបាន ១១ តំណ
តព្រះបាទសុទ្ធាស៊ាមក បើនិយាយថា ព្រះបាទសុទ្ធាស៊ាកើតរាជ

១៩០០ ឆ្នាំមុនគ្រិស្តសករាជ មុនប្តូរគ្រាយយមន្តិច តាយកតាម
តំណាត់កាលដែលតែងតម្កើរទៅខ្សឹង ដូចេះ ប្រហែលជាត្រូវ
គួរសមដល់ព្រឹត្តិការណ៍រឿងពមាយណា: គឺកាលដែលព្រះបាទ
ជនកជាព្រះពជានៃក្រុងវិទេហៈកើតទៀ ។

រាជវង្សសោម: ឬ សោមវង្ស- ផ្សេងពីសូយ៌វង្ស
មានវង្សមួយទៀតហៅថា សោមវង្ស ដែលមានត្រាតូកកន
ស្តេចដែលជាឱរសក្រោយ ។ ព្រះបាទសោម: ឬ បន្ទូ (ឬស)
ជាបុព្វបុរសដើមបំផុត ។ ព្រះបាទសោម:អង្គនេះ ទ្រង់មាន
ព្រះពជបុត្រមួយព្រះអង្គព្រះនាមពុធ: Budha បានព្រះនាង
ឥឡា ឬ ឥឡា ជាព្រះពធធីតានៃព្រះមនុ និងសទ្ធក ជាបុព្វបុរស
នៃសូយ៌វង្ស ជាព្រះអគ្គមហេសី ។ ព្រះបាទពុធ: និង
ព្រះនាង ឥឡានេះ មានព្រះពជបុត្រមួយព្រះអង្គ ព្រះនាម
បុរូរវ: (Purûrava) ។ ព្រះបាទយយាតិ ជាតំណសន្ទតិវង្ស
ទី ៥ ។ ព្រះពជាសោយរាជ្យតពីព្រះបាទយយាតិមក មិន

វែមនព្រះពាជបុត្រដ៏ជាសេដ្ឋនៃពួកព្រះឱរសជាំ យទុ (Yadu) ដែ ន៏
ព្រះបាទ ជ្ជុ (Pūru) ជាព្រះពាជបុត្រ ដែលជាព្រះអគ្គ
ទៀតផង ព្រោះទ្រង់ជាទាយាទព្រះទយបតាជាន៏ ។ សន្តតិវង្ស
ជាសាខាចេញពីព្រះបាទ យទុ ហៅ យាទវៈ (Yādava)
តើតបានទៅជាព្រះពាជវង្សមួយទៀត ហានក៏ខ្លីសព្ទល្បីល្បាញ
ផ្សេងពីសន្តតិវង្ស ភូវៈ (Pauravā) ដែលមានតំណាវង្សតមកពី
ព្រះបាទបូរុ ។ បណ្តាសន្តតិវង្ស ភូវៈ យើងត្រូវកត់ព្រះ
នាមព្រះបាទទុស្សន្ត (Dusmanta) ជាព្រះពាជស្វាមីនៃព្រះនាង
តក្កុន្តលា (Cakuntalā) ។ ព្រះពាជបុត្រព្រះអង្គព្រះនាមភរត
បានជាចក្រពត្តិពាជ (Cakravartin) ជាមហាមន (ឯរឿងដែល
និយាយថា ព្រះបាទបូរុជាចក្រពត្តិពាជដែរនោះ ជាប្រពៃ-
ណីផ្សេងមួយទៀត) តមកដល់ព្រះបាទកុរុ ដែលបានទៅជា
ភៅវៈ ដល់ព្រះបួតកស្តេនិងបាណ្ឌុ ដែលទៅជាបាណ្ឌវៈមាន
កងរឿងមហាភារតៈ ។ សន្តតិវង្សជាសាខា ទាង យាទវៈ
ទុំ

(Yàdava) ព្រះពជាអង្គសំខាន់ៗ គឺ ព្រះបាទ អង្គុន កាតវីយ៍ (Kartavirya) ព្រះបាទវ៉ឹស្ណុ (Viṣṇu) និងអន្ធក (Andhaka) ជាព្រះនាមនៃត្រកូលចាំងពីរដ៏ប្រសើរ ឯព្រះកូរ្ម កើតចេញពីត្រកូលវ៉ឹស្ណុ ។

ព្រះពជាដែលមានព្រះនាមទាំងនេះ ដោយពិតត្រាន់តែជានាមក្នុងរឿងព្រេងទេ ក្នុងគម្ពីរវេទ ក៏មាននាមព្រះពជាទាំងនេះដែរ ហើយតមក ព្រះនាមព្រះពជាទាំងនេះ បានក្លាយទៅជានាមបន្ទុស្សខ្សឹង ហើយគេរៀងទៅជាលំដាប់វង្ស គ្រាយរក្សាសាស្ត្រវេទ តាំងពីមុនគ្រិស្តសករាជប្រមាណជា ៣០០ ឆ្នាំ ។ នេះហើយជាដើមកំណើតសាមវង្ស ។

បើនិយាយទៅតាមភូមិសាស្ត្រវិញ សាមវង្សនេះគឺតែ នៅមជ្ឈមទេស: គឺនៅកុរុក្សត្រខាងជើងជាព្រហ្មទេស: ។ តំបន់នេះហើយ ដែលកើតសាមវង្សមុនដំបូងខ្សឹង សាខាសាមវង្សតមកទៀត បានដល់ព្រះពជា ដែលនៅប្រទេស

ជិតខាង ហើយមិនមែនត្រឹមតែប្រទេសកាគ័ (Kàci) មគធៈ (Magadha) អង្គៈ (Anga) ដែលទៅខាងកើតប៉ុណ្ណឹងទេ វង្ស ខេះបានផ្សាយចូលទៅដល់ខាងត្បូងនិងចុងខាងត្បូងទៀតផង គឺរហូតទៅដល់ប្រទេសចាណ្ឌ្យៈ ដែលជាពួជតាំងពីបុរេតមកពីក្រកូលចាណ្ឌវៈ។ តាមដំណើរនេះ យើងឃើញពិតថាវិគ្គ. កម្មនៃនេះសាបវង្ស បានផ្សាយទៅធំចូលលាយជាឯកាងសូយ៌វង្ស ដែលចាននេទៅត្រឹមតែប្រទេសលៃកោសលនិងវិទេហៈ ប៉ុណ្ណោះ។ មួយទៀត យើងគួរសង្កេតមើលថា សោមវង្សបានផ្សាយទៅប្រទេសដែលគាំទ្រសាសនាព្រាហ្មណ៍ដ៏សំខាន់ គឺមជ្ឈមទេត ដែនជីកុរុ បញ្ចាលដែលនៅវគ្រាមរំណាចដែនកោសលនិងវិទេហៈ ដែលជាវង្សផ្សេងគ្នា។ ជូចេះ សាគាពនយោ. បានឃើញថាមានមតិពីរផ្សេងគ្នាដែរ មួយមានអំណាចនៅឥណ្ឌាត្រង់ដែនជីកាគទាងលើទន្លេគង្គានិងយមុនា មួយទៀតមានអំណាចនៅឥណ្ឌាត្រង់កាគទាងជើង គឺកាគកណ្តាលទន្លេ

គឺថា ។ រឿងនេះ យើងបានយល់ក្នុងគម្ពីរប្រៀតមកថា ព្រះ
បាទសុទ្ធសិបព្រំឯតទីឯព្រះភជា ១០ ព្រះអង្គ ហើយក្នុងគម្ពី
បុកណៈ ថា ព្រះបាទសុទ្ធសិអង្គនេះជាសួយវង្ស បណ្តាព្រះ
ភជា ១០ អង្គនេះ ថ អង្គជាសោមវង្ស សេចក្តីនេះបញ្ជាក់ថា
វង្សទាំងពីរនេះ បានឆ្លងគ្រាមដណ្តើមវង្សគ្នាមកហើយ ។

សិទ្ធិនរបស់ព្រាហ្មណ៍

๑๑

ការសិក្សាសាសនាព្រាហ្មណ៍ ជាការលំបាកឥតគណនា ព្រោះសាសនាព្រាហ្មណ៍ ជាលទ្ធិចូលចិត្តបាន ដោយលំបាកណាស់ ។ សូម្បីព្រាហ្មណ៍ឯង កំចូលចិត្តបានដោយលំបាកដែរ ។ ព្រាហ្មណ៍ដែលជាអ្នកប្រាជ្ញធំៗ ទើបនឹងអធិប្បាយតិសាសនា បានល្អ កាលណាលន់តួខ្លួនចុះញ៉ាំមកជាឧបាសក ថា "រឿងនេះ អធិប្បាយបានដោយលំបាកណាស់" ។ ការសរសើរលទ្ធិព្រាហ្មណ៍សម្រាប់សាមញ្ញជនដទៃ ឲ្យចូលចិត្តដោយ ឲ្យស្គាល់បានងាយនេះ ជាការងារធ្ងន់បំផុតក្រៃលែង ។

សេចក្តីលំបាកក្នុងការសិក្សាសាសនាព្រាហ្មណ៍តើតាមហេតុប្រែនប្រែការនានា:

ប្រការធី ๑.- ទៃជួរសេចក្តីនៃលទ្ធិនេះ ធ្វើឲ្យចូលចិត្តលំបាកក្នុងខ្លួនឯងនឹងស្រេចទៅហើយ គោលលទ្ធិព្រាហ្មណ៍ សោត កំជារឿងសុខុមគម្ភីរភាពពន់ពេកទៀត ជាការងារធំ

រៃគ្រែលែងជាន់ឯកវែលមនុស្សប្លុកណាបានឆ្លុះកម្រតដោយការ
ប្រើតំនិតត្រិះរិះខ្ជិលខោតតិយ៉ាងប្លន់ស លំបាកយល់ខាលំតែ
មនុស្សគ្រប់បញ្ហាខ្លះ ដ៏តាមរយៈវាយតំលៃ ៦

ប្រការ ២.- លទ្ធិសាសនាព្រាហ្មណ៍ជាសម្ព័ន

ប្រើនដងប្រើនបែបយកយ៉ែ

ឈើរំលែក - ស្តីពីការ តែស្តីពីការអាយខ្លួយ

លទ្ធិតែកន់ខ្ជាប់ថាតើជាមនុស្សណា តែគ្មានប្រយ ៦

ត្លុកតាយ៉ែនដែលបានខ្លុកចន្លុះមកពីភាគខាងលើ មកស្តុបខ្ញុំដ
ត្លុកជនជាតិដើមវណ្ណា ដែលមិនមែនជាមនុស្សគ្រៀវផ្ស ខាន
ក្បែនាការលឿមទៅមុះហើយ មានលទ្ធិសាសនាមកហើយ
ដូចគ្នា ចំណែះតែជាដែលអន់ថយជាងតាយ៉ែនខោះ តែសាដែ
ខ្លួនត្រឿងប្រដាប់សម្រាប់ចម្បាំងប៉ុណ្ណោះ ឯខាងលទ្ធិសាសនា
បើខ្លុកជាត្លុកតាយ៉ែនអានរំណាច ក៏មិនអាចបង្ក្រាប់ត្លុកជនក្លុក
ដើម ឲ្យគប់ក្បុនតាន់តាមលទ្ធិសាសនាខ្លួនរដាយងាយបានដែរ

ត្រូវតែវែកផ្សំជានឿ៉ាំងសន្ធានឲ្យចូលគ្នាតែមួយ ។ ដើម
ស្រួលផល់ការត្រប់ត្រងតទៅ ។

លើកទីតែ.- ការផ្សំលទ្ធិគាយ័ន និងលទ្ធិរបស់អ្នក
ដើមនេះ ជាហេតុនាំឲ្យកើតលទ្ធិ "វេទ" ខ្លះ បកដល់
តែលនេះ លទ្ធិសាសនាផ្សេងៗ តំបានចូលក្នុងសម័យដ៏ប្លែយ
ទៀតហៅថា "សម័យវេទ" ។

លើកទីពីរ.- ព្រមគ្នា កើតមានការបង្កើតនិងសម័យ ការ
សាងព្រះត្រៃហ្វឲ្យកើតខ្លះ ការបង្កើតព្រះត្រៃហ្វនេះធ្វើឲ្យកើត
លទ្ធិខ្លះខ្លួសហើយរីតែត្រូវជានិតដើមវែមទៀត ដូចជាការ
កើតលទ្ធិ "អាត្មន" និងលទ្ធិ "ទុចនិបទ" ជាដើម ។
ដូច្នេះ រឿងវិចត្រតិស្ការលទ្ធិសាសនាព្រាហ្មណ៍ ក៏ដើរតែតែ
កើតមានវិសេសវិសាលខ្លាំងយ៉ាងក្រៃលែង ។

លើកទីបួន.- ព្រះពុទ្ធសាសនាកើតខ្លាំង ក្នុងសម័យជា
មួយនឹងសាសនាដទៃមួយទៀត គឺសាសនាជន ។ សាសនា

ដែនខេមរៈ មានព្រះមហាវីរៈជាអ្នកចាត់ចែង ជាគ្រូវិជ្ជាគ្មានទីបំផុត
សម្រេចជាម្ចាស់ ។ រីសាសនាចាំដើមវិញនេះ សូម្បីមានឧបាសក
ការមែកផ្សែងគ្មានប្រើនប្រការ ហើយជាគ្រូប្រណាំងប្រជែងនៃ
ក្នុងចិត្តតែងៗ នៃមានវត្ថុបំណងមួយមុខត្រូវគ្នា នឹងដើម្បី
បង្កើតនូវសេចក្តីសុខដល់មនុស្សទូទៅលើសាសនាព្រាហ្មណ៍ ដែលកំពុង
ហេតុឲ្យមេសាសនាព្រាហ្មណ៍ធំ ។ បបួលគ្នាគាំទ្រនូវក្រមៃលង
ហើយបង្កើតឃើញថ្មី ដើម្បីសាសនាព្រាហ្មណ៍ ទីផ្សាំង
ទៅជាង ឬ ទីដែលតែងតែមុខជាន កំព្រួតែងតែ
បង្កើតនូវដំណើរសេចក្តីសាសនាខ្លួនមួយត្រឡប់ទៅទៀត ហើយ
នេះក៏ជាងរៀបចំកែទៅផ្លាស់ប្តូរសាសនាព្រាហ្មណ៍ ឲ្យមានការ
ប្រសើរពីសេសខ្លះ មានឧបាសកអ្នកជ្រាលជ្រៅសុខុម តម្លើ
តាតនឹងរឹតនៃក្រមៃលងទៀត ម្ខាងនេះទៀត នៅឲ្យឈ្មោះ
លទ្ធិព្រាហ្មណ៍ថ្មីនេះថា លទ្ធិហិណ្ឌូ ។

ការផ្លាស់ប្តូរប្រើនពេក ដល់ទី ៦ ជន លើផារក្រម

ក្រោមជាលើ ត្រឡប់ត្រឡិនចាយមិល្អាជាចាយចាត្រយ៉ាងនេះ
ម៉េចជាការផ្ទាស់ប្តូរពិតៗ តែមិនជាការលំបាកអ្វីដល់ចិត្ត
ប៉ុន្មានដែរ យើងនឹងអាចសិក្សាការបង្កើតថ្មី ឬ ការផ្ទាស់ប្តូរពី
មែចមួយទៅមែចមួយទៀតឲ្យកាលតែបួលចិត្តឆាយបាន តែ
នេះ មិនដូច្នោះទេ ការផ្ទាស់ប្តូរកន្លែងខ្ពង្រាហ្ស៊ណ៍នោះ លោក
ហ្គ័រសរ.រ៉ូស (Horace A.Rose)ដែលជាចាងក្លោងក្រុមនរវិទ្យា
(Anthropologie) បានរាយការណ៍ថា បានសង្កេតឃើញ
ថា "ផ្ទាស់ប្តូរទៅមកច្រើនលើកច្រើនជាណាស់តែក៏មិនឃើញ
ជាមានផ្ទាស់ប្តូរអ្វី ឃើញនៅតែដដែល" នេះបានជាលំបាក
ក្នុងលំបាក ដែលនឹងឲ្យដឹងជាអ្វីខ្លះផ្ទាស់ប្តូរ អ្វីខ្លះទៀតមិន
ផ្ទាស់ប្តូរ ព្រោះការផ្ទាស់ប្តូរនោះ ម៉ើលទៅមិនឃើញច្បាស់
ផ្ទាស់ប្តូរច្រើនលើកទៅ ក៏រឹតតែមានរឿងលើជាក្រោម
ក្រោមជាលើ ទីបំផុតទៅតែដដែល អ្នកសិក្សាខ្លះក៏បានឃើញ
ហេតុការណ៍ចាំងនេះខ្លួនឯង ក្នុងកាលដែលសិក្សាតទៅ ។

ប្រការទី ៣.- រឿងកសាវផាឡាក់ហាន វែលគួរចុក
ជាគ្រឿងសំគាល់ការសិក្សាលទ្ធិសាសនាព្រាហ្មណ៍នោះ គឺជា
រឿងសំបាកសិក្សាជួបគ្នាវែរ ។ អ្នកប្រាជ្ញទាន់ឡាយគ្នាគ្នាន
ចុកថា លទ្ធិវេទ ឬ វៃត្រៃវេទ កើតមានមកមុនព្រះពុទ្ធសាសនា
ជាង ១.០.០ ឆ្នាំ អ្នកប្រាជ្ញខ្លះគេវថា ២.៥.០ឬ ២៥០០ ឆ្នាំ
តែគម្ពីរវេទ ជាគម្ពីរបុរាណពិតមែន អ្នកប្រាជ្ញគ្រប់គ្នាគំទទួល
ស្គាល់ថាជា "គម្ពីរឱសំបរមបុរាណបំផុត" ។ រឿងខេះ
លោក ជែម ស. មេស្តុន (James S. Meston) បញ្ជាក់ថា
គម្ពីរវេទនេះ គេទើបតែរួបរួមឲ្យបានជាឯកសារមួយពិតៗនោះ
កាលពីគ្រិស្តសករាជ ១៦០០ នេះឯងទេ ។ ឮតាក្យនេះហើយ
មិនហានខរណាផ្សឹទេ ព្រោះគម្ពីរវេទដែលគេប្រកាន់ថា ជាឯក.
សារ បុរាណបំផុត ហើយមកនិយាយថា ទើបតែនឹងរួបរួមជា
គម្ពីរបួយបានពិតប្រាកដប៉ុន្មានកាលពីគ្រិស្តសករាជ ១៦០០ ឆ្នាំ
នេះ ដូចជាមិនសមហេតុ តែអ្នកនិពន្ធគឺជាអ្នកប្រាជ្ញសិក្សា

វិជ្ជាឥណ្ឌាមានចាត់ថ្នាក់ខ្ពស់ជាន់ខ្ពស់ ១ ធ្លាប់បានធ្វើការថែរក្សា
អធិរាជសម្រាប់នៅតែនៅផ្សេង ៗ នៃប្រទេសឥណ្ឌា អាស
យ៉ូរយោរមកហើយ តាម លោកនេះបានជាបុគ្គលជាខ្ពស
ម្នាក់រហូតដល់បានជាតំណាងប្រទេសឥណ្ឌា ក្នុងទីប្រជុំសហ-
ជនអធិរាជ (Commonwealth) ដែរផង ហើយមកសរសើរ
រឿងសំខាន់ដល់ថ្នាក់នេះឲ្យភ្លាត់ខុសទៅម្តេចកើត តែបើយើង
ល្បងពិចារណាមើល ក៏យើញបានថាសេចក្តីនៃអ្នកនិពន្ធផែល
បញ្ជាក់ថា នម្ពីរវេទទើបតែនឹងបានរួបរួមជានម្ពីរមួយតែចំនួន
ជា៧៦៧ឆ្នាំកន្លងមកនេះ យើញថាមិនខុសទេ ព្រោះរឿងសា-
សនាព្រាហ្មណ៍មិនដូចជារឿងព្រះពុទ្ធសាសនាទេ ។ តាក្យ
ប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះពុទ្ធសាសនាគឺព្រះត្រៃបិដកលោកបានចារឹក
ចុះជាតួអក្សរធ្វើជាតម្ពីរស្តាតរម៉ាមួនណាស់ជាង ២០០០ ឆ្នាំមក
ហើយ ព្រះពុទ្ធសាសនាមានមេ មានតណាៈសង្ឃផែលនៅ
ត្រង់តមក មានរបៀបវិន័យចងរឹតឲ្យម៉ាជាមួយគ្នា ពុទ្ធ

មានការផ្ទៀងផ្ទាត់ពិនិត្យពិច័យហៅថា សង្គាយនា ហើយ
តមក មិនយូរប៉ុន្មាន កំពារីកជាតួអក្សរ រៀបចំទុកជាគម្ពីរ
បាលីណាំ មិនមានត្រួតណា ឱនឆ្លាស់ប្តូរតែនៅទីរៀងៗខ្លួនបាន
ខ្សែយ ។ គម្ពីរព្រះសាសនា យើងតាមដកស្រង់យកមកប្រែជា
ស្មៀចក្តីសំពាយ ហើយផ្សាយទៅ តាមច្បាប់នេះ យើងប្រកាន់ថា
ជាការកុសលផង របូតផ្តល់ជាន រឿងមិយាយថា សារៈសារ
ពាវប្បដ្ឋកត្តុ ក្នុងព្រះត្រៃបិដកវែងមួយក្តួ ជាឧទាន៍សន្តី
ស្តើនដ៏ជាន លាន ព្រះត្តុរប្បមួយរឆ្នំ ។ ឯសាសនាព្រាហ្មណ៍
មិនឆ្លាស់ប្តូរទេ គម្ពីរវេទ យើងរាប់ថ្ងៃយាយថា គេជាន
ពារីកជាតួអក្សរមកយូរណាស់ហើយ ជាឯកសារបុរាណ មាន
រាយុប្រើនធ្ងន់ណាស់មកហើយ ភ័ព្តមែន តែមិនមានការ
សង្គាយនា មិនមានការពិនិត្យត្រួតត្រាមើល ហើយពាប់រង
ភន្ធន៍ប្រជុំថា ជាគម្ពីរគណ្ឌាលជាស្តាពរទេឡើយ ។ ឯគម្ពីរ
ដែលគួរប្រកាន់ខ្ជាប់ថាជារបស់គណ្ឌាល ដូចគម្ពីរព្រះត្រៃបិដក

យើងនេះមិនមានសោះ តម្រាវរៀងជាតម្រាសម្បត្តិដោយចំពោះ
របស់ព្រាហ្មណ៍ ហើយគេប្រគល់ឲ្យត្រួសារបស់ខ្លួនគេរក្សាជា
មត៌កខុតតមក ឬគេឲ្យដល់អ្នកតំណាងនៃឬស្សីរបស់គេ ផែល
មានអាជីពក្នុងការប្រកបពាណិជ្ជកម្មថែមទាំងគេលាក់លៀមបិទបាំង
នូវត្រួតភាពដ៏ឯទៀតផង មិនមែនគេឲ្យចំពោះស្រែចំការ ឬចម្ការ
តម្រាវរៀងមកដើម្បីទឹងផ្ទាយជាប្រណាំងក្នុងសាលារួមជាមួយនឹងឲ្យក្នុង
ព្រះពុទ្ធសាសនាទោះឥតអង្គឹមានរៀ សេចក្តីមេរៀនដែលគ្រាស្រែ
តែបើនរណាអាចហាមគាត់ឬជាស្រែចំការម្តងសិន ដែលក្នុង
ជាមនុស្សខ្ពស់ ឬជាមនុស្សគ្រាក្រមានទោសជួនវិញ្ញាណ
ការលេងតម្រាវរៀងមិនមែនជារបស់កណ្តាល ត្រូវមែនតែជារបស់
ផ្ទាល់ខ្លួនរបស់បុគ្គលជួនៗ បើនឹងត្រូវកត់ត្រាចូលដែរ តែការលាក់
អ្នកម្ចាស់របស់អង្គញាតឲ្យខើបបានតែតាមការពិត ប្រាស់របស់
តែនតែក្រាហ្មាន៏ឯរក្សាខុត រក្សាលិខិតសិទ្ធិខុត សម្រាប់ជាកេរ្តិ៍
មត៌កខុតឲ្យតែជនដែលតួជារបស់ខ្លួនតែប៉ុណ្ណោះ ជាមិន

ព្រមឲ្យនេះ ប្តូរលាក់ខុសមិនព្រមឲ្យនេះដែរដឹងឆ្លុះខ្ចីរ ។

សាសនាព្រាហ្មណ៍ មិនមានបេសាសនាជាមនុស្ស ដូច

ព្រះពុទ្ធសាសនា មេសាសនាព្រាហ្មណ៍ [illegible]មនុស្សទេ

នោងមានស្ងួនឯណោះ តារឃុំគ្រងខុកជាតំណាងប្រពៃ ដើម្បី

រក្សាការពារនឹងពាត់ តារពិតឲ្យបានដាក់លាក់របស់ស្ងួនេះ មិន

មានពីនឹងធ្លីបាន ដូចព្រះពុទ្ធសាសនារបស់យើង ព្រាហ្មណ៍បាន

បែកចែកនេះរកថា ហាមរបស់ទំនៃមែន តែមិនមានពាក

ណា អាចនឹងរក្សារបស់ទាំងនេះខុកតបក ដោយប្រពៃបាន

ឡើយ ចេះរក តែមិនចេះរក្សា ដែលទាំងមិនមានអ្នកណា

សម្រេចសេចក្តីជាប់ខាតខ្លួនផង ។ ដូចរឿងផ្សែងវែល

វែងតែគ្នា តែចេះតែវែងគ្នាទៅ ដូចតម្លៃរឿងនិយាយថាទេពតា

ទក្ស:ជាកូនរបស់ព្រះទេតីអទិតិ តម្លៃមួយទៀតនិយាយថា ព្រះ

ទេតីអទិតិ ជាកូនទេពតាទក្ស:វិញទេ យ៉ាងនេះជាដើម ។ រឿង

ដែលនេះ ក៏តមានអ្នកណាការគាត់សេចក្តីប្រយ័ត្នឲ្យជាប់ខាតបានទេ

ហើយគំរោងការណ៍ទាំងនេះ ត្រូវបានដាក់ចេញ
ជូនដល់ នៃនេះរហូតមក ។ ដោយឡែកពីការ
ជួយរំលែកទុក្ខ ព្រមទាំងការជួយដោះស្រាយ
ដល់ប្រជាជនក្នុងតំបន់ដែលរងគ្រោះដោយ
ទឹកជំនន់ ដែលបានកើតមានឡើងជាញឹកញាប់
ក្នុងរយៈពេលប៉ុន្មានឆ្នាំចុងក្រោយនេះ ក៏
ដូចជាការជួយដោះស្រាយដល់ជនរងគ្រោះ
ដោយសារគ្រោះធម្មជាតិផ្សេងៗទៀតដែរ
ព្រះសង្ឃនៅតាមវត្តអារាមនានា ក៏បានចូល
រួមចំណែកយ៉ាងសកម្មក្នុងការជួយសង្គ្រោះ
ជនរងគ្រោះ ដោយបានចាត់តាំងឱ្យមានការ
ប្រមូលទេយ្យវត្ថុ ដើម្បីយកទៅចែកជូនជន
រងគ្រោះ ដែលជាបងប្អូនរបស់ខ្លួនផងដែរ ។

ក្នុងកាលក្រោយទេ គឺទើបតែនឹងកើតខ្សឹងក្នុងសម័យសាសនា
ព្រោហ្មណ៍ផ្ទាស់ប្តូរមកជាសាសនាហិណ្ឌូទៅហើយទេ ម្ល៉ោះ
ទើបកាំបេះមកជាមានឈ្មោះនៅក្នុងគម្ពីរវេទវែង ហើយថា
មានហាន:តាបជាឯព្រះឥន្ទ្រសេចក្តីពិតក្នុងគម្ពីរវេទមានសេចក្តី
ត្រង់ណាឯណាសោះថា "ព្រះវិស្ណុមានហាន:តាបជាឯព្រះឥន្ទ្រ"
ពិតមែន ។ តែអ្នកជួបម្ល៉ោះក៏បានជាមានតាមព្រះវិស្ណុទៅនៅ
ក្នុងគម្ពីរវេទ ? តើពួកព្រាហ្មណ៍អ្នកនៅតាពគម្ពីរវេទជាលក្ខ
ណៈ ទៅប្រកាន់ថា "ព្រះឥន្ទ្រជាវត្ថុសំខាន់" នៅ
ខ្សឹយ ហើយមកជល់សម័យហិណ្ឌូ ក្នុងសម័យដែលរួបរួម
គម្ពីរវេទ ហើយចាវជាតួអក្សរឲ្យបានជាគម្ពីរមួយពិតប្រាកដ
ខ្សឹងឯកាលនោះ ពួកព្រាហ្មណ៍ដែលនៅតាពគម្ពីរវេទជាន់
ចាស់ ក៏លបលួចយកឈ្មោះព្រះវិស្ណុ ដែលជាវត្ថុសំខាន់
របស់លទ្ធិហិណ្ឌូ ទៅសឹកដែលជាកំហែងក្នុងគម្ពីរវេទខ្សឹង
ជាការកែឯបន្តិចម្តងៗឲ្យគេយល់ថា "ព្រះវិស្ណុមានហាន:តាបជាឯ

ព្រះអង្គ" ដើម្បីទីបំផុតគាត់ក៏បន្ទាបព្រះវិញ្ញាណ ហើយប្រើពាក្យ
នេះ នាមព្រះវិញ្ញាណគ្រប់គ្រងដួងចិត្តរបស់គាត់ ហើយផ្តាំ
រហូតមកដល់បច្ចុប្បន្នកាលនេះទៀត ។

សេចក្តីខាងលើដូចបានពន្យល់មកនេះហើយ ប្រើឲ្យវិល
វិលកែតជាការត្រឡប់ក្រឡិចក្រឡិច ត្រូវបំផ្លាញចោលចេញ
ច្រើនអនេកតែក្រែលែងទៀត ចំណែកខ្លះពុតជាផ្សងប្រែងទៀត
យើងមិនអាចនឹងពន្យល់ឲ្យគ្រប់គ្រាន់ដូចបានសន្មតថា
ជាខេត្តដែលមានស.យ៉ូនខ្លះ តើមានប៉ុន្មានខ្លះ ? ខេត្ត
មានជនជាតិដែលឥណ្ឌាខ្លះតើមានប៉ុន្មានអ្នកទៀតក្រោកដ ? ការ
ផ្សព្វផ្សាយគាត់ដូចម្តេចខ្លះ ? សម័យកាលព្រះត្រាហ្វូដ៏ បាន
ខេត្តអង្គណាខ្លះតើនៅដដែលទៀត ? សម័យហ៊ិកូរ៉ះតើនៅ
មានខេត្តប៉ុន្មានទៀត ? រឿងទាំងនេះ យើងមិនអាច
និងធ្វើបញ្ជីកយឈ្មោះឲ្យបានពិតប្រាកដទេ ប៉ុន្តែបានធ្វើបានខ្លះ
ក៏បានត្រឹមតែការពិចារណាហេតុផលជុំវិញប៉ុណ្ណោះ ដូចជាអ្នក

ច្រាជអល្លីម័ងត៍ម្នាក់ឆ្លើការពិចារណាគម្ពីរវេទ គឺសង្កេតមើលពាក្យពេចន៍កងគម្ពីរវេទនោះឯង ហើយពិតាអង្គុណាដែលគម្ពីរវេទថាតើតមុនគេ មានការនិយាយយ៉ាងច្បាស់លាស់ មានរឿងព័រព្រើន មានឧបទេសូត្រស្តុតច្រើនជាងគេទុំះ កំណ្ចមនឹងជឿបានថា ជាខេពតាសម័យវេទពិតៗ ហើយពិតាអង្គុណាដែលមានន័យច្រើនមិនបាន ហើយមានន័យជាក់ទាន់ក្រោយៗ តែផង នេះកំនួរបួលចិត្តថា ខេពតាអង្គនោះៗ គេខើបនឹងបន្ថែមក្រោយខ្លៅតទេ តំជាខេពតាតើតខ្លីងដំនាន់ក្រោយវេ ។ រឺមួយខ្លៅត ពួកអ្នកច្រាជជាអ្នកនិះរកក្នុងសម័យថ្មី ប្រើសម្រាប់ពិចារណាវឿងខេពតាព្រាហ្មណ៍នោះ គឺ "រឺ ម៉ែម្ដងតើតក្រោយកូន" ព្រោះខេពតាជាអ្នកសាងលោកដំធំក្រៃលែងនោះតែងតែតើតខ្លីនៗទាន់ក្រោយអ្នកដែលខ្លួនសាង ។ ឯលក្ខណៈដែលនាំឲ្យតើតខេពតាក្នុងសាសនាព្រាហ្មណ៍ខ្លីនោះ ដើមខ្លួយ តើតពីការគោរពបូជាខេពតា

មួយអង្គៗ ចំពោះខ្លួន ដោយជឿការសិក្ខាចំពោះខ្លួន តែម៉ិន
បានគិតជាប្រស្នាសួរថា ទេពតានេះកើតមកពីណា ឬជាភូតអ្នក
ណាដូច្នេះទេ ក្នុងកាលតមក កាលមនុស្សមានការចេះដឹង ការ
ចេះដឹងរបស់មនុស្សចំរើនឡើងហើយ ទើបមនុស្សបួលចិត្តគិត
បួលចិត្តសង្ស័យ ហើយគេតាំងប្រស្នាសួរគ្នាថា ទេពតាអង្គ
នេះអង្គនោះកើតមកពីណា? ជាភូតចៅវៃលោកណា? សេចក្តី
ពិត ហ្នាស់ល្ងង់នេះឯង ជាអ្នកនាំកសោធន៍ចៃលាធម្មតាមគ្រឹង ដើម្បី
បំពេញសេចក្តីត្រូវការរបស់ខ្លួន ។ ហេតុនេះហើយ បានជាទាំ
ឲ្យកើតទៅជាទេពតាអង្គនេះ អង្គនោះ មានចៃលាមាន ។ មាន
យោយមានតា ដែលកើតមានមុខពាក់ព័ន្ធមកហើយ ។

ហេតុផលដូចជាបានពោលមកខាងដើមនេះ ធ្វើឲ្យយើង
យើញបានថា ការសិក្សាលទ្ធិព្រាហ្មណ៍របស់ព្រាហ្មណ៍នោះ
បើនឹងសិក្សាជាវិជ្ជាពិតៗ ដើម្បីចេះដឹង មានការលំបាកមិន
តិចទេ តែបើសិក្សាដោយមិនត្រូវការឲ្យចេះដឹងពិតប្រាកដទេ

អ្នកណានិយាយថា ជួបម្ពុជ តំបន់តែរើសយកមកតាក្បាលៗ
ហើយរួបរួមខ្លួនតែម្តង បើខ្លួនជាមានសេចក្តីវិនិច្ឆ័យជួបម្ពុជ ក៏ត្រូ
ថាតំបន់នេះតែសម្បើមៗ ធ្លើត្រឹមតែ ល្មមនឹងធ្លើលៗបាន តែនឹង
យកឲ្យជាសាច់ការជាក់លាក់តំណែន ដូចការសិក្សាពុទ្ធសាស-
នានោះ គេមិនអាចនឹងធ្លើក្នុងសាសនាព្រាហ្មក៏បានខែរយៗ
តែពោះយោបល់ណាក្តី លទ្ធិសាសនាព្រាហ្មណ៍នេះ
ជារឿងសុខុមគម្ភីរភាពក្រៃលែង ជាលទ្ធិសាសនាដែលមាន
តារសំខាន់បំផុត ហើយគេបានបណ្តុះឲ្យចាក់ឫសតស់ចុះទៅ
ជ្រៅមាំមួនណាស់ តាតើតទៅជាការពិបាកអាន របស់ផនជាតិ
ឥណ្ឌាគានប្រើម បើខ្លួនជាមានពុទ្ធសាសនានិងសាសនាជនឬ
សាសនាឥស្លាម ចូលមកវុតកនដំនាន់ក្រោយក៏ដោយ លទ្ធិ
សាសនាព្រាហ្មណ៍ ក៏នៅតែមាំមួនក្នុងប្រទេសឥណ្ឌា ដូចជា
ការមាំមួននៃភ្នំហិមាល័យដូច្នេះឯង ។ សភាពមាំមួនដ៏
ខ្លះ រឹតតែមានច្រើនឡើងៗ តាលដែលលទ្ធិព្រាហ្មណ៍

ចាន់ក្បាយទៅជាលុយហ៊ីណ្ឌូទៅហើយ តាមតួលេខជំរឿន
ប្រជាជនរបស់ឥណ្ឌាកន្លងទៅ ១៩៣១ គេបានតួលេខចំនួនអ្នក
កាន់សាសនាធំ ៦ ក្នុងឥណ្ឌាដូចតទៅនេះ ៖

១- ហ៊ិណ្ឌូ	. . . . .	២៣៨.៦៤៦.១៨៧ នាក់
២- ឥស្លាម	. . . .	០៧៧.០៤២.៧០៦ នាក់
៣- ក្រឹស្តបរិសុទ្ធនិយម	.	០០៧.៦៤៨.៤៤៤ នាក់
៤- ស្រ័ស្ក	. . . .	០០៤.៤៦៨.៦៥៧ នាក់
៥- ស៊ីក្ស	. . . .	០០៤.៣៦៤.៨៦៤ នាក់
៦ ជន	. . . .	០០១.៦៨១.៣៨៤ នាក់
៧- ពុទ្ធ	. . . .	០០១.៤៣៨.៧១៤ នាក់
៨- ជ្វាស៊ី	. . . .	០០០.១០៨.ញ៣៣ នាក់
៩- សាសនាផ្សេងៗ	. . .	០០០.៤៤៥.២០៥ នាក់ ។

មើលចុះ! គេឮថាមិនមានបុគ្គលណាលទ្ធិណាក្នុងលោក
នឹងអាចទៅចំណាយលាភមច់ ឬ កំគ្រាន់តែធ្វើឲ្យសាចរលាច

ខន់ខ្លាយសាសនាព្រាហ្មណ៍ក្នុងឥណ្ឌាបានខ្លាយ ។ ដរាបតែ
ប្រទេសឥណ្ឌា រែនដំរង ។ រែលព្រុទ្ធសាសនាបានផ្សាយ
ចូលទៅដល់ជួចប្រទេសឥណ្ឌូណេស៊ី ភូមា ខ្មែរ សៀម លាវ
លង្កាសាសនាព្រាហ្មណ៍ក៏ចូលលាយឡំជាមួយផងរែរ ។
មួយទៀតសេចក្តីលំបាកក្នុងការសិក្សាសាសនាព្រាហ្មណ៍
នេះ បាប់ផ្តើមលំបាកតាំងពីដើមទីរែតម្ល៉ងទៅ គឺលំបាកពាន់
ពីរឿនរែមងយុតរែមងសម័យក្នុងសាសនាព្រាហ្មណ៍ នេះឯងជា
ដើមទៅ ជាប្រស្នាលំបាកបំផុតលំបាកថាតើការសិក្សាសាសនា
ព្រាហ្មណ៍នោះ តួរនឹងរែមងយុតរែមងសម័យដូចប្តេចទៅហ្ន៎ ?
សាស្ត្រាចារ្យរាធក្រូស្ណន (Rabhakrsnan) ជាសាស្ត្រាចារ្យ
ទស្សនវិជ្ជា ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ រហ័យនឹងជាប្រធានធិបតី
នៃប្រទេសឥណ្ឌាផង បានរែមងរែក តែមិនរែមនរែមងរែកក
សាសនាដោយត្រង់ទេ គ្រាន់តែរែមងរែកសម័យទស្សនវិជ្ជា
របស់ប្រទេសឥណ្ឌាប៉ុណ្ណោះ ហេតរែមងរែកជា ៣ សម័យគឺ

๑- សម័យដើមមួយ- គឺសម័យវេទ (A.Vedic period, F.Période vedique) ឲ្យវេលាតាំងពី ๑.๐๐๐ ឆ្នាំ មកដល់ ๑๐๐ ឆ្នាំមុនគ.ស ។

๒- សម័យឥតិហាស- គឺសម័យការ្យ និង កាព្យ (A. Epic Period, F. Période épique) នៃសាស្ត្រាចារ្យ ភាគច្រើន ប្រើសេចក្តីសំគាល់ដល់សម័យដែលពុទ្ធសាសនា និងសាសនាវេទតំពូងរុងរឿងជាគូនឹងសាសនាព្រាហ្មណ៍ ឲ្យវេលាតាំងពី ๑๐๐ ឆ្នាំ មុនគ.ស. មកដល់ប្រមាណជា ๓.ស. ៧๐๐ ឆ្នាំ ។

๓- សម័យឆមែ. គឺសម័យ ទស៌ន: (A. Period of six systems, F. Période des six systemes) ត្រូវគ្នានឹងសម័យតឹណ្ហ ឲ្យវេលាតាំងពីប្រមាណជា ๓.ស. ๗๐๐ តមក ។ លោក ហ្ហរ័ស អា.រ៉ូស (Horace A. Rose) បាន ហ្វាន ក្រុមមនុស្សវិទ្យានៃឥណ្ឌា ដែលគោលនាមលោកមក

ហើយខាងដើម ចាំនឹងកយ ៣ សម័យដូចគ្នាគឺ:

១- សម័យដ៏ឆ្ងាយ - គឺសម័យរៀម ដូចលោក ភពកម្ពុជ ។

២- សម័យដ៏ឆ្ងាយ - សម័យគាវ្យ ឬ គាព្យ ដូចលោកភពកម្ពុជ តែអធិប្បាយខុសថា សម័យអក្សរសាស្ត្រធំៗ របស់ឥណ្ឌា គឺមហាភារតៈ និងរាមាយណៈ (រាមកេរ្តិ៍) ។

៣- សម័យដ៏ឆ្ងាយ - សម័យឧបនិស័ទ ត្រូវនឹងសម័យហិណ្ឌូ ។

អ្នកប្រាជ្ញរុះរកជាជនជាតិអល្លឺម៉ង់ម្នាក់ឈ្មោះសាស្ត្រាចារ្យ កាល់ ក្លេម៉ង់ (Carl Clemen) នៃមហាវិទ្យាល័យក្រុងបោន (Bonn) ដែលរួមដៃជាមួយអ្នកប្រាជ្ញច្រើននាក់ បានបែងចែកជា ៣ សម័យដែរ គឺ:

១- សម័យដ៏ឆ្ងាយ - គឺសម័យរៀម ដូចអ្នកប្រាជ្ញ ខែ ។ ដែលយើងបានពោលរួចមកហើយដែរ ។

៤ - សម័យ ដ៏ ឆ្ងាយ គឺសម័យព្រាហ្មណៈ ចាប់ផ្តើមតាំងតែពីវេលា វែលព្រាហ្មណ៍ចូលនិព្វានព្រះត្រហ្មៈទៀង ។ ក្នុងសម័យនេះ ឯកសារបំផុតសុទ្ធតែជាអក្សរព្រាហ្មណ៍ ដែលសរសេរជាភាសាសំស្ក្រឹត ។ ភាសាសំស្ក្រឹតនេះ ជាភាសាដែលប្រើក្នុងការសិក្សាគម្ពីរវេទ ។ ភាសានេះមានតួនាទីសំខាន់ណាស់ ។ យើងសូមរៀបរាប់អក្សរព្រាហ្មណ៍ជាំនឹងល្អិត ដែលអក្សរបំផុតនេះ ជួបតែទៅវេនេះ : លោកស្តាំគោប៍ (Jacobi) និយាយតាមការសន្និដ្ឋានថា វេទគឺតែងខ្លាំងរវាងឆ្នាំ ៤.៥០០-៤.៥០០ ឬ ៤.៥០០ មុនគ្រិស្តសករាជ ។ លោកគោលប៊ី ព្រុក (Cole Brooke) និយាយតាមវិជ្ជាជីវកិស ថា គម្ពីរវេទដើមតែងតែងខ្លាំង ក្នុងគ្រិស្តសតវត្សរ៍ទី ១៤ នេះទេ ។ ឯលោកម៉ាក់ ម្លូល្លឺ (Max Muiller) ជាអ្នកស្រាវជ្រាវម្នាក់ ក៏បានសិក្សាវេទម៉ត់ចត់និយាយថា បើយកគម្ពីរឧបនិម័ទមកជាគោលដើម ដើម្បីគិតរកកាលបរិច្ឆេទ ត្រូវកំណត់ថា គម្ពីរឧបនិម័ទកើតមុនព្រះសមណគោតម ឆ្ងី

ប្រមាណជា ៩០០ ឆ្នាំមុនគ្រិស្តសករាជ ជួនចុះ តម្រែវៃ
ត្រូវតែឆ្ងាយឡើងរាល់ឆ្នាំ ១.២០០-១.០០០ ឆ្នាំមុនគ្រិស្តសករាជ
តែគេកាចតំតែតើរលើសជាងនេះទៀតគឺ ១.០០០, ១.៩០០,
២.០០០ ឬ ៣.០០០ ឆ្នាំមុនគ្រិស្តសករាជ ។ លោក
វិនធើនិត្ស (Winternitz) ជាអ្នកប្រាជ្ញវែងវិសេសសម្គាត់ដែរ
លោកថា វេទតែងឡើងរាល់ ១.២០០-១.០០០ ឆ្នាំមុនគ្រិស្ត
សករាជ លោកនិយាយបន្ថែមទៀតថា វេរៈតែងឆ្លងបន្តៗគ្នា
មក ចាប់ផ្តើមតាំងពីអតីតកាលដែលគេមិនបានដឹង មកដល់
ត្រឹម ៩០០ ឆ្នាំមុនគ្រិស្តសករាជ គឺពី ១.២០០-៩០០,
១.៩០០-៩០០, ២.០០០-៩០០ ឡើងទៅ ឬ បើគិតតាម
ការរកឃើញថ្មីៗនេះ ៨០០-៩០០ ឆ្នាំ មុនគ្រិស្តសករាជ ។
អ្នកប្រាជ្ញឥណ្ឌាខ្លះបានន័យយថា វេទនេះ តើតឡើងតាំងពី
៣.០០០ មុនគ្រិស្ត ។ តាំងពីគ្រិស្តសតវត្សរ៍ ទី ១៩ លោក
តិឡាក់ (Tilak) បានកំណត់ខុសថា វេទនេះតើតឡើង ៦.០០០

មុនគ្រិស្តសករាជ តែមានអ្នកជ្រាបផ្សាយថាខ្លះទៀតនឹកថា
មិនមែនទេ មុនសករាជនេះគេហៅទៀត ។ បើតាមប្រវត្តិពាណី
ហិណ្ឌូ គេនិយាយថា លោក "វ្យាស:" ជាអ្នកតែងគម្ពីរ
បុរាណ លោកតែងក្នុងទាន:ដំបូកលិយុគ គិត្រមាណជា
៣.០០០ ឆ្នាំមុនគ្រិស្តសករាជ ។

ការបែងចែកសម័យរបស់អ្នកជ្រាបចាំនិយាយមានដែល
ជាន:តាលអាងពុកមកទាន:លើនេះ ជាការបែងចែក
វិធីរៀងខ្លួនប្លែកម្នាក់ បើយើន:លើកយកតំណែចាំនិយាទាន:លើ
នេះមកពិចារណា ដើម្បីរកវិធីងាយស្រួលក្នុងព្រាហ្មណ៍
ខាន: យើន:គួរបែងចែកទៅជា ៤ សម័យវិញដូចតទៅនេះ :

១- សម័យអាយ៌ន:

២- សម័យវេទ

៣- សម័យព្រាហ្មណ:

៤- សម័យហិណ្ឌូ

ការបែងចែកនេះ បានការប្រើប្រាស់ពីនិងអ្នកច្រើន
តាំងពីយូរ ដែលលោកបានបែងចែកមកហើយ តែងាយ
ស្រួលដល់ការសិក្សាទៅប្រៀបធៀបសិនៗ ។

ដើមឡើយ មនុស្សយើងមិនមានការចេះដឹង មិនយល់
សភាពធម្មជាតិ ទឹក ដី ភ្លើង ខ្យល់ នេះថាជួច
ប្លែចទេ ដើរត្រឹមតែថា វែនដ៏តប្រើត ផ្គរបន្ទោរភ្លឺភ្លែត
ខ្លាចលើកាសវេហាស៍ ហើយតម្រាមជួនជាង កំសាំ
ថា នេះជាខ្មោចម៉ាសាច ឬអ្នកណាចរួមយ ម្ល៉ោះហើយ
ភ័យខ្លាច ប្រតាន់យកវត្ថុតាំងខោះបកមុកជាស្បែណា: ជាទឹក
បេះខ្លួន ហើយបបួលគ្នាថាមន៍ស្រែនស្រួលសួន សុំឲ្យ
បានះសេចក្តីសុខ ការប្រតាន់យកធម្មជាតិ ទឹក ដី ភ្លើង ខ្យល់
នេះមុកជាស្បែណា: ហៅថាជីវចលនិយម (Animisme) បាន
ជាព្រះសម្ពុទ្ធត្រាស់មុកថា :

ពហុំ វេ សរណំ យន្តិ បព្វតានិ វនានិ ច

អាភមរុក្ខេនេត្បាន់ មនុស្សា កុយតដ្ឋិតា ។

មនុស្សប្រែណាស៎ុយ រំដលមានភ័យមកគ្រាមហ៊ាយ

តែងគាន់យកភ្នំក្រុង្គ ព្រៃ តាកម ដើមឈើ ចេតិយ មកខ្ទុក

ជាទីពឹងរបស់ខ្លួន ។

x

១- សម័យអាយ៉ង - សម័យនេះ ការវិវត្តន៍ផ្លូវចិត្ត

នៃមនុស្សលោកបានផ្តើមចម្រើនហ៊ាយ មនុស្សប៉ិនសុទចិត្ត

ត្រមាញ់ធម្មជាតិនេះ ចេះទំប្រឹងប្រែងស្វែងរកការចេះដឹង រក-

សេចក្តីពិតកន្លងតំាងឡាយ ហើយក្នុងសម័យនេះ តែង

តម្លៃរៀបរាប់ ។ ពួកជនដែលមានការចេះដឹងនេះហ៊ាយ

ដែលយើងហៅថា អាយ៉ង ។ ពាក្យថាអាយ៉ង គេសរសេរ

ផ្សេងៗគ្នា ខ្លះសរសេរជា អាយ៉ង ខ្លះសរសេរជា អាំ-
យ៉ង ឬ អារ្យង ឬ ក៏ អារ្យ៉ង (A.Aryan, F. Aryas ou Aryen) ។
ប្រែតាមសាស្ត្រគោលទុកថា អាយ៉ងជាបុព្វបុរសនៃគ្រួសារធំមួយ
ហៅថា ហិណ្ឌូ-អឺរ៉ុប ឬ ហិណ្ឌូ-អារ្យ៉ង ។ មានជាតិភូមិនៅ
ទួសុស (Oxus) ក្នុងភូមិភាគកោកាស (Caucase) និងខ្ពង់
រាបនៃបាមីរ (Pamir) ដែលគេទុកជាដំបូលពិភពលោក
នៅតាមឆ្នេរសមុទ្រកាស្ពីយែន (Mer Caspienne) និងឆ្នេរ
សមុទ្រអារ៉ាល់ (Aral) ។ ខ្មែរយើងហៅទីនេះថា ផ្ទៃភពដី ។
ភូមិភាគទាំងនេះ ជាគោលិកា គឺជាអង្រឹងជាលំនៅឋាន
នៃសាខាមួយធំនៃមនុស្សប្រុកណាហៅថា អាយ៉ង ។ សាខា
នៃអាយ៉ងនេះ តមកបែកគ្នាចូលទៅទ្វីបអឺរ៉ុប និងទ្វីបអាស៊ី ។
សាខាធំមួយដែលបែកចូលទៅខាងលិចទៅទ្វីបអឺរ៉ុប បានទៅ
ជាជនជាតិសេលត៍ (Celtes) ក្រិក (Grecs) ឡាតាំង (Latins)
ស្លាវ៉ាំង (Germin) និងស្លាវ (Slaves) ។ ល ។ សាខា

ដំមួយទៀត បែកចូលទៅទាំងកើតទៅខ្លួបអេស៊ុ ជាន់ទៅជា
ជនជាតិឥរ៉ង់ ឬ ឥរ៉ាន (Irân) គឺជនជាតិប៉ារ៉ាស៊ី (Parsi)
ដែលនិយាយភាសាអេស្ទ្រីនជ៍ (Zend) និងជនជាតិហិណ្ឌូដែល
និយាយភាសាស្រុកនៅប្រទេសឥណ្ឌា ។
ពួកកេយ៉ែនដែលនាំគ្នាចេញទៅទាំងខ្លួបកេស៊ុ ជាន់រុករាន
ចូលទៅដល់ទន្លេស៊ិន្ធុ (ឥន្ទុស៊ី=Indus) គេទៅទាំងកើតរួចទៀត
រហូតដល់ទន្លេគង្គា ប្លាំងជម្រកណ្តាលមួយកន្លែងដ៏ជនជាតិដើម តាំង
ទីលំនៅជាក្រុងសម្បត្តិ ធ្វើម្ចាស់ស្រុក យកជនជាតិ
ដើមធ្វើជាទាស បំរើខ្លួន ហើយឲ្យឈ្មោះខ្លួនថា «កេយ៉ែន»
ប្រែថា "អ្នកប្រសើរ" ឲ្យឈ្មោះទឹហ្មដែលខ្លួនជាន់ថ្មីនេះថា
«ឥរ៉ាន់ស៊ែ» ប្រែថា «ទឹលំនៅនៃឥរ៉ាន» ។ តាមប្រវត្តិ
សាស្ត្រថា ជនជាតិដើមតំណើតស្រុក គឺជនវដ្ឋាស៊ីនោះ
ឈ្មោះ "ទ្រាវីឌ" ជាជនជាន់កេយ៉ែនជម្ពូទ្វីបសំហើយ កាល
ពួកអាយ៉ែនចូលមករុករានប្រទេសនោះ ជាន់តស៊ូប៉ុន្មានម៉ាត់ផង

តែតស្ងួតបាន ដោយពួកអាយ៉ងនេះមានគ្រឿងសស្ត្រាវុធខ្លះ
ប្រុសើរជាង គឺមានវេចមន្ត្រាំងជីជំនាញ ។ ទើបបានជាព្រម
ទប្ញសចុះចាញ់ មានខ្លះភៀសខ្លួនគេចវេះទៅនៅភាគទាងត្បូង
ខ្លះទៀតត្រូវពួកអាយ៉ងចាប់យកមកធ្វើជាស្ឋយ ។ ពួកនេះមាន
ប្រែនក្រមណាស់ មានភុលសម្ពន្ធទស្យុប្តាសៈជារដើម ។ សព្ទ
ថា "ទស្យុ ប្តាសៈ" ផែលគេចាប់ទុកជាស្ឋយនេះ តមក
ភាយន័យវេទៀតជា "ខ្ញុំប៉ើ" ទៅវិញ ។ កុលសម្ពន្ធ ទស្យុ
ប្តាសៈនេះ តាយ៉ងប្រកាន់ទុកជា "អរិ" គឺជាសត្រូវនឹងខ្លួន
ឬសត្រូវនឹងនេវាសរបស់ខ្លួន ។ អ្នកប្រាជ្ញខ្លះហៅទស្យុនេះ
ថាជា "មិលក្ខ" ប្រែថា "អ្នកគ្មំ" តែពាក្យនេះ ក្នុងគាល
តមក ដោយអ្នកឈ្លេះតែងតែមានប្រៀបជាងអ្នកចាញ់ជាធម្មតា
តំរេក្សាយទៅជាពាក្យគំបាំងថាគេហ៊ីយមានន័យថាជា "មនុស្ស
វៃ" ទៅវិញ ។ រីឯពាក្យថា ហិណ្ឌូ ឬ ឥណ្ឌូ គឺជា

ពាក្យទើបតើតប្តីដែរ ឮចេរយើងថាឧសិក្ខាទីខាងដើមរួចមក
ហើយ ។

ដែលមកត្រង់នេះមានប្រស្នាសាធនមួយគេតទៀតថា តើពួក
អាយ៉ិនដែលរុកពន្លូលមកប្រទេសឥណ្ឌានោះ គាន់លុំសា-
សនាឬ? ឬតើដំណែកំណើតស្រុក គឺជនជ្រាវដែលឮមួយៗ
តុំនោះថា បំលាក់ ខោះ គាន់លុំសាសនាឬ ?

លោកវ័ស . ជាវែរជាអ្នកស្រាជ្ញជ្ញាល័ ជាអ្នកស្រាជ្ញនេះគេដឹ
ស្រេរម្នាក់ ក្នុងចំណោមអ្នកស្រាជ្ញទាំងឡាយ ចំពោះវិជ្ជាប្រ-
ទេសឥណ្ឌា ជាឧសរះសរតជនជាតិដើមឥណ្ឌាខុងថា "គេនៅប្រើន
តែចូលចិត្តនុស្សខ្លួនឯងហើយថា ប្រជាជនដើមឥណ្ឌាមោះជាជន
វៃត្រៃផ្សៃ ដែលតិតនោះមិនមែនជាជនវៃត្រៃផ្សៃ ដូចអ្នកឯងឃើញ
សភាពមនុស្សវៃត្រៃផ្សៃនោះទេ ។ ការដឹកគាស់តគាយមើលប្ត-
ពរណាដ្ឋានមុនគាយ៉ិនចូលមក ជាឧបញ្ជាក់ឲ្យឃើញថា មនុស្ស
ដើមកំណើតស្រុកនោះមានឧសក្តិចំរើនហើយ ជាឧឆ្ងាយុតថ្ម

គឺសម័យយុគថ្មត្រឹមនិងថ្មរលីង ព្រមទាំងបានឆ្លងយុគស្ពាន់ ដូចជនជាតិបុព្វណដទៃមកហើយ ។ ក្នុងកាលដែលអាយ៉ន បានចូលមកនោះ យុគបុព្វណសិលានវសិលាបានបញ្ជាក់ថា ពួកជនដើមកំណើតស្រុកមានភូមិភាគ មានតេជានុភាពត្រឹមត្រូវហើយ ពួកទ្រង់មានទាំងទ្រព្យសម្បត្តិសុភមង្គលមួយថែមទៀត ដូច្នេះតែពួកអាយ៉នឯងគឺមិនទាន់មានដូចទៀតផង ។ សេចក្តីពិត កាលពួកអាយ៉នរុកពន្លកមុខនោះ ក្នុងដើមកំណើតស្រុកតស៊ូដែរ ហៅហានតស៊ូខ្លាំងក្លាណាស់ មានកន្លែងខ្លះពួកអាយ៉នចូលទៅមិនបានទេ ហើយគឺបានណាយទ្រព្យពួកដើមកំណើតស្រុកទៅជាឥស្សរជនទៅ ។ តែមានការនៃប្រឹនមិនស្មើចង់តស៊ូដោយចង់ទៅស្មើ ។

ការជីកគាស់កកាយរកទីផ្សេងៗ តាមដងទន្លេសុំទុកបានឃើញវិក្រឹតថាស់ៗ ច្រើនកន្លែង ក្រុងដែលសាងដោយថ្មមានស្នាដៃល្អវិចិត្រ អាយុថ្មប្រាប់ឲ្យស្គាល់ថាសាងទៀតមុនពួកអាយ៉នចូលមកជល់ម្ល៉ះ ស្នាដៃកសាងទាំងនេះសំដែងឲ្យឃើញ

ថា អារ្យធម៌បុរេសន្ធជាអ្នកដើមកំណើតស្រុកនោះបានខ្លឹង
ខ្ពង់ខ្ពស់ណាស់ទៅហើយ ។

អ្នកជ្រាបជ្រៅជាតិអង់គ្លេសម្នាក់ទៀត ឈ្មោះ ជ៉ន
ម៉ាសែល (John Marchal) បញ្ជាក់ថា ក្រុងចាស់ៗ ដែល
គេបានជីកកកាយគេឃើញតាមជង្ហុកខ្ទមខ្ទីទៅ គេហ៊ានដាក់
ឈ្មោះ (Mohan Jo-Daro) និងហារប្បា (Harappa) នោះ
សំដែងឲ្យឃើញថា ជនជាតិអ្នកដើមកំណើតស្រុក មានភក្តី
យ៉ាងមហិប្រសើរ ហានការចេះដឹង ហានសេចក្តីចំរើនវៃក្រៃលែង
ជាងប្រទេសអ៊ីស៊ីប៉ូបុកណា និងជាជនជាតិបុកណាឯទៀតៗ
ក្នុងមេសូប៉ូតាមី (Mesopotamic) ទៅទៀត ។

លោក ជែម ស.មេស្តុន (James S.Meston) អ្នក
សិក្សាវិជ្ជាប្រវត្តិសាស្ត្រ ដែលបានគោលចេញខាងមុខហើយ
បញ្ជាក់ថា បុរេសន្ធពួកអាយ៉ានមានវិសេសជាងជនអ្នកដើមកំ-
ណើតស្រុកនោះគឺ « វេទមន្ត » ព្រោះសេចក្តីថាពួកអាយ៉ាន
ចេះធ្វើកង់រថ ចេះធ្នើរថ ចេះយកសេះទឹម ចេះឈរគាន់អាវុធ

ពុទ្ធិចន្ទ
www.anekkimer.org

ដែរនៅលើរថ ចេះបររថចំមែរជាយសេះបួយ សេះពីរ សេះប្រើន
សម្រែកចូលទៅក្នុងកងទ័ពសត្រូវ អ្នកវែលមិនភ្ជាប់ជានយើញ
ប្តូវែលមិនភ្ជាប់ប្រើធីចម្បាំងដូច្នេះ តើយវត់ស្មុគះហើយសុទ្ធតែ
ចាញ់ជាយជាយ ដូចជាចម្បាំងរថគ្រោះ ប្តូ រថតង់ក្នុងសម័យ
នេះ ។ យើងភ្ជាប់ជានយើញមកហើយថា ការតិរង្គើតង់រថនោះ
មានការសម្ងួនជាប់គ្នានឹងការបួងជាព្រះអាទិត្យ ពួកវាយំនែវែល
ពួកនយកនោះ ជាអ្នកគោរពព្រះអាទិត្យវែលមានរូបរួចតង់រថ
(ចក្រ) ចក្រនេះឯងជាទេតីតវៀងជាគ្រាស័ាសនធម៌ មានន័យថា
"ធម្មចក្រ" ។ ដូច្នេះ តង់រថ" តែប៉ុណ្ណោះឯង ែលធ្វើឲ្យពួក
វាយំនពួកចូលទៅផ្តល់ប្រយកប្រទេសឥណ្ឌាជាន ហើយ
គ្រប់គ្រងដែនវិកដែនដីប្រើនកន្លែង ដោយពាសសាងតាន
លើប្រទេសឥណ្ឌា ដទៃពីរថចម្បាំងនេះ មិនគ្រាកដថា ពួក
វាយំនមានពាក្យពិសេសទៀយ សូម្បីតែការចម្បាំងលើទ្ធដំរី
ក៏មិនមានក្នុងកាលនោះដែរ ។

លទ្ធិសាសនារបស់អ្នកដើមកំណើតប្រទេសនោះ មាន
ឮឈ្មោះហៅនៃបែបផែលនាំឲ្យគេឮថា ជនពួកនោះគោរពបូជា
លោកជាតុទិដ្ឋធម្មជាតិ ។ លោកជាតុបាទដល់ ភ្នែ ឲ្យល់
ខ្លឹក ដី ធម្មជាតិបាទដល់ ភ្នំ ដើមឈើផ្សែ ។ ផែលជា
ចំណែកនៃផែនដី រួមសេចក្តីថា ពួកជនពោះគោរពជាតុ
ពាំនាំបួន គឺ ដី ខ្លឹក ភ្លើង ខ្យល់ ផែលគាសាថាពាំនាំ
ហៅថា Animisme - ជាពាក្យទំយម គឺប្រែថាខ្មែរថា ប្រឹពាំន
អស់សុទ្ធផែតមានជីវិត មានចិត្ត មានវិញ្ញាណ ហើយស្លឹក
យកវត្ថុពាំនេះមកជាខ្លួនគេ ហើយសូត្រប្លងស្លួចខ្លួនគេពាំន
ខ្លះ យកសាច់សត្វ ឬ ផ្កែរួមយផែលវិញ្ញាណឲ្យគេថា ខ្លួនគា
ពេញចិត្តសេពសោយ ទៅជាកំភ្លើងតំនាងភ្លើង គេផ្សែខ្លួនថា
ភ្លើងជាខ្លួនបស់ខ្លួនគា ។ ការយកជង្ហាយទៅជាកំភ្លើងតំនាង
ភ្លើងឲ្យភ្លើងនេះអស់ទៅនោះ ក្រែពីការយើញវត្ថុនោះនេះ
អស់រលីងទៅហើយ គេទៅមានសេចក្តីយល់ថែមទៀតថា

ទេពតាលោកបានសែនសោយជង្រុកយូនហើយ ។ ឯផ្សែង
ភ្លើង ដែលហុយទ្រលោមអណ្តែតទៅលើអាកាសនោះ
គេនឿថា បានចូលទៅគ្រាបបន្តិចបួលដល់ទេពតា ដែលរោងឯ
ហានសួគ៌ហើយ ។

គំនិតគេយើញថាហាន "ហានសួគ៌" មោះ ជនជាតិរ្មែក
ដើមកំណើតស្រុកវេស្សន្តរ គេហានយួរមកហ៊ាម ហានមុន
គាលដែលពួកអាយ៉ន់បុះបកម្ល៉ះ គេប្លែងចិត្តថា "ហានសួគ៌"
ទៅលើភ្នំព្រះសុមេរុ ហើយមានរបស់ខាំនឹមរាងកណ្តាលហាន
សួគ៌ឱដមនុស្សលោក តឹមហាសម្បុរខ្មីតដូចរស្មីចន្ទ ពួកសំពៅ
ចូលទៅមិនបានទេ ព្រោះរឹកមានល្អីតពេកណាស់ សុទ្ធ
ណាស់តាលនៃមិនហានរ៉ូវរៀវណ្តែតទៅលើបាន ស្មូម្បីតែត្រយ
ក្អែកដែលអណ្តែតចុះទៅ គឺត្រូវលិចចុះទៅឋានដែរ ខេះជា
គំនិតដែលគេគិត ជាប់តរហូតមកដល់សម័យ រឿងភមាយណា:
(ភមាក្តី) ។ គំនិតនេះមិនមែនជាគំនិតពួកអាយ៉ន់ទេ ជាគំនិត
របស់ពួកជនអ្នកដើមកំណើតស្រុក ដែលគេហានតាំងតែពីដើម

មកហើយ ។ រឿងនេះ កើតមានៈខ្ញុំឆ្នាំងជាយសារដែនដីធំផែល
ជាប្រទេសឥណ្ឌា ក្នុងសម័យបច្ចុប្បន្ននេះ កាលដើមគេហៈជា
គោះធំបហិមា= មហាទ្វីប ខ័ណ្ឌ មហាខ័ណ្ឌ និងមហាខ័
ណ្ឌ ដែលនៅតំណមហាទ្វីបនេះ កាលដើមគេហៈជាឈ្មួញសមុទ្រ ភូមិ
ភាគនៅបន្ទោះឥណ្ឌា ភាគកណ្តាល និងភូមិហិមាល័យ ជា
សម្បុទ្ធំធំអស់ ។ ជនជាតិភាគតវៃៈ តំណពូកៈ ប្អូរអង្វែង
ហើយ តំស្លាស់ប្រទេសទូនបាជាគោះដែរ ថាខជាគេហៈថា
ទ្វីប ឬ ខ័ណ្ឌ ៈ គឺជាទ្វីប ហើយគេធំធំខឿនថា ត្រើយសមុទ្រ
ម្ខាងឯណោះ ជាបព្វតាធំខ្ពស់ត្រដឹងស្តឹមលែងឥតណា គម-
នាគមន៍ទៅមកវាងដែនដីភូមិហិមាល័យ និងភូមិភាគធំនៃឥណ្ឌា
នោះ ធ្វើបាននៅយលំបាកណាស់ សម្រាប់មនុស្សសម័យ
ពីព្រេងនាយ ដោយពីសេសជនឥណ្ឌាដែលជាជនសមុទ្រមក
ហើយ ការណ៍ដើមតង់មានអ្នកភ្ជាប់ទូនទៅមកខ្លះដែរ ទៅ
ដល់ដូចប្រទេសតែបត៌តង ។ ខ្ពស់ស្តឹមលែស ហើយទំនងជាមាន

អ្នកខ្លះប្រែស្ទូរអង្គកាយប្រែនផង ថាខជាមិនស្ងួរមានអ្នកណា
ហ៊ានដាក់ព័យខ្នងទៅ ម្ល៉ោះហើយក៏សន្មតលើកយកបព័ត
ហ៊ាមាល័យទៅជាហានស្ងួត មានសមុទ្រទាំងកណ្តាល ធ្វើឲ្យ
ផ្សងពីហានមនុស្សលោកៗ រឿងនាំងនេះ .បង្ហាញឲ្យឃើញថា
មុនការណែលពួកគាយ៉ែនវុកពន្ធចូលទៅក្នុងប្រទេសឥណ្ឌានេះ
ឯងជាតិវុកគាមអាយ៉ែនបម៉ះជាមកំណើតស្រុក មានការចេះដឹង
ច្បាស់ស្រេចស្រួល មានទៅវត្តគោរពថ្វាយបង្គំទៅហើយ ។
ឯលុទ្ធិសាសនាពួកអាយ៉ែន ដែលវុកពន្ធចូលមកឥណ្ឌា
នោះ គឺលុទ្ធិគោរពកប់រោនបូជាព្រះអាទិត្យ ។ ព្រះអាទិត្យ
នេះ អាយ៉ែនទៀរ្យឈ្មោះថាសវិតឫ ហើយបានតាំងនាំការគោរព
កប់អានបូជាព្រះសវិតឫនេះ ចូលមកគាន់ប្រទេសឥណ្ឌាផង ។
ហេតុដែលនាំឲ្យពួកអាយ៉ែនកប់អានបូជាព្រះអាទិត្យនេះ ដោយ
គេសង្កេតឃើញថា ៖ ពីរដូវណា មានតម្ងឹព្រះអាទិត្យ អានៅភ្លឺដែ
មានថ្ងៃ ត្រីក្បាលតាជាតិដុះលូតលាស់បម្រើនល្អខ្លាំង ត្រីក្បា

លតាជាតិតែងតែប្រព្រឹត្តទេវ តាមគំរោងព្រះអាទិត្យជាវរកប
ជាន់ជាតួកគយ៉ែនហោរព្រះអាទិត្យថា "សវិត្ឫ" ហៅខ្មឹក ឬ
ខ្មឹកភ្លៀងថា "វរុណ" ហៅទេពតា ដែលបណ្តាលឲ្យវត្តគាំង
ពួនប្រព្រឹត្តទៅជាន់ក្នុងលោកថា "ឥន្ទ" ហៅទេពតា ដែល
ចំណាយបំផ្លាញជីវិតមនុស្សនិងសត្វ មិនឲ្យគេចរត់ទៅណាជាន
ថា "យម" ទេពតាចំនិនេះគយ៉ែនខ្មុកជា "លោកបាល"
ទេពតារក្សាលោក មានវិធីបួងជា ជានវិធីធ្វើឲ្យលោកបាល
ពេញព្រះទ័យ ហើយប្រទានសេចក្តីសុខចម្រើនដល់ខ្លួន ។

គយ៉ែនដែលកប៉ីអានព្រះអាទិត្យនោះ មិនមានជាប្រស្នា
ចោទទេ តែការបះបោរធ្វើកន្តើរថ ឲ្យជានវិធមម្ចាំងផ្សាយរំណាច
រុកជនគណាខ្លះ ចូលមកចំកដើរណ្តាំរនោះទើបជាចំណេច
ព្រោះសម្តែងឲ្យឃើញច្បាស់ជាពួកនេះពប់អានព្រះអាទិត្យមុន
មកហើយ ។ ឯការពប់អានខ្មឹកភ្លៀងខ្មុកជាទេពតា "វរុណ"
ឬ "ពិរុណ" នោះ ជាគំនិតដែលកើតទៀងតាមជម្ងួតាមមនុស្ស

ព្រោះក្អែងបានធ្វើប្រយោជន៍ដល់មនុស្សពិតប្រាកដ ប៉ើមិន
មានក្អែង មនុស្សនឹងសត្វមិនជឿជាបានរ៉ែវកធ្វើជាអាហារ
ចិរវែងឯណា ។ ការគោរពកប់ពន្លាក្អែង ឬ យប: កំជាគំនិត
ចាស់បុកណាពីព្រេងនាយដែរ តែជាគំនិតកើតក្នុងកាលក្រោយ
ជំនឿដែលគេនឹងថា មានគ្រាវរណ្ឌលស្លាប់តើត ក្នុងឥលវដ្ត.
សង្សារ ជួបជុំបុកណាជាដរាបទៀតមានជនជាតិស៊ីស៊ុប្តីជាដើម ។
រឿង "ព្រះឥន្ទ្រ" មានប្រស្នាជួរវេះទៀត ដែលគួរលើក
យកមកពិចារណាថា តើទេពតានេះកើតមកពីណា ?

ប៉ើយើងផ្សឹកគាលការណ្តកញ្ចក់ប្រៀបធ្រាវជ្រៅរកសម័យ
ថ្មី ដែលស្តីពីកំណើតទេពតាហើយនិយាយថា "ម៉ែម្តងតែងតើត
ក្រោយក្មួយ" តើអ្នកសាងតែងតែតើតក្រោយរបស់ដែល
ខ្លួនសាងនោះ ដូច្នេះហើយ យើងត្រូវតែផ្សឹកទៅទៀតថា
សម្រាប់ពួកអាយ៉ន ព្រះឥន្ទ្រជាទេវតា ដែលតើតឡើងក្រោយ
ទេពតាអង្គឯទៀត ។ ទេ ព្រោះអាយ៉នបានប្រគល់នាទីឲ្យ

ព្រះតន្ត្រីជាអ្នកសាធរណៈ ។ ពេលហូរស..ូ..ម.
ចាធហ្វាធក្រុមមនុស្សវិទ្យាក្នុងប្រទេសឥណ្ឌា បានសរសេរពី
ការសាធរណៈក្នុងសម័យអាយ៉ូនគោះទុកថា "ព្រះតន្ត្រីជា
អ្នកសាធរណៈ" ដូចសេចក្តីនៅខាងនេះ

ក្នុងការសាធរណៈ ព្រះតន្ត្រីវេសវៃនមុំបូមជំបូល
ហើយបួយខ្លួនតាមបែបនៃ ក្នុងការលើកសសរឡើងធ្វើជា
ជំបូលសោតៈវិញ ព្រះត្រាស្តីជាអ្នកយាំសសរ ព្រះសិវ
ជាអ្នកបុកដីបម្រាប់ដើម្បីឱ្យសសរជាប់ ជំបូលសោកនោះ មិនគឺ
ប្លែកបែបទេ តាំងពីមេយៈនេះឯង ឯសសរដែលព្រះតន្ត្រីយាំ
ឡើងនោះជាសសរឈើ ។ តំនិតនេះ អ្នកប្រាជ្ញជឿថាជា
តំនិតដើមពិត តើជាតំនិតដែលកើតឡើងតាំងតែពីមនុស្សមៅ
មិនទាន់ចេះដឹងយកថ្មមកធ្វើជាសសរនៅឡើយ ។

ការសាធរៈបស់ព្រះតន្ត្រីនោះអស្ចារ្យណាស់ គឺគ្រាន់
តែយាំសសរឡើង ក៏ធ្វើជំបូលបានតែប៉ុណ្ណោះ មិនបាច់មានធ្នឹម

មិនបាច់មានរណ្តៅធំផ្ទាន ដំបូលមិនធ្លាក់ចុះមកដីរេ ។ រីឯសាន
រៈស់ព្រះឥន្ទ្រវិដលបានសោលនេះ យើងឃើញថាមិនមែនជា
រឿងរ៉ាវឲ្យមានន័យបានទេ ព្រោះដំបូលអាចនឹងជ្រុះចុះមកដី
តែលណាប្លែយមិនខាន ឬរឿងនេះ ជួចជាពាក្យបុរាណ
ដែលនិយាយថា "ស្រុកខេសមិនមានមេដំបូល ប្រៃសេចក្តី
ថាប្រជាជនមិនបានសេចក្តីសុខទេ" ។

ព្រះឥន្ទ្រនេះជាទេពតា កើតក្នុងកាលទាន់ត្រាយភិត
តិ កើតខ្សែនក្នុងកាលដែលពួកគាយ៌នមានន័តិតថា ត្រូវកសាង
លោក ពួករកយ៌នសាងព្រះឥន្ទ្រនេះទៀង ហើយកំប្រែនល់
នាទីការកសាងលោកឲ្យព្រះឥន្ទ្រ ធ្វើជាធំក្រៃលែង ជាទេតា
បរិបូណ៌ដោយសេចក្តីសុខគ្រប់យ៉ាង ជាងទេតាតាំងពាយ
តែការឲ្យសម្បូណ៌សប្បាយ ដោយសេចក្តីសុខនេះ ធ្វើឲ្យ
ហានៈព្រះឥន្ទ្រគន់ថយចុះវិញ ដូចសេចក្តីដែលយើងនឹងឃើញ
តទៅមុខ ។

មួយវេរ្យាត ។ កាលពួកអាយ៉ន់ឧបុះមកគោះ ពួកនេះបាន
យើញជនអ្នកដើមកំណើតស្រុកបូជាភ្លើង ទុកក្លែងជាវត្ថុសក្តិ
សិទ្ធិ ។ រឿងនេះ ពួកអាយ៉ន់ជាន់ចុងគាសក៏ប្លាប់ដល់អ្នកដើម
កំណើតស្រុកថា ក្លែងជាសំទាន់មោះតិព្រះអាទិត្យ ដែលជា
សវិត្តុបេស់ខ្លួន ព្រោះព្រះអាទិត្យជាប្រភពនៃកើតភ្លើង គឺជាម្ចាស់
នៃភ្លើងទាំងឡាយ ។ ឯចុះ ពួកអាយ៉ន់បានបង្កើតទេពតាអគ្គ
ថ្មីមួយវេរ្យាតហើយឲ្យឈ្មោះថាព្រះអគ្គិ ទេពតាអគ្គិនេះផ្សងពី
ព្រះអាទិត្យ តាបង្កើតទេពតាអគ្គិនេះ ឃើញមានផលប្រយោជន៍
ណាស់ ប្រការមួយ គឺ ពេញចិត្តជនអ្នកដើមកំណើតស្រុក
ព្រោះគេធ្លាប់បូជាភ្លើងមកហើយ បើពួកអាយ៉ន់ជាន់ក្រោយយក
ភ្លើងរបស់គេមកជាទេពតាទៀតហើយ គេគិតតែតិសប្បាយ
ចិត្ត ប្រការមួយទៀត បើទុកជាទេពតាអគ្គិកើតទៀតក្តី ព្រះ
អគ្គិនេះ ក៏នៅតែជាទេពតាភាបជាន់ព្រះអាទិត្យ=សវិត្តុ គឺ
នៅតែជាបំភ្លឺរបស់ព្រះអាទិត្យរបស់អាយ៉ន ។ នេះហើយ

ជាហេតុសំខាន់មួយធ្វើឲ្យជនអ្នកដើមកំណើតស្រុកដ៏ធំខ្លួនយ៉ាង
ខ្លួនឯងក៏ត្រូវបង្ខាំបង្ខាញពួកអាយ៉ងដែរ ។

មួយវិញទៀត លក្ខំរើខេមប្រទេសផ្សេងណា មានការខាត់
ខន្ធាតិនប្រទេសផងនោះប្រែប្រួលណាស់ ព្រោះពួកអាយ៉ង
កាលនៅក្នុងប្រទេសផងនោះ ឃើញគេរកស៊ីបានគ្រប់អស់
មានផង្រួចជារដែរ ។ ក្នុងរវាងនេះ ឃើញបង្ហាញថា កាលពួកអាយ៉ងមកប្រទេសផង ជួបខេត្តកង្វះវេទដែរ តែកាលនោះគេមិន
ខាន់ជួនចង់ក្រងតម្លៃរវេទឲ្យបានជាតម្លៃ មានបែបដែនត្រឹមត្រូវ
នៅទេ ។

ការដែលពួកអាយ៉ង ចំព្យាយាមរៀបរៀងលក្ខំសាសនា
របស់ខ្លួនឲ្យរលាយចូលជាមួយលក្ខំសាសនាជនអ្នកដើម
កំណើតស្រុក នេះជាមូលហេតុនាំឲ្យកើតលក្ខំវេទខ្មែរ ។
ដូច្នេះ លក្ខំសាសនាឥណ្ឌា ក៏ដើរចូលទៅកាន់សម័យទី ២

គឺ សម័យវេទៈ ដែលលោកឆ្លុះឲ្យឃើញជា ប្រចាំណា

ជា ១.៤០០ ឆ្នាំ ប៉ុន្តែសម័យក្រុង ។

សម័យនេះ មនុស្សមានការចេះដឹងប្រសើរជាងពីអតីត-

កាលខ្លះបើយ មនុស្សយើងចេះយល់ថា មានព្រះទេពមាក្នុង

ហាងដុំ ការព្រះតាងរាងកាយ មនុស្ស សត្វ ដើម ដី

ភ្លើង ខ្យល់ ទឹងដែនទាំងអស់ ហើយមានអំណាចលើវត្ថុទាំង

អស់ដែរ ការបង្រៀន ការបង្ហាត់ស្រែចំការ តន្ត្រីរបៀបច្រៀងនាង

រាំរែត ដើម្បីឲ្យរោងរែងតាមប្រភេទនៃសេចក្តីសុខសប្បាយ

ផ្សេងៗ ព្រមទាំង ការនែនបទសូត្រចំពោះព្រះទាំងឡាយ ។

២. សម័យវេទ ឬ តន្ត្រ សម្រាប់សូត្រសូត្រចំពោះទេពតា

ព្រលឹងខ្មែរ
www.ameklimer.org

ហៅថា វេទ ។ វេទ ប្រែថា "ការចេះដឹង = Savoir" ជាគម្ពីរ

ព្រាហ្មណ៍ ដែលយើងធ្លាប់ឮដឹងមកហើយថា ត្រយីវិទ្យា ឬ

ត្រៃវេទ មាន ៣ គម្ពីរ តែដែលតាមពិតមាន ៤ គម្ពីរ គឺ :

ក- ប្រៃក្សេធ មន្ត្រៈជាបទឆន្ទៈ សម្រាប់ស្មូត្រអង្វរការ
បន់ស្រន់ប្លងស្នង ប្ដូ សរសើរប្ញកបូជាទេពតា ។

ខ- សាធរវេធ ជាបទឆន្ទវែង សម្រាប់ស្មូត្រ កងពិធី
ប្ញាយតឹកសេរបីរោះព្រះឥន្ត្រៈ បន្ទន់ចិត្តព្រះឥន្ត្រៈ ។

គ- យេដ្ឋវេធ ជាបទភយ ស្តីពីការធ្វើពលិកម្ម
និងប្លងស្នងទេពតា ហើយមានមន្ត្រៈប្រែកបផង ។

ឃ- អាវ៉ាវេធ ជាគាថាមន្ត្រៈអាគម សេចក្តី បន្ទូលក្តី
សិទ្ធិ អាថក្តប់ សម្រាប់ស្មូត្រជាឧបទ្រេតចម្រៀង ប្រុះខ្លះចម្រៀង
ឆាប់ឲ្យតើតស៊ើសួស្តីជយមង្គលដល់ខ្លួន ត្រម៉ាំដំឆ្លើយឲ្យផល
អាក្រក់ជាអំពៅលើសត្រូវរៃគឆង ។

ការចងក្រងវេរ ធ្វើជាតម្រាយបរិបូណ៌រោះ តាមតិ
មានតែមួយទេ គឺប្រមូលយកមន្ត្រៈស្មូត្រស្តីតអង្វរការសរសើរ
ទេពតា យកបទស្មូត្របន្ទំចិត្តព្រះឥន្ត្រៈហើយថ្វាយទឹកសោម
យកបទភយដែលស្តីពីពិធីធ្វើពលិកម្ម ប្លងទេពតាចំនួនអស់
នេះ មកប្រមូលបញ្ចូលគ្នាធ្វើជាតម្រាយមួយហៅថា "វេទ" ។

តមក ព្រាហ្មណ៍ជាម្ចាស់វិដ្ឋ ដែលមានឧបាទ្ធិកដ៏ដាំនិះ
បានវិញកវែងនេះចេញជាតម្លើរមួយ ។ ដោយវិបក្ខតាំងដើម្បី
ជាការស្រួលប្រតិបត្តិ គឺវិញកផកយកបទសូត្រកន្លងមកថ្វាយ
ខ្ញុំកសោម និងបទសូត្រសរសើរបន្ទន់ចិត្តព្រះឥន្ទ្រ ខ្ញុំកជា
តម្លើរមួយឲ្យឈ្មោះថា សាមវែង, វិញកបទកយដែលស្តីពី
ពិធីកម្មបួងសួងទេពតា ខ្ញុំកជាតម្លើរមួយទៀតឲ្យឈ្មោះថា យជុ-
វែង ។ លុះវិញកចេញដូច្នេះហើយ បទដែមនៅសល់តែជាមន្ត្រ:
គឺធនូសរសៃ. តាតាចន្ទ្រាយ ហើយឲ្យឈ្មោះមន្ត្រនោះថា
ឋូរគ្វេទ ។ ពាក្យ "ឋូរ" នេះប្រែថា "សរសើរ" ។ ដូច្នេះវែង
នេះទៀងជាមានន័យប្រែការរហៀងថា "ត្រៃវែង" ។ តមកទៀត ព្រាហ្មណ៍ប្រមូលតាថា មន្ត្រ ពាក្យ តូវតែសន្និសិទ្ធិវិបស្សកស្រែក វែងមិនមែនជាវែង តែវែងនេះផ្សឹងថា បានផលល្អ
សម្រាប់ខ្លួនគេ យកមកបូបូតាធ្វើជាតម្លើរមួយទៀតឲ្យ
ឈ្មោះថា អថវិវែង ទៀងជាវែងមាន ៤ ប្រការ តែគេហៅត្រឹម
តែ "ត្រៃវែង" គេមិនហៅថា "ចតុវែង" ទេ ។

អ្នកគ្រាជ់អស្ចារ្យម៉ង់ន៍ម្នាក់ឈ្មោះ ហិល្ស ប្រេន (Hille Brentd) បានប្រែតម្លើរនៃទាំងអស់ រួមជាមួយអ្នកគ្រាជ់អស្ចារ្យម៉ង់ន៍ច្រើនទាក់ទងគ្នា ដែលបានរើជ្ឈាប្រទេសឥណ្ឌា អ្នកគ្រាជ់ទាំងនេះ តាលតំតុងពីការណាវេ បានសម្លែងសេចក្តីយល់ឃើញថា តារាដែលត្រាហ្ស៊ាណាវែកបទបម្លងចិត្តវែកបទភាយបេញ្ចេញជាតិរនេះ ជាតារាធ្វើល្អប្រឡែតណាស់ ព្រោះថាយើងយើងពីការណាយើលសំនួនវាហារនិងភាសា ត្រូវតាំងយកការបេះដើង ដែលតើតតាការស្រាវជ្រាវនៃ ។ ទៀតមកជួយជ្រុងផង តែយើញច្បាស់ថា វេទជើមមានត្រឹមតែជាបន្ទុះតិ ធនូដែលសល់ទៅក្នុងប្រទេសនៃប៉ុណ្ណោះឯង ឯបទបង្ហូនចិត្ត តិ សាមវេទិ ឯបទភាយ តិជយុវេទនោះ ជាពាក្យបន្ថែមបន្ថយផ្សេងដោយឡែក ។ ទោះយោបល់ការវែកវេទបេញជា ៣ ប្រការ ឬដោយបេតមាជ្ឈបម្ពេតដោយ តារានេះ ពុំត់ជាការធ្វើដោយប្រៀតមួយដែរ ឈ្មោះថាបានធ្វើឲ្យតម្លើរបូនទ្ធសល់

នៅតែចំណែកបទសុទ្ធតាមដើម គឺថាជា "របស់ចាស់ របស់បុពណាសុទ្ធ ។" ឲ្យតើគឺមានជំពាក់ជ្រាកជាខ្លាំង ។

ដោយតាពិចារណាអ្នកជ្រាអស្ចារ្យដ៏ថែលបានពោលមកហើយនេះ យើងយើញថា គម្ពីរវេទ ឬ ពាក្យខ្ញុំចង់សេចក្តីថែលជាគ្រឿងប្រកបរវែងនេះ គឺតជាតើគម្ពីរបុកណាសាលរៃមន តែមានរូបពេញលក្ខណៈគឺសាលរ៉ាទាន ក្រោយ គឺសាលថែលតើមានរូបតែណាស្រេចរៃស មានការត្រប់ត្រងត្រឹមត្រូវ មានព្រះពជារ៉ាស្រួលប្រុង មានអ្នកជ្រាប្រុងហិតជាខ្លាំងក្លាអមអង្គព្រះមហាក្សត្រហើយ បើយើងនឿាក្យថា «មនុស្សសាធលទំសាសនាខ្លួនដោយការស្រើយវត្ថុថែលយើងបានច្រេះយើញជាគ្រាលហើយ" យើងក៏គួរផ្សឹសេចក្តីប្រាប់អ្នកជ្រាផ្សអស្ចារ្យដ៏ក្តងរឿងនេះដែរ ។

ក្តងគម្ពីរវេទថែលជាឯកសារចាស់បំផុតនេះ យើងចាប់សេចក្តីបាន ថា ខេពតាថែលធំបំផុតគឺ ព្រះឥន្ទ្រ មានអ្នក

ក្រោជ្ឈាវីប្រឹក្សាវិជ្ជាការគឺព្រះត្រៃហស្សតិ មានព្រះវរុណាគាន់
នាវីជាខត្តាអាយេត អ្នកណាធ្វើទុសព្រះវរុណាជឹងចាំឯអស់ បើ
មានមន្ទុស្សព័រនាក់ប្រឹក្សាគាចំតំចុំដ៏ប្លី ព្រះវរុណាមកអែបលប
ចាំស្លាប់ មានព្រះយមៈគាន់នាវីជាកន្លះក្បាល សម្រាប់ជាតំ
ខោសរុកនៃលប្រព្រឹត្តទុច្ចរិត ស្ងប់តែលនៃលអ្នកខោះស្លាប់
ហើយ តែព្រះយមៈបម៉ាយ៉ាង ផ្សងគ្នាតីព្រះទុស៊ីសស
បើស៊ីសុីស ដំខ្លួនគឺនាក់ប្រឹក្សាទាំងដែរ នាវីជាកន្លះខ្លាំងលីព្រះ
សរីរ៍ នៃលទុកជាសាលាយុត្តិធម៌ បើព្រះសរីរ៍ត្រូពិនាក្បាលទៅ
ហើយឃើញថា មានខោស គ្រូវបញ្ជូនទៅទៀព្រះយមៈធ្វើ
ខោសតទៅទៀត រឺធីនេះទុកជាការគ្រប់គ្រងប្រៃសីរណាស់
ល្មមយល់ថា គេមានការគ្រប់គ្រងដ៏ល្អហើយ ។

ឯការសាងៈពតាខ្លីនបែបនេះ កំត្រូវសាងខ្លីនតាម
នៃនការគ្រប់គ្រងរបស់មនុស្សនៃរ គឺព្រះឥន្ទ្រទុកជាព្រះក្រជា
ព្រះត្រៃហស្សតិទុកជាអ្នកច្រាជ្ញ ជាវីប្រឹក្សារមព្រះអង្គ មាន

ក្រមព្រះខត្តរាជ មានសាលាយុត្តិធម៌ ជាទីជំនុំ ។
ព្រះឥន្ទ្រប្រៀបដូចព្រះមហាក្សត្រាធិរាជ តីប្រុងយ៉ាងអ្នកចម្បាំង
ច្បាបច្បាមតួកបំស្ទាប ដែលប្រទុស្សមនុស្សជាតិ ពេនរោងឆ
. សំខាន់ដើរដោយតម្រេហាវ ឆ្លាវរុង ហានសារ ហានព្រះខ័ន
ហានតទា ជាន់ត្រឿងសម្រាប់ចាប់សត្រូវ ហានតាហាន: តីដើរ
ឮពាក្យ ជួនគាលទ្រង់រាប់ទីមសេះក្រហម [illegible] ។
ព្រោះណាំថាន់សាន់សុកប្លាយព្រះឥន្ទ្រខ្មែរ ជាសុក
ដែលធ្វើតាជាតិឈើមួយប្រភេទហៅថា រសាម: ។ នាទីព្រះ
ឥន្ទ្រជាអ្នកចម្បាំង តែព្រះឥន្ទ្រចម្បាំងឈ្នះគ្មាន ចាញ់គ្មាន
មិនស្មុគ្នាតែឈ្នះជកបះខ ដើម្បីឲ្យព្រះឥន្ទ្របះតែចម្បាំងជាខិច្ច
ខៅ មិនឲ្យឈប់ឈរហូតតទៅ ។

វិធីប្រតិបត្តិសម័យបែបនេះ មិនមានរួចនៃក្រៅតាការ
សែនបួងស្នងបួងជាបែប គឺ ធ្វើពិធីបួង ធ្វើតប: តែមិនមែនបាន
សេចក្តីថាលុះបែប ឥតមានសីលធម៌ដ៏ប្រសើរនោះទេ ពាក្យ

សូត្រនេះសរសើរខ្លួនឯងហើយ ជាសីលធម៌នៅក្នុងខ្លួនប្រុសខ្លួនស្ត្រី អ្នកណាមិនល្អ តំណាងក្នុងពាក្យសូត្រនេះសរសើរខ្លួនឯងហើយ ។

សម័យបុរាណ តើមានខេត្តឈ្មោះអ្វីខ្លះ ប្រជុំជនក្នុងសម័យនោះ តើមានខេត្តឈ្មោះអ្វីខ្លះ ព្រះព្រហ្ម ។ ព្រះព្រហ្មនេះ តើគេឃើញបានដូចម្តេច ? ពួកអាយ៉ងនេះឯង តាលមានការចេះដឹងហើយ មានការចេះត្រិះរិះរកហេតុផលហើយ តំនឹកគិតឃើញថា ព្រះអាទិត្យ ព្រះចន្ទ ព្រះអគ្គិ ព្រះវាយុ ព្រះភពនេះ ប្លែកតែគេឯង ? អ្នកណាបង្កើត ? ដូចខ្លួនយើងឥលូវនេះ តើគេមកតែតែងដោយការស្រមើយមានមែនទេ ? គ្មានមក ពុះពេកតាំងនេះអ្នកណាជាមែន ? ពួកព្រាហ្មណ៍គិតគ្នាមួលមតិដូចនេះហើយ តំបង្កើតទេពតាធំមួយទៀតឡើងឲ្យឈ្មោះថា "ព្រហ្ម" ។ ព្រះព្រហ្មតើនគ្រាយព្រាហ្មណ៍ទេ នេះជាសេចក្តីពិតៗ អ្នកប្រាជ្ញនេះគេហេតុផលដទៃទៀត តំយល់ឃើញស្រេចគ្នាដែរ

សាស្ត្រាចារ្យអល្លឺម៉ង់ឥម្ភាក់ គឺលោកស្ត្រុស (Otto Streuss)
អធិប្បាយថា សេចក្តីពិតក្នុងគម្ពីរវេមភ័មានច្រើនដងហើយថា
ត្រូវតែឲ្យមានទេពតាធំបំផុតមួយអង្គ ព្រោះមានត្រឹមតែព្រះ
ឥន្ទ្រមួយអង្គមិនគ្រប់គ្រាន់ទេ មួយទៀតមានពាក្យសូត្រស្តុត
ទេពតាច្រើនអង្គ ដែលសាន៍លោក សាធមនុស្ស គ្រាន់តែមិន
បញ្ជាឈ្មោះទេពតានោះថា ជាទេពតាអ្វីប៉ុណ្ណោះ ប្រឹត្រឹមតែ
ពាក្យថា វិត្ថូតម៌ិ ដែលវែទ្យរច្រើនស្គាល់ថា ព្រះវិស្ណុកម្ម
ទេពតានេះជាអរូបធម៌ គឺ មិនមែនមានរូបកាយទេ គ្រាន់តែ
ជាសភាវធម៌ប៉ុណ្ណោះ ។ លោកជេម ស.មេស្តុន (Jaines
S. Meeton) អធិប្បាយថា នៅថ្ងៃសម័យវេទ មនុស្សពុញ
ច្រាន់ទីធ្លាព្រះឥន្ទ្រគាន់តែខ្លាំងខ្លឹង ។ ព្រះឥន្ទ្របាំងបាត់ភ្លៃតែ
ញ្ញាយពេក ប្រព្រឹត្តតិមិនល្អសោះ លបលួចប្រពន្ធគូនេត
រឿយៗ លួចតាំងប្រពន្ធបូស៊ី ភំវៃហធម្មសីធីវ្រៃ ផឹកទឹក
សោមស្រាវីងខ្លួបជានិច្ច មនុស្ស អស់ជ្រះថ្លា ក្នុងពេលនេះ

ហើយដែលព្រាហ្មណ៍ព្យាយាមលើកព្រះសរីភ្លួឲ្យជាធំខ្លាំង ឯ
ពាក្យថា ប្រជាបតិ ក៏លោកមេស្តុនយល់ថាជាឈ្មោះនៃទេពតា
សរីភ្លួនេះឯង ។ នេះជាតាក្យអធិប្បាយអ្នកស្រាវជ្រាវ ដែល
ជាន់តិចារណាគម្ពីរវេទដោយល្អិត ។ មានពាក្យអធិប្បាយផ្សេង
ដទៃទៀត ជាតាក្យអធិប្បាយរបស់អ្នកជ្រាជ្រអស្លឹម៉ង់ក៏ដែរ គេ
ជាន់អធិប្បាយថ្លែងថា ការរៀបចំលំដាប់សាសនាព្រាហ្មណ៍នេះ
ឆ្លើតាយដំណែរដែលគេរៀបចំស្រុកខ្មែរ គឺ កាលពួកអាយ៉ឺនជាន
ចូលបកគ្រប់គ្រងដែនដីឥណ្ឌាហើយ អាយ៉ឺនមៃនឹកដឹងថា
វណ្ណៈខ្លួនគ្រប់គ្រង តមកក្នុងកាលជាខាងក្រោយ មានអ្នក
ខ្លះជាន់ជាព្រះរាជាមានអំណាចធំ ជាន់ជាតុជាធិរាជលើព្រះ
រាជាតំណាងខ្លួនទៀត ហើយបង្កើតពាក្យថា "ចក្រពត្តិ"
ខ្មែរដែរ ក្នុងពេលនេះលុះ "អគ្គមេជ" ក៏តើតមានក្នុងសាសនា
ព្រាហ្មណ៍ខ្មែរដែរ គឺអ្នកណាត្រូវការឲ្យជាន់ជាចក្រតត្រាធិរាជ
ត្រូវលែងរេះឲ្យចូលទៅរួមជាមួយ ។ ហើយលើកតម្កើងតាមទៅ

ដែនណាមរណ្តាយឲ្យសេះចូលវាបាន គេសំគាល់ថា ដែន
នោះព្រមចុះចូលជាប្រទេសរណាមរហើយ បើមិនព្រមឲ្យសេះ
នោះចូលទេវេ ក៏ចំពាំដែលដើរទៅតាមក្រាយៈសេះទំងចូល
លុកវាយដណ្តើមយកភ្លាម ។ ប្រពៃណី "អន្តរមង" នេះ
មានខ្លះទៅពេញសាកលផ្ទៃមុខក៏កាលនោះ ។
ឯការគិតសាន់ទេពតាអន្តិ ។ ឲ្យរឹងរឹតនេះប្រសើរខ្លាំង
ទ្វីសណ្តុក ក៏បាន ក៏នាំឲ្យនឹកឃើញសម័យនេះឯង គឺរដ្ឋាភិបាលយើង
មួយតំនិត ចង់សេចក្តីព្យាយាមរបស់ស្ត្រី ដែលប្តូរចាប់ដំ
ឲ្យបានជាបក្រពត្រគាងពាផនេះ ។ សេចក្តីនេះបញ្ជាក់ឲ្យយើញថា
លទ្ធិសាសនាឥណ្ឌាសម័យនោះ តែងវិលទៅតាមបាលនា
ទាំងផ្លូវនេះយ៉ាបាយជាផកប ។ ហេតុផលទៅជាដូចម្តេចក៏ដោយ
តែព្រាហ្មណ៍បានបង្កើតទេពតាធំបំផុតមួយអង្គ ហើយនិតិត
ឲ្យមាននាឈ្មោះប្រហាក់ប្រហែលគ្នានឹងពាក្យថា "ព្រាហ្មណ៍"
ដែលឲ្យសមរម្យនោះ គឺត្រូវឲ្យឈ្មោះថា "ព្រហ្ម" ហើយប្រាប់

ថា "ព្រហ្ម" ជាបុព្វបុរសរបស់ព្រាហ្មណ៍ ។ ក្នុងគាលេខាះ ព្រាហ្មណ៍តំណែ្លនហាន:ខ្លីឆេវ៉ៃសំស្ឌឹងនឹងខេតតាតាំងឡាយ តឺព្រាហ្មណ៍ជាខេតតាខៅនាហានមនុស្សលោកនេះឯង ។ គារគិតសាងព្រះព្រហ្មនេះ កំគេគិតល្អិតល្អន់ណាស់ដែរ គិតថា សាងព្រះព្រហ្មដូចម្តេចឲ្យបានប្រសើរ ព្រោះគេបានជឹងរឿងសាងព្រះឥន្ទ្រូចហើយ តឺ គាលេខាះ សាងព្រះឥន្ទ្រឲ្យមែរបូណ៌ដោយសេចក្តីសុខគ្រប់ប្រការ ឲ្យមានជាយោ ឲ្យមានបរិតារបម្រើគ្មានស្កាំ កម់តាំងពាន់ ។ គាលំតែព្រះឥន្ទ្រឈ្មក់ស្រឹងតាមឈ្មប់ប្ញុ ដើរលួចប្រពន្ធគេឯង ប្រព្រឹត្តអនាចារផ្សេង ។ គារសាងព្រះព្រហ្មអង្គ កំត្រូវសាងឲ្យខុសគ្នាតីគារសាងព្រះឥន្ទ្រ ព្រោះសាងព្រះឥន្ទ្រខុសខៅហើយ សំខាន់បំផុត គឺសាងព្រះព្រហ្មកុំឲ្យមានប្រពន្ធកុំឲ្យលេងគាម ។ ធ្វើដូចម្តេចមិនឲ្យមានប្រពន្ធ ? បើសាងឲ្យមានរូបកាយដូចមនុស្ស ប្តូខេតតាដទៃ ។ កំត្រូវតែមានប្រពន្ធគាលំតែបាន

ហើយមានឪកែវតែប្រើនទៀតទៅ ដូចព្រះឥន្ទ្រជួញ្ជាះឯង ហើយ
និងវិរុឡ្ហកយក្ខទូចដូចព្រះឥន្ទ្រទៀត ប៉ើសាងកុំឲ្យមានប្រតន្ទ
បានតែម្នាក់ឯង កំត្រូវសាងកុំឲ្យមានប្អូប គឺមិនឲ្យទៅជាប្អូបធម៌
ត្រាន់តែជាអាមធម៌ គឺតស្ដីតស្ដន់យ៉ាងនេះហើយ ក៏សាងព្រះ
ព្រហ្មទៀង មិនមានទ្វួន មិនមានប្អូប គឺព្រះព្រហ្ម ដែល
ត្រាច្ចាក៏សាងទៀងថ្មីនេះ ត្រាន់តែជាសកាវធម៌ប៉ុណ្ណោះ ។
ជូនេះហើយបាវដាក៏តប្រតៃណាទៀងថា "ស្ត្រីជាទោសនៃត្រូវប្លែបរិយ:" ក្នុងសាសនាតាំងឡាយទៅប្រៀសឥណ្ឌា
ព្រោះដើមហេតុបកតីសាងព្រះឥន្ទ្រឲ្យមានប្រតន្ទ្រច្រើន ។
រឿងទេពតា គឺព្រះឥន្ទ្រដែលនិយាយថា មានប្រតន្ទ
ច្រើន ហើយចេះដើរលួចប្រពន្ធគេឯងទៀតៈនេះ ប៉ើមើលឲ្យ
សព្វ ។ ទៅ ព្រះឥន្ទ្រមិនមែនមានហ៊ានៈជាទេពតា ទៅលើ
មេឃទេ ដោយពិតគឺមនុស្សប្រើយ៉ងនេះឯង ដែលមានហ៊ានៈជា
ជនុកដូចទេពតា ហើយគេឲ្យៈឈ្មោះថា "ព្រះឥន្ទ្រ=អ្នកធំ"

ហេតុនេះហើយបានជា អ្នកនេះបង្កើរល្ខបប្រពន្ធគេឯង ដូច
ជាល្ខបប្រពន្ធបូស៊ីជារដើម ជាហេតុនាំឲ្យគេស្អប់ខ្ពើមរហូតដល់
គេមិនជ្រះថ្លាគេចង់ល្ខុបចោលទៅវិញ ហើយគេបង្កើតអង្គថ្មី
ទៀតមិនឲ្យមានរូបគឺបង្កើត "ព្រះព្រហ្ម=អ្នកប្រសើរ" នេះឯង។

រឿងនេះ ខំនឹងជាដូច្នេះទេដឹង ?

ឬយទៀត "ព្រះព្រហ្ម" នេះ មានមកពីឧយរហើយ ។
ឯព្រហ្មនេះ ជាធម្មៈដែលគេតែងច្រើនក្នុងលោក ព្រោះ
ធម្មៈមិនមានរូបកាយ ។ តែសម្ភក្តិយល់ច្រឡំគ្រោះព្រហ្មណ៍ថា
ធម្មៈដែលគេតែងមានខ្សែនៅក្នុងលោកនោះ គឺគេតែងដោយការ
ផ្សំចូលគ្នា ទៅជាស្ថិតមួយ ហើយអណ្តែតនៅក្នុងលោកនេះ
ឬយម៉ឺនកល្ប តមក ស៊ុតនោះក៏បែកធ្លាយទៅ ព្រហ្មដែល
នៅក្នុងស៊ុតនោះ បណ្តាលឲ្យបែកជាពីរចំហៀង មួយចំ-
ហៀងគេតែងបានជាផែនអាកាស មួយចំហៀងទៀតគេតែងបាន
មនុស្សលោក ព្រះព្រហ្មសាងសារតើរាត្រ នៅក្នុងហានសង្ខ

សាឆសារតើវត្តឲ្យមានទៅហានមនុស្សរលោកនេះ មុនដំបូង
សាឆជាភ្នើង ឲ្យមកដុតបំផ្លាញរបស់ដែលជាបាបអកុសលឲ្យ
អស់ទៅ ហើយសាឆខ្មែរទៅលត់ភ្លើងនោះ លុះខ្មែរនោះលត់
ភ្លើងទៅហើយ ខ្មែរនោះធ្វើឲ្យដីមានជាតិ ជាហេតុនាំឲ្យ
មានការដុះលូតលាស់ មានព្ងួសតើវត្ត មានស្រូវជាដើម
បរិបូណ៌ មានដើមឈើ ហ្វូនសត្វ មានមនុស្ស ឥឡូវ
មនុស្ស មានមនុស្សម្នាក់ជាកូនព្រះអាទិត្យ គេតម្កល់ជា
ស្តេចដែនដី បានគ្រប់គ្រងប្រជាជនតាំងតែពីកាលនោះមក ។
រួមសេចក្តីទៅថា ព្រហ្មសាឆលោកនេះម្តងទៀត គឺសាឆ
លោកដែលធ្លើរដោយស៊ីត ជំនួសលោកដែលព្រះឥន្ទ្រសាឆ
ដោយសស្សរឈើ មកធ្វើជាគ្រឿងលំទ្រដំបូល កាលព្រះ
ព្រហ្មសាឆលោកដោយស៊ីតយ៉ាងនេះហើយ រឿងសាឆលោក
របស់ព្រះឥន្ទ្រនោះ ក៏ទៅជាមោឃអស់ទៅ ។ រឿងនេះ
ព្រាហ្មណ៍អាចផ្ទាស់ប្តូរតាមតេញចិត្តខ្លួនបានតាំងអស់ ។

ប៉ុន្តែនឹងចប់រឿងវេទ យើងគួរៈរៀនវេទទី ៤ បន្ថែមទៀត ។ វេទទី ៤ ឈ្មោះ អថរ្វវេទ ។ វេទនេះ គេប៉ន់ប៉ាន់ជាគ្រឹះគ្រា-
ណាគមសាស្ត្រ ដែលមានអំណាចខាងមន្តអាគម ហើយប៉ន់ប៉ាន់ថាគេតែងប្រើ
ណាស់ ។ យើងបានដឹងថា ព្រាហ្មណ៍មានហ៊ានៈខ្ពស់ ណាស់ គឺមានហ៊ានៈជាប់ត្រចឹងខេតតា តមកថា បើបានធ្លាប់ឮ
ឲ្យបានត្រឹមត្រូវ អាចមានអំណាចបង្កាប់ខេតតាបានទៀតផង ដោយហេតុតែខ្លួនមានអំណាចសក្តិសិទ្ធិយ៉ាងនេះ ព្រាហ្មណ៍
សាងអថរ្វវេទខ្លួនឯង ដោយការប្រមូលយកវេទមន្តគាថាអាគម សម្រាប់សែកទាំងប៉ុន្មាន ដែលគេឮថាខ្លាំងក្លាតែសក្តិសិទ្ធិ
មានមន្តសូត្ររំងាប់គ្រោះ ដេញឧបទ្រពចង្រៃនាំឲ្យតើតសុវត្ថិ-
ភាពជាដើម ហើយខេតតានឹងប្រគាន់ឲ្យ បណ្តាលឲ្យ តាម
ដែលព្រាហ្មណ៍សុំ ដោយការកេរយមន្ត ឬ ដោយតិតការ
យ៉ាងណាមួយ ក្រែវតែធ្វើឲ្យពេញចិត្តខេតតា ដូចពោលមក
ហើយនេះ ទៅមានការធ្វើឲ្យលាញ់ទៀត ដូចជាមន្តនៃសេ-

សាស្ត្រ គប់រួប គប់សាមគ្គីធ្វើ ឬ ធ្វើស្នេហ៍ឱ្យស្រលួយចិត្តគឺតភ្លឺ
ស្រឡាញ់ តុំមោះធ្វើឱ្យរំពិត្តៅជាខួចចាំតជាដើម ដែះ
ហើយជាតម្លើរជាន់ក្រោយ ដែលព្រាហ្មណ៍ផ្សឹថា ពេចធ្វើឱ្យ
ទេពតា ក្តៅក្រហាយឃ្លានដោយមន្ត្រវេស ។

សម័យនេះ ផ្តួលសំសាបរលាបទៅមួយអន្លើដោយ
ការគឺតត្រេះត្រាក្នេរឡើង តទៅ លទ្ធិសាសនាព្រាហ្មណ៍ចាន
ឈានចូលទៅដល់សម័យទី ៣ គឺសម័យព្រាហ្មណៈ ដែល
បានឈ្មោះមកពីព្រហ្ម ។

៣- សម័យព្រាហ្មណៈ:-កាលព្រាហ្មណ៍មានឫទ្ធិតព្រះ

ព្រហ្មបានហើយ ក៏ប្រកាសប្រាប់ប្រជាជនភ្លេចទៅថាព្រះព្រហ្ម
នេះ ជាទេពតាខ្ពស់ផុត ការសំខាន់បំផុត គឺព្រះព្រហ្ម
មិនមានរូបរាង គ្រាន់តែជាសភាវធម៌ មិនមានកូនមិនមានប្រ-
តន្ធ មិនបេះបរិភោគគាមគុណ ប្រជាជនពេញចិត្ត ព្រោះ
ឃើញថាវិសេសជាងព្រះឥន្ទ្រមែន ដោយខ្លួនស្អប់ខ្ពើមព្រះ

ឥន្ទ្រូណាស់ តែដែលថាព្រះព្រហ្មមិនមានរូបនេះ ប្រជាជនមិន
ស្ងួរតែញ៉ាំចំណុះទេ ព្រោះគេមិនអាចនឹងគោរពសាវធម៌ដែល
មើលមិនឃើញនោះបាន ។ តមក ពួកព្រាហ្មណ៍ប្រកាសប្រាប់
ប្រជាជនទៀតថា បានគេឃើញហើយ សេចក្តីពិតព្រះព្រហ្ម
មានរូប មាន៤មុខ ៨ មើលទៅគន់ទិសទាំង ៨ បាន មើលឃើញ
លោកគ្រប់ជ្រុងបាន តែមិនហានប្រតន្ទនេះ ។

ព្រះព្រហ្មកើតខ្សឹងដូចប្តូចក៏ដោយ លក្ខណៈដូចប្តូចក៏
ដោយ តែការសាងព្រះព្រហ្មខ្សឹងនេះ មានផលប្រយោ
ណាស់ ព្រោះជាការបង្កើតខ្លួនក្នុងផ្លូវសាសនា ដែលជាប្រកួត
ឲ្យកើតសិទ្ធព្រាហ្មណ៍ខ្សឹងតឹ :

๑- ធ្វើឲ្យកើតធម៌វិសេសរបស់មនុស្ស គឺ ព្រហ្មចរិយៈ
๒- ធ្វើឲ្យកើតលទ្ធិអាត្ម័ន ជាលទ្ធិខ្ពស់ក្រៃលែងក្នុងសាសនាព្រាហ្មណ៍
๓- ធ្វើឲ្យកើតលទ្ធិទបនិច្ចទ ជាលទ្ធិជាន់ឯកក្នុងសាសនាព្រាហ្មណ៍ ។

๑-ព្រហ្មចរិយៈ - ការបំពេញផ្លូវ មិនឲ្យព្រះព្រហ្មមាន

ប្រពន្ធនេះ ឆ្លើយតែតគំនិតប្រៃស៊ីវិជ្ជមួយ គឺជួយមនុស្ស
យល់ឃើញថា តាមគុណជាធម៌លាមក ពួកព្រាហ្មណ៍ តាល
ដើមជួបជនធម្មតាខ្លះៗ មានប្រពន្ធមានកូន ប៉ុន្តាព្រាហ្មណ៍
ប្រពន្ធជាព្រាហ្មណី ផ្ទុចត្រួសារធម្មតា ហើយប្រកបអាជីវកម្ម
បានខ្លះផង តាលបើយោនព្រះព្រហ្មមិនឲ្យមានប្រពន្ធ គឺ
មិនតាក់ឆនឹងតាមគុណ តជាគុណប្រៃស៊ីវណាស់ ព្រោះ
ជាហេតុនាំឲ្យពួកព្រាហ្មណ៍ខ្លះគេញចិត្ត ប្រព្រឹត្តតាមមែមហន
ព្រះព្រហ្ម ទើបតើតរៀងជាព្រាហ្មណ៍មាន ២ ប្រភេទ គឺ

๑- សមណព្រាហ្មណ៍ ព្រាហ្មណ៍ជាសមណៈ ប្រព្រឹត្ត
ព្រហ្មចរិយធម៌ មិនមានប្រពន្ធ មិនតាក់ឆងដោយតាមគុណ
នៅដោយឯកឯតែម្នាក់ឯង ។

២- គហបតិព្រាហ្មណ៍ ព្រាហ្មណ៍ពួកដើម នៅគ្រប់
គ្រងផ្ទះ មានប្រពន្ធ មានកូន ប្រកបអាជីវកម្ម ធ្វើជំនួញ ធ្វើ
ស្រែចំការ ផ្ទុចជនធម្មតាខ្លះៗ ។

នេះហើយជាប្រភពនាំឲ្យកើតស្ថាប័នដ៏ធំក្រៃលែងហៅថា
បរិយាយ: ប្រែថា "ការប្រព្រឹត្តដូចព្រហ្ម ឬការប្រព្រឹត្តឲ្យ
ទៅកើតជាព្រហ្ម" ជាស្ថាប័នដ៏ប្រសើរវិសេស ហើយមាន
ពេលចូលទៅក្នុងសាសនាជាច្រើនផង ព្រោះជាបដិបទា
ប្រសើរ ដ៏បរិសុទ្ធ ។ រីឯខ្ញុំយើងក៏ហៅអ្នកបរិសុទ្ធម៉ិនខាត់
ចន្លះដោយគាមគុណាខេះថា "ព្រហ្មចារី" ដែរ ។ ការលះតាម
គុណាបញ្ជាទៅបួសនៅដោយខ្លួនឯងឆ្ងាយ ជាការលះប្រសើរ
បំផុត ។ ការលះដោម មានតាបសបួសីដែរ តែជាតាបសបួសី
មានតរៃហេ ប៉ាន់ជាមានរឿងដំណាលថា ព្រះអង្គទៅលប
ល្អបតរៃយាបួសី តែស្ថាប័នថ្មីនេះ ប្រសើរវិសេសជាងមុន
ពិតមែន ព្រោះតើតទៅជា សច្ចធម៌ ។ ការបដិវត្តន៍នេះ ពុកជា
វិធីប្រសើរមួយនៃប្រវត្តិសាស្ត្រឥណ្ឌា មានមន្ត្រីសួរលះបង់ទ្រព្យ
សម្បត្តិ លះគ្រួសារ លះយកវ៉ាសសុខ បញ្ជាទៅនៅម្នាក់
ឯង មិនខាត់ខ្លឹងឆ្ងឹងតាមគុណា ជាបុគ្គលវិសេសពិត គួរហៅថា

ព្រហ្មចារី ដែរបានបន្ថែមសេចក្តីពន្យល់ជាច្រើនទៀត ដើម្បីសម្រាយ
សារគំនិតព្រះព្រហ្មខ្លួនឯង ជាពិសេសការពន្យល់អំពីសាសនា ដូចជា
ចរិយាមួយដ៏ធំធៀបលើសនៃសីលធម៌ ក្នុងប្រយោជន៍ដល់ការទូន្មាន
មានផលល្អចំពោះនៃខាងឯសាសនា ជាផលដល់ប្រយោជន៍
ជាតិ និងជីវិតរបស់ប្រជាជនខ្លះទាំងអស់ គឺមនុស្សក្នុងដួងចិត្តដ៏
ប្រសើរបួយ ដែលសាសនាបានប៉ះពាល់ដោយស្រួល ដូច
យើងបានដឹងថា មានក្នុងខ្លួន ការនៃសម្ព័ន្ធយោគនឹងព្រះ
ព្រហ្ម ប្រគល់តាមយ៉ាងរួមជាមួយនឹងការទូន្មាន
ប្រៀនប្រដៅដល់ខ្លួនឯង ហើយបានជាគណៈចារ្យត្រាំង
ទីសំណាក់តាមទៅទីផ្សេងៗគ្នា តាមលទ្ធិនីមួយ មានបរិវាសស្តាប់
ធម៌ ព្រោះថាសេចក្តីសុះតិត ។

២-លទ្ធិអាត្មន - អាត្មន (A.Soul, F.Ame) នៃទ្រឹះយើង
ពីបុគ្គលវៃប្រថា "ព្រលឹង" អធិប្បាយបានដោយលំបាក
ណាស់ ។ សេចក្តីថ្លែ អាត្មនគឺព្រះព្រហ្ម ជាមជ្ឈដ្ឋានៃនិសារ

តើវត្តចាំឆ្នាយក្នុងរំលោកនេះ ព្រះព្រហ្មសាងរំលោក សាង
បង្កុស្ស សាងសារតើវត្តិ តែមិនមែនសាងដោយដឹងគួចព្រះ
គាវិទេតនៃលទ្ធិហេត្រាះវ ព្រះព្រហ្មសាងដោយយកសារតើ
វត្តិដែលចេញទៅពីព្រះព្រហ្ម ជួចព្រលឹងមនុស្សសត្វ គឺជួង
ព្រលឹងរបស់ព្រះព្រហ្ម ដែលបែងចេញទៅមនុះអស់ទាំយ
បែងទៅកើតជាមនុស្ស ជាសត្វ ជាដើមឈើ ជាសារតើវត្តិ
ខ្លួនយើងនេះ ក៏មកពីព្រះព្រហ្មដែរ ព្រះព្រហ្មគឺខ្លួនយើង
ខ្លួនយើងគឺជាព្រះព្រហ្ម បើចង់ស្គាល់ព្រះព្រហ្ម គឺត្រូវព្យា-
យាមទៀស្គាល់ខ្លួនយើង បើស្គាល់ខ្លួនយើងច្បាស់ហើយ
ឈ្មោះថាស្គាល់ព្រះព្រហ្មហើយ បើយើងចូលទៅជាសល់ខ្លួន
យើងបានពិតហើយ នោះឈ្មោះថា យើងបានចូលទៅជាសល់
ព្រះព្រហ្មហើយ ។

ភាគ្នេ ជាឯកគាត គឺវត្តិទាំងពួងនៅតែមួយ វត្តិតែ
មួយគឺ វត្តិទាំងអស់ មនុស្សទាំងអស់ សូម្បីផ្សេងគ្នា គឺមិន

មែនមកពីណាផ្សេងទេ មកតែពីព្រះត្រៃហ្វជួចគ្នាទាំងអស់ គ្នា
មានមេគ្នាករណីយល់គ្នាដឹងគ្នា ព្រោះមកតែពីតែមួយពីត ។
បន្ទុស្សដឹងព្រះត្រៃហ្វ បីនមែនម៉ែ បីនមែនកូន.ប តែជិតគ្នា
ណាស់ ព្រោះជាខ្លួនបេះខ្លួនឯង ព្រះត្រៃហ្វគឺខ្លួនយើង ខ្លួន
យើងគឺព្រះត្រៃហ្វ ដូច្នេះ លក្ខណៈគឺលក្ខ ឯកឯង ។
បើនឹងប្រៀបធៀបឲ្យឮស្តាប់ហាស់ពាក្យ ត្រូវប្រៀបព្រះ
ត្រៃហ្វ ដូចមហាសមុទ្រ ប្រៀបបន្ទុស្ស សត្វ ដើមឈើ
និងវត្ថុសព៌ាភ័ន្តយដូចគឺក ។ ទឹកត្រប់ដណាក់ បីនថា
ដណាក់ទឹកណាទេ ដណាក់ភ្លៀង ដណាក់ទឹកសន្សើម ស្មើង
ខ្នុ បីនបួ ដណាក់ទឹកកកដ ដណាក់ទឹកទេវត្រប់កន្លែង ដែល
បន្ទុស្សធ្លាក់ប្តូរ រហូតដល់ទឹកដែលស្មោកគ្រោក ទាំងអស់
ទេះ ស្មុខតែមកពីមហាសមុទ្រទាំងអស់ ដូច្នេះ ដណាក់ទឹក
សន្សើម ដែលនៅលើស្មឹកស្មៅជាកូនបេះទឹកមហាសមុទ្រ
ឬអ្វី ? ថាទេ បីនមែនទេ បីនមែនកូន បីនមែនម៉ែអ្វីទេ

ជាវិភត្តិបច្ចត្តា ខ័ណក្ខធម្មហាសមុទ្រកំពីដំណាក់ខ័ណសាខ្យ៊ីមានេះ
ឯង ដំណាក់ខ្ញុំសាខ្យ៊ីមគឺវិភមហាសមុទ្រនេះឯងដែរ និង
ត្រូវនិយាយថា ខ័ណក្ខធម្មហាសមុទ្រ ជាមែរបស់ដំណាក់វិភ
សាខ្យ៊ីមកឹតអង្គឺមានខ្យ៊ីយ ត្រូវនែនិយាយថា ដំណាក់វិភ
សាខ្យ៊ីមកឹតីខ័ណមហាសមុទ្រនោះឯង ជារបស់នែប្លួយជាមួយ
គ្នា ជាឯកវាចតីជារបស់ "ខ្ញុំនឯង" នេះ ត្រូវគ្នាចំនឹងភាសា
ថា "អាត្មន" ដែលប្រែថា "ខ្ញុំនឯង" ហើយខ្មែរយើង
ហៅថា "ត្រលឺង" ។

លុះអាត្មនេះ ជវែតាបនៅជាត្រលឺងរបស់បុគ្គល
ឬ សត្វ ដែលមកតាត្រហ្មហើយ ទីបំផុតត្រលឺងទាំងអស់នេះ
ក៏វិលត្រឡប់ទៅកាន់ត្រហ្មវិញ សេចក្តីនេះ នេប្រកាន់ផ្សឹង
ជាបរមស្ទ ជាសេចក្តីបរិសុទ្ធ ជាការប្លួងស្រឡះដែលហៅថា
"អោក្ស=ការប្លួងស្រឡះ,, ព្រោះគយល់ថា កាលបើត្រលឺង
ត្រឡប់ចូលទៅកាន់ត្រហ្មបានវិញហើយ ត្រលឺងមិនត្រូវមាន

ពួកលំបាកថ្មីទេ អស់មានពួកភ័យរួចទៀតហើយ តែព្រះ
លិខិតនេះ គាលបើចេញអំពីព្រហ្មទេវហើយ ។
ទេវព្រហ្មវិញបានន័យទេ ទៅ.តើតជាមនុស្ស ឬ អ្វីៗ
ពួកលំបាក ហើយបេះតែតើតតាទេវទៀត បានពួកលំបាក
មិនមែនសុទ្ធតែតើតជាមនុស្សជាបាបតាទេវ ដូចគាលតើតជា
សាវ័កនិងបាន ជាសាក្ខីនៃកលំពូក ឬ កំត្រូវប៉ាមកតើតជា
មនុស្សវិញ ល្អខ្លះ អាក្រក់ខ្លះ រីលវិលមកយើងនេះ ។
នេះហើយជាលើមតំណើត ដែលនាំឲ្យតើតពាក្យថា "សង្ឃរ"
ពាក្យថា សង្ឃរនេះ តើតមានមុនព្រះសាសនាហើយ តើ
តើតខ្មែរនាំងតែពីសម័យព្រាហ្មណៈនេះឯង ។
អាត្មានដែលត្រូវរៀលរៀតើតស្លាប់ បានពួលពួកលំបាក
យ៉ាងនេះ មិនមានអំណាចទេពតាយាត់ហាម មិនឲ្យតើតទៅ
ទៀតបានទេ ព្រោះតែមាន "កម្ម" ដែលមនុស្សធ្វើ ។ ពាក្យ
កម្មនេះក៏តើតខ្មែរ ពាក្យថា "កម្ម" នេះ ក៏មានមកហើយ

ក្នុងសាសនាព្រាហ្មណ៍ មុនគេតែពុទ្ធសាសនាខ្លាំង ។ សេច-
ក្តីថា លុះគ្រាតែធ្វើសេចក្តីល្អឲ្យលើសលប់ ឲ្យត្រើនកប់លិច
បាត់ការខ្វល់ ការអាក្រក់អស់រលីង ទើបព្រលឹងត្រូវប្រមូលចូល
ទៅគង់ព្រហ្មវិញបាន នេះជុតទុក្ខអស់ហើយ មានតែសុខ
ប្រសើរផុត ។ សេចក្តីនេះ ប្រៀបប្រដូចនឹកមហាសមុទ្រទៀត
ទឹកគាំងរស់មិនថាទឹកភ្លៀង សុទ្ធតែមកពីមហាសមុទ្រគាំងរស់
ទើបជុតរបៀបចូលទៅគង់នៅតាមមហាសមុទ្រវិញ តែមុននឹងចូលទៅ
នៅតាមមហាសមុទ្រ ត្រូវរៀលរៀលអស់គាលយូរណាស់ ចូលទៅ
ទៅតាមជ្រោះជ្រលងជងស្ទឹងបឹងខនូ មិនងាយនឹងចូលទៅ
សមុទ្រវិញបានភ្លាមទេ ព្រោះស្ទឹងបឹងខនូ អាចនឹងក្លួចឲ្យវិល
ទៅវិញទៀត ឬជ្រាបចូលទៅក្នុងដែនដី គេផឹក គេប្រើ
ប្រាស់ លាងត្រឿងស្មៅគ្រោក ទៅជាទឹកស្អុយអាក្រក់ ឬ
ទៅជាទឹកល្អស្អាត ឬពុំនោះទៅជាទឹករលប់ក្រអូប ទឹកមន្ត ឬ
ទឹកថ្នាំអ្វីមួយ បើអាចចូលទៅគង់នៅតាមមហាសមុទ្រវិញបានតាំ

ត្រូវអស់កាលវែលាយូរអង្វែងណាស់ តែគេចះដូចម្តេចម្តាក្តី ទីបំផុត

ទីគេនោះ ។ ត្រូវតែចូលទៅកាន់មហាសមុទ្រវិញ ។

ដោយការងារយ៉ាងនេះ សេចក្តីសន្សឹមរបស់មនុស្ស

ទើបតែតិចខ្លះជាបន្តិចទៀត ជាសេចក្តីសង្ឃឹមដ៏មាំក្រៃលែង តឹ

សង្ឃឹមថា ឱងគេចឲ្យរួចការវែលតែតស្លាប់ ដែលជាសេចក្តី

ខ្លាំងនៃសត្វលោក ដោយការប្រែតំបន់ឲ្យត្រាល់ចូលទៅរក

ព្រហ្មដែលមិនមានការតែតទៅទៀត ។ ការគិតយើញគាំង

នេះ ចែកខ្លះតែតទៅជាលទ្ធិសាសនា តែតមានសាស្ត្រា-

ចារ្យគាំងច្បាយច្រើនណាស់ សុទ្ធតែពន្យល់យោមបំពេញខ្លួនឲ្យជួប

វិធីដែលនាំត្រាល់ចូលទៅរកព្រហ្ម ឲ្យធាប់បផុត ដែលឱង

អាចធាបបាន ដូច្នេះសេចក្តីត្រូវការមនុស្ស តែខ្លះទៅកាន់

ថ្នាក់ខ្ពស់មួយថ្នាក់ទៅទៀត តើការដើមមុនលទ្ធិព្រហ្ម មនុស្ស

សែន ប្លងសួង បន់ស្រន់ខ្លាំងណា ដើម្បីឲ្យបានលាភសក្ការៈ

ដើម្បីសុខភាព ដើម្បីឲ្យមានកូនប្រុស ដើម្បីឲ្យមានអាយុវែង
អនាគតជីវិត គឺ ការស្លាប់ទៅហើយ។ សូមឲ្យកើតខ្មែរជាន់ល្អ
ជាធំជាតិនេះ ឬ ឲ្យកើតក្នុងឋានសួគ៌ តែលក្ខិណៈ ដា
ផលវិបាកមានព្រហ្ម ការគិតរបស់មនុស្សបានដឿនលឿន
ទៅទៀត គឺ ត្រូវការសេចក្តីសុខ ដែលមិនត្រូវកើតទៀត
ដែលហៅថា "អមតៈ=មិនស្លាប់" ។

ការផ្លាស់ប្តូរដ៏សំខាន់ផលគម្រិតនៃសំនេះ កើតមកពីការ
ប្រកាន់ឃើលក្ខិណៈ ដែលជាលក្ខិ "ខ្លួនឯង" ដំនៀងដើមពី
អតីតកាល គឺក្នុងសម័យអាយ៉ន្តិ សម័យព្រៃវែងក្តី សេចក្តី
ល្អ សេចក្តីអាក្រក់ ផលអាក្រក់ ដែលកើតខ្លីឯងនោះ មិន
មែនកើតខ្លួនឯងដោយឯកឯងនោះទេ គឺកើតខ្លួនដោយហេតុ
បណ្តាលឲ្យ ទើបកើតខ្លួនឯងបាន តែលក្ខិ "អាត្ម-ខ្លួនឯង" ដ៏ន
ជួរញ្ជោះទេ លក្ខិណៈបានឈានគាលការថ្មីមួយទៀត គឺផល
ល្អផលអាក្រក់នោះ ជាអំពើរបស់ខ្លួន ជួរញ្ជោះពាក្យថា "កម្ម"

ជាដើម កំពាប់កំណើតខ្លឹង ដោយគាស្រ័យគារគិតពាំងអស់
នេះ ជាបច្ចុប្បន្នឲ្យមនុស្សប្រុសខ្លួលទុស្ត្រវដោយខ្លួនឯង ។
លោកស្ត្រូស (Otto Strauss) ជាអ្នកជ្រាជ្រអល្ហឺម៉ង់តំសារសារ
ខុសថា លទ្ធិគាតំនេះ ជាការផ្តើមគំនិតមនុស្សឲ្យជើរ
ទៅកាន់វិបត្តិ គឺទៅកាន់វិថីសម្លាប់ដំ ទៅកន្លងវិថីជីវិតនៃ
មនុស្សជាតិ ជាការផ្តើមដំសំទាន់មួយដល់ចិត្ត ព្រមទាំងជា
ការប្រដៅមនុស្សឲ្យខ្លាចនឹងខ្លួលទុស្ត្រវដោយខ្លួនឯង ព្រោះ
កាលតាដើមខ្លួយ មនុស្សច្រើនបានអ្វី ៗ ត្រូវសុំទៅទេពតា
តែលទ្ធិគាតំនប្រដៅថា ត្រូវធ្វើខ្លួនឯង ត្រូវពឹងខ្លួនឯង សូម្បី
គាចូលទៅកាន់ព្រហ្ម ឬ ទំនងឲ្យព្រលឹងរបស់ខ្លួនចូលទៅ
កាន់ព្រហ្ម គឺមិនមែនសម្រេចដោយតាជីដូនសួនបន់ស្រន់បួងសា
វៃ សេចក្តីពិត គាំងតែតាកើតលទ្ធិព្រហ្ម គឺលទ្ធិអាតំនេះ
ខ្លឹង រឿងសែន ឬងសួង បន់ស្រន់ បួងសា សុំអ្វីពីទេពតាទៅ
លើហានសួគ៌ គេមិនសូវប្រកាន់ថាជាវិធីប្រសើរ គឺត្រូវតែ

ប្រតិបត្តិខានមិបានន៎ានេះទេ សូម្បីតែព្រះព្រហ្មដែលគេប្រកាន់ជឿថា ជាខេត្តាខ្ពស់ផុតក៏ដោយ ក៏គេមិនធ្វើពិធីសែនបួងសួងបូជាដែរ គេមានពិធីប្រតិបត្តិប្រសើរមួយ ដែលគេបញ្ញត្តឲ្យកើតខ្លួន ជាពិធីខ្លួនឯងបួងខ្លួនឯង តើធ្វើដោយខ្លួនឯងក្នុងខ្លួនឯង ដើម្បីខ្លួនឯង ព្រោះខ្លួនឯងនោះតឹត្រង់ការធ្វើដោយខ្លួនឯងជាអំពើរបស់ព្រហ្ម ការប្រព្រឹត្តប្រតិបត្តិបែបនេះបានឲ្យកើតលទ្ធិមួយទៀត ហៅថា «ឧបនិស័យ» ។

ពាក្យ-ឧបនិស័យ. ឧបនិស័យ ជាគម្ពីរថ្មួយ កើតឡើងបន្ទាប់ពីសម័យព្រាហ្មណៈ គេហៅឈ្មោះមួយទៀត ថា "វេទាន្ត" ប្រែថា "ទាងចុងវេទ ឬថា កំពូលវេទ" ជាលទ្ធិដែលគេគន់គិតយើញ ហើយគេបញ្ញត្ត សម្រាប់អធិប្បាយតន្ត្រលំលទ្ធិព្រាហ្មណៈ ដែលមានការដុះជាលចំរើនទៅតាមកាលៈទេសៈ ឬបើនិយាយមួយបែបទៀតគឺ «ជាពាក្យអធិប្បាយចេតន្ត្រលំគាលលទ្ធិព្រហ្មនិងអាត្ម័ន» ។

គម្ពីរឧបនិម័ទ មានបែបបទដូចគម្ពីរវេទដែរ

មានគម្ពីរដែលនេទុកជាកណ្ដាល ហើយថែលនេទួលស្គាល់

ជាជាច្បាប់តិតក្រោកដនោះទេ ព្រោះមិនមានការសង្ឃាយនា

ដូចព្រះត្រៃបិដកក្នុងពុទ្ធសាសនា គឺជាគម្ពីរដែលមានមនុស្ស

ច្រើននាក់សរសេរតាមហើយចងជាច្រើស្ដីតាមសេចក្ដីយល់ឃើញ

របស់ខ្លួនម្នាក់ ។ បានរួមទៅជាគម្ពីរមួយនេះទៀត ក្នុង

ជានន់ក្រោយណាស់ទៅហើយ ។ រីគម្ពីរឧបនិម័ទនេះ តើត

ទៀតច្រើនសម័យច្រើនគ្រាណាស់ តាំងពីបុកណាត្រង់នាយ

គឺសម័យពីបុកណា សម័យកណ្ដាល សម័យថ្មី តែគោលធំ

នោះ គេផ្សឹកាន់គ្រប់សម័យ ព្រោះមានវគ្គបំណងតែមួយ គឺ

ស្វែងរកវិធីដែលនឹងធ្វើឲ្យគ្រលឹងរបស់មនុស្ស រួចស្រឡះចូល

ទៅកាន់ព្រហ្មវិញប៉ុណ្ណោះ ។

លោក ឱតូ ស្ត្រូស (Otto Strauss) ជាអ្នកស្រាជ្ញអល្ល-

មិនត៍ ជាអ្នកត្រិះរិះវិភាគណាជំនាញម្នាក់ បានត្រូវគិតគំរិត

អាយុគម្ពីរឧបនិច័យជាន់ចាស់ប៉ុន្មានោះ ត្រឹមរៀលាមុនពុទ្ធកាល ប្រមាណជាមួយសតវត្សរ៍ត ១០០ ឆ្នាំប៉ុណ្ណោះ ។ ពុទ្ធសាសនានិងសាសនាជនជាតិភ្លើងក្រៃឡាយ ហាននឹងតតាំងណាមួន៧ តាមស្នាមគំនិតរបស់ឧបនិច័យ ដែលគេគិតមកហើយដែរ មានគោលបំណងតែមួយ គឺបំផ្លាញការរៀបរៀតតស៊ូ ដើម្បីឲ្យបានលុះផលប្រសើរនោះ ។ ដើម្បីឲ្យលុះផលប្រសើរនោះ បុគ្គលត្រូវធ្វើដោយខ្លួនឯង មិនមែនត្រូវធ្វើដោយតាំងសន្ធឹងសួងបន់ស្រន់ខ្លាចតាជូចតាលដើម្បីទេ ។

សេចក្តីខាងលើបន្ទិចនេះហើយ ដែលពួកអ្នកប្រាជ្ញច្រើននាក់ តាងអារ៉ូបមដ៏តាំងអាស៊ី បានបបួលគ្នានិយាយថាពុទ្ធ-

សាសនាខ្លះ ប្រសូតចេញបន្តិចសោះ
ត្រាហ្មណ៍ តែងមើលងាយ យើងជាពុទ្ធសាសនា
ពុទ្ធសាសនាតែងគោរព
មើលងាយយើងថាជាមានស្មាមគ្គិតជាប់គាបខ្នងក តែអ្នក
ដើរលុតតែស្មាជាមិនភាន់មើលឃើញទេ មានតែព្រះពុទ្ធយើងតែ
ប៉ុណ្ណោះ ដែលមានស្មាជាមើលឃើញ ហើយយកដំបៅគ្រាយមុំផុត
ជាន់ ។ ស្មាជាគឺជាព្រះពុទ្ធដ៏ព្រះមហាវីរៈមិនធ្លាប់ត្រាហ្មណ៍
ទេ ព្រោះអ្នកមានប្រឹក្សាផ្សងពីត្រាហ្មណ៍ស្រឡះ ដូច្នេះ យើង
ហាមនៅពោលថា ពុទ្ធសាសនា មិនមែនជាលទ្ធិដែលប្រសូត
ចេញពីសម្ភារត្រាហ្មណ៍ដូចអ្នកផងសោលទោះទេ ព្រោះតែ
ត្រាហ្មណ៍ប្រែដំបាន់លះបង់ចោលអស់ហើយ តាលប្រែសំភ្ជា
ពីតាបសដំណើរនាក់ ។

ដើម្បីឱ្យបានលុះផលទ្ធស់ផុត ឧបនិស្ស័យជាន់ពាស់បាន
ពោលទុកថា ហាន ២ ប្រការគឺ ៖

១- ហៅថា "តប:" ជាវិធីសាស់តាំងតែពីសម័យវេទ
តែមានការផ្លាស់ប្តូរប្រែខនធមកហើយ ។ ក្នុងសម័យវេទ
ការបំពេញតប:បាននជាល់ការសែនបួងសួង តែមិនមែនបួងសួង
តាមធម្មតាទេ គឺត្រូវធ្វើយ៉ាងប៉ិនម៉ាត់ ដោយព្យាយាមធំបំផុត
ត្រូវអង្គុយសែនបួងសួងបួងជាវាល់ត្រឹកវាល់ល្ងាច ឬ ប្រែនយប់
ប្រែនថ្ងៃ ។ បួយទេទៀត ពាក្យថា តប: មាននន័យថា "សេចក្តី
ព្យាយាមប្រឹនប្រែង" ឯសេចក្តីព្យាយាមប្រឹងប្រែងនេះម្យ៉ាងសំ
ប្លេវទៅជា ៣ ជាន់គឺ:

ក - នានដើមសម័យវេទ ការប្រឹងប្រែងកនងបួងសួងដែល
បៅថា "តប:" នោះ ដោយមានបំណងឲ្យទេពតាយល់ញ
ចិត្តថ្នើមខ្លួន ហើយតបុណ្យប្រាននអ្វីមួយដែលយើងសុំ រួម
សេចក្តីថ្នី គឺសុំតបុណ្យពីទេពតា ។

ខ- នានចុងសម័យវេទ ការបំពេញតប: មិនមែនសុំតប-
ណ្យពីទេពតាទេ តែជាកិច្ចបង្គាប់ទេពតា គឺបើបាននបំពេញតប:

ត្រឹមត្រូវហើយ ដូចជាវេតាអត់ត្រាំបានទេ ត្រូវតែប្រើនូ
ម្បីយកតាមការសុំ ។ ការគេគំនរភ្នំឆ្អឹងគួលទៅមុខអង្គុយស្មឹង
សាធិតាវិនា ជាវិធីបៃស់តបៈកន្លងសម័យមានពន្លឺរៀងខោះ គេ
ដូចជា ភ្នំនឹងឡើងទៅបណ្តាលឲ្យក្តៅដល់វេតា ហើយ
វេតាត្រូវអំណាចតបៈខោះ បង្គាប់ឲ្យត្រមឲ្យផលសម្រេចអ្វី
មួយ តាមប្រាថ្នាអ្នកបំពេញតបៈ ។ ក្នុងវេលាខេះ ពាក្យ
តបៈមានន័យថា "កៅ" ។

គ- សម័យព្រាហ្មណៈ ពាក្យថា តបៈ កំពៅមានន័យ
ថា "ក្តៅ" ដែរ តែមិនមែនដូចឲ្យវេតាក្តៅទេ លុះគាត្តន
ជាលុះត្តិនឯង តបៈមែបអាត្តន មានន័យថា "ដុតខ្លួនឯងឲ្យ
ក្តៅ" គឺការអាំងខ្លួនឯង ឬ អាំងតែលេសដុតបំផ្លាញមេស់
ដែលមិនបរិសុទ្ធឲ្យអស់ចេញពីខ្លួន ឲ្យសល់នៅតែសេចក្តី
បរិសុទ្ធ ដើម្បីនឹងបានចូលទៅគាន់ព្រហ្មវិញ ។

មួយទៀត គំនិតនេះក៏កើតពីកម្មវិធី គឺយល់ថា ព្រលឹង

វិលវល់តែតស្លាប់យ៉ាងនេះក៏ព្រោះតម្ហ តឹផលអាក្រក់ដែលប្រព្រឹត្ត
ខុសក្នុងជាតិនេះ ឬ ជាតិតឹអតីត ជាគ្រឿងសៅហ្មង មើ
ថាណាយតទៅ ខុសជួបជាមួយណាយទៀតវិលវល់តែតស្លាប់ទៀត
ឬក៏យ៉ាងណា តែសជាគ្រឿងសៅហ្មងជួបជាតណ្ហា ក្នុងជា
ហេតុឲ្យមនុស្សច្រឹកត្រើរកក្រក់នេះ តើតមកតឹជាសុខនៃពួក
សាហ ឬតើតមកតឹការប្រាថ្នាជាសុខ ដែលសំដែងសច្ចក្តី
ប្រាថ្នាខាងនេះ តឹការចូលនាយ តាលបើពួកដំណាយមិន
ដឹងជាសុខហើយ សេចក្តីប្រាថ្នា ដែលជាហេតុនៃការចូល
មិនតែតខ្លឹងទេ ក៏ការសង្ឃឹងខ្លាយដែលមាននៅហើយក៏អស់
ទៅ ។ ដូច្នេះ តបៈក្នុងសម័យព្រាហ្មណៈ ជារឿងចូលនាយ
ណាយ ដែលពួកសាសនាហៅថា "អតិលមថានុយោគ" ។

២- យោគៈ- យោគៈនេះតែតគ្រាយតបៈ តែត
ដោយសង្ឃឹយថា ក្រែងតបៈមិនបានផលល្អគ្រប់គ្រាន់ ។
លុះយោគៈ បញ្ចូលខុសតបៈ លោកទុក ស្តែស អធិប្បាយ

ឋា គារវៈជ្ឈត្តានៃតបៈនិងយោគៈនេះ គឺតបៈ ជាកិច្ចខាងកាយ យោគៈជាកិច្ចខាងចិត្ត តបៈចូលទៅក្នុងកាយ យោគៈចូលទៅក្នុងចិត្ត ។ តបៈគេដឿថា បើចូលទៅកាយធ្វើប្រើន ទឹងតែតែបានល្អ ។ យោគៈគេប្រកាន់ថា ត្រូវរក្សាពង្រឹងកាយចុងក្រោយដោយប្រពៃបំផុត ទើបចូលទៅក្នុងចិត្តបាន ។ យោគៈ ប្រៀបដូចជា គ្រឿងអាវុធបង្ក្រៀក ដូចបាវង្ក្រៀបបង្ក្រៀសទ្រព្យដើរទៅតាមផ្លូវក្នុងព្រៃ ឯសេះដែលបង្ក្រៀបបង្ក្រៀសនោះ ត្រូវកំចាត់ចិត្តមនុស្សនេះ ឲ្យសេចក្តីថា ចិត្តមនុស្សនេះ មានឥទ្ធិសជួចជាក្រៀសដែលសេះ យោគៈនេះជាគ្រឿងអាវុធបង្ក្រៀក ឃ្លាំកុំឲ្យសេះតឹ ចិត្តមនុស្សនេះ ទៅតាមអំពើខ្លួនបាន ។ ដូច្នេះ ឧបនិយម ជាការឆ្លើមតំនិតសេរីចូលទៅរកចិត្តហើយ ។

លោក ឧត្តិ ស្តើស អធិប្បាយតទៅថា លទ្ធិយោគៈបានឲ្យអំណាចដ៏អស្ចារ្យដល់អ្នកហ្វឹកហ្វឺនហាត់ប្រតិបត្តិ តែគោលបំណងយោគៈពិតនោះ មិនមែនត្រង់អំណាចចិត្តនោះ

ទេ ដោយត្រង់ពាក្យថា "មោក្ស=ការរួចស្រឡះ" គឺការចូលទៅកាន់ត្រើហ្មណ៍ ។ មានវិធីហាត់ប្រឺនបែបណាស់ក្នុងយោគៈ ដោយបំពេញ គាយបរិហារ គឺធ្វើកាយឲ្យមានសុខភាពល្អ ឲ្យមាំមួនជាស់ចិត្ត មានរំភើបឆ្ងាយហាត់ដូច្នើមចេញចូលវិញ ឬបង្គត់និតមិនឲ្យពាក់ព័ន្ធនឹងអារម្មណ៍ពីខាងក្រៅ ឲ្យចិត្តជាបស្សទ្ធិ ហើយឲ្យចិត្តធឹងថា ខ្ញុំនឹងខ្ពស់ចេញពីលោកនេះ ហើយចិត្តចូលទៅកាន់ព្រហ្មលោកបន្តិចហើយ ។

ក្រុមហ្វ្រាស្ទីបំផឹតមួយរូបទៀតឈ្មោះ អុលដង់ប៊ែរត៍ (Oldenberg) អធិប្បាយថា យោគៈគឺការធ្វើឲ្យស្ងប់ស្ងាត់ហើយនឹកឃើញ ឲ្យឃើញភាពជាក់ ។ ដែលមិនមែនជាភាពប្រក្រតី ព្យាយាមកំចាត់បង់ខ្លះគ្រឿងប៉ះពាល់រវាងរបស់ដែលប្រែក្លាយទៅបាន និងប្រែក្លាយទៅមិនបាន កំចាត់អ្វីមួយដែលបំរើសមត្ថកិច្ចរបស់ចិត្តឲ្យរសាត់បាត់ឲ្យដឹងខ្លួនថាខ្លួនឯង

ខ្ញុំនៅលើផ្ទាំងសិលាដ៏ធំមួយនៅក្បែរសមុទ្រ ព្រមទាំងខ្ញុំនៅមានសេចក្តីរីករាយ
ដោយបានឃើញនូវសេចក្តីសុខសាន្តរបស់ប្រជាជនទាំងឡាយ ។
ខ្ញុំបានឃើញនូវក្រុងមួយ ដែលមានកំពែងខ្ពស់ល្អ ដែលមានទ្វារបួនទិស
ដែលមានបាតដីជាថ្ម ដែលមានប្រាសាទ និងវិមានដ៏ធំល្អ ដែលមានផ្លូវធំទូលាយ
ល្អ ដែលមានផ្ទះសម្បែងជាច្រើនសន្ធឹកសន្ធាប់ ដែលមានប្រជាជនច្រើនកុះករ
ដែលមានសេចក្តីសុខសាន្តរីករាយ ។ ខ្ញុំបានឃើញនូវក្រុងនោះ ដែលមានកំពែង
ខ្ពស់ល្អ ដែលមានទ្វារបួនទិស ដែលមានបាតដីជាថ្ម ដែលមានប្រាសាទ និងវិមាន
ដ៏ធំល្អ ដែលមានផ្លូវធំទូលាយ ដែលមានផ្ទះសម្បែងជាច្រើនសន្ធឹកសន្ធាប់
ដែលមានប្រជាជនច្រើនកុះករ ដែលមានសេចក្តីសុខសាន្តរីករាយ ដោយសេចក្តី
ប្រមាទ ដោយសេចក្តីប្រមាទ ដោយសេចក្តីប្រមាទ ដោយសេចក្តីប្រមាទ
ដោយសេចក្តីប្រមាទ ដោយសេចក្តីប្រមាទ ដោយសេចក្តីប្រមាទ

ផលំត្រាញ្ជ ។ អំនិតសោកកាន់ក្រឹមខ្លួនខេះ ជាគំនិតថ្មីដកស្រង់
យកភ្នំគាស់តមកប្រើ ដើម្បីឲ្យយើញថាអ្វី ។ ក៏ជារបស់លំខ្ជិ
ហិណ្ឌវែរ ដូចពួកគាស់ភ្នំថា បាសស្បូរមែន ។ តែក្លែវ ចំនុំ
ខ្លោកយកប្រើតែនប្រយោគនាងនេះលើខេះ ។

X

X X

សេចក្តីបន្ថែម

តាមការសង្កេតខ្លះៗ យើងបានឃើញថា ជីវភាពនៃប្រជាជនសុភលោក មានមុខងារច្រើនប្រការណាស់ មុខងារខាងផ្លូវចិត្ត សង្គមកិច្ច មុខងារចំពោះបុគ្គលម្នាក់ៗ ជាដើម មុខងារទាំងអស់នេះ ដោយតាមច្រើនតែតភ្ជាប់មកពីសាសនា។ ការសង្កេតជួបពោលមកនេះ ឃើញមានសេចក្តីពាក់ព័ន្ធច្រើនណាស់ទៅនឹងអាយ៉ងធម៌ផ្សេងៗ ដូច្នេះ សាសនាជាមេបង្កើតមុខងារ។ មុខងារនេះ កើតបានពីជាច្រើនមុខម្ចាប់, ចំពេលមុខម្ចាប់ក៏កើតពេញរៀងជាប្រពៃណីនិយមតៗគ្នាទៀត។ នេះហើយជាបាទសារវន្តនៃកត្តាបស់គាយ៉ងធម៌ផ្សេងទាំងមួល។

តទៅ យើងនឹងប្រើសិក្សាលទ្ធិសាសនាផ្សេងតាមទិដ្ឋភាពខាងផ្លូវចិត្ត និងខាងសង្គមកិច្ច។ ក្នុងការជ្រើមសិក្សា យើងនឹងប្រើយកស្លាប់ងសាសនៈផ្សេងពីចុងណាមកពិចារណា ទើប

យើងនឹងអាចយល់ខ្លួនលក្ខណៈនៃសង្គមឥណ្ឌាបានដោយ
ច្បាស់លាស់ គឺយើងត្រូវយកប្រៀតណាមុខណា ដែលជាគាយ័-
ធម៌នៃវណ្ណៈ គឺជនជាតិមុន្ទ្រាវីឌ ដែលជាអ្នកដើមកំណើត
ប្រទេសឥណ្ឌាព្រមទាំងប្រៀតណាគាយ៉ែធម៌ដែលទើបមកថ្មី មក
ពុកជាវត្ថុធាតុសម្រាប់តិចារណា តែកិច្ចការទាំងនេះពិបាកគេក
ដូចជាហួសវិស័យនឹងធ្វើទៅបាន ដោយហេតុតែយើងមិនមាន
ឯកសារគ្រប់គ្រាន់ ។

យើងបាននឹងថា ប្រទេសឥណ្ឌាខាងខ្លះណាមុខ មិន
បានទទួលយកគាយ៉ែធម៌ថ្មី ដែលជារបស់គាយ៉ែន នៅខាង
ភាគខ្លាំងប្រើនប៉ុន្មានទេ ។ យើងអាចពាក់ព័ន្ធឯកសារបុរាណក្នុង
កាលនោះបានខ្លះនៅក្នុងចម្ងាយកាលនេះដោយអាស្រ័យឯក-
សារបស់សង្គមជនជាតិ ទ្រាវីឌ ដែលនៅសល់ខ្លះ ។ ប៉ុន្តែ
ការនេះ ហាក់ដូចជាចូលកន្លែងសេចក្តីព្រហើនមន្តិចៗហើយ
ក្រែងមិនមានសភាពសង្គមជនជាតិឥណ្ឌាមុនគាយ៉ែន

ដែលហៅថា ព្រាវែង គាលពី ๑๙๐๐ ឆ្នាំ ឬ ๒๐๐๐ ឆ្នាំមុន គ្រិស្តសករាជ ។ មួយទៀតជនជាតិ ព្រាវែង **នេះ តើឬកណា** មិនមានគាលអ្វីជាលាយលក្ខណ៍អក្សរស្មុគស្មាញ**ច្បាស់ទេ** មាន**តែចំនៀម** ដែលហាននៅសល់ហើយដាប់លាយ**ខ្សំក្នុងគម្ពីរវេ** ទ្វេប៉ុណ្ណោះ ។ ដោយតាមិនសូវសម្បូណ៌ឯ**កសារនេះ**ឯង យើងគ្រាន់តែតាមការណាគាលលិ្ង ឥណ្ឌា មុន**គម្ពីរវេទ**ដោយ សារដែរ ដែលការសិក្សាសង្គមឥណ្ឌាទៀបបានយល់ តិចក្រៃពិត សិក្សា**គម្ពីរវេទនេះ**ដែរ ព្រោះវេទជាបាទនៃសង្គមឥណ្ឌា ។ វេទ ប្រែថា "ការចេះដឹង" ជាឈ្មោះ**គម្ពីរ**សក្តិសិទ្ធិ របស់ព្រាហ្មណ៍មាន ៤, តែគាលដើម មានតែវេទ ៣ ទេ ដែលយើងហៅថា "ត្រៃវេទ" ។ ក្រុមវេទមួយ ៗ ហៅថា "សំហិតា" ប្រែថា "ការប្រមូល, ការចងក្រង ឬ ក្រុម" គឺ:

๑- ឬគ្វេហិតា ឬ ឬគ្វេទ

๒-សាមសំហិតា ឬ សាមវេទ

๓-យជុ:សំហិតា ឬ យជុវេទ

๔-អថវ៌សំហិតា ឬ អថវ៌វេទ

តាលបើគេនិយាយថា "ត្រៃវេទ" គេបន្ថែយ "អថវ៌-
វេទ" មួយចេញ ព្រោះវេទនេះជាគម្ពីរថ្មី ដែលគេបន្ថែមក្នុង
តាលជាខាងក្រោយ ។ គម្ពីរព្រះពុទ្ធសាសនា ហៅគម្ពីរវេទ
ទាំង ៤ នេះថា អ័រវេទ សាមវេទ យជុវេទ និង តវព
វេទ ។ ក្នុងគម្ពីរវេទមួយ ។ មានគម្ពីរឆមួយ ។ ដួយតម្រង់
ចំនួនជួបជាអង្គតថាព្រះត្រៃវេទមិនតយើងដែរ ហៅថា ព្រាហ្មណ:
តារណ្យក: ឧបនិសទ មួយ ។ ជាប់នឹងគម្ពីរវេទមួយ ជួប
រៃតាយេ: ព្រាហ្មណ: ជាប់នឹង ឬរុទ្ធ ; គន្ធាត្ថ ឧប-
និសទ ជាប់នឹង សាមវេទ ជួរព្រះជាដើម ។

"ព្រាហ្មណ:" ជាគម្ពីរមួយនិយាយតាវិជ្ជាសក្តិសិទ្ធិ
របស់ព្រាហ្មណ៍ហាន ២ ប្រការគឺ វិធី (Prescriptions) ១,

អត្ថន័យ (Explications) ១. ហើយមាន "គណ" ឬ "សង្ឃ" (Ecoles) ប្រើនតវេវ:ឡើង ។

"អារណ្យក:" ប្រែថា "កន្លែងស្ងៀម:" និយាយតាមការស្វែងរកដំបូន្មាន (រហស្យ) ដែលត្រូវរៀនដោយតាមគ្រូ ត្រូវតាមពួកគណ: តាមសំនៀងព្រះទំនៀមទំលាប់ ។

"ឧបនិប័ទ" ប្រែថា "ភក្តិយដែត" គឺជាបទដែលត្រូវពេញក្នុងមហិមរបស់ព្រាហ្មណ: នៃអារណ្យក: ។ ល ។

វេទាង្គ: ប្រែថា "អង្គនៃវេទ" ជាវិជ្ជាអធិប្បាយតាមរៀងវេទមាន: ប្រការ គឺពាក្យល់ឆ័ តិកប្ប : (La Phonetique), កល្ប: (Le Rituel). វ្យាករណ: (La Grammaire) និរុត្តិ (L'Etymologie), ឆន្ទ (La Métrique), ជ្យោតិស (L'Astronomie) ។

វេទាង្គនេះ សម្រាប់រៀនគឺត្រូវរៀនឲ្យចាំមាត់ ហើយត្រូវមានន័យល់ខ្លឹមក្នុង ។ ឯត្រូវតែសូត្រ និយាយតាមការប្រមូល

ចាត់ថាមកពីរឿងជាលំដាប់យជ្ញៈ, គួហ្យសូត្រ និយាយពីពិធីប្រសិទ្ធិពរ ឬ ធ្វើមង្គល ហៅថា "សំស្ការៈ= ការធ្វើឲ្យបានប្រសើរ, ប្រសិទ្ធី" ។ គម្ពីរពាំនពីរនិយាយពីកល្បៈ ហៅថា កល្បសូត្រៈ ។ សូត្រៈដទៃទៀតនិយាយពីច្បាប់ ទំនៀមទម្លាប់ ឬ ទាន់សាសន៍ ហៅថា ធម៌សាស្ត្រ ។ នៅក្នុងក្រមគម្ពីរលោកលោកាក្ស (Kâtyayana) មានតែត្រូវគ.ស្តូត្រ និង គុល្ហសូត្រៈ, នៅក្នុងក្រមគម្ពីរលោកកាត្តុលាយ៉ន (Acvalâyana) មានតែត្រូវគ.ស្តូត្រ និង គុហ្យសូត្រ ទាំង ឯក្រមគម្ពីរលោកអាបស្តម្ព (Apastamba) និង លោកបាយ៉ន (Baudhâyana) ទើបមានត្រូវគ.ស្តូត្រ, គុហ្យសូត្រ, ធម៌សាស្ត្រ និង គុល្ហសូត្រ ព្រមទាំងកល្បសូត្រ ៤ គម្ពីរទៀតផង ។ តាពន្ធភ្ជាប់ជាមួយនេះបិនបានដាក់សព្វគ្រប់ទេ(១) ។

๑— សូមមើលតាពន្ធភ្ជាប់នៅក្នុងក្រោយបង្អស់ ។

ការបូជាក្នុងគ្រួសារ.— ពិធីបូជា(១)ដែលមានគ្រាទុកក្នុង
គម្ពីរបូរេគ្វេទ គឺតំណពូជមួយទៅពូជមួយទៀត ពប់ពាន់ឆ្នាំមក
ហើយ មានច្រើនបែបណាស់ មិនមែនមានតែបែបមួយដាប់
រហូត គ្រប់គ្រាលវេលាមកដល់បច្ចុប្បន្នគ្រាលនេះទេ មានបែប
ផ្សេង ។ តើគេច្រើនប៉ុន្មានយ៉ាងនៃការផ្លាស់ប្តូរ ឬមានការផ្ទុយ
ទុំសឺគ្នា ឬក៏មានការប្រែប្រួលទៅតាមលទ្ធិបែបខ្លួន ទៅ
តាមគ្រូ ទៅតាមកាល គេក៏ចាន់ទៅជាប្រភៃណីផ្សេង ។ ក្នុង
ក្នុងគម្ពីរក៏មានច្រាប់ដែរថា មានពិធីខ្លះគេបោះបង់ចោលលែង
ប្រតិបត្តិតាមទៅហើយផង ។ មួយទៀតមានសេចក្តីថា ក្នុង
វេទមានសេចក្តីបង្គាប់ឲ្យធ្វើដូច្នេះ ដល់មកក្នុងសូត្រក៏ស្រាប់តែ
ច្រាប់ថាឲ្យធ្វើដូចោរទេវិញ ឯឈ្មោះយជ្ញគាណ្ឌ ឬ ហោម-
គាគ្ឃ គ្រឿងឧបករណ៍សម្រាប់ធ្វើការបូជានៃពិធីសោម:និង

១- សេចក្តីពិស្តារ មើលសៀវភៅ Inde classique T. I., ពី
ទំព័រ ៤៦៤ (Rituel) តទៅ ។

ឈ្មោះអ្នកបួងៗ ហោត្ត ឬ ហាវ៉ែន ក៏មានន័យស្មើបួរដែរ ។
តាឆីបួងៗ:សាម:មានមៃបបមនប្រែនណាស់ លោកអុលបេនមៃរត៌
(Olbenberg) និយាយថា "មុខងារនៃព្រាហ្មណ៍និងបុរោ-
ហិត ដែលមានត្រាតុកក្នុងតម្រាវេទ ធ្វើយប៉ែនស្រេបត្នាតាម
ក្បួនវៃនតាឆីវេទ លោកបែរវែនញ (Bergaigne) និយាយថា
"តាឆីបួង" មានតំណាត់តុកក្នុងតម្រាវេទ, រឯលោកហ៊ីល្វប្រែន
(Hille Brandit) និយាយថា ក្នុងតម្រាប្បនន្ទ មានការផ្ទាស់
បួរតាឆីបួង ។ លោកហែរវែតល (Hertel) និយាយថា តាឆី
ឈប្រ៊ (Apri) នេះធ្វើវែកក្នុងតាឆីបុណ្យបួលធំថ្មី ដែលមានការ
ជាប់ទាក់ទងនឹងការឈប់ដើរនៃព្រះគាតិត្យ ក្នុងសិស្សរដូវែត
ប៉ុណ្ណោះទេ" ដូចេះជាដើម ។

តាឆីបួងជាកិច្ចនៃអ្នកបួស; ការ:ធ្វើបួងៗហៅថា យជ្ញ-
ក្រិយា, យជ្ញ ឬ ហោម: (Oblation) ប្រែថា ការ:ថ្វាយ:
គ្រឿងបួង ហាវិស (យជ្ញទ្រព្យ:, ហវ្យ: គឺ សប្បិ ហោម:

ទីរៈ ត្រង់ស្រួម) ឬ តណ្ដើរទៅកន្លែងភ្ជុំ ប្លួងបំពេរទេវតា
ផែលជាការបួងាកន្លែងត្រួសារ (Culte familial) ដើម្បីឲ្យកើត
សេចក្ដីសុខ សេចក្ដីចម្រើន ជាដ៏ទុនាគ ជាអាយុវែង
សម្បុរណ៌សក្ដិសាជាដ៏ : ត្រូមទាំងឲ្យបានកូនប្រុស នៃទ័យ
ផែលគោរពប្រតិបត្តិ បំពេញត្រឹត្តទៅតាមសភាពតាមទៃពិធីកូន
ត្រូវ ម្ដ៏រវើរទេ ។ យើងតាមរយៈកេថ (Keth) ផែលជាអ្នកប្រ-
តាន់តាមពិធីប្លួងរោះ : យើងខ្ញុំឃើញថា : សេចក្ដីបត្រួយ
នៃលោកហ៊ុយប៊ែរត៍ (Hubert) និងលោកម៉ាស្ស (Mauss)
ត្រូវត្រូវតាមគម្ពីត្រួយហ្គាំពីតមែន គឺថា ពិធីប្លួងជាការដ្ឋើរឲ្យ
កើតក្ដីសក្ដិសិទ្ធិ សម្រាប់ដ្ឋើរបុគ្គលផែលជាឥតរាង (Profane)
ឲ្យបានរាងជាបុគ្គលសក្ដិសិទ្ធិ (Sacré) ជាទីសេចក្ដីថា ជាស់
ឲ្យកើតរាងជាមនុស្សបុគ្គល (Personne morale) ដោយកំណាច
ជ. កែងពីរោះ ។ ឯអ្នករងគ្រោះ (Victime) មនុស្ស ឬ សត្វ
ផែលត្រូវគេយកមកធ្វើជាគ្រឿងប្លួង (យជ្ញទ្រព្យ, ហរ៉ូ:

ពាល៌) គេហៈ គ្រែងនៃការសម្រេចកិច្ច ឬ គ្រែងនៃការបន្ត
ផ្នាសូ ប្រកបជាគម្ងន់រាងអ្នកជា អំណរជន និង ប្អូនស្រី
សក្តិសិទ្ធិនៃម្ចាស់ណោះ, រីឯប្អូនស្រីមិនត្រូវជាអាណាព្យាបាលនៃអ្នក
ប្អូន (ហ៊ីប៉ែន ឬ ហោត្រ) ព្រមទាំងមិនជាប្រកិតិកូនៃខេត្តណា
ផ្សេងទៀតផង ។

ឯពិធីប្អូនគ្រប់បែប ត្រូវមានសូត្រស្តី (Prière)
ជាដើម, សូត្រនិង ឬ ញែមរួមដែរ ដូចជាសូ", សូត្រព្រ
ខ្លាត ។ ហៅថា "ម្រៃម:" ហើយត្រូវមានឧភាក្យថា "ធម្ម"
លាយឡំដែរផង ។

ក្រឿងប្អូន (យជ្ញទ្រព្យ:, ហវ្យ: ឬ ពាលិ) ត្រូវបង្ហោះ
ពាក់កណ្តាលទៅក្នុងភ្លើង (អគ្គិ) ពាក់កណ្តាល ត្រូវធ្វើឧទ្ទេស
ជាអាហារនៃអ្នកប្អូនដែលហៅថា ហោត្រ (Officiant) ដែល
មានជីវិតខុសជាទេពតា, ឯភាគកើតខុសជួបជាលស់ទិព្វដែរ ។
រីឯដែលត្រូវប្អូនា គឺដោយសារដែលកើតបានមកពីស្រែចំការ

តំរឹតរោះត្រៃប់បៃបៈ ដូចជាសប្បិ (ការប្ដូរជាដុំ) ឧញ្ញាតិ (អច្ឆរដែលធ្វើជានំ) ។ សត្តូដែលគេសម្លាប់បូជាហៅថា បគុពន្ធ ឬ បគុហារ្យ, វត្ថុដែលត្រូវបូជាក្រៅពីសត្តូមានជីវិត ហៅថា ឥដ្ឋិហារ្យៈ ។ សត្តូដែលត្រូវបូជាគឺ ពពែ គោ លា ក្តែ ។ ក្តែសម្រាប់បូជា ចំពោះរក្សៈ ។ ការបូជាៈសៈ ហៅថា អគ្និៈមេធៈ ជាពិធីធំមួយ, ឯការបូជាមនុស្ស គេទុកជាពិធីធំបន្ទាប់រងតមកទៀត ហៅថា បុរុមេធៈ ។ ក្នុងគម្ពីរអត្ថិថយនៈនិយាយថា សត្តូដែលគេត្រូវសម្លាប់សាសត៌ជើមមានជល់ទៅក្រុង, មានមនុស្សប្លាក់ គេកាត់យកក្បាលចាំង ៥ ខេះទៅលាក់ទុកក្នុងកំពែងជុំវិញ ហើយគេបោះទូបចាំងក្រុងទៅក្នុងវិញ ។ មនុស្សនេះ ពោះជាព្រាហ្មណ៍ឬក្សត្រិយ៍ គេត្រូវទិញមកដោយតម្លៃ ១០០០ គឺប្រាំម្ភៃ ១០០ សៈ មុនសម្លាប់គេនៃដូចសេះដែរ គឺគេលែងឲ្យដើរទៅតាមចិត្តមួយឆ្នាំបានគេសម្លាប់, សម្លាប់ហើយព្រះអគ្គមហេសីស្តេចត្រូវទៅផ្គុំ

នៅវែស្សវែញ្ចបនោះ ។

ស្មោម: ឬ ចំគស្រែវិធ (ផឹកហូសកំណត់មានគ្រោះ) ឯ
តាវគ្រងជាតិ, អ្នកគ្រាជួយលំជាវគ្រងជាតិប្លែបហៅថា Asclé-
piade (លោក Jogec, Chandra Ray ថា Asclépias
acida: Chanvre ; លោក Aurel Stein ថា Rhubarbe
sauvage) ។ តាធ្លាស្រែ "ស្មោម" នេះ គេត្រូវ
ទិញរុក្ខជាតិស្មោម:ជាយតម្លៃគាបួយ ហើយត្រូវជាក់ខោស
ជាស់អ្នកលក់ឲ្យវែបខ្ចៅតផង ត្រូវជាក់រថដឹក ឬ ខ្លួលស៊ីក្បាល
រដ្ឋាភ្លួនវែហយកមក ជាចំគយកមកលាយតំនជ័មស្មោម:
យកជាតិគីគហើយត្រង យកគីកជមមកពាក់ក្នុងថាង លាយ
គីក គីកដោះ ជូនគាលលាយគីកឃ្មុំផង ។ គេសង្ស័យ
ថា ប្រវែហលជាស្មោម: ជាគេសជ្ជ:ប្រជាជនខ្លះ។ បានជា
គេប្រើជាធម្មតា ព្រោះគេសជ្ជ:ដែលគេទុកជារបស់ជាកតាប
ហើយគេហាមខ្លះផងនោះគឺសុក ដែលបេគេបំរាយរាជាតិរ៉ែក-

ជាតិរៀង ។ ប្រើមួយដងមួយកាលវាគ្មានកំណត់ ពាក្យ៖
សេរ្តាមន៍ ប៉ុណ្ណោះទេ ។

អ្នកធ្វើការបូជាសម្រាប់ខ្លួនឯង៖ហៅថា . យជមាន: ប៉ែ
ព្រះកជា ជាយជមាន: តំណែងហាក្សត្រិយ៍ ព្រាហ្មណមហា.
សាល ជាអ្នកជាន់ខ្ពស់ក្នុងវណ្ណៈទាំង ៣ ប៉ើធ្វើជាឯកជន ហាន
តំរែជាអ្នកជួយផង ប៉ុន្តែការសំខាន់នៅលើប៉ុណ្ណោះ ។

អ្នកបាត់ការបូជាហៅថា ហោតុ (Officiant) ជា
តាមពីប្រភពណាគាល (អាវេស្តា: Zaoter= អ្នកបួស) រីឯល
មានក្នុងន័យបួងគ្នា ថ្លែងថា "អ្នកបោះ ឬ ចាក់" យជ្ញ ឬ
ហោម លោកហែរតែល (Hertel) ថ្លែងថា "អ្នកហៅ"
(Appeleur) ជាអ្នកសូត្របួងសួង តាមន័យក្នុងបូជា
ហោតុនេះ កាន់មុខជាជាប់ទាក់ទងក្នុងពិធីយជ្ញ ថែរក្សាអគ្គិ
រៀបចំដើងក្រោនអគ្គិប្រើប្រាស់យជ្ញភាណ្ឌ ឬ ហោមភាណ្ឌ
(Instrument d'oblaton) បោះ ឬ ចាក់គ្រឿងបូជាយជ្ញទ្រព្យ

អ្វ ហាវ្យ (Objet servant au sacrifice) ។ តារាងក្បួន
ម្ហូសំរាងតវ៉ែ តែងឆ័ន្ទក្រាន្តអគ្និ ហៅថា អគ្និធ (Agnidh)
បុគ្គលាយញៀជាអាគ្នីជ្រះ (Agnjdhra) ប្រែថា "អ្នកបង្កាត់
ភ្លើង" ។ តារបូជាភ្លើង ហៅថា ហោត្រ (Hotra)
ឬ អគ្និហោត្រ (Agnihotra) ផ្លើកែអ្នកចាត់តារម្នាក់ជាន
តែព្រាហ្មណ៍អធ្វយ៌ (Adhvaryu) តែពិធីបូជា ហោម: ចាស់
តែមានគ្នា ១៦ (ឬ១៧) នាក់ ទើបធ្វើបាន ហើយចែក
ជា ៤ ក្រុមទៀត ទៅតែក្រោមអធិបតីភាព នៃហោតុអធ្វយ៌
ឬ
ឧគ្គាតុ និង ព្រាហ្មណ៍ ។

ទីហានបូជា.— ក្នុងវេទិយាយថា មិនបាច់មានទីហាន
ទេ តែធ្វើក្នុងផ្ទះឬវិហារ ទីវាលមានខ្យល់ស្អាតបាន តែតាំងដើង
ក្បែរ ៣ កន្លែង កន្លែងធំនេះរៀបចំស្រេចសម្រាប់ព្រាហ្មណ៍
ជាមាន: និងភរិយា ទឹមានទឹក មានដំបូក ។ តីកណ្តាល
តែអាឆ្នូវ៉ែ (Autel) ប្រវែងក្រោយ ៤ ជ្រុងក្បែវែង ជ្រុងខុប

បន្ទិច ជាកន្លែងដែលគេសម្រាប់ជាក់តម្លៃគ្រឿងបូជា ៤.3
ចាប់ស្មៅដេរជាសនៅដុំវិញ (ពហិស៌ (អវេស្ត:) ពារស៌ន,
ពស៊ិស៌ "ខ្នើយ") ដើម្បីខ្ទុកឲ្យខ្ពស់ ព្រួចចេញពីឆ្ងាយ
ហើយបរិភោគគ្រឿងបូជា ។ លើខ្នោះ ជួនកាលធ្វើពីឥដ្ឋ
មានទំហំធំទូលាយដែរ ។

បើធ្វើពីលោហៈ ស្មោះត្រូវមានមហាវេទី (Mahāvedi)
ទ្រនុងទ្រាយ៤ជ្រុងធ្ងាយ ដើម្បីទុកឲ្យគេវាង

(Classique) មានរកូន ស្ពរ ខ្ចុយ មានហៅកូដិះមាន
ឬ
(Escarpolette) ឃោល, មានជនកាយ័ន និងជនគ្រប:
ជរណ្តៅមសែ្បកពណ៌សរងំមួល មានកុមារីពំ ។ លោកគេថ
(Keith) និងលោកហាវ័រ យល់ថា ជាការធ្វើឲ្យគេតឹង
ពំុធំពំរើន ។ ទីបំផុត ទើបគេធ្វើជាក្បួនហែសំរះជាវេ
ស្ងឹងសរស្ងួត ហើយធ្វើពិធីស្មាន:ទេវតីខោះ ។ ពាំងអស់
នេះ គេតរេចញ្ជាបគតី "យ៉ាគ្រា" បុកណា (Classique) ។
តិធីកដរេបយ.- កដរេបយ "ការដឹកគេកសជ្ជ:ជ័យ-
ជំនះ" ។ តិធីនេះគឺរេចញមកពីពិធីសោម:ផែវ ។ មានការ
បរេជ ១៧ រឺមដោយរេសះប្រែន បញ្ជៃអ្នកធ្វើការបូជារហើយ
បរេទៅតាមផ្លូវជាគន្ធធ ផែលគេបាញ់សរឲ្យចរេទៅ ១៧ សរ
ព្រាហ្មណ៍ម្នាក់ដិះនៅតណ្តាលរេថ មានកងំចក្រមួយនៅលើជង
កេ្កង រេហើយគេបង្វិលកងំចក្រនោះឲ្យវិលតាមផ្លូវផែលបរេថ
ទៅ ។ ទីបំផុត មានពិធីឡើងទៅកាន់ព្រះគាទិត្យ, ពិធីនេះ

អ្នកឆ្លាក់រូបជាច្រើនបាន ស្រុះស្រួលគ្នាធ្វើរូបតំណាងស្រុក
អេស្ប៉ា ដែលជារូបតំណាងនៃសួយ៍ ហើយដែលគេបានឃើញ
ប្រាសាទលំនៅស្ថិតនៅមួយ ។ តិដ្ឋារីជារបស់ ៣ គឺ ៣ ក ៣ ៤ ៤

រឹតតែងាប់ច្រើន ដូចតិដ្ឋ "ភជសួយ" ដែរ គេប្រើតិ ឲ្យ
ថ្លៃទៅជាលំមួយគ្មានតំលៃដែរ ។ នេះជាតិដ្ឋធ្វើឲ្យគ្មានចំណុច
បម្រើនដែរ ។ (Przyluski) និយាយថា តិដ្ឋនេះ ដូចតិដ្ឋ
ប្លុងសេះនៃជនជាតិបាប៊ីឡូន (Babylonie) ដែរ ។

តិដ្ឋភជសួយ:— ភជសួយ "ក្រុងតាំងសេក" កំពេញ
តិដ្ឋ "សោម:" ដែរ ប៉ុន្តែមិនជាបុកណាតែគេ ។ ក្រុងតា-
តាំងសេកដោយការស្រោចទឹក គឺហៅម្ចាស់ជាអ្នកតំណាងស្រុក
ចាំងឲ្យមកស្រោចស្រែចម្ការ ដោយទឹកផ្សែងដោយ
ទឹកសប្បៃទឹកឃ្មុំ ដែលជាគំនូរជាវិការនៃលើខ្នងគោ ព្រះ
ភជាប្រថាប់នៅលើភជបង្ហុរលើខ្នងគោនេះដែរ តែត្រូវយក
ស្បែកខ្លាគ្របពីលើ, នាំមុខមន្ត្រីនៅពីមុខទៀត, រឿងនេះជា

រឿងគួរពិតពិលរំលែលមើលណាស់ ព្រះកជាវែងធ្វើជាអ្នកលប
ចូលទៅដណ្តឹមហូងគោញីដែលជារបស់ផងញាតិណាមួយនៅ
ជិតខាង (សេចក្តីប្រែមួយទៀតថា ស្តេចលបចូលទៅយករបស់
ទ្រព្យញាតិជិតខាង) ហើយទ្រង់ប្រទានទ្រព្យឲ្យទ្វាស់ដើមវិញ។
នេះគឺជាឱដ្ឋភាពទាំងពីរនៃការអានភាពជាស្តួច តែការដណ្តឹម
កជ្ឈ និងអធិកជ្ឈ ។ មានកិច្ចការផ្សេង ។ ទៀតសម្រាប់
បញ្ជាក់ពីនេះ គឺព្រះកជាប្រែថាបំពង់លើសែស្បែកខ្លា ក្រសាល
ចាស្តាជាមួយរាជ្ជប្រើ បើចាញ់ត្រូវសងជាគោញី ។ ឯយជ្ឈប្រៀ
តឺ ខ្លាំងបើយ: ត្រូវបង្ខុស្ស១០ដាក់ ផឹកស្រុកជាមួយគ្នា ដោយ
តែឆ្កែ១០ដែរ ។ ឆ្អែតខ្លាំងទៅនៃយកជស្សយ:នេះ មានតម្លៃច្រើន
ហួសប្រមាណតែណាស់ ដូចគាលមានជស្សទៅ ៤៤០.០០០
គោ ក្តីបាន ។

អក្ខរមេធ:. - អក្ខរមេធ "ប្លែកជាសេះ" ជាពិធីបូជាមួយរំ
ស ប្រែក្នុងវិធីវេទ ព្រោះជាការសំដែងនៃគុណភាពនៃព្រះកជា

ផែលទ្រង់មានជ័យ ។ ពិធីនេះមានកំណត់ ៣ ថ្ងៃ តែការ
រៀបចំត្រូវប្រើវេលា ជាល់ខែមួយឆ្នាំ ឬពីរឆ្នាំ ហើយគេតែង
តែធ្វើកន្លែងខែកុម្ភៈ-មេសា ។ ក្នុងពិធីនេះ មានហោរ ៤ នាក់
ព្រះអគ្គមហេសី ៤ អង្គ ព្រមទាំងព្រះពជបរិពារ ៤០០ នាក់
មានប្រជាជនច្រើនអនេក ។

លុះបានឆ្នាំតិ (Pite) ច្រើនប៉ុនហើយ គេនាំយកសេះ
ប្លុយមក ផែលជាតាហនៈដ៏មានតម្លៃ ហើយគេបានរៀបចំក្លែ
មួយខែលក្រមដើងសេះ ព្រមទាំងមានឆ្នូរហាមផ្សេង ។ ទៀត
ទើបគេកែងសេះឲ្យដើរលឿនតាមទំនើងវា ជាមួយនឹងសេះដទៃ
ទៀតចំនួន ១០០, មានតាលមនុស្សកម្លោះ ៤០០នាក់ ដើរ
ភមរក្រាយសម្រាប់ថែរក្សាព្រមទាំងប្រយុទ្ធចំពោះសត្រូវផែល
មកយាយីទៀត ។ នៅឯទីលានពិធីបូជា មានការនិយាយ
រឿងព្រេង ស្តាប់គេដេញពិណ ធ្នូរហាម ។ មួយឆ្នាំ សេះ
ត្រូវបង់មកវិញ ទើបមានធ្វើពិធីសម្លាប់សត្វបូជា, មានធ្វើពិធី

ទីក្រុ (ពិធីសារពើ) ១៦ ថ្ងៃ, មានការផ់ស់វេទី តមកគេ
ធ្វើពិធី ឧបនិម័ទ ១៦ ថ្ងៃ, ពិធីសោម ៣ ថ្ងៃ, ពិធីឧបនិ-
ម័ទនិងថ្ងៃរួមួយនៃពិធីនេះ ត្រូវធ្វើឲ្យគ្រឹមត្រូវតាមអត្ថុស្តោម:
(ពិធីសូត្រសរសើរព្រះអគ្គិ) ។

រីឯ ថ្ងៃទីពីរជាពិធីធំបំផុត ក៏ថ្ងៃបាន គេយកសេះញ៉ែ
ទៅបង្ហាញសេះ (អគ្ងមេធ:) គេយកសេះនេះទៅទឹមរថចម្បាំង
វិចត្រដោយមាស ហើយគេនាំទៅកាន់ត្រពាំងមួយ គេយក
ប្រេងទៅលាបសក់និងកន្ទុយសេះ ហើយយកគជ់ ១០១ ទៅ
បិទភ្នាប់ ។ ពេលនេះ ជាពិធីសម្រាប់សត្វបូជាធំ មានសត្វ
ផ្សេង ។ ចំនួន ៦០៩ គេយកទៅប្រដុំហើយចងបង្គាលទៅ
ជុំវិញសេះ (អគ្ងមេធ:) ហើយត្រូវសម្លាប់បគុសត្វទាំងនេះ
ខ្លះគេលែងចោលទៅវិញ ទើបគេធ្វើពិធីយជ្ញ: គឺសម្រាប់សេះ
(អគ្ងមេធ:) នោះ ដោយការបន្ទប់មិនឲ្យផកផង្គើមក្រោ ។ ព្រះ
ជាយោគាំងឡាយត្រូវដើរជុំវិញខ្លួបសេះនោះ ឯព្រះអគ្គជាយោ

ត្រូវទៅផ្ទះទៅកែស្បែរសេះ សំដែងអាការហាក់ដូចជាប្រឆាំតំហួន ។
ព្រាហ្មណ៍អ្នកបួសនិងស្ត្រីដទៃទៀត និយាយគ្នាលេងរវាយ
ពាក្យផតូមសារអាសគាកាស តមកមានការសន្ធឹមាគ្នារវាយ
ប្រស្នា ឬ ពាក្យបណ្តាវកេងហោប្លួនិងអ្នកឆ្លើពិធី តមកមានឆ្លើ
បូជារោះរឿង ? (Epiploon) ខ្ចីកសោម, ដុំសាច់សេះធំង
សត្វឯទៀត , ព្រមទាំងបូជាសោហិតទៀត ។

រីតិ ថ្ងៃទី ៣ មានឆ្លើពិធីហៅថា អតិកត្រៈ បញ្ចប់រវាយ
ពិធី អវភ្ឫថ (Avabhṛtha) គឺរាងស្នាន: (ប្រជុំគីក) មាន
អ្នកនោសរុក្រឹដ្ឋនិងអ្នកនេសាទចូលផង ។ ដើម្បីសម្រេច
មានការសម្លាប់គោញីអា ៦១ ទៀត ការបែកអង្ករាន់ទាន់ទៅ
ដល់អ្នកបានរួមឆ្លើពិធីអគ្គមេធ:ទាំង ៣ ថ្ងៃ ហើយបញ្ចប់រវាយ
ការឲ្យឯកន្ធអគ្គជាយហទាំង ៤ នាក់ ព្រមទាំងបរិពារដល់
ព្រាហ្មណ៍អ្នកបួស ។

X

X X

គ្រូសារ.- ត្រូវជនសកម្មភាពនៃសង្គមឥណ្ឌាពីបុពណ
សម្រាប់ជនថ្នាក់កណ្តាល មិនតាំងនៅឆ្ងាយពីវិស័យស្រែចំការ
ខ្លួនទេ ។ ជនថ្នាក់ ៗ ដែលមានភូមិភាគជិតឆ្ងាយគ្នា តែងតែ
រស់នៅជាមួយគ្នាតាមចង្កាប់ ក្រុមនីមួយ ៗ ស៊ុំតែជាញាតិ
សន្តាន ។ ជនន (Janman) គឺបិតាជាមេវៃឬស្រុកឬយ៉ាងណា
ភូមិភាគមួយទៅមួយ ជាប់ពាក់ព័ន្ធគ្នាជិត ហើយរស់នៅ
ក្នុងគ្រាមជាមួយគ្នា ។

ពួកភាយ៉ានដែលជាអ្នកស្លុកស្លុបេ ជាជនតាខេបរ មិន
មានគ្រាមជួបជុំគ្រាវីដូជាអ្នកកំណើតស្រុកទេ តែមានភូមិទៅ
តភូមិភាគប្រៃពៃណីគ្រូសារជាប់តាមនាទីជួនហើយការពារ
ប្លុកណាតត្រូលួនខ្លួនហួតមក ព្រោះជាការណីយកិច្ចសង្គម
របស់ខ្លួនដោយតាសេស ។ តម្លើរវេជាជំនួយជួយរក្សាប្រ-
ពៃណីដែលខ្លួនត្រូយបាម្ភាចសាបសូន្យទៅយ៉ាងខ្លាំងបំផុត។
រឹងសង្គមគ្រាវីដ ដែលត្រូវគេស្លុកស្លុយផ្សេងទៅវិញ មាន

ស្ថានទេវជាប់ទឹងជីដូន មានស្រែចំការតាមជនបទហើយមាន
ចាំងក្រូងថែមទៀតផង ។ ដូច្នេះ ការវិនិច្ឆ័យសារ នៃជនគ្រាវិន
ថិតថេរទៅបានតាមការណែនាំនៃប្រវត្តិសាស្ត្រដូចការបូជា (Cultes)
គឺកូមិជាដើម ហើយជឹកនាំឲ្យអាយ៉ងតាន់តាមដូន្នះវិញ ។
លក្ខណៈតាមនិងជន្ម្នះនេះហើយ ដែលបញ្ជាក់ការណែនាំ
ប្រៃពាណីនៃជនជាតិឥណ្ឌា ឲ្យរើញ្ជាសំលាស់ ។ វិគ្គ
គាលឥណ្ឌូវនេះ ។

គ្រូសារមួយ ។ នៃជនឥណ្ឌាសព្វថ្ងៃនេះ ចិតទៅក្នុ
មជ្ឈដ្ឋានដែលភូតពីរ ដែលមានមូលដ្ឋានផ្សេងគ្នា ។ មកត្រូវ-
តានិងពហុតភាព ទៅមានយ៉ែរថេរគ្មានគ្រាវិនបុកណា,
ដំណែល ឬ អន្ទុស្សាវរីយ៍ ក៏ទៅមានចិតថេរដែរ ។
ឯអាយ៉ង ផ្សេងទៅវិញ មានតែខ្សែស្រឡាយដាប់តគ្នាមក
ដែរហៅថា ជន្ម្ន តឹងដើមកំណើតភូតជាមនុស្សខ្លួន ហើយ
ឹកនាំឲ្យអនុជនតាន់តាមក្រោយតំរូវមក ។

ត្រួសារអាយ៉ន មានសមាសភាពក្នុយនិងក្នុយដ៏ខ្ពស់មួយ
ផង គាមខ្លួនទៅជាដែលតី ជន ជន្ទីន រួមទៅនឹងស្រុកព្រាយប្រើន
ចានទៅជាគោត្រមួយ ហើយគឺតចានទៅជាកុលសម្ព័ន្ធមួយ
មានសគាត្រាមមួយ ហៅថា បញ្ចុយ័ត ។ ព្រឹត្តិការណ៍
ជនអណ្តាដែលចាស់បរមបុពណាខោះ គឺក្រុមសង្គមតូច ឬ ជំ
ដែលហនវៃស្រុកព្រាយចាត់ខ្លួនឯ ដែលហៅថា "គោត្រ" ។
រីឯលក្ខណៈនៃគោត្រនេះ បំខ្ចីបែបមានន័យនៅទីកន្លែងសាច់
ញាតិដែលមានឈាមជាមួយគ្នាប៉ុណ្ណោះទេ តំហែនតាមក្រុមខ្លួន
ដែលប្រតិបត្តិសាសនាជាមួយគ្នាទៀតផង ដែលហៅថាញាតិ
សន្តាន គឺហៅចំពោះតែអ្នកដែលគោរពប្តូជាបុព្វបុរសជាមួយ
គ្នាតែប៉ុណ្ណោះ ។ សេចក្តីនេះបញ្ជាក់ឲ្យឃើញច្បាស់ថា សង្គម
អណ្តាជាធម្មជាតិសង្គមច្រើនជាងពួជនៃញាតិសន្តាន ។ ប៉ើប្តី
ដែលមិនមានកូនប្រុស ដើម្បីរក្សាគារវកិច្ច នៃត្រួសារឲ្យបាត
ដោះទៅបានទេ, ត្រូវតែយកប្រពន្ធខ្លួនទៅឲ្យប្រុសជាទៀត

ដើម្បីឲ្យបានកូនប្រុសពុកជាមេគ្រួសារតទៅ ។

បិតា ជីតា ឬ បុព្វបុរសជាមេគ្រួសារ ហៅថា "បតិ"
ដូចប្រពៃណីខ្មែរយើងថាប្តី ជាមេគ្រួសារក្នុងផ្ទះនីមួយ ។
ទេះគ្រោះតែយើងកាន់តាមទំនៀមវណ្ណា តាំងពីបុរាណមក ។ ឯមេក្រុម ដូចខ្មែរយើងហៅថា "មេភូមិ" ហៅថា វិស្បតិ (វិស ពួក, ក្រុម + បតិ មេ, ម្ចាស់) ។ ឯវិស្បតិនេះ ត្រូវជ្រើសតាំងឲ្យទៅជារាជាបតី ក្នុងកុលសម្ពន្ធមួយ ទៀតផង ហើយឲ្យឈ្មោះ "ក្ស=ស្តេច" ដើម្បីត្រូវនឹងកុលសម្ពន្ធមួយឲ្យមានរបៀបរៀបរយ (សំ. Rājati =) អាវេស្ត: Rāzayeiti ។ អំណាចវែងលក្ខត្រូវជ្រើសតាំង ក្ស នេះ ត្រូវសមនឹងកុលសម្ពន្ធជ្រើសតាំង ដូច្នេះ សក្ករាជនេះ តមក មានន័យថាស្តាស់ហោស់ដូចជ្រួសការយើងក្នុងចុងសតវត្សនេះ ។ នេះហើយជាវិជ្ជាបុរាណដើម តមកគេតបានទៅជាស្ថាប័នល្អមួយក្នុងអតីតកាលខ្មែរ ។

X X X

គារបូជាគន្ធគ្រួសារ (Cultes familials) .- អត្ថន័យ ដើងគ្រាន់តណ្ណាល ដើងគ្រាន់ជាងគាត ដើងគ្រាន់ជាគារៈ កិច្ចធំបំផុតនៃគ្រួសារឥណ្ណា ។ ប្រពៃណីគោរពអត្ថន័យនេះ ជាតៈ ថេរចរកាលតមក តាមកាលនៃប្រវត្តិសាស្ត្រមេស់លទ្ធិហិណ្ឌូ ជាលទ្ធិសាសនានៃអារ្យ័ន បុនប្រវត្តិសាស្ត្រ ព្រោះគេបាន ឃើញមានគ្រាឲ្យកក្តដ្ឋគម្ពីរឬគ្មេទ ។

គ្រួសារឥណ្ណាន៍មួយ ។ ត្រូវតែមានដើងគ្រាន់គឺ អត្ថន័ មួយ, គេរុក អត្ថ ន៍នេះ ជាម្ចាស់នៃគេហដ្ឋានដែលហៅថា "គេហបត្យ" ។ ម៉ើជាម្ចាស់នៃគ្រាមហៅថា "វិត្យ" ឬប ជាបិតាដែលជាមេគ្រួសារជួបជុំះដែរ តាមរបៀបសម្ព័ន្ធភូបប្តង់ នៃគោត្រនោះ ។ ។ អត្ថន៍នេះ កាលដើមឡើយ គេជុតបំពាក់ ឲ្យកអ្នកតាំងដំរនៃជនតាមេបរ ដើម្បីការពារសត្វសាហាវយន់ យ៉ង ឬរក្សាអ្នកតង្វាលនិងហ្វូងសត្វពាហនៈ ដែលហៅ "គោបៈ" ឲ្យមានការតាំងៈនៅដោយប្រពៃតែប៉ុណ្ណោះទេ តែ

តមក អត្ថន័យរបៀបជាវត្តពហុព្រីហិ តឺមិនមែនផ្តុំ
បំពត់ចំពោះតែត្រឹមតិប្តូការជើងក្រានទេ ដោយពិត តឺផ្តុំជើម្បី
បំភ្លឺលោក ដូច្នេះអត្ថន័យ នេះ គេពុកជា "ទេពអត្ថ" តឺ "វិទ្យុត=
ផ្លេកបន្ទោរ" ឬ "រោទិត្យ=ថ្ងៃ" ។ វិទ្យុត=(ផ្លេកបន្ទោរ)
មានរំលេចខ្លាំងណាស់ តែជាមិត្រនឹងមនុស្សលោក សម្រាប់
បំផ្លាញសត្រូវ ទើឲ្យមានកំដៅឲ្យវិត្តជាតុក្នុងលោកនៅមានបាន
តមកទៀតតេតើតទេវជាវត្តពិភ្លូ ហៅថា "ទេវ:" ដែលកំពុង
តែនេះបំភ្លឺលោកសព្វថ្ងៃនេះ ។ ទេវ: នេះគ្មានឆ្លាស់ជាធម្មនុស្ស
ជួចជាហានសួតឹ ឆ្លាស់ជាឯហានមនុស្សលោកជួញ្ចោះដែរ តែ
មិនមានអ្វីជាគ្រឿងដែលមនុស្សលោកឲ្យប្រសើរជាជាងជើងក្រាន
ដែលចំអិនអាហារ ឬ ធ្វើពិធីបូជា តុំនោះជាអធិបតីនៃអំពើត្រប់
ជំពូក ក្នុងជីវិតាមនុស្សនេះទេ ។ ឯអត្ថនេះ មិនមែនដូចគឺក
ដែលហូរចេញមកពីពពកដូច "វិទ្យុគឺក" (Apām nabhāt) ទេ
តឺកើតចេញមកពីការតួតរំលឹងពីឱ្យតតីរដែលហៅថា "អរណី"

បើអ្នកណាបានរក្សាភ្លើងនេះខុសដោយប្រពៃមិនឲ្យរលត់ទៅវិញ
ឬ គឺនៅតែនេះជាន់ប្តូរជាតិបន្តទៅ ហើយគេខុសជាបុគ្គល
មានតម្លៃសំណាងប្រសើរណាស់ ។ បពូជតបុកណាជាជន
ហិណ្ឌូ ឥពន វែលជាអ្នករក្សាភ្លើងដើងគ្រាន់នេះ ហៅថា
អថវ៌ន ប្រែថា "អ្នកបួសរក្សាភ្លើង" ។

ម្ហូយទៀតការរក្សាភ្លើងខុសបន្តិចមកក្តី ការរក្សាវែរលា-
ហិតតែបុព្វបុរសតមកក្តី មិនមែនឆ្លើយគ្រាន់តែជាតិមិត្តប្តូរទេ គឺឆ្លើ
តាមប្រាកដមែនទែន ។ ភ្លើងដើងគ្រាន់នេះខុសជា "បុព្វបុរស"
គឺជាបិតា ជីតា បូជីតាខួតល្អួតលា ដូចជាជនជាតិចិនរក្សា
"កុងម៉ា" ឬជនជាតិក្រិករក្សា "ត្រៃបិតុរ" (Tripitores)
តំនាងដូចជាជនជាតិហិណ្ឌូបពណារតក "សប៊ិណ្ឌបិតរស"
(Sapinda Pitaras) វែរ ហើយមានអំណាចកន្ទុំគ្រួសារផង ។
ភ្លើងវែលេនេះតតុល្យហើយបញ្ចេញអណ្តាតភ្លើង ភ្លឺសន្ធៅខុត
ជាជីវិតបុព្វបុរសតិបិតាជីតាជួតល្អួតលា វែលមានលក្ខណៈ

សក្តិសិទ្ធិរស់រើកដល់មកសព្វថ្ងៃនេះ ។ ឯគ្រឿងពលីជាអា-
ហារបូជាដល់បុព្វបុរស ដែលស្លាប់ទៅនោះ ប្រុះចុះនេះ
ក្លែងក្លើងដែរ ទើបបានដល់ទៅអ្នកដែលស្លាប់ ។
ដោយអស្រ័យវត្ថុជាតុ - តើភ្លើងដើមគ្រានដែលតែងតុកជា
វិទ្រលោហិតនេះ បានជាតិតណាលោកចេះតែតើតបន្តិចៗគ្នា ពី
មួយទៅមួយស្មើជាជកបទៅ ហើយភ្លើងនៅតែឆេះជាតិបាន
ជាកាសភ្លើង, កាសភ្លើងនេះតុកជាបិតា ហៅថា ឌ្យូស៊ី
បិតរ (Dyeus-pitar) ជាគោលជំនឿនៃជនជាតិហិណ្ឌូអារ្យ-
ជួបដាប្រទៃពណ៌ក្រិក-ឡាតាំងថា (Zeus pater = Jupiter) ។
ជំនឿទាំងនេះ បង្កើតឲ្យកើតជាលោកវិទ្យា (Cosmologie)
និងទេវកថាវិទ្យា (Mythologie) ដែលបណ្តុះបណ្តាលឲ្យមាន
ពិធីបូជាគ្រែសារដែលជាកិច្ចនិងទានធ្វើពុំបានខ្សោយ ។ ឯការ
ពាក់ព័ន្ធទៅតាន់ទេវលោក ត្រូវធ្វើទៅតាមភ្លើង យកភ្លើងជា
ស្ថាន ជួបជាការពាក់ព័ន្ធទៅតាន់បុព្វបុរសជូនោះដែរ ។

បណ្តាភ្លើងទាំង៣នេះ ភ្លើងអគ្គិនេះ ទុកជាភ្លើងឧត្តមបំផុត ។
ឯម្ចាស់គ្រែសោរ ជាអ្នកធ្វើពិធីយជ្ញ: ។ ភាគព្វកិច្ចទាំង៥
តំណែងនេះ មានគ្រោះថ្នាក់ដោយពិសេស ក្នុងកន្លែងពិធីបូជាប្រចាំ
នៃហាងភ្នួង ហៅថា គ្រហ្យសូត្រ ។ គម្ពីរគ្រហ្យសូត្រនេះ ជា
គម្ពីរឯក ប្តូរធំបំផុតសម្រាប់គ្រែសោរ ។ មានគម្ពីរមួយទៀតហៅ
ថា "ស្រៅតសូត្រ" ជាគម្ពីរនិយាយពីការធ្វើពិធីបូជាតាមការ
ចាប់ផ្តើមមក ដែលហៅថា (ស្រុតិ cruti) ។ លោកមៅរ៉ែ
Knauer សរសេរថា ភ្លើងអគ្គិនេះ ទុកជាភ្លើងមួយ ដែលម្ចាស់
នៃហាងត្រូវធ្វើពិធី ហើយតមកមានភ្លើង ២ ទៀតទៀតជា ៣
សម្រាប់ពិធីសោម: ភ្លើងមួយត្រូវដាក់លើកាសន:ទំសាង
កើត ហៅថា "ភាហវនីយ" មានកន្លះបួនជ្រង មួយទៀត
មានជ្រង់ក្រាយជាអឌ្ឍចន្ទ្រ ត្រូវដាក់នៅលើកាសន:ទំសាង
ក្បែរទំពីកាស3:ប្រចាំនៃហាងភ្នួង ដែលហៅថា អន្វាហារ្យប-
ចន: ឬទក្សិណាគ្និ ។ ភ្លើងទាំង៣នេះ ត្រូវដុតបន្តមកពី

ក្តីជំរើសគ្រោងដែលជាក្តីជំទិញ ។ អាស្រ័យនឹងអត្ថន័យនៃឃ្លាបន្ទរ

នេះ- យោងថា "អេឌី" (Autel) មានទំហំតូច តឹជាភ្នក់ដំបូង

ឧស (សមិទ) ឬ ស្មៅតុនៈ មានទ្រនំគ្រាយបួនជ្រុងទ្រ.

វែង ហើយជ្រុងតាំងបួនទុបចូលមកចន្លោះ ជាទីសម្រាប់ដាក់

គ្រឿងតាល័ជួប ទឹកដោះខ្ចែកដោះខាប់ គ្រាប់ភ្លួង សាច់ សុក ។

នៅលើអេឌីនេះហើយ ដែលទេវតាបញ្ជូនមកស្រែបាំងខ្លួន

យកយជ្ញៈ ។ អេឌី គោះធំក្តី ឬ គោះតូចក្តី ជាការដឹងគ

ន្ទ តែពិធីបូជាគោះ ជាតិច្ចការចាំបាច់បំផុត ហើយមានការ

ញ្ជឹកញ្ជឹកច្រើនបំផុត ។ ម្ចាស់ផ្ទះត្រូវចំណេញកាតភ្នក់ចូលខាង

តាវៃតិច្ចនេះ តាំងពីព្រឹក រហូតទៅដល់ល្ងាច ។ វេលា

សន្ធិយាព្រឹក ម្ចាស់ផ្ទះមានតិច្ចត្រូវប្រតិបត្តិច្រើនប្រការ ដូច

ត្រូវទៅមុជទឹកហូរ (ទឹកស្ទឹង ?) ជម្រះឆ្នូញ វែងសក់ ហាត់

ជាគជង្រើមឲ្យស់ចេញចូល សូត្រគាថាគាយត្រី(១) ជាមន្ត្រី
សក្តិសិទ្ធិថា :

ឥមិ ភូរ ភុវៈ ស្វៈ
តតិ សវិតុរ វរេណ្យមិ
ភាគោ ទេវស្ស ធីមហិ
ធិយោ យោ នៈ ប្រចោទយាតិ ។

កន្លងការបំពេញតិចួបជាខេះ មានអត្ថបទគម្ពីរវេទផ្សេង
ទៀតច្រើនណាស់ ។ តាមក ហ្វូសង្គ្រះត្រូវធ្វើមហាយជ្ញៈ តិ
បូជាវេវតាភូត, បិត, ឧ ។ ឯរបូជាវេស់ទាំងខេះ ជាការ
បំពេញបវិសណ្ឋារតិចួចំពោះវេតា ឯអោរបូជាព្រហ្មន៍ ត្រូវ

---

១ ក- ឈ្នាន្តប្រែកបដោយកំសាន្តុកតាក ឯម: ។- តាមខែលោកទាំង៣ជាន់
ខ្ពស់តឹ ដី អាកាស ហានស្លុតំ: ត-ត ជាកាំង ៣ ជា ។ ខេះ ជាកស្រែងចេញមកពី
ឫគ្វេទ (111.62, 10) មានឈ្នាន្តថ្លាំបីតឹ "ពន្ធដែលយើងគប្បីប្រាថ្នា ដាភាគ
នៃទេវនាវិត្ត ឬ យើងសូមឲ្យបានសារប្រយោជន៍ធោះ ព្រះសវិតុធោះ ជួរជាស់
តឿនចិត្តយើង" ។

ឆ្លើយដោយការអាឧគាថាវេខ ជាគំប្លែគារពចំពោះត្រកៃ ។ តមក
ទៀត ប្រសាទផ្ទះ ត្រូវគោរពដែរប្រៀបប្រចាំផ្ទះ (អាយតនៈ) គឺ
ថ្នាំដែលជាធម៌ត្រូវនៃទេវតា ដូចវិញ្ញា តាំ ខ្ញុំ នៈណាត ស្ងួរ
ជាដើម ។ កាលត្រឹកកាលល្ងាច ត្រូវធ្វើពិធីអគ្គិហោត្រ គឺការ
បូជាភ្លើងជាំនិញថ្ងៃបូរនេះ ។ គេលបាយថ្ងៃត្រង់ ត្រូវបានដំ
បាយទៅកងភ្លើង ខុកជាការបូជាទេវតាចាំងឆ្ងាយ (នៃត្នេះទេវ)
ប្រៀបដើយយកដុំបាយតូច ។ ទៅជាតំនែវខាងកងនេហាជាន ខាង
ខាងត្រៃនេហាជ្ញាន ជាគំប្លែបូជាចំពោះទេវតា តូតបិសាច ខាង
សត្វតិរច្ឆាន ទើបជាន់ពួកប្រសាទចាប់ចំរោគអាហារ ឥន្ទ្រិយ
ពែនក្នុង ស្ត្រី ។ ប៉ំរើ ប៉ំរើរួចហើយ ទើបចំរោគទ្វេនដែង
ជាខាងត្រៃយ ។ លៅសន្ធិយោល្ងាច គេលព្រះគាថ្ងៃត្រ
អស្ងត្ត ត្រូវប្រែតបត្តិជាថ្មីម្តងទៀត ។

ចំស្រួមមាគាការដ៏ទៃនៃជនតំណាងម្ភាត់ ។ - ជនតំណាង
ម្ភាត់ ។ មានគំប្លែត្រូវធ្វើតាមលំដាប ៤០ ប្រការ ដោយ ស្ងួន

ប្រែថា "ធ្វើឱ្យស្លាប់ខ្លួន ប្រសិទ្ធិ" គឺធ្វើឱ្យបាត់ស្មូន ឱ្យ
ជាទ្រព្យ បើប្រុសឱ្យជាន់ជា គួហបតិ បើស្រីឱ្យមានប្តី ដោយ
សង្ខេប ពាធនេ រាង ១៦ ប្រការ គឺ

(១) ពាធ ឆ្លងបង្ហោះព្រំគត់ ហៅថា "តត៌លម្ពន: ឬ
គតាំឆាន:" ពាធនេះ ត្រូវធ្វើក្រោយមង្គលការ ៤ ថ្ងៃ ជា
ពាធការតាមរតាបន្ទុលហើយឱ្យជាន់ភូនប្រុស ធ្វើជួចគ្នាទំនងពាធ
ឯទៀតណាមួយ ក្នុងពាធនេះ ត្រូវប្តីយកស្បែរតំពៅឱ្យ
ប៉ះតាលំនាំយះ រំអិលពីធ្លាក់ហួតហត ទ្រួះហើយសួរភ្លូនភូនសួរថា
"សូមព្រះរាជាវៀបចំតគ៌ឱ្យ" "សូមព្រះបង្កើតណាគ ឥជាវូម
ភូនខ្ញុំផង" "សូមព្រះបងជាបតិជារកព្រោះព្រំឱ្យ" "សូមព្រះ
បង្កើតណាគភ្លាំដើភូនឱ្យកើតក្មួនគត៌" ។ ពាធនេះនៅមាន
ក្នុងវេលាបមតដល់សព្វថ្ងៃនេះ តែច្រើនតែក្មួនពួកហិណ្ឌូជែលជា
គន្ធបជិបន្ទ ។

ដែលហិណ្ឌូច្រើនទាក់ស្រែឱ្លាញ់ភូនប្រុស បើមានភូនស្រី

គេខុកជាជាអក្ខរ ក្នុងន័យនិយាយថា "មានតែកូនប្រុសទេ
ដែលអាចរៀបចំពិធីបុណ្យសពដូនតា ហើយអាចនាំឲ្យទៅដល់
ឋានសួគ៌បាន" ។ កូនប្រុសហៅថា "បុត្រ" មានន័យ
"អ្នកជួយដោះខ្លួនឪពុកម្តាយឲ្យរួចផុតពីនរក" ។

២- ពិធីមង្គលសុំឲ្យបានកូនប្រុសហៅថា "បុំសវន" ។
ពិធីនេះ ត្រូវធ្វើក្នុងរយៈពេលដែលមានតែ ៧ ខែហើយ ត្រូវបន្ត
៧ យប់ក្នុងមួយថ្ងៃ ដើម្បីឲ្យបានកូនប្រុស ។ ពិធីនេះអ្នក
មេផ្ទះត្រាំចុងត្រមុះទាំងស្លាំនៃតារាយោយមែកនិងត្រាន ឲ្យ
ផឹកទឹកដោះ ហើយសួរថាផឹកអ្វី ? តារាឆ្លើយថា "បង្កើត
កូនប្រុស" ពិធីនេះហៅថា "អនវំលាភន" ក៏បាន ។

(៣) ពិធីមង្គលវែកសក់ ហៅថា "សីមន្តោន្នយន:" ។
ពិធីនេះ ត្រូវធ្វើដោយចាក់បង្អួរប្រដាក្រអូបទៅលើក្បាលប្រពន្ធ
ហើយវែកសក់ពីប្រដុំចិរញ្ចើមមកឲ្យខាងត្រង់កណ្តាលក្បាលមែប
ជូចជាមក្តុដដោយផ្នែកខ្លួន ឬយ៉ាងទៀតមានន័យថា សក់នេះ

ខុកជាស្បូវកុន: ៣ សរសៃ ហើយយកសក់ដែលខុកជាស្បូវ
កុន:ទៅដាក់ត្រង់ប្រជុំចិញ្ចើម ៣ ដង ម្ដង ។ ត្រូវសូត្រគាថា
វែងថា ភូរិ ភូរិរ ឥន្ទ សូរិ ព្រមទាំងឆវៈ:ថា "ទុម"
ជាពាក្យនមស្ការត្រូវតំណែងវេតាឥន្ទ ។ តាមវិធីនេះ គេដឿថា
ដេញខ្មោចចេញ ហើយបញ្ចូលគតក្នុងតក្កឥតប្រពន្ធដើម្បី
ការពារអ្នកយកដល់កូនដែលមិនទាន់កើត ។

(៤-) ពិធីមង្គលចាប់កំណើត ហៅថា "ជាតកម៌ិ" ។
ពិធីនេះ ត្រូវធ្វើភ្លាមក្រោយពេលដែលកូនកើតរួចហើយ មុនគាត់
រងសុក ត្រូវឪពុកយកស្លាបត្រាមាស ដែលជាត់ពេញដោយ
ទឹកឃ្មុំ និងទឹកដោះគោខាប់ ទៅជាត់និងបបូរមាត់កូន ហើយ
សូត្រមន្តស្រែនត់តាមគម្ពីរវេទថា "ទុព្រះមានគាយុវែង ! សូម
កែវកូនេះមានអាយុ ១០០ ឆ្នាំនៅនាលោកនេះ ដោយ
ការពារនៃឥន្ទវេតា" ក្រោយពីការជាត់បបូរមាត់ ត្រូវជាត់ត្រ-
ចៀកកូនទៀត ហើយសូត្រថា "សូមព្រះសរិត្រី សូមព្រះ

សរសៃតី សូមព្រះអង្គទ ប្រសិទ្ធិឲ្យកូនមានប្រាជ្ញាខ្លៅវឈ្លាស
តទៅខាងមុខ រឹតតែកូន ហើយសួរគ្រូថា "បងឯងមាំមួនជួប
ថ្ម មួតជួបប៉ាវបៀ បាំស្ទះជួបមាស បងឯងសែនទៅ ១០០ ឆ្នាំ
សូមព្រះឥន្ទ្រប្រគល់ឲ្យខ្ញុំវិញំណាប់ខ្ញុំឲ្យជាប្រាស័រដល់ឯង" ។

(៩) ពិធីបង្កលឲ្យឈ្មោះហៅថា "គាមភណា" ។
ពិធីនេះ មានខ្លះទៅតេញប្រទេសឥណ្ឌា នេះធ្វើពេលក្រោយ
កូនតើត ១០ ថ្ងៃ ឬ ១៦ ថ្ងៃ ។ គ្រូសាវែលមានកូនតើត
ប៉ាន ១០ ថ្ងៃ នេះគុកជាគ្រូសាវមិនស្អាត ។ មុនធ្វើពិធីឲ្យ
ឈ្មោះ ត្រូវធ្វើពិធីលាងចាបមួយមុនសិនគឺ "ម្ដាយត្រូវមុជ
ទឹកឲ្យស្អាត ជញ្ជាំងចន្លុះត្រូវលាបគោមន៍គោ ឯបន្ទប់មុជទឹក
ក៏ត្រូវសំអាតឲ្យម៉ត់ចត់ណា សំរែងត្រូវបូជាជាមានពណ៌ក្រហម
លាបមេរ៉ា ហើយដុតចន្ទ្រឹងឲ្យក្ដៅ ត្រូវមានគ្រឿងបូជាផងខ្លែ
ខ្លែតជូចជា ក្រាក់ អាវក្រនាប់ និង សំពត់ លុះបំពេញកិច្ច
ការទាំងនេះហើរបូណ៌រហើយ ទើបពាប់ថា គ្រូសាវនោះបានធ្វើ

ប្រែរំលួនហើយ ។

នេះហើយគេចំណូកជាគំរូឲ្យនាមនេះណាស់ ។

គ្រែហានគន់គូរមើលជាតាកស៊ី ត្រូវនាមឲ្យបាន ៣

ប្រ ៤ ហើយឲ្យនំពុកជាអ្នកស៊ែសយកឈ្មោះណាមួយ ។ អក-

ប៉ះប៉ើណ្តាមានហានជំនាញគន់គូរយូរនៃណាស់ ឯពិតឲ្យនាម

ត្រូវប្រែនយោនៅថ្ងៃក្រោយទៀត ។ ប៉ោនាមតាមជោគជតា

ជាតាមថ្ងៃណេះឲ្យក្លឹងគោលសើរ ១០ ថ្ងៃនោះទេ ក្លួន

ត្រូវយកនាមទៅតាមជោគជតាវិញ ។ នាមត្រូវស៊ែសយកពាក្យ

ដែលនក្តត្បូក្យ ។ ឯនាមពិតមែនរបៀនក្លួននោះ ជាំ

មែននាមដែលនេះឲ្យក្លឹងថ្ងៃឆ្លើពិជានាមកន្លះ ឬ នាមតាមជោគ

ជតាទេ តែនាមសម្ងាត់ដែលត្រូវបាត្យាយខ្សែបឲ្យ នាមនេះ

ប៉ោនាមមែនរបៀន ។ ប៉ោជនណាមួយគាចជឹងនាមនេះ

បាន គេរៀបថាមានអំណាចនៅលើអ្នកនោះណាស់ ។

ក្លួនប្រុសត្រូវឲ្យនាមតាមឈ្មោះទេវតាប្រុស ឬបជាក្លួ,

ภម, គោចាល, គណគ, សង្ឃ ។ល។ ឬនាមខាងតា
ប្រុសពីរបួនគ្នា ហរិ-ហរ គិរ-ភម គោចាល-នួម ឬ លេក្ខី-
នាភយណ ប្តូរនោះទៀតឈ្មោះថា ទាស ឧទ្ទេសតា ដូច
ហរិ-ទាស គាល-ទាស គោចាល-ទាស ខុគ៌-ទាស ឬ
នាមកន្លះមហាសារយុទ្ធ; អដ្ឋ តិម ហនុមាណ ។ល។

ក្នុងប្រយោគវិទ្យាចាមៈទាំងនាមនេះ : សរសួស្តី
បវតី លក្ខ្មី ឬនាមឯទៀត ស្តីដ្ឋ តេត្រ ប្តូរនោះ គុណសម្បត្តិ
ដូច កមល ឬ កមលា, កុសុម, មុតិ, (គុជ) វិមល, សុន្ទរី,
ប្រម, មោតិនី (ល្អ) វិសន្តិ គង្គា យមុនា គោទាវរី
កវេរី ។ល។

(៤)- ពាក្យដែលនាំចេញទៅក្រៅហៅថា "និប្រ្គមណា" ។
ពាក្យនេះ មិនដំណូចគ្នានទេ ត្រូវរៀនក្នុងវគ្គទី ៤ ក្រោយវគ្គតំណើត
វិភត្តិក្នុង តែត្រូវចាំថាបើក្នុងនាំចេញទៅទាំងក្រៅ ទៅ
ទៅតណ្ហាលភាល តាមក្រោយប្តី ត្រូវបង្ហាញក្នុងទៅក្រោះ

គាថ្លែងហើយសូត្រថា "ក្មេងជាពន្លឺ ជាមង្គលដល់ខេត្ត
ដែលរះឡើងពីទិសខាងកើត សូមឲ្យកូនរបស់ខ្ញុំរស់នៅបានអាយុ
១០០ ឆ្នាំ" យើងសូមពរថា :: ស្អាប់ ខ្ញុំយល មានរស្មី
ដោយតំណាចខេត្តគាថ្លែង ១០០ ឆ្នាំ ។ តទៅទៀត
មាតាបិតាយកកូនទៅគាន់ខេត្តលើកភ្លុកភ្លឺ ហើយបន់សូមឲ្យ
កូនបានល្អ ។

(៧) ពិធីមង្គលឲ្យតាំងឈ្មោះហៅថា "អនុប្រទន" ។
ពិធីនេះ ត្រូវធ្វើក្រោយពេលដែលកូនតើតរហើយបាន ៥ ថ្ងៃ
ត្រូវប្រជុំញាតិមិត្តឲ្យមកជួបជុំគ្នា ហើយឲ្យកូនបរិភោគអា-
ហារឆ្ងាញ់ជាបឋម ។ ព្រាហ្មណ៍សូត្រគាថាដែលឲ្យពរ តំណាងកូន
ស៊ុមក ត្រូវកេរឈើបរិភោគអាហារ ។

(៨) ពិធីមង្គលត្រកោរសក់ហៅថា "កេរ្តិ៍" ។ ពិធី
នេះ សំខាន់ណាស់ដែរ ។ ជនហិណ្ឌូយកចិត្តទុកដាក់ក្នុង
ពិធីនេះណាស់តាមលទ្ធិសាសនារបស់ប្រគាន់ផ្សឹងថា "សក្តិ-

ស៊ីខ្ចីកងការលោងខ្លួនឯងចុះឲ្យស្អាត" ជួចប្រពៃណីគោរសក់
ព្រៃ ឬគោរសក់ខ្មែរយើងវែង ។ ពីគីគោរសក់ខ្មែរយើងកំរ៉ា
មធ្លមយំណាស់វែង ។
ក ង

(៩-)ពីធីមង្គលការសក់ហៅថា "កេតាព្ត" ។ ពីធី
ចាំងពីរគឺគោរសក់ឯការសក់នេះ មិនប្លែកគ្នាប៉ុន្មានទេ នៃ
ពួកព្រាហ្មណ៍ពញ្ចិត្តមឹងធ្វើណាស់ ។ កាលបើកូនអាយុ
បាន ៧ ឆ្នាំរហើយ ឪពុកម្តាយតែងធ្វើពីធីនេះឲ្យកូន ឬជួនកាល
កូនដល់អាយុ ៧ ឬ ៩ ឆ្នាំ រើបធ្វើកំហានវែង ។ តម្រែអ្នក-
លោយនៈ និយាយថា ក្នុងពីធីនេះ ឪពុកត្រូវយកកូនទៅដាក់
លើទ្វេរម្ខាយ ដែលអង្គុយទៅទាងលិបជើងក្រោមអគ្គិ ឪពុក
ត្រូវឈរទាងកូនម្ខាង ឪពុកម្ខាង ការនាំសូរិកុតៈ ២១ ដើម រហើយគ្រោះ
ព្រឹក្សាលកូន រៀបយកគ្រឿងលាយគឺកវែងខ្លាញ់ និងគឺកដោះ
គោជាដើម រហើយយកសូរិកុតៈទៅញាត់ទាងស្តាំសក់កូន ៧
ដង ស្រួចថា "ឯកុតៈ ទិព្វរើយ ! សូមរក្សាកូនេះ" ប្លែ

ការសិក្សាជាដើម ព្រមទាំងសូត្រគាថាផង ទុកបួងសែង (តំបោយ) មួយ នៅលើក្បាលកូន ឬ តាមប្រពៃណីខ្លះត្រូវទុកបួងសែង ៣-៤-៥ សរសៃ ។

(១) - ពិធីមង្គលនាំកូនឲ្យទៅរៀនហៅថា "ឧបនយន" ។ ពិធីនេះ ជាពិធីសំខាន់បំផុតមួយ គេហៅពិធីនេះថាជា "ពិធីបញ្ចូលនៃឬស្រែទុក្ខយ" ក៏បាន ព្រោះពិធីនេះត្រូវធ្វើដើម្បីឲ្យកូនបានជាប់នៃឬស្រែទុក្ខយជាព្រាហ្មណ៍ ។ ឯកព្រាហ្មណ៍ខ្លះ មិនឲ្យកូនខ្លួន ដែលមិនទាន់បានធ្វើមង្គលឧបនយននេះបួលទៅរួមបរិភោគភក្ខាហារជាមួយទេ បើកូនគាត់មិនទាន់បានប្រសិទ្ធីថាជាព្រាហ្មណ៍នៅឡើយទេ ។ ដូច្នេះ មាតាបិតាត្រូវនាំកូនប្រុស ឲ្យទៅរៀនគម្ពីរវេទខ្លះ ដើម្បីឲ្យកូនបានតាមជាជាទូដូច្នេះ ព្រាហ្មណ៍ ។ ពិធីនេះត្រូវធ្វើក្នុងដំណែលដែលកូនមានអាយុបីតនៅចន្លោះឆ្នាំខី ៧ និងឆ្នាំខី ១០ បើទុកាសមិនហុចឲ្យទេ ត្រូវធ្វើផល់នៅកូនអាយុបាន ១៦ ឆ្នាំក៏បាន ត្រូវ

ក្រុងខ្មែរ www.angkhmer.org

ហៅញាតិមិត្រមកជួបជុំ ក្រែរមើលឫក្សពារឲ្យបានត្រឹមត្រូវល្អ
មុនសិន មុនពិធី ត្រូវគោរសក់ក្មួនហើយព្រុះព្រំរោយត្រឿង
ក្រអូប ។ ព្រាហ្មណ៍អ្នកធ្វើពិធី ត្រូវនាំក្មួនគោះទៅនាវព
ខេតាប្រចាំផ្ទះ ហើយប្រគួនក្រាបសំពះមាតាបិតាទិដ្ឋកែវ
តមកឲ្យក្មួនអង្គុយលើតែវ៉ាលើយ ផ្តុតអង្គុយខ្ទមលំមួយ ហើយ
ព្រាហ្មណ៍អ្នកធ្វើពិធីសូត្រគ្នាថា រួចហើយក្មួនក្រាបសំពះផ្តុត
ម្ដងទៀត គោរពដោយស្មាបដើងផ្តុតដោយដៃ ផ្តុតឲ្យព្រះ
ក្មួនទិដ្ឋកែវហើយ ប្រាប់ត្រាប់ពួជទ្រុះទៅលើក្មួន ដើម្បីឲ្យក្មួន
មានជោគ ។ ពេលនេះ ត្រូវផ្តុតភ្លើងដោយទុសសក្តិសិទ្ធិ
ដែលសាបដោយទ្លាញ់ខ្ចីតជោះគោ ។ ទៀតធ្វើ ត្រូវយក
អម្បោះ ៣ សរៃសួមតវៀញជាមួយគ្នា ទៀ ៣ សរៃសេះនេះ
ជាត្រីខេត ពណ៌ស ជាពណ៌បរិសុទ្ធ ។ ទៀនេះ ត្រូវ
ព្រាហ្មណ៍ប្រសិទ្ធិមុនធឹងយកទៅចងក្មួន កំពុងចងត្រូវសូត្រ
គាថាវែង បងទៀហើយក្មួនសូត្រគាថាតាយត្រី ។ ក្បៀវត្រូវ

ជាយថេញតាមខ្លួនឲ្យអស់ ទើបព្រាហ្មណ៍ ប្តូនតុកស្សូត្រគាថា
តាយត្រី ដូចបញ្ចូលរន្ធត្រចៀកភ្លូនទាំងពីរជាដរាប ព្រោះតាំងនេះ
មិនត្រូវស្តូត្រនៅមុខភ្ញៀវទេ ។ លុះស្តូត្រគាថាតាយត្រីនេះ
រួចហើយ ភ្ញៀវទាំងឡាយចូលមកអង្គុយតាមកន្លែងដើមវិញ ។
តាមុកណា គាលេង្គតិនេះរួចហើយ ហតាបិតាត្រូវយក
ភ្លូនទៅប្រគល់ឲ្យព្រាហ្មណ៍ជាត្រូវបង្រៀន ហេតុនេះបានជា
តើតពាក្យថា "ឧបនយន" នេះទៀត ។ ឯពាក្យថា ឧបន-
យន នេះ ប្រែថា "កិរិយានាំភ្លូនទៅប្រគល់ឲ្យត្រូវបង្រៀន"
ដូចនឹងនៅមរៀនយើង នាំភ្លូនទៅប្រគេនលោកឯវ័ត្ត ។ ឯទៀ
ចំណងនេះ ជាគ្រឿងសំគាល់ថាជាខ្ញុំជ:= ព្រាហ្មណ៍ ពេញ
លក្ខណ: មិនតែប៉ុណ្ណោះទេ ជានិមិត្តរូបនៃតំណាក់ជួបព្រមទាំង
គ្រឿងថា មានអំណាចខាងសាសនាតឹងតែងថែមទៀតផង ដើ
ឧមស្ការទេតា ជនហ៊ិណ្ឌូត្រូវពាក់ខ្សែនេះទៀងស្មា តើលើ
ស្មាឆ្វេង ជាយខ្សែម្ខាងឲ្យទៅខាងក្រោមស្មាស្តាំ ខែបែបនេះហៅ

ថា "ឧបវិតិ" បើឧម្ភាវប្តូរប្តុរសត្រូវពាក់ខ្សែនេះលើស្មា
ស្តាំ ដោយមានដំណើរទៅខាងគ្រាមស្មាខ្លួន បែបនេះហៅ
ថា "ប្រធិនវិតិ" បើឧម្ភាវព្រះអរហន្ត ត្រូវពាក់ខ្សែនៅ
បែបនេះហៅថា "និវិតិ" ។ ខ្សែស្ពៃសិប្តិនេះ មិនត្រូវឲ្យ
ខ្វះដែលណាមួយទេ បើដាច់ត្រូវប្រសិប្តីខ្សែពាក់មួយទៀត ។
ព្រាហ្មណ៍ខ្លះ ត្រូវផ្ទាស់ខ្សែនេះមួយដងក្នុង ។ រំដួលបែប
ផ្ទួបវែងយើងចង់ដំណើរដោះដែរ កន្លងពេលធ្វើមង្គលការក្នុង
សែនចន្លងដែរ កន្លងពេលដោនដួបញាតិសន្តានដែលបែកគ្នាយូរ
ហើយជារត្រៀងសំគាល់ថាមានខ្សែស្រឡាយជាមួយគ្នា ។

๑๑- ពិធីមង្គលវិលបកផ្ទះវិញ ហៅថា "សមវត៌ន" ។
ពិធីនេះ គឺសំដែងសំខាន់ណាស់ដែរ គឺគាល់ដែលកូនបាន
រៀនចេះពីឯហើយ ត្រូវត្រឡប់មកកាន់ផ្ទះវិញ ក្នុងពេលដែល
កូនមកដល់ផ្ទះ មាតាបិតាញាតិសន្តានត្រូវមកជួបជុំគ្នា ធ្វើពាំ
ទទួលដោយរសចក្តីត្រេកអរក្រៃលែង ព្រោះបាត់ប្តូនកូនមក

អស់គាលយូរឆ្នាំហើយ ។ សព្វថ្ងៃនេះ ពិធីនេះមិនមាននេះ
ព្រោះគេត្រូវឆ្លងបង្ហាប់ព័ទ្ធលុបនេះបានវិញ ព្រាហ្មណ៍អ្នកធ្វើ
តាមសូត្រគាថាវេទថា "ឥទ្ធរេនេះ ឯងជាព្រហ្មយ៉ះ ឥទ្ធរេនេះ
ឯងជា គុហបតិ" នៃប៉ុណ្ណោះ តែបន្តិចមានយនឯងសមវត្ត
នេះទៅ ។

(១៤) ពិធីបង្កើលការ ហៅថា "វិវាហ" ។ ពិធីនេះ
សំខាន់ប៉ុន្តែជាពិធីឯទៀតទាំងអស់ ត្រូវធ្វើក្នុងពេលដែលគ
តាបួលក្មេងគ្រប់វ័យ ដល់ធ្នាក់នេះមានរដូវហើយ មាតាបិតា
ត្រូវប្រាប់ដល់សង្ឃមាន់មួលថា ធីតាខ្ញុំលួមរៀបចំការបាន
ហើយ តែគេខ្លាចក្រែងក្មេងធ្វើពេលមានរដូវនេះថាជាស្ត្រីមិន
បរិសុទ្ធ ។ ស្ត្រីព្រាហ្មណ៍ក្នុងពេលដែលខ្លួនមិនទាន់បានធ្វើ
ឲ្យបរិសុទ្ធ មិនត្រូវឲ្យគេសាយភ្នំក្នុងសង្គមបរិសុទ្ធទេ . មិន
ត្រូវឲ្យចូលទៅក្នុងផ្ទះបាយចំអិនអាហារ ឬពាល់មនុស្សបរិសុទ្ធ
ទេ ត្រូវឲ្យទៅតែម្នាក់ឯង:ដាយខ្លួនក្រ. ស៊ីតែម្នាក់ឯង ។

ការធ្វើវិវាហមង្គលជាការៈអាតាមិតា សាមីខ្លួនតាំងពីរមិនត្រូវ
ឲ្យជួបគ្នាទេ រៀវលែងតែជួបរោយមិនជឹងខ្លួន ព្រោះគេខុក
ថាជាការមិនមរិស្ខ ។ សព្វថ្ងៃនេះ វិវាហៈ ជាវិធីផលជន
ហិណ្ឌុនិយមខ្លះៗ នេះរៀបចំធ្វើតំណាស់នៅក្នុងទំស្យមានការ
នៃព្រាហ្មណ៍ តំរៃត្រៃលេងតំ ប៉ុន្តែតាំងពីណាព្រះស៊ីជាងទេ
មានក្បួនហៃសមើមកស្ថាស្ត ។

តាមតម្លើរមនុ, ស្ត្រីផលល្អមរៀបមង្គលការបាន តំ
ស្ត្រីមិនកែលកងឆីតាយ មានឈ្មោះគួរសេតនប់ មានដំណើរ
ស្អាយល្អងដូចដំរី ពេមខ្លួនម្ដងសក់ឲ្យមានចំនួនតិច ធ្មេញស្អិត
រឹមពីរមាត់ល្អ ។ ស្ត្រីក្រមុំមានសក់ក្រហមត្រឿង ។ មាន
អវយៈមិនសមរម្យ ។ សព្វហ៍ឈឺប្រើន និយាយប្រើនម្ដងក្អែក
ក្រហម តុំនោះឥតមានពេមប្ដូតំមុះពេមប្រើនពេក តាំងអស់
នេះត្រូវរៀបចំ ។ រដូវរៀបមង្គលការបាន តីវែងមានយូល្អ
វិសាខ ត្រូវឲ្យហាតែនទំគួរមើលប្ដូរព្រះ.ហរដូចនៃរយើងដែរ ។

តាធម្មឆ្លុសការផ្សងៗគ្នាខ្លះតាមជនបទ ៗ តែគោលសំខាន់នោះ
ជួបគ្នាតិ ត្រូវយកព្រះអតិជាសាក្សីព្រោះអត្ថជារបស់ពួកស្លាប់ទៅ
តាតាបថស់ជនឥណ្ឌា ត្រូវយកព្រះអង្គទៅជូតនៅកណ្តាលស្មៅ
ដែលរៀបមង្គល ត្រូវយកខ្លាញ់ពីតរោងជូតជាន់ក្តួតទៅកុំឲ្យ
រលត់ សព្វថ្ងៃនេះ រេយកបន្ទះប្រេងទៅជូតជំនួសវិញ ក្មួន
ស្រីប្រុសត្រូវរៀបដុំយោងគ្នា ត្រូវតែដុំនំខាំធ្លាក់ឲ្យបាន
ស្មើ ក្មួនស្រីវិញយកដៃស្តាំកាន់ដុំប្រុស រួចហូរទាំងអស់
គ្នាតព្រះនេះណេត ជារបៀបនៃបុរាណ ដើម្បីតារាងឲ្យ
មានមង្គលយកសំតាត់ម្ខាងទៅចន្លឹមដែជាយសំតាត់ក្មួនស្រីប្រុស-
ស្ត្រតាថារៀង តំណុងស្ត្រត ចាប់ផ្តៃក្មួនស្រីប្រុសទាំងតាតទៅ
ជាត់លើសំតាត់តាងនេះ ស្ត្រតាថារៀងឆ្លងទៀត ត្រូវហូរណា
ម្ខាត់ទៀតជាន់ក្តួយ យកវាឲ្យទៅចងដែកណ្តាក្មួនស្រីប្រុសទៀត
ហើយចងឆ្លាប់ឲ្យក្មួនស្រីប្រុសយកជាយ ដួង ទោះទៅក្នុងដើង
ត្រាចអត្ថ ។ រៀបមង្គលការនេះរញ៉ូករញ៉ូកណាស់ មាន

ការប្រាះត្រាំទឹក ចាបមេម្សក្រហម ដើរ ៧ ជំហាន ហៅថា "សប្តបទិ" គឺកូនស្រីប្រុសត្រូវដើរជុំវិញគ្នាធើងក្រោងអគ្គី ៧ ជុំ តាមបង្គាប់ព្រាហ្មណ៍ កូនប្រុសដើរមុន កូនស្រីដើរតាម ក្រោយ ។ តាមគម្ពីរនិយាយថា "ជំហានទីមួយ ខុកជារសោម ជំហានទីពីរ ខុកជាកម្លាំង ជំហានទីបី ខុកជាសេចក្តីសុខ ជំហានទីបួន ខុកជាសេចក្តីចំរើន ជំហានទីប្រាំ ខុកជាកូនចៅ ជំហានទីប្រាំមួយ ខុកជារដូវ ជំហានទីប្រាំពីរ ខុកជាមិត្រសម្លាញ់" ឯកូនប្រុសក្រវែពាលទៅកាន់កូនស្រីថា "សូមសារប្រពន្ធខ្ញុំ សូមឲ្យមានកូនច្រើន សូមឲ្យមានអាយុវែងផុតចាស់ជរា" ។

តាមគម្ពីរមនុ (III, 21) ការរៀបចំកូនប្រុសស្រីឲ្យជាស្វាមីតវិយានេះ ហៅថា "វិវហ" ន័យដើម "ការពង្រីតំយក ឬការចាប់យកដោយកម្លាំង" នោលដោយសង្ខេបមាន ៨ ប្រការ ។ វិវហ ៤ ប្រការខាងដើម សំដែងឲ្យឃើញថាជា

ចំនេញមកបុកណានៃវណ្ណៈអ្នកបួស ជាពិធីការដែលប្រពន្ធ
ស្វាច់ដៅហើយបានដៅកើតជាទេវតាសួគ៌ ឯប្តីត្រូវបានព្រះឥន្ទ
ស្តេចហៅថា ស្តេចនៈ ជាមគ្គ័ភគ្គី ៖

(១-)ព្រហ្មវិវាហៈ ការរៀបការដោយកូនស្រីពេញចិត្តប្តី
ជាតរៈយៈ;

(២-)ទៃវវិវាហៈ ការរៀបការដោយស្វាមីជាអ្នកបួសយជ្ញៈ
ហៅថា ឬភ្លូជ;

(៣-)អាសវិវាហៈ ការរៀបដោយបិតានៃកូនស្រី បាន
រង្វាល់គ្នាមួយនឹមដោយសន្ធូរ;

(៤-)ប្រាជាបត្យវិវាហៈ ការរៀបការដោយការស្នើមកពី
ខាងកូនប្រុស;

(៥-)អាសុរវិវាហៈ សម្រាច់វណ្ណៈវៃស្យ និងសូទ្រៈ;

(៦-)គាន្ធរ្វវិវាហៈ ការរៀបការដោយមាតាបិតាពំនាំងសង
ខាងពេញចិត្ត;

(៧)- ពាក្យសរសៃហ៍ គារៈរៀបការដោយពួកគារក្សត្រិយ៍ជាប់ទង្រត់ ជួបអ្នកចម្បាំងជាដើម បែបនេះ ខឹងហៅថា ក្សត្រសរសៃហ៍:កឹបាន (គារៈរៀបការ ៣ ប្រការ គឺ ៥, ៦, ៧ នេះគុជាគារៈថាតាម);

(៨)- បែតាចរសៃហ៍ គារៈរៀបការបែបបិសាច គឺចង់បំផ្លាញ ដោយស្រីនឹងស្រាជាដើម បែបទី ៨ នេះ តាមៈថាកបំផុត ។ រៀបការប្តីប្រពន្ធ មានប្រពៃណីផ្សេង ។ ប្រែនណាស់ តាំយ៉ា អាចមានប្តីច្រើនក៏បាន តាមទំនៀមប្រពៃណីប្រទេសអណ្តា ហៅថា ពហុបតិភាព (Polyandrie) ជួបនាង ស្រីមានក្តីរឿងមហាគារតមានស្វាមីច្រើនាក់គឺបងប្អូនបាណ្ឌវ ទាំង ៥ ។ គារនេះ បិទជំនាស់នឹងច្បាប់សាសនាព្រាហ្មណ៍ដែលហាមប្រាបមិនឲ្យយកញាតិសន្តានសាច់ឈាត ជាប្តីប្រពន្ធ នេ ។ ឯប្តីក៏អាចមានប្រពន្ធច្រើនបានដែរហៅថា ពហុតាំយាគាព (Polygamie) តែប្រទេសអណ្តាជាប្រទេសក្រីក្រ គារ

យកប្រពន្ធ៖ច្រើនជាការ៖ធ្ងន់ណាស់ ប្តីមានហាន៖ក្រ័ក្រមិនអាច
ឱនច្រការ៖នេះបាន៖ទេ មានតែផនវែលមានហាន៖ខ្លាំខ្លុសទេ
ទើបអាចមានច្រើសាទសម្រាប់ជាកំស្រ័ឯតរយៈច្រើនថ្ងៃ ។
ក្នុងយុគតម្លើរវេស្ត្រីគារពមានសិទ្ធិស្រលាំជ្រែសប្តីបាន ហៅប៉ា
ស្វយអូរ៖ តែសព្វថ្ងៃ ចំនេរៀបនេះមិនមាន ។ ក្នុងតម្លើរធម៌សូត្រ
នៃលោកនាគម អនុញ្ញាតឲ្យរៀបចំការជាមួយស្ត្រី តែដែលមិន
គាន់ត្រប់ការបាន តើរៀបការតាំងតែពីក្មួនប្រុសស្រ័នៅពីកុមារ.
ភាព ស្ត្រីអាយុ ១៩ ឬ ២ ឆ្នាំហើយឲ្យទៅនៅផ្ទះខាងប្តី ហេតុ
ដូច្នេះឯងហើយបានជា មានស្ត្រីមេម៉ាយច្រើនបិតនៅក្នុងវ័យ
ក្មេង ។ ស្ត្រីមេម៉ាយតែមិនមានក្មួន រៀបការម្តងទៀត
បាន តែមនុស្សហាជនចូលចិត្តយកស្ត្រី តែដែលតាំងចិត្តនៅជា
មេម៉ាយរហូតមកធ្វើជាប្រពន្ធ បើខុកជាប្តីស្លាប់ចោល ៣ ឬ
៤ ឆ្នាំ ដោយកេតអុតឬកេតរបេងកំជាយ ។ មួយទៀត
មនុស្សហាជន តែងដឹកនាំឲ្យស្ត្រីលោតទៅក្នុងផ្លូងថ្ពរស្លាប់ជា

ម្ហូយប្តី ។ ភ្ជុំគម្ពីរ ភាពរំលេច (18, 3, 1) មានត្រា-
ខុកន្ទរខំនៀមបួលស្វាប់ផ្ទាំមួយប្តីនេះ ដែលតាមបទបរស់យើង
ត្រូវគ្នាយើញថា ខំនៀមនេះមិនប្រទៃពាសោះសម្រាប់មនុស្ស
ខ្លះទេ ព្រោះជំនឿថាលោកស្វាប់ទៅជាមួយប្តី ហើយបានទៅ
កើតក្នុងឋានសួគ៌ មិនមែនជាសប្បុរសធម៌ទេ ។ ម្យ៉ាងទៀត
ស្ត្រីផ្ទៃលប្តីស្វាប់ចាលទៅហើយ មិនមានការភ័យកំប្លែង
ត្រូវធ្វើតាមលក្ខខ័ណ្ឌសាសនាទៀយ ដើម្បីស្វាប់ត្រូវស្វាប់ទៅជា
មួយប្តី ទើបបានទៅកើតក្នុងឋានសួគ៌ ។ ភ្ជុំគម្ពីរមេខុនិយាយ
ថា "ន ស្ត្រី ស្វាមីគ្រប់ រៃប្រាស្ត្រីពាំងអស់ មិនមាន
សិទ្ធិតាមពំនើនឡើយ" ។ តាមច្បាប់ ប្រុសមិនត្រូវ
យកតំរាយផ្ទៃលជាញាតិសោះ, ខ្ញុំរយើងក៏គាន់តាមពំនៀ
នេះផែរ ដើម្បីខុកជាត្រូវរៀបការជាមួយណាៈខ្លួន ក៏ត្រូវហាម
ឃាត់មិនឲ្យរៀបការជាមួយស្ត្រីសបំរើ គឺស្ត្រីផ្ទៃលមានបំរ
ប្រថពន្ធប្រុសគោរពបូជាបុរសដូចប្តីក្នុងអនាគត ។ តាមគម្ពីរ

គោរតម (IV, 1) ប្រុសមិនត្រូវរៀបការជាមួយស្រីៈនាត្រជាអ្នកនាងទេ=សនេគាត្រ សមានប្រពៃក ព្រោះទកដូចជាសម្បិណ្ឌក្នុងត្រសារដែរ ។

x x x

ហិណ្ឌធម៌ (ច្បាប់) .— ប្រពៃណីហិណ្ឌូត្រូវប្រតិបត្តិតាមច្បាប់ ដែលមានត្រាទុកក្នុងគម្ពីរ ច្បាប់នេះហៅថា "ធម៌" ជាច្បាប់ដែលអ្នកប្រាជ្ញបានចងក្រងទុក សម្រាប់ឲ្យប្រជាជនគោរពតាមនៅក្នុងត្រសារនីមួយៗ ដូចជាច្បាប់ក្នុងគម្ពីរគ្រាហ្មណៈ: ដែលកើតមានយូរមកហើយ ប្រហែលជារាវ៉ាន់ ៧ សតវត្សទី ៨ មកដល់ទី ៣ មុនគ្រិស្តសកាជ ច្បាប់នេះមិនមែនជារបៀបដែលហៅថា "ត្រែតិ ខោះទេ តីជាប្រពៃណី ដែលហៅថា សូតិ" ។

ច្បាប់ប្រពៃណីនេះ ហៅថា ធម៌តៈស្ត្រ ជាគម្ពីរមួយ

និយាយតាប្រពៃណីនិងតាធីវែលជាការណ៍យកចិត្តទុកដាក់ ។
អត្ថបទនីមួយ ។ នេះ ជាសូត្រ ហើយមានឈ្មោះនៅ
ចន្លោះ។ ច្រាប់ឈ្មោះលុទ្ធ ឬ ប្រពៃណីត្រួសារព្រមទាំងតាធី
ផង ។ តម្លៃវែលចាស់ជាងគេ គឺតម្លៃកម៌ាស្រុះបែរបស់អ្នក
ច្រាប្លងៀតម ឈ្មោះច្រាប្លងៀងាយនេះ និង ជាប្អូ ជាស្រស់
បេញ្ញមកពីតម្លៃសាមវេទ គឺគេប្រមូលយកមកចប្រុះជាខ្លួន
ច្បាប់ ។ ធម៌សូត្របស់អ្នកច្រាប្ល ជាប្អូ ជារបស់លុទ្ធហិណ្ឌូ
ភាគខាងជើង យកតាមតម្លៃធម៌សូត្របស់មនុ ទំនងជាដើម
កំណើតតម្លៃ មានវធម៌ាស្រុកដ៏បុរាណ សូត្របស់អ្នក
ច្រាប្លអាបស្តម្ភ: បេញ្ញមកពីតម្លៃយជុ៌វេទទៀ ជាលុទ្ធហិណ្ឌូ
ភាគខាងត្បូង ប្រហែលជាកើតមានឡើង ៤០០ ឆ្នាំ មុនគ្រិស្ត-
សកពជ ជាការបរិច្ចេទមុនសូត្រ:របស់អ្នកច្រាប្លងៀងាយនេះ
បន្តិច ។ តម្លៃទាំងពីរនេះ ជាតម្លៃចាស់ជាងគេបំផុត គេ
ជាស្រស់ចេញពីសូត្រ: របស់លោកហារិត:កុងវែជាមួយគ្នា

តែជាលទ្ធិ នៃគ្រាយន័យ: ។

មួយទៀត គម្ពីរជាន់ក្រោយ មិនមុនគ្រិស្តសករាជ ៦០០ ឆ្នាំទេ ដូចគម្ពីរធម៌គាស្ត្រនៃលទ្ធិវៃប្ណវៈ ហៅថា វិប្ណុស្មឹតិ ជកស្រែងចេញពីសូត្រៈចាស់នៃលទ្ធិកាថកៈ ក្នុងគម្ពីរយជុរវេទ ។ ឯស្មឹតិជាទៃទៀត ដូចមនុស្មឹតិ ឬបួយទៀតហៅថា មានវិធម៌គាស្ត្រជាដើម គម្ពីរនេះ អ្នកអឺរ៉ុបយកមកប្រៀបហើយ ហៅថា (Loi de Manu) ។ គម្ពីរទាំងនេះ តើតក្នុងសម័យគម្ពីរមហាភារតៈ ព្រោះមានជាប់លទ្ធិសាសនាប្រជាជនខ្លះ ដែលគេយកមកពីគម្ពីរមហាភារតៈ មានទាំងស្នាដៃសម្រាប់ទាក់ការប៉ះទ្រឹង ទាក់ទិនិត្ត ទាក់ទងស្បែនវិជ្ជាផង ផ្សេងគ្នាទំនងគម្ពីរជាន់ចាស់ ដែលក្រៀមក្រោះមិនមានរសជាតិអ្វី ។ ឯស្មឹតិរបស់លោកយជ្ញវល្ក្យ តើតក្នុងសម័យជាមួយគ្នាដែរ តែជារបស់គហ្យសូត្រក្នុងគន្ថរយដ៏វែងស ជារបស់លទ្ធិហិណ្ឌូ

ភាគខាងកើត មានពាក្យពេចន៍ច្រើនសំលេងខ្លាំង ហើយ
ប្រើសំរាប់ធ្វើម្ហូបផងដែរ ហើយមានចំនួនជួបស្ទើរចប់
លោកនាងខ្ញុំ ឯស្ទើរបីសំលេងលោកឮហាស្ទើរ បើលឲ្យស្ទើរ
ទៅ ឃើញថាកើតបុនស្ទើរនាងខ្ញុំ ប៉ុន្តែបែបជាតិដូចសាវបីស់
មនុស្ទើរ ហើយកើតបុនស្ទើរបីសំលេងលោកបេជាតិចំ ដែលជា
ក្មួកភាគច្រើយមុខដំបូង ជាបែបបុរាណ (Classique) ក្នុង
ត្រែស្តេសរវៀរ ៩ ។ តម្លៃរផ្សង ។ ពាំងខេះ សុទ្ធតែមាន
និយាយតំប្រៃតែណា ដែលនេះប្រើក្នុងសម័យតម្រែធម៌តាស្ត្រតី
បុរាណ និងតាថាចាស់ ។ តីបុរាណខ្មែរផង ហើយខ្លះជា
បែបតារសិក្សាខាងប្រៃពៃណីនិយម (Folklore) ពាសពេញ
ទ្វីបអាស៊ី ។

និយាយដោយរួបរួម សង្គមឥណ្ឌា ជាសង្គមពាក់ព័ន

ដោយលទ្ធិសាសនា ។ ទស្សនវិជ្ជាទេពនិយម (Philosophie Panthéistique) នៃជនហ៊ិណ្ឌូ ជាដើមសង្គមនៃសេចក្តីយល់ឃើញជាឯកាធិបតេយ្យទេ (Individualisme) តែបើនិយាយតាមការតាំងចិត្តប្រតិបត្តិវិញ ជនហ៊ិណ្ឌូជាឯកាធិបតេយ្យ ។ រចនាសម្ព័ន្ធ (Structure) នៃសង្គមហ៊ិណ្ឌូ មានការចែកវណ្ណៈជាច្រើន ហើយមានចិត្តផ្ទុំលំអៀងទៅខាងឯការប្រកាន់វណ្ណៈនេះណាស់ ។ របៀបការចែកវណ្ណៈនេះជាការទាំងស្រុងសង្គម មិនមែនជាការទាំងស្រុងសាមគ្គីជាឯកភាពទេ ។ វណ្ណៈមួយៗ មានអន្តរវណ្ណៈនៅទៀត ហើយហាមមិនឲ្យស៊ីជាមួយគ្នា មិនឲ្យរៀបចំការជាមួយគ្នា មិនតែប៉ុណ្ណោះទេ ការទាក់ទងគ្នា ក៏ត្រូវមានការកំរិត សព្វបើស៊ីច្រើយជាមួយវណ្ណៈជាមួយបង្គំជាមួយ ហើយមានតិដ្ឋសម្រាប់ហាងចាន់ទៀត ។ ការកំរិតការទាក់ទងនៅលើសង្គមបែបនេះនាំឲ្យជនហ៊ិណ្ឌូមានគំនិត ដើរបែកញែកពីសង្គមទៅស្មុះស្មែងរកពី

ហានុស្ស៊ប់ស្ងាត់ ដែលយ៉ាងដូនេះគឺតែលទ្ធិសាសនាក្នុងការសំអាង
សង្គម តែសហគមន៍មួយអាចនឹងមិនបែរវិលរាយបានទេ. ប្រសិន
បើមិនមានការជាប់គ្នាខាងសង្គមគ្នាទេ ដូចហ៊ានណាំងរស់ត្រូវ
គាន់ចូលប់នេះដោយយាប់ខាត មិនមានការរឿងលែងទុយ ។
ដូចហ៊ានដែលជាកន្លែង: នៅជនបទក្តី នៅក្រុងក្តី
តែងមានគណៈបញ្ជាយ៉ត (Panchayat) ជួយ សម្រាប់ណែ:
របស់ខ្លួន ។ បញ្ជាយតនេះ ជាស្ថាប័នហ៊ានរាប់ណាជាក្រុម
ដូចអ្នកគាន់តំណាងសម្រាប់សម្រេចរឿងក្តី តាមការចាស់ដែ
គ្នាតាមផ្លូវចូលប់ ។ ពាក្យថា បញ្ជាយ៉តបានន័យថា "ស
មានជន ៥ នាក់" តែចំនួននេះ មិនមែនជាការកំរិតទេ
ឯសមាជិកបញ្ជាយ៉តនេះទៀតសោត ក៏មិនមានការ:ធ្ងន់ ឬ
ថោរទេដែរ ក្នុងជនបទខ្លះ អ្នកគាន់តំណាងតែងតាំងឡើង
ជនបទខ្លះទៀត អ្នកស្រុកជ្រើសតាំងឡើង ឯជនបទដទៃទៀត
គាន់ត ។ គ្នាតីដូចជាតាមកតីមានដែរ គណៈជម្ងបញ្ជាយ៉តនេះ

មានខំនងដូចមេបាវែងតាមភូមិពីបុកណា មានសិទ្ធិត្រូវពាន់ឃ្លេស ឬជាតំណេស ឬតំណេងពីរណ្តាប់ ។ តាមបំណែកញ្ញតីវណ្ណៈនេះ ជាតារាយរាយណាស់ ។ ឯសេចក្តីតាងតំណាងនៃអក្ខរវណ្ណៈទាំងនេះ ជាតារាសំខាន់ទាំងស្រុង ដែលត្រូវតែបណ្តាញចេញតីវណ្ណៈ ហើយមិនត្រូវមានក្លិនស្រែប្រសៃរឿបំតារាទេ មិនត្រូវ ។ ល ។ ដែលជាវណ្ណៈទាំងអស់ ត្រូវហាមជាប់ខាងដើមទៀតផង ត្រូវតែបណ្តាញចេញ ហើយ វណ្ណៈតាមតំបន់ត្រូវត្រាបទួលទៀតផង ព្រោះតែប្រតាន់ជាប្លែកថា "ឃ្លាតារាតាម" ចំត្រង់ណាស់ វណ្ណៈដទៃទាំងអស់ ត្រូវហាមជាប់ខាងដើមទៀតផង ត្រូវតែបណ្តាញចេញ ហើយមិនត្រូវមានក្លិនស្រែប្រសៃរឿបំតារាទេ ។ ល ។ ដែលជាវណ្ណៈទាំងអស់ ត្រូវហាមជាប់ខាងដើមទៀតផង ត្រូវតែបណ្តាញចេញ ហើយ ។

ការបណ្តាញតីវណ្ណៈនេះ មានការខ្វះតំត្រូវបណ្តាញ ការ

ខ្លះទៀតក៏មិនត្រូវបណ្តេញវែង ការត្រូវបណ្តេញនោះគឺសម្រាប់
តែ ស៊ីសាច់តែ ឬស៊ីចាយជាមួយវណ្ណៈខាប ធ្វើជំណើរឆ្ងង
សមុទ្រ បើមិនជឿរហ័យទៅស៊ីចាយរបស់ជនវណ្ណៈខាបជួល
ជាំឲ្យ ត្រូវបណ្តេញអ្នកនាំ ។ សង្គមហិណ្ឌូ ជាសង្គមតាម
លទ្ធិសាសនា មានតណ្ហៈបញ្ជូយឹតជាអ្នកនាំបើលការខុសត្រូវ
ក្នុងវណ្ណៈខ្លួន ជាប្រពៃណីបុរេបុកណាយូរយារណាស់ហើយ
តែរក្សាខុសរហូតមកដល់សព្វថ្ងៃនេះ, តែសង្គមហិណ្ឌូសម័យថ្មី
មិនគាន់តាមប៉ុន្មានទេ ។

វណ្ណៈ:- សង្គមហិណ្ឌូ មានការចែកសមុទ្រជាតិជា
ជាន់ថ្នាក់ខ្ពស់ខាប ។ ការចែងចែកបែបនេះ គេឲ្យឈ្មោះ
ថា វណ៌ (ប.វណ្ណ) ប្រែថា "ពណ៌" ហើយអ្នកអស្តង្គត-
ប្រទេសហៅថា កស្តិ (Caste) ។ "កស្តិ" នេះ ជាពាក្យ
ពាក្យបារាំងស៊ី ប្រែថា "ជាតិ,កំណើត" មិនមានន័យសមរម្យ
ទៅតាមវណ្ណៈហិណ្ឌូទេ ។ រឿងការចែងចែកវណ្ណៈនេះ តើត

មានៈខ្លីឆកឆសម័យវេទ ជារឿងសំខាន់ណាស់ ក្នុងសម័យ
នោះ ។ ឯហេតុដើម ដែលនាំបង្កើតឲ្យមានវណ្ណៈ
ទុស់នាបង្កនេះទេរឺ គឺកើតមកពីការប្រកួតប្រជែង នៃ
ពួកជនដែលមានអាទិភាពច្រើនជាង ចូលមកកាន់ដែនដីថ្មី
ហើយតាំងទីលំនៅរបស់ខ្លួន ។ ការជនពួកនេះ មក
តាំងទីលំនៅមាំមួនហើយ ក៏កើតជាប្រជាវណ្ណៈនេះទៀត
ដើម្បីប្រគាន់កុំឲ្យលាយឡំជាតិខ្លួន ហើយលើកដំកើងឈ្មោះ
ពួកខ្លួនថាអាយ៉ន វៃប្រថា "ប្រសើរ ឬមានៈសរីភាព" ឯវិជ-
ញ៉ាសរីអ្នកដើមកំណើតស្រុក ជាកុលសម្ពន្ធ ព្រាវីឌ, មីលក្ខ
"អ្នកវៃត្រ ឬ អ្នកភ្នំ", ទាស, ទស្យុ (ដែលគេតុំពាជា
ឈ្លើយ ឬជាអរិៈសត្រូវ) តមកមានន័យរេរាជា "ខ្មៅ
កំដរ" ទៅវិញ ។ ហេតុមួយទៀត អ្នកប្រាជ្ញខ្លះយល់ថា
រឿងពណ៌សម្បុរស្បែក ព្រោះពួកអាយ៉នជាជាតិពណ៌ស្បែក
ស ឯពួកដើមស្រុក មានកុលសម្ពន្ធ ព្រាវីឌជាដើមនោះ ជា

ជាតិសាស្ត្រតណាំខ្មៅ ។ ស្ទុះឆ្លុកសាស្ត្រតណាំសប្លួលមកនៅ
បានធ្វើផារៅហ្វាយខាយហើយ ក៏តែងមានការមើលងាយពួក
ដើមស្រុក ដែលចាត់សាស្ត្រតណាំខ្មៅ ហើយដែលធ្លាក់ខ្លួន
មកជាទាស:បម្រើខ្លួនវិញ នេះហើយជាហេតុដើមដែលនាំឲ្យ
បែងចែកមនុស្សជាតិជាជាន់ថ្នាក់ ដោយប្រកាន់យកវ៉ឺនតណាំ
សម្បុរសាស្ត្រនេះមកជាបទប្បញ្ញត្តិ ។ តបេក្ខដែលជាវាធ
ក្រោយ រឿងការបែងចែកវណ្ណៈ
ប្រៀតណាសង្គមខ្មែរហៅថា "ហិណ្ឌូធម៌" ។

បេឆាសម្ព័ន្ធនៃសង្គមហិណ្ឌូ ... ថ្នាក់ត្រមធម៌ ប្រៃ
ជា "ចប្បាប់បេស់វណ្ណ: ៤ និងតាត្រម តឺតំណែងក្នុងតាត្រម
តាំង ៤ នៃជីវិតត្រាហ្មណ៍" ។ តាលដើមខ្មែរយ ក្នុង
សម័យបេពួកតាយ៉ែន បែងវណ្ណ:ត្រឹមតែ ៣:ខត់ ព្រាហ្មណ:
ក្សត្រិយ: និង វិស័ យ៉ូបេនាប្របេទសន់ដ៏ (Iren) ដែលមានវិត្ត
ដែរ គឺ អប្រវ៉ែន្ស (Athrevens) ពួកអគបួស, បេអេស្ទ័រ

(Rathaesthes) ពួកអ្នកបង្កាំង និង ក្សត្រិយ-ភូយន្ត្រី

(Vastriyas Fshouyants ឬ Huitis) ជាប្រជាជនខ្លះៗ

(La masse populaire) ។ ដើម្បីផុត រឿងនេះគឺកើតពីជា

វណ្ណៈ ៤ គឺ ព្រាហ្មណៈ ១ ក្សត្រិយ ១ វៃស្យ ១ ភូទ្រ ១ ។

ការរៀបចំបែងជាវណ្ណៈ ៤ យ៉ាងត្រឹមប៉ុណ្ណេះ នៅមិនទាន់ត្រប់

ត្រោះរៀ ត្រូវមានបញ្ជាប់បញ្ជាក់ឲ្យហាងត្រឿងស្លៀកពាក់ ជាន

ឯការរស់នៅ ។ គឺ ស្លៀក គឺ ព្រាហ្មណ៍ស្លៀកពាក់ ពណ៌ស

ក្សត្រិយ៍ស្លៀកពាក់ពណ៌ក្រហម វៃស្យៈស្លៀកពាក់ពណ៌លឿង

ភូទ្រៈ ស្លៀកពាក់ពណ៌ខៀវ ពួកវណ្ណៈទី ១ សំនិងពួកវណ្ណៈទាប

សមាគមជាមួយគ្នាមិនបាន ដេកបន្ទប់ជាមួយគ្នា ឬបរិភោគ

អាហារជាមួយគ្នាក៏មិនបាន ហាមប្រាមមិនឲ្យផ្ទឹងយក

វណ្ណៈទី ១ សន្តានជាស្វាមីភរិយា ដោយជាច់ខាត ដើម្បីតែភ័ន្ត

ស្លៀកតើ វណ្ណៈទី ១ សំខៀវជាមួយវណ្ណៈទាបជាស្វាមីភរិយា ហើយ

មានកូនៈកើតមក កូនៈនោះ ត្រូវមានត្រែនាំចាប់តែក្រសក់

ណាស់ ជាមតិតគ្រោះតើតមកត្រូវគេហៅថាកូន "បណ្ឌាល"
ថាតតាបបំផុតឯណេះ តូតាប្លាន់ទេវតេតៀត ។

រឿងតំណើតវណ្ណៈនេះ ហាន់ប្រែប្រតាវណាស់ ។
ជិប្បាយមិនអស់ដើរទេ បើមានតារម្ចាស់ប្រសិទ្ធិ ពាក្យ
វណ្ណៈនេះ តំត្រូវមានន័យដៀតទៀត តែអ៊ាបេតិត តំម៉ន់ហាន
ផ្ចាស់ប្រវ័ញ្ច ព្រោះទេវតែមានវណ្ណៈដ៏ឧត្តមបុគ្គល បើ
ខ្ញុតជាសាស្ត្រាចារ្យ ផ្ចាស់ប្រវ័ញ្ចថាជាដើម ឯណាតំអោយ
វណ្ណៈតំនេវតែជាវណ្ណៈដដែល ផ្ចាស់ប្តូរទៅណាមិនបាន ។
សម័យក្រុតាល ៖ យើងបានដឹងថា ព្រះសម្ពុទ្ធជាម្ចាស់ត្រូវបាន
ព្យាយាមធំបំផុត ត្រូវបានសាងនូវបារមីដ៏ឧត្តុង្គឧត្តមយ៉ាងច្រើន បើ
បជិវត្តសត្តិមហិណ្ឌឲ្យបានប្រសើរ តែការនេះមិនបានសម្រេច
ផលល្អទេ ។ សេចក្តីនេះ មានមន្ទុស្សខ្លះពន្យល់ថា
ព្រុទ្ធសាសនាជាសាសនាចំលាយបង់ខ្លួនវណ្ណៈ ប៉ារនេះបើលះចាំ
សមដែរ តែដោយពិត ព្រះសម្ពុទ្ធត្រូវតំតែវែកញែកឲ្យ

យើញ្ញាទោសវណ្ណៈជាក់ស្តែងប៉ុណ្ណោះទេ ទ្រង់ម៉ិនមានព្រះពន្ធ-
ហឫទ័យប្រកបដោយអតតានុខ្សោយ ។ បើគ្រាន់តែទ្រង់សំដែង
ធ្វើបាប់ទុសត្រូវ ដោយព្រហ្មវិហារធម៌ តើយើងយល់ថាទ្រង់
បំផ្លាញរបស់គេចោលដែរឬអ្វី ?

ក) វណ្ណៈព្រាហ្មណ៍.- ព្រាហ្មណ៍ជាធំខាងផ្នែកសាស-
នា ហើយមិនត្រមុំតជាក់វណ្ណៈទូនថាខាងជាធំក្សត្រិយ៍ទេ
ពុំតវណ្ណៈទូនជាវណ្ណៈនៃសង្គមតីមួយ ព្រាហ្មណ៍ស្តែតំបានខាម
ថាជាព្រាហ្មណ៍ ក្មួនតើតមកតំបានខាមថា ជាព្រាហ្មណ៍ទៀត
ត្រាន់តែម៉ិនខាន់តេញលក្ខណៈសម្បូណ៌ប៉ុណ្ណោះ ល្មុះត្រាតែ
ខានតិចួនដើតីតីមន្តក់ប្រសិទ្ធិឲ្យទៅជាព្រាហ្មណ៍ទៀត ទើបបាន
ជាព្រាហ្មណ៍តេញលក្ខណៈ; ហេតុនេះហើយបានជាព្រាហ្មណ៍
មានឈ្មោះមួយទៀតថា ទ្វិជៈប្រែថា "មានកំណើតតើតពីរដង"
ដូចជាសត្វមានស៊ុតតើតពីរដង គឺតើតជាស៊ុតម្តង តើតចេញពី
ស៊ុតមកម្តងទៀត ។

មួយទៀត រឿងព្រឹទ្ធិដំណាលទុកថា ព្រាហ្មណ៍នេះ
កើតមានឡើងដោយពួកតាបសឫស៊ី ជាបុនិ ម៉ុនប្រវត្តិសាស្ត្រ
វិស្សបង្កើតនាក្យថា "ព្រហ្ម" នេះឡើង ដោយយកឈ្មោះ
ខ្លួនថា "ព្រាហ្មណ៍" ជាបម្លាន ពាក្យថា ព្រហ្ម នេះ បើតាម
និយមានិរុត្តិសាស្ត្រ គឺជា ទេវតាដែលហៅបុគ្គលយើង
នេះ ហើយជានាមកិត្តិសព្ទបុគ្គលធម៌ ។ តាមគម្ពីរមនុ
មានសេចក្តីថា ព្រាហ្មណ៍នេះ កើតចេញពីមាត់ព្រះព្រហ្ម
(ប្តូថាជាមាត់ព្រះព្រហ្ម) ជាអ្នកត្រូវតិរយៈ ។ តំណើត
ព្រាហ្មណ៍ ឬ ព្រហ្មិន គឺជាអវតារនៃធម៌: ជាអាទិទេពក្នុង
សាសនាព្រាហ្មណ៍ ។ មាត់ព្រាហ្មណ៍ជាមាត់អាទិទេព ព្រមទាំង
ដែលគេយកទៅធាត់ក្នុងមាត់ព្រាហ្មណ៍ អាចនាំឲ្យកើតសេចក្តី
ចំរើនដល់តិតគណៈសោតបាន សមដូចពាក្យថា:

តិតគណៈសោតគាំងមូលនៅក្រោមអំណាចអាទិទេព
— អាទិទេពនៅក្រោមអំណាចមន្ត:

- បន្ទូ: នេះគ្រាមរំណោចព្រាហ្មៈ ព្រហ្មិន
- ដូច្នេះ ព្រាហ្មណ៍ជាអាទិទេពរបស់យើង ។
គាយព្រាហ្មណ៍ជាវត្ថុសក្តិសិទ្ធិ គារសម្ងាប់ព្រាហ្មណ៍
មានទោសធ្ងន់ណាស់ ទុកជួបសម្ងាប់ខេពតា គារបៀតបៀន
គាយព្រាហ្មណ៍ មានទោសធ្ងន់បន្ទាប់បកខ្លៀត ។ ក្បត្រៃយ៍
មិនមានចម្បាប់ទឹងប្រទុស្តជស់រូបគាយព្រាហ្មណាទេ បើតួទ្រ:
សម្ងាប់ព្រាហ្មណ៍ ឬកប្រព្រឹត្តបទយោគកម្មនេះ ត្រូវមានទោស
ជស់ស្ងាប់ ។ ជីវគាតព្រាហ្មណ៍ចែកទៅជាអស្រមឬតំណាង
(Stages) មាន ៤ ប្រការគឺ ព្រហ្មចយ៌ ១ គ្រហស្ថ ១ វន-
ប្រស្ថ ១ សន្យាសន៏ ១ ។

១- គាលនេវយ៌យេក្មេង កុមារព្រាហ្មណ៍ជាអន្តេវាសិក ត្រូវ
សិក្សាវិត្រវេទ មានឈ្មោះថា ព្រហ្មចារិន៏ កុមារនេះ ត្រូវ
ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចយ៌ ហើយមានគារៈវេទុស សម្រាប់ជុតបំពាក់
ជាច្រើនអត្ថ ដើរសូមទានគាហារពីពួកញាតិសន្តាន ដេកលើ

ក.ស.ខ.ភាប ប្រតិបត្តិតាមនូវសន្សំរបស់អធ្យាបក ត្រូវមានត្រួតត្រា
ដឿនរុំដែលស្គាល់ផ្ទះ និងមានគុត្រូមាតិជាអ្នកប្រាប់ថាស្គាប់ត្រូ
វហ្នឹងផ្លូវដែលត្រឡប់មកកាន់ផ្ទះបាត់ខ្លួនវិញ ការប្រព្រឹត្តនេះ
ហៅថា ព្រហ្មចរិយ៍ អ្នកប្រព្រឹត្ត ហៅថា ព្រហ្មចារិន ។ល។

៦- កាលសិក្សាព្រះវេទចប់ហើយ ត្រឡប់មកផ្ទះវិញ
គុបារត្រូវរៀបចំធ្វើអាវាហមង្គលតាមនគរិយា ដើម្បីឲ្យទៅជា
ម្ចាស់ផ្ទះ ហៅថា គ្រហបតិ ត្រូវប្រព្រឹត្តធម៌ ៣ ប្រការតឹ
អថ៌-កាម ធម៌(១) ហើយមានការៈត្រូវបំពេញកិច្ចការនានាពីរវ្ញ
ត្រួ:សែនចំពោះទៅបុព្វបុរស ដែលចែកហានទៅហើយ
ការប្រព្រឹត្តិនេះ ហៅថា គ្រួហស្ថ ។ល។

១- ហៅថា ត្រីវគ៌ ឬត្រីគណ: សភាព ៣ ប្រការនេះគឺ អថ: ធ្វើឲ្យ
ចំរើន = វឌ្ឍនធម៌ (Progrès), កាម: បរិភោគកាម = សភាព
តាំងនៅ (Etat stationnaire), ធម៌: រកធម៌ = ការរលត់ទៅ
(Déclin)

๓- លុះបានបំពេញកិច្ចការនូវបព្វជ្ជាតាបសបរិបូណ៌ហើយ ព្រាហ្ម-
ណ៍នេះ ត្រូវប្រគល់ នូវបព្វជ្ជាតាបសភាពជាគហបតិ (Succession)
ទៅឲ្យកូនហើយចេញទៅនៅព្រៃ ស្នឹងស្មាធ៌អប៉ប៉ែបខ្ញុំអាត្មាឲ្យ
បានប្រពៃពេញ ហៅថា វនប្រស្ថ ។ ល ។

๔- លុះបានស្នឹងស្មាធ៌អប៉ប៉ែបខ្ញុំអាត្មាប្រពៃហើយ ព្រាហ្មណ៍
នេះ បានគាត្រម ឬតំណែងទី ๔ ហៅថា សន្យាសិន អ្នក
ប្រព្រឹត្ត ហៅថា សន្យាសិន ប្រែថា អ្នកប្រព្រឹត្តធម៌លះ
លោកនេះទៅធ្វើជាតាបសឬជាភិក្ខុ ។

๑) វណ្ណៈក្សត្រិយ៍.- ក្សត្រិយ៍ (ប.ខត្តិយ) ប្រែថា អ្នក
ចម្បាំង មានន័យជាអ្នកពង្រីកខេត្តវែងន ព្រមទាំងរក្សាខេត្តវែងន
ទុកឲ្យនៅដោយប្រពៃ ប្រកាន់ឈ្មោះថាខ្លួនជាខ្សែស្រឡាយតមក
ពីព្រះអាទិត្យវង្សលេហៅថា សវំសួ ។ ឯព្រះនាមព្រះសម្ពុទ្ធថា
គោតម នោះ ក៏បានសេចក្តីថា "ព្រះអាទិត្យ" ដែរ ។

មួយទៀត ក្សត្រិយ៍នេះ ក្នុងគម្ពីរព្រាហ្មណ៍ តើនចេញ
មកពីដៃព្រះព្រហ្ម (ឬជាដៃព្រះព្រហ្ម) មានការៈជាអ្នករក្សា
សង្គម មិនឲ្យមានការលៀតលៀនមកពីទាំងក្រៅ ។ តាម
ច្បាប់ ក្សត្រិយ៍ ត្រូវធ្វើជាស្តេចនិងមហាជន (អ្នកចម្បាំង)
ឬជាខ្លួនសម្រាប់ការពារក្នុងព្រាហ្មណ៍និងគោ ហើយត្រូវយក
ព្រះហ្មណ៍ផែលមានក្តីវិលល្ហែះ មានការចេះដឹងវិត្រវែងនិងធម៌-
គាស្តែងមកធ្វើជាបុរោហិត ។ ល ។

ត) វណ្ណៈវៃស្យ.- វៃស្យ (ប.វេស្យ) ជាន់ផលំអ្នក
ជំនួញ តែមិនមែនស៊ីសេចក្តីត្រឹមតែអ្នកជំនួញទេ អ្នកជំនួញ
សម័យមុនវៃ មិនមែនដូចអ្នកជំនួញសម័យយើងនេះទេ ព្រោះ
អ្នកផ្តើស្រែចំការ គឺចាត់ទុកនៅក្នុងពួកវៃស្យ អ្នកកសិកិច្ចម
ជីវិតជាទៃទៀត គឺគេទុកថាជាវៃស្យ លើកលែងតែខាងសកម្មការ
ប៉ុណ្ណោះទេញ ។

ឬយរេឿងវែងគួរ តាមគម្ពីរព្រាហ្មណ៍គេថា គើតរបញ្ចូមក
ពីក្បាលព្រះព្រហ្ម (ឬជាក្បាលព្រះព្រហ្ម) មានការៈជាអ្នកធ្វើផលិត.
ផលឲ្យកើតមកបូណ៌ខ្លឹងផលប្រយោជន៍ជាច្រើន ហើយត្រូវជាក់
ខាងផលព្រាហ្មណ៍ខាងក្សត្រិយ៍ ព្រមទាំងកសាងសេនាសនៈ
មានវិហារជាដើម ឬជាផលព្រាហ្មកំរេឿងផង ។ រៃឥ្ឌ
នេះជាព្រាហ្មណ៍ដែរ ព្រោះជាជាតិអាយ៉ីឧច្ចគ្គា តែមានហាន:
ចាបបន្ទិច ។

ឃ) វណ្ណ:គួរ: .- គួរ: (ប.ស្ប) ជាឧបសំព្ទក
ក្នុងត្រូ ឬ ក្នុងស្ត្រីលិង្គ ឬបុល្លិង្គក៏បាន ក្នុងបច្ចុប្បន្នកាល
នេះ ។ វណ្ណ:នេះថាកថាបជាធំតែបំផុត ។

ឬយរេឿង គួរ: ក្នុងគម្ពីរព្រាហ្មណ៍គេថា គើតរបញ្ចូ
គើតពីក្បាលព្រះព្រហ្ម (ឬជាដើមព្រះព្រហ្ម) ជាឧបជាគេទុក
ឯក់ថាថាកថាបជាធំគេ ។ មានវណ្ណ:ថាកថាបជាធំគួរ:
ទៅរេឿងយៅថា អន្តវណ្ណ: ឬ ហ៊ានជាតិ ឬបច្ចុបបណ្ណកាល

ជារដើម រួមពួកវណ្ណៈថាកថាបង់ឆ័អស់នេះ ហៅថាបញ្ចម:

អ្នកអស្ឋឆ្ឆត ហៅថា F.Hors castes Intouchables, A.outcas-

tes ហើយមាននៅឈ្មោះសម្រាប់ហៅផ្សេង ។ តាមជនបទ ។

ក្នុងគម្ពីរមនុ មាននៅសេចក្តីថា បើកូននកើតពីមាន់ព្រាហ្មណីវែលទៅ

មានប្តីជាវណ្ណក្សត្រៈ កូននោះត្រូវរៀកប៉ុនជាបណ្តាល តាមថាក

បំផុតជាឆ័សត្វតិរច្ឆាននៅខាងក្រៅ ។ វណ្ណៈ តាំង ៤ នេះ ស្មុគ្នាតែ

មាននូវណៈបរិសុទ្ធ ជាអ្នកត្រូវតែនៅក្នុងទីវិសុទ្ធតែប៉ុណ្ណោះ

រហូតមកដល់សព្វថ្ងៃនេះ ។

តាមទស្សនៈខ្លះៗ ការបែងចែកវណ្ណៈនេះ មិនមែនជា

ប្រពៃណីប្រពៃណីទេ ព្រោះមិនមែនជារចនាសង្គមប្រពៃណី ជា

ហេតុនាំឲ្យមែកសាមគ្គីរវាងសង្គម មិនមែនជាហេតុនាំឲ្យកើត

សាមគ្គីនិងសេចក្តីសុខចំរើនទេ តែសព្វថ្ងៃនេះការប្រកាន់វណ្ណៈ

ខ្លាំងក្លាយជាទ្វិបាកខ្លះដែរ មិនមែននៅរឹងប៉ឹងដូចសម័យមុន

ដែលបានគ្រងច្បាប់សម្រាប់ជនសម័យនោះទេ អាស្រ័យដោយ

ហេតុផ្សេង ។ ដូចជាជនហិណ្ណោះទៀតយ៉ាងនេះឯង ជាមួយនឹងជនជាតិ
ដទៃជុំវិញខ្លួនដែរ ។ ដូច្នេះសិស្សគប្បីដឹងច្បាស់នូវលក្ខណៈនៃជនជាតិ
ទាំងឡាយដែលខ្លួនបានសិក្សាស្គាល់ ដោយប្រៀបធៀបជាមួយនឹងជនជាតិ
ដទៃទៀត ដែលខ្លួនមិនបានសិក្សាស្គាល់ ។ ដូច្នេះសិស្សគប្បីដឹងច្បាស់
ថាជនជាតិណាខ្លះមានវណ្ណៈ ទៀតមានសណ្ឋានប្រហោងស្តើង តំណែងមាន
តំនិតថ្មី ។ ជាដើម ។ នេះបើញ្ញថាវណ្ណៈទាំង ៤ ក្នុងសាសនាផ្សេង ។ ដូច
នេះដែរ ដែលសិស្សគប្បីដឹងច្បាស់ ដែលនៅតាមជនបទក្នុងប្រទេសផ្សេងៗ
នេះឯញ្ញាមានការប្រកាន់វណ្ណៈនឹងប៉ុនដែរ ព្រោះការ
សិក្សាសម័យថ្មី បានចាត់ទុកជាបញ្ហាមួយ ។

ក្រសួងអប់រំ
www.amekhmer.org

X

X X

វេទ		សំហិតា	ព្រាហ្មណៈ	អារណ្យក:	ឧបនិស័ទ	កល្បសូត្រ
ឬគ្វេទ	ឬគ្វេទតែមួយ		ឬគ្វេទតែមួយ	ឬគ្វេទតែមួយ	ឬគ្វេទតែមួយ	អាស្វលាយន:
	ឬគ្វេទច្រើន	ឬគ្វេទសំហិតា	ឬគ្វេទច្រើន(គន្ធារយន)	ឬគ្វេទច្រើន	ឬគ្វេទច្រើន	គន្ធារយន:
យជុវេទ	ខ្មៅ: កាឋក:	កាឋក:	កាឋក:(មួយចំណែកទៅ ក្នុងឯកត្តិ.អាះ.)			ឈៅធាយន:
	ឯកត្តិរីយ	ឯកត្តិរីយ	ឯកត្តិរីយ	ឯកត្តិរីយ	ឯកត្តិរីយ	បហាធាកយណ: Āpastamba- ហិរណ្យកេតិ
	មៃត្រាយានីយ	មៃត្រាយនី			ភ្លេតាភ្លេត	ការ្ទាជ
	កបិស្ថលកថា	កបិស្ថល				
	ស: មាជ្យន្ទិន	មាជ្យ-វាជសនេយី	តតបថ	មាជ្យ-វាជសនេយី	ព្រហទារណ្យក	កាត្យាយន:
	កាន្វ:	កាន្វីយ-វាជសនេយី		កាន្វីយ	ឯត	លាត្យាយន:
					ធានញ្ជ័យ	គោតិល
						ទាឝិរ
						សាមវិធាន:ព្រាហ្មណ
សាមវេទ	ភាន្ទិន	គោថុមកណាយនីយ	ភាន្ទ្យ មន្ទ្យ	+	កេន	ឈៃមិនីយ
	តលវការ (ឈៃមិនីយ)	ឈៃមិនីយ	ឈៃមិនីយ-តលវការ	+		
					ម្ភន្ទក	ឈៅលិក
អថវ៌វេទ	អថវ៌ិន	+	+	+	ឬបត្ត	
					មាន្ធត្យ	វៃតានវៈដ